

Riksdagens protokoll

2013/14:43

Tisdagen den 10 december

Kl. 09.00 – 15.53
18.00 – 22.23

Protokoll
2013/14:43

1 § Justering av protokoll

Protokollet för den 4 december justerades.

2 § Meddelande om statsministerns frågestund

Förste vice talmannen meddelade att vid frågestunden *torsdagen den 12 december kl. 14.00* skulle frågor besvaras av statsminister Fredrik Reinfeldt (M).

3 § Anmälan om faktapromemorior

Förste vice talmannen anmälde att följande faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen hade kommit in och överlämnats till utskott:

2013/14:FPM29 Kommissionens integrationsrapport för den inre marknaden KOM(2013) 785 till finansutskottet

2013/14:FPM30 Direktiv om användning av tunna plastbärkassar KOM(2013) 761 till miljö- och jordbruksutskottet

4 § Anmälan om uppteckningar vid EU-nämndens sammanträden

Förste vice talmannen anmälde att uppteckningar från EU-nämndens sammanträde fredagen den 22 november hade kommit in.

5 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Följande skrivelser hade kommit in:

Interpellation 2013/14:171

Till riksdagen

Interpellation 2013/14:171 Regeringens finanspolitik och Västmanland

av Anna Wallén (S)

Interpellationen kommer att besvaras torsdagen den 19 december 2013.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 2 december 2013

Finansdepartementet

Anders Borg (M)

Enligt uppdrag

Rikard Jermsten

Expeditions- och rättschef

Interpellation 2013/14:174

Till riksdagen

Interpellation 2013/14:174 Regeringens finanspolitik och Dalarna

av Roza Güclü Hedin (S)

Interpellationen kommer att besvaras torsdagen den 19 december 2013.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 2 december 2013

Finansdepartementet

Anders Borg (M)

Enligt uppdrag

Rikard Jermsten

Expeditions- och rättschef

Interpellation 2013/14:176

Till riksdagen

Interpellation 2013/14:176 Fler yrkeshögskoleplatser

av Gunilla Svantorp (S)

Interpellationen kommer att besvaras den 14 januari 2014.

Skälet till dröjsmålet är redan tidigare inbokade engagemang och resor.

Stockholm den 3 december 2013

Utbildningsdepartementet

Maria Arnholm

Följande dokument hänvisades till utskott:

EU-dokument

17043/13 till justitieutskottet

Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 29 januari 2014*.

7 § Ärenden för förnyad bordläggning

Följande dokument bordlades för andra gången:

Arbetsmarknadsutskottets betänkande 2013/14:AU1

Kulturutskottets betänkanden 2013/14:KrU1 och KrU4

Civilutskottets betänkande 2013/14:CU7

Näringsutskottets betänkande 2013/14:NU8

8 § Näringsliv

Näringsliv

Näringsutskottets betänkande 2013/14:NU1

Utgiftsområde 24 Näringsliv (prop. 2013/14:1 delvis)
föredrogs.

Anf. 1 JENNIE NILSSON (S):

Fru talman! I förra veckan kom PISA-undersökningen, som visar att utvecklingen i den svenska skolan är katastrofal. Från att ha legat en bra bit över OECD-genomsnittet ligger vi nu betydligt under det. Skolresultaten i Sverige ligger i en brant nedförsläp.

Dagen efter PISA-undersökningen kom EU-kommissionens dom över den svenska arbetsmarknadspolitiken. Ungdomsarbetslösheten i tre svenska regioner är så hög att vi får ett bidrag på närmare 800 miljoner kronor från EU för att försöka pressa ned den. Situationen för vissa av landets unga är att jämföra med den i krisländerna i Europa.

Enligt EU-kommissionens talesperson hänger den rekordhöga ungdomsarbetslösheten dessutom ihop med de dåliga skolresultaten. Den svenska skolan är helt enkelt för dålig på att rusta eleverna för arbetsmarknaden. Detta är mycket bekymmersamt för landets skolelever och unga. På sikt drabbar det oss alla eftersom den låga kunskapsnivån försämrar vår konkurrenskraft, våra jobb och vår välfärd.

Tydligare än så här kan regeringens misslyckande inte beskrivas. Och det är mot den bakgrunden den här näringspolitiska debatten ska ses.

Lägger man därtill att investeringstakten är fortsatt låg, att svenska företag tappar exportandelar och att vi håller på att bli omsprungna när det gäller forskning och innovation blir det alltmer uppenbart att Sverige behöver en ny och aktiv näringspolitik. Vi behöver en näringspolitik som tar som utgångspunkt de utmaningar vi ser och som investerar i framtid, i omställningsförmåga och i höjd konkurrenskraft. Vi behöver en näringspolitik som inser att det inte finns en universallösning utan att framgångsfaktorn handlar om förmågan att göra många saker på en gång,

bygga vidare, knyta ihop, höja ambitionsnivån och, kanske viktigast av allt, göra rätt saker vid rätt tillfälle. Det kan bara lyckas om vi samverkar.

Fru talman! För ett litet exportberoende land som Sverige är det nödvändigt att det finns ett väl fungerande och utvecklat samarbete mellan politik, näringsliv och akademi. Samverkansmodeller mellan det privata och det offentliga har historiskt tjänat oss väl och varit viktiga för den svenska samhällsutvecklingen. Därför vill vi i dialog med näringslivet, akademien och parterna på arbetsmarknaden utveckla en ny samverkansmodell som har sin utgångspunkt i centrala framtidsutmaningar för vårt samhälle – både inhemska och globala.

Detta bygger på övertygelsen om att framtidens samhälleliga möjligheter och utmaningar, rätt hanterade, innebär betydande möjligheter att stärka svensk konkurrenskraft och därmed skapa nya jobb.

Som ett viktigt verktyg vill vi inrätta ett nationellt innovationsråd direkt underställt statsministern. Det nationella innovationsrådet kommer att fungera som en ny infrastruktur för att löpande utbyta erfarenheter, identifiera nya utmaningar och föreslå nya initiativ för att stärka Sveriges innovations- och konkurrenskraft.

Ett tidigt uppdrag för det nationella innovationsrådet blir att identifiera ett antal övergripande områden där det behövs samverkansprogram. Det ska handla om näringar, teknologier och utvecklingsområden där Sverige har möjlighet att inta en världsledande ställning och där offentliga insatser tillsammans med insatser från näringslivet kan förbättra Sveriges position. Klimat och life science är exempel på områden som har såväl behov av som potential för strategisk samverkan.

Världens länder måste samla sig för att möta klimatutmaningen och de snabbt stigande råvarupriserna. En ökad användning av resurssnål teknik och gröna energikällor är inte längre bara en fråga om moraliskt ansvarstagande utan också en konkurrens fördel som växer sig allt starkare. Svenska företag ska vara ledande när det gäller att både utveckla och använda sådan teknik.

Vår åldrande befolkning ställer stora krav på hela vår vård- och omsorgssektor. Vi ser även att den globala efterfrågan på sjukvårdsrelaterade varor och tjänster ökar, liksom behovet av produkt- och processinnovationer.

Sverige har tappat både forskning och industriell kapacitet inom life science-området under en följd av år. Därför behövs en tydlig strategi som identifierar våra styrkeområden, stärker den medicinska forskningen och kan sätta in insatser för att stärka och utveckla det svenska life science-klustret. Häri ligger en stor exportpotential för svenska företag och möjlighet till många högkvalificerade jobb.

Vi vill också inrätta en ny innovationsfond om 2 miljarder kronor för finansiering i tidiga skeden. Särskilt fokus behöver läggas på den tidsperiod som brukar kallas dödens dal, precis innan marknader börjar växa på allvar. Syftet med fonden är att få fler innovationer att bli till produkter och tjänster som når ut på en marknad.

Vi föreslår också en ny modell för statlig riskkapitalförsörjning till företag som är kopplade till inkubatorer. Tillgången till kapital och finansiering är ett återkommande och betydande problem i den svenska innovationskedjan. Det gäller både det statliga riskkapitalet, som till stora delar ligger orört trots ett skriande behov, och helt vanliga banklån.

Många entreprenörer som har bärkraftiga idéer och förutsättningar för att starta nya företag vittnar i dag om att de trots detta får avslag av banken på sina låneansökningar eftersom de saknar tillräcklig säkerhet. Därför vill vi inrätta en nyföretagargaranti där staten går in och tar en del av risken tillsammans med banken. Nyföretagargarantin ska även kunna hjälpa till vid ägarbyten i väl fungerande företag där den som vill ta över har svårt att tillhandahålla tillräckliga säkerheter för lånet.

Vi avsätter också medel för att etablera ett nationellt kompetenscentrum för offentlig upphandling. Stat, kommuner och landsting upphandlar årligen varor och tjänster till ett värde av över 500 miljarder kronor. Det finns tydliga brister i kompetensen hos upphandlande myndigheter som drabbar enskilda företag och kostar skattebetalarna pengar. Inte heller tar man till vara möjligheten att genom offentlig upphandling driva fram innovationer.

Regeringen föreslår i budgetpropositionen att man samlar upphandlingsansvaret under Konkurrensverket, något som vi ställer oss tveksamma till. Vi delar regeringens mening att det behövs en samordning, men medan vi vill fokusera på innovationsupphandling och på att öka småföretagens möjligheter att delta väljer regeringen att cementera juridik och ekonomi.

Det är också ytterst tveksamt om det är lämpligt att Konkurrensverket får uppdraget att vara både rådgivande och tillsynsmyndighet i upphandlingsfrågor.

Fru talman! I en stenhård internationell konkurrens vill vi att Sverige ska vara ledande på att utveckla nya produkter, tjänster och affärsidéer. Då skapas förutsättningar för fler och växande företag som efterfrågar arbetskraft. Den globala ekonomin ställer höga krav på förmåga att förnya, ställa om och hitta nya marknader. Då duger det inte att var femte rekryteringsförsök misslyckas eftersom arbetsgivare inte kan få tag på personal med rätt kompetens.

Vi socialdemokrater vill därför stärka företagens konkurrenskraft, förbättra tillgången till riskkapital, sluta rekryteringsgapet och underlätta exportsatsningar.

Vi vill också att det ska vara enklare än i dag att röra sig mellan företagande och lönearbete. Tryggheten för de små företagen måste stärkas och övergången från anställning till företagande underlättas. Det kan ske till exempel genom att nyblivna företagare får ta med sig mer trygghet från sin föregående anställning under ett uppbyggnadsskede. Trygghetsystemet för företagare måste därför ses över.

Många välfungerande företag riskerar också att läggas ned i brist på naturlig efterträdare samtidigt som många människor vill bli företagare. Regionala företagsförmedlingar skulle kunna hjälpa företagare och arbetssökande med matchning, mentorskap och utbildning. Det behöver också bli enklare att driva företag i Sverige. Tillstånd och uppgiftslämning till myndigheter från företag måste samordnas, vilket kräver att regelförenklingsarbetet ses över.

Sjuklöneansvaret är en annan viktig fråga för många mindre företag men också för offentliga arbetsgivare. I ett litet företag kan risken för sjuklönekostnader göra att man tvekar inför att anställa ytterligare en person. Därför vill vi att arbetsgivarens kostnadsansvar för den andra sjuklöneveckan i sjukförsäkringen slopas.

Vidare kan vi konstatera att många företag och myndigheter har använt småföretag som bank genom mycket långa betalningstider. På vårt initiativ har riksdagen beslutat att införa kortare betalningstider utan friskrivningsmöjligheter. Vi förutsätter att regeringen nu levererar och snarast återkommer till riksdagen med en proposition i frågan.

En av de större utmaningarna för svensk näringspolitik är att få fler befintliga företag att växa och bli exportorienterade. Utrikesberoendet har ökat i svensk ekonomi. Den totala exporten motsvarar hälften av vår bruttonationalprodukt och kommer att bli än mer betydande i framtiden. Men vi är sårbara. Mer än 70 procent av vår export går till vår närmaste omvärld, något som har varit kännbart i ett krisande Europa. Vi vill därför se en ny exportstrategi med tydligt fokus på att hjälpa svenska små och medelstora företag ut på nya tillväxtmarknader såsom Asien, Afrika och Sydamerika.

Fru talman! Socialdemokraternas prioritering är tydlig. År 2020 ska Sverige ha lägst arbetslöshet i EU. För det krävs en ny politisk riktning som förmår att se helheten och ta ansvar för jobb och välfärd. Det krävs investeringar i utbildning, i arbetsmarknadspolitik och kanske framför allt i en aktiv näringspolitik. Jag vill därför yrka bifall till reservationerna 2, 4 och 8.

I detta anförande instämde Berit Högman, Ann-Kristine Johansson, Ingemar Nilsson och Ingela Nylund Watz (alla S).

Anf. 2 JONAS ERIKSSON (MP):

Fru talman! I vårt samhälle med hög grad av specialisering behöver vi handel för att få vår vardag att fungera. Vi lever inte längre i självushåll, utan olika typer av företag producerar och säljer, och vi som konsumenter köper de varor och tjänster vi behöver. I företagen försörjer vi oss. Företagen skapar jobb. Många arbetar också i företag för att förverkliga idéer och livsdrömmar. Denna moderna variant av arbete, produktion och utbyte av varor och tjänster är vårt näringsliv. För ett väl fungerande samhälle krävs ett väl fungerande näringsliv, företagsamhet och företag.

Nu debatterar vi näringsutskottets betänkande kring näringslivsfrågor, men näringslivet är inte något som står för sig självt, oberoende av andra politikområden. Det är snarare tvärtom. Det mesta hänger ihop. Hur det omgivande samhället fungerar påverkar näringslivet. Utan ett gott näringsliv skulle färre driva företag och jobben bli färre. På samma sätt påverkar näringslivet samhällsutvecklingen.

Vi står inför stora utmaningar. De mest hotande är påverkan på klimatet och vårt överutnyttjande av jordens resurser och ekosystem. Utsläppen av klimatstörande gaser och utarmningen av den biologiska mångfalden har aldrig varit så stora som nu.

Andra stora utmaningar är de ökande socioekonomiska klyftorna och den höga arbetslösheten. När alliansregeringen tillträdde för snart åtta år sedan låg arbetslösheten på drygt 6 procent. Nu ligger den på närmare 8 procent. Antalet långtidsarbetslösa har ökat från 85 000 till drygt 120 000.

Ungdomar har fått det ännu svårare att få jobb. Förra året låg ungdomsarbetslösheten på ca 24 procent, vilket är betydligt högre än våra grannländer och andra jämförbara länder. I morse kunde vi höra på nyheterna att barnfattigdomen har minskat något i Sverige. Det är bra, men i samma nyhetsinslag bekräftades också bilden av att klyftorna mellan rika och fattiga har ökat.

Resultaten i skolan sjunker som blysänken, och Sverige tappar i innovationskraft. Andelen sjukskrivna ökar. Antalet människor i utanförskap ökar. Det är långt ifrån den utveckling jag vill se.

Regeringspartierna vill förstås skylla på omvärlden, finanskriser och tidigare regeringars beslut, men ju längre tid vid makten desto ihålligare blir dessa ursäkter. Alliansen är nu inne på sitt åttonde år vid rodret, och de negativa trenderna blir bara tydligare och tydligare.

Alliansen vurmjar för tidiga betyg i skolan. Efter närmare två mandatperioder måste vi kunna sätta betyg på den moderatledda regeringens politik. Med den nya betygsskalan kan det inte bli annat än F, alltså underkänd.

Fru talman! Näringslivsfrågor, jobb, trygghetsfrågor och miljö- och klimatfrågor hänger ihop. Om vi ska lyckas lösa utmaningarna, få fler i arbete och bygga ett tryggt, långsiktigt hållbart och välmående samhälle måste olika politikområden dra åt samma håll. Även näringslivet behöver vara med på tåget.

Ett gott näringslivsklimat är en viktig beståndsdel i det hållbara samhället. Miljöpartiet vill att det ska vara enkelt att starta och driva företag. Det ska vara lika naturligt att vara företagare som att vara anställd. Därför har vi föreslagit flera åtgärder för att minska regelkrånglet, bland annat ett samlat uppgiftslämnarregister, vilket nu antligen tycks vara på gång, och ett permanentande av Regelrådet. Även det senare återfinns i regeringens budget, vilket jag förstår välkomnar.

Något jag dock saknar i regeringens budget, som det skulle kunna finnas majoritet för i riksdagen, är Miljöpartiets förslag på helt slopat sjuklöneansvar för de minsta företagen. Det är också viktigt med tydliga och långsiktiga spelregler för att människor och företag ska våga investera. Lika viktigt är det att tillämpningen av lagar och regler är effektiv. I dag finns många omotiverat långa handläggningstider och skillnader i bedömningar i myndighetsutövningen. Miljöpartiet vill därför ge länsstyrelser och kommuner mer resurser att samarbeta kring att effektivisera och förbättra regeltillämpningen och korta handläggningstiderna.

Tydliga och höga miljö- och klimatmål driver utvecklingen och svensk konkurrenskraft framåt. Vi kommer aldrig i Sverige att kunna konkurrera med låga löner. Vi har vår framtid i att ligga i framkant vad gäller teknikutveckling och innovation. Det behövs också för att vi bättre ska kunna lösa de miljö- och klimatutmaningar som vi står inför och för att fler ska komma i arbete. För att skapa gynnsammare förutsättningar för svensk industri att utvecklas har Miljöpartiet föreslagit en grön innovationsfond och stöd till demonstrationsanläggningar.

Vi vill stödja unga, forskningsintensiva företag genom en halvering av deras arbetsgivaravgift i ett uppstartsskede och förbättra de skattemässiga fördelarna för personaloptioner för innovationsföretag.

Vi föreslår också en förstärkning av den statliga finansieringen av Sveriges inkubatorer.

Bristen på kompetens är en annan viktig faktor som i dag hindrar företag att anställa. Lösningen är nog inte att stänga dörren till klassrummet utan snarare att satsa mer på skola och utbildning.

Vi i Miljöpartiet föreslår ökade resurser till komvux och folkhögskola och en utbyggnad av yrkeshögskolan. Vi har också en rejäl satsning på grundskolan där vi vill se fler lärare i skolan med ordinationsrätt och mer skolhälsopersonal.

Även den högre utbildningen och forskningen är förstås viktig. Anslagen till grundutbildningen har urholkats med närmare 7 miljarder kronor i jämförelse med 1993 års nivå.

Miljöpartiet anser att den högre utbildningen i Sverige är i behov av långsiktiga planeringsförutsättningar och ökad anknytning mellan utbildning, forskning och näringsliv. Vi föreslår därför både ökade resurser och en annan ersättningsmodell som gynnar samarbete mellan utbildning, forskning och näringsliv.

En annan viktig åtgärd som främst gynnar de små företagen är Miljöpartiets förslag på sänkta arbetsgivaravgifter. Många av de små företagen i Sverige pekar på den höga arbetsgivaravgiften som ett av de största hindren för att växa och anställa fler.

Ungdomsarbetslösheten, som har berörts och är en viktig fråga, behöver man också vidta ett flertal åtgärder mot. Inom näringslivspolitikerna ser vi att det finns ett stort intresse bland unga människor för att starta företag. Hela 68 procent av 18–30-åringarna kan tänka sig att bli företagare. Ändå är bara 4 procent i den åldersgruppen företagare i dag. Det är en outnyttjad potential som Miljöpartiet vill ta vara på. Två större förslag inom området för att få dessa människor att våga ta klivet är bland annat att inrätta ett företagslån för unga som liknar CSN-stödet och att slopa egenavgifter för ensamföretagare under 26 år.

Fru talman! Min talartid har passerat. Jag står förstås bakom samtliga reservationer jag har lämnat i betänkandet, men för tids vinnande yrkar jag inte bifall till dessa.

Anf. 3 ANNA HAGWALL (SD):

Fru talman! Vi har ett särskilt yttrande gällande anslagen för 2014 inom utgiftsområde 24 Näringsliv.

Jag har ställt mig bakom utskottets övergripande syn gällande näringslivspolitikerna, men det jag särskilt vill lyfta fram, för att Sverige ska ta en ledande roll, är övergripande.

Efterfrågan, tillgång och prisbild kan ändras över en natt. Marknaden förändras konstant, och för att vi ska ligga i framkant måste våra långsiktiga politiska beslut gällande energi, infrastruktur och service samt ekonomiska förutsättningar stärkas. Dessutom måste vi ge marknaden rätt verktyg för att kunna ändra riktning när så behövs. Vi kan inte leva i tron att vi är bäst för all framtid. När marknaden ändras måste vi agera snabbt för att ständigt ligga ett steg före.

Vi kan och ska konkurrera på ett flertal områden och inte bara genom just pris utan även genom avtal, miljö, regelverk, administration, leveranssäkerhet, kvalitet, arbetsvillkor, utbildning, forskning, finansiell trygghet, kundfokus med mera. Listan kan göras lång, och vi ska inte vara alltför rädda för att en viss produktion eller tjänst flyttar utomlands; vi skapar nämligen en ny marknad redan i dag genom våra många goda

konkurrensområden. Men det är just dessa långsiktiga beslut och konkurrensområden vi måste säkerställa.

För den tunga basindustrin ser vi vikten av tillgång till tryggt och konkurrensmässigt elpris. Vår elintensiva basindustri har än så länge en konkurrensfördel på grund av kärnkraft och reglerbar vattenkraft. Men långsiktiga investeringar kan komma att utebli, och vid osäkerhet gällande vår viktiga energibalans förlorar vi framtida arbetstillfällen. Långsiktiga och stabila spelregler på den nordiska energimarknaden är av yttersta vikt.

Tillgång till goda kommunikationer och transporter via väg, tåg och sjöfart är en väsentlighet för till exempel industrin. Leveranssäkerhet är en viktig faktor för global konkurrens. Det finns ett behov av ökat underhåll, drift och reinvesteringar i befintlig järnväg. Tillika finns behov av nyinvesteringar, inte minst i beaktande av den expanderande gruvnäringen.

Fru talman! Vi får inte glömma effekterna av att folk inte kan ta sig till jobbet en snöig måndagsmorgon. Infrastrukturen är grundstommen i vår industrination.

En av de viktigaste förutsättningarna för ett starkt svenskt näringslivsklimat är långsiktiga och stabila spelregler på marknaden. Med marknaden menar jag såväl den nationella som den globala marknaden.

Sverige är en exportberoende nation och goda framtida handelsförhållanden med Norge, Finland och Tyskland är betydande, men även EU, USA och Kina är av yttersta vikt. Vi måste arbeta för globala överenskommelser och konkurrensregler inom miljö, energi och handel.

Vi bör vara försiktiga med att göra för stora satsningar som kan uppfattas som statsstöd eller subventioner. Stora ekonomiskt starka nationer kan subventionera sina produkter inom till exempel jordbruk eller fordonsindustri, och detta kan snedvrída hela den globala marknaden.

Vi behöver tillgodose våra företag eller industrier med rätt kompetens. Ökad samverkan mellan industri, näringsliv och forskning för att säkerställa framtida innovationer och utveckling är betydande. Vi ser vikten av detta samarbete även mellan företag för att utveckla nya tjänster och produkter. Något som också behöver lyftas upp är de geografiska förutsättningarna och placeringarna för dessa samarbeten. Kluster av olika samarbetspartner är att föredra; det är enklare att hitta kompetens tvärs över gatan. Om vi kan skapa områden där universitet, företag och näringsliv har nära geografiska förutsättningar är det att föredra.

Satsningar i kronor och ören är inte alltid lösningen. Vi ser i stället vikten av bland annat ett förenklat regelverk och minskade administrativa kostnader för våra småföretagare. Oavsett om man är egen företagare inom snickeri eller it-konsult består företagarens vardag av att räkna på jobb, hålla koll på siffror, anställningsvillkor, lagar och regler samt på nätterna fundera på vilka blanketter som ska skickas till myndigheterna. Dessutom ska man utföra sin profession på dagen. En företagares vardag består av tidiga morgnar och sena kvällar men även arbete på helger. Vårt fokus är att underlätta ekonomiskt för våra företagare men även att underlätta det administrativa arbetet.

Vi ser problemen i dag när företagare måste besitta all form av kompetens för att överleva. Det är inte rimligt att ett litet företag, inom till exempel byggsektor eller textil, måste besitta expertkunskaper inom juridik, skatterätt och arbetsmarknad. Vi vill ge våra hårt arbetande småföretagare möjligheten att driva sina verksamheter på bästa sätt men även ha tid över för fritid och familj.

Jag vill lyfta fram ett axplock av våra ekonomiska satsningar som särskilt gynnar småföretag när det gäller sänkt arbetsgivaravgift. För att åstadkomma detta på smartaste sätt och undvika att skapa onödiga tröskeleffekter för företag som växer från mikro- till småföretag eller från småföretag till medelstora företag och så vidare väljer vi att införa ett arbetsgivaravdrag. Vi återställer den generella sänkningen av arbetsgivaravgiften. I stället genomför vi ett massivt arbetsgivaravdrag på 20 miljarder per år. Avdraget ger störst fördel till mindre företag, och företag med total lönesumma på upp till 228 000 kronor slipper helt betala arbetsgivaravgifter.

Vi har även ett eget förslag om lärlingsanställningar där unga upp till 26 år kan anställas med en provanställning på upp till tolv månader och där arbetsgivaren helt slipper betala arbetsgivaravgift.

Vi föreslår en ökning av antalet undantag i turordningsreglerna från nuvarande två till fem. Detta gör vi för att skapa en flexibilitet hos företagen att behålla nyckelkompetens men även en trygghet för anställda att kunna byta jobb.

Starta-eget-bidrag har som arbetsmarknadspolitisk åtgärd lovordats av bland annat Riksrevisionen. Ett utökat starta-eget-bidrag skulle bryta en del av ungdomars sociala utanförskap och påverka sysselsättningen positivt. Sverigedemokraterna föreslår en 20-årsgräns och en förlängning till nio månader av den tid under vilken stödet utbetalas.

Sverigedemokraternas ambition är att göra det både billigare och enklare att anställa. Det är därmed vår avsikt att reformera sjuklöneansvaret på så vis att mikro- och småföretagens börda lindras avsevärt. För att undvika tröskeleffekter konstruerar vi reformen så att varje företag får göra avdrag för sina sjuklönekostnader motsvarande sjuklönekostnaden för en genomsnittlig anställd upp till ett maxtak på tio anställda.

Det ska påpekas att vi redan har ett relativt gott företagsklimat, men givetvis gäller paradorden "stolt men inte nöjd" även här. Vi ser vikten av ökade satsningar inom infrastruktur, utbildning och tillgång till god energiförsörjning för industrins konkurrenskraft. För företag och industri är behovet givetvis nästan detsamma, men även andra åtgärder gör sig gällande. Särskilt små företag gynnas av till exempel lägre arbetsgivaravgifter, nya anställningsformer och ändrade turordningsregler.

Oavsett storlek på företag eller industri är de grundstommen i den svenska ekonomin. Vi behöver göra allt som står i vår makt för att det ska bli enklare att starta, driva och expandera ett företag, men vi ska också göra det möjligt att avveckla ett företag och starta om på nytt.

Med detta sagt, fru talman, vill jag tacka för ordet.

Anf. 4 KENT PERSSON (V):

Fru talman! Jag vill börja med att säga att jag står bakom Vänsterpartiets samtliga reservationer, men för tids vinnande yrkar jag bifall endast till reservation 6.

Vänsterpartiets mål är full sysselsättning genom hållbar utveckling. Det är en central fråga för oss. Det man måste fråga sig är var de nya jobben ska komma och hur de ska utvecklas i en globaliserad ekonomi samt hur framtidens välfärd och välstånd ska byggas. Jag och Vänsterpartiet är övertygade om att det inte är genom lägre löner och sämre villkor på arbetsmarknaden som framtidens jobb skapas, en utveckling som tyvärr växer sig allt starkare i dag. Vi vill att vårt land i stället ska utvecklas genom innovation och nytänkande som omsätts i nya produkter och tjänster och som därmed tar sig an och utgår från de samhällsutmaningar vi står inför. Då kan Sverige stå starkt, nå målet om full sysselsättning och utvecklas som en kunskapsdriven nation.

Tillväxt som håller sig inom det ekologiska systemet skapar hållbar tillväxt. Det är en politik som vi presenterade för tre år sedan i riksdagen, en politik som står sig framöver. Vi har fortfarande utmaningar framför oss. Det gäller framför allt klimatet, den växande och åldrande befolkningen samt den ökande konkurrensen på en global marknad. Kan vi då ha en tillväxt som utgår från det sätt på vilket vi historiskt producerat och organiserat samhället? Det är tveksamt. Det är genom fler arbetade timmar eller ökad produktivitet som vi skapar tillväxt, eller båda samtidigt. Men en ökad produktivitet, som är viktig för nationen, leder inte i första hand till ett ökat antal anställda. I en sådan situation är det viktigt att det finns trygga omställningsstöd. De har historiskt varit mycket viktiga för Sverige i samband med de strukturomvandlingar som vi gjort. Med dagens låga nivåer är det en utmaning för de anställda som får gå från sitt jobb när strukturomvandlingen sätter in. Därför måste stöden höjas.

Om man talar om tillväxt, nya arbeten och företagens förutsättningar måste man också se på andra politikområden för att få en helhet, för att det hela ska fungera i framtiden. Den rapport som kallas PISA-undersökningen och som presenterades häromdagen är en oroväckande läsning. Där kan vi se att våra resultat inom centrala områden som läsförståelse, matematik och tekniska ämnen sjunker i förhållande till våra konkurrentländer. På sikt kan det innebära en negativ utveckling för Sverige som företagarnation. Det är därför viktigt att vi verkligen tar till oss rapporten, analyserar vad som har gått fel och rättar till det. Och det måste ske ganska fort.

Men redan i dag behöver vi se över tillgången till kompetent arbetskraft. Därför måste utbildning och matchning på arbetsmarknaden bli bättre. Arbetsförmedlingens uppdrag behöver ses över, liksom regelverket för arbetslösa. I dag drunknar företagen i jobbansökningar som inte är relevanta för de tjänster som utlyses. Det har att göra med att man är tvungen att söka jobb för att uppfylla de regler som finns. Det är besvärligt för företagen. Jag träffar många företagare som tycker att det är frustrerande med högar av ansökningar som egentligen inte har någonting att göra med de jobb de utannonserar.

Vi har även problem med infrastrukturen. Beträffande dagens debatt, fru talman, funderade jag i går kväll på om jag skulle åka till Stockholm redan då eller chansa på att Trafikverkets växlar och signalsystem fungerade i dag på morgonen – det skulle ju snöa lite grann i natt. Jag chansade och tog det tidiga morgontåget och kom till Stockholm hyfsat i tid. Jag behövde inte vänta alltför länge.

Tyvärr har vi en situation i Sverige då vi inte längre kan lita på att våra tåg kommer i tid. Det är frustrerande och påverkar näringslivets möjligheter att få in råvaror och få ut färdiga produkter till våra hamnar och ut på marknaden. Det är också besvärligt när våra kommunikationer är livsnödvändiga för att vi ska kunna ta oss till jobbet. En utökad arbetsmarknad, som vi talar om, gör det möjligt för oss att bo där vi faktiskt vill bo och pendla dit där jobben finns. Men om järnvägen inte fungerar, då fungerar inte heller arbetsmarknaden.

En tredje sak som måste fungera, men som det varit problem med under många år, är kapitalförsörjningen. Det är helt avgörande för företagen att det finns en fungerande kapitalförsörjning när man startar upp företaget, när företaget växer och också när företaget ska ut på den internationella marknaden. Här behövs mer samordning av den statligt inriktade kapitalförsörjningen. Vi ser i dag exempel som Fouriertransform och Inlandsinnovation, som med sina 5 miljarder har lyckats med konststycket att investera 1 miljard. Det är inte fråga om unga tillväxtföretag utan om mogna företag. Det är precis tvärtom vad som var tänkt att vara inriktningen. Den första av dessa två, jag ska inte säga missfoster men skapelser av vår nuvarande regering, kom i samband med fordonskrisen och den andra i samband med valrörelsen 2010; det var rent valflask. Dessutom behäftas Fouriertransform och Inlandsinnovation med oerhört höga kostnader för att över huvud taget fungera. Här behövs samordning.

Vi ser att stater i vår närhet samlar det statliga riskkapitalet och myndigheternas arbete i statliga investeringsfonder. Det gör de för att stötta sin industri till att vara konkurrenskraftig på den internationella marknaden. I Sverige möts sådana förslag med att det är orimligt, att vi inte ska störa marknaden, att marknaden måste få agera utifrån sitt eget bästa. Det vi behöver göra är att samordna vårt statliga riskkapital inom dessa områden. Regeringen har tagit steg, vilket är bra, men vi behöver fortsätta att samordna det som i dag finns utanför.

Det finns även problem vad gäller forskningen. Det mesta av forskningen – då talar jag om den privata forskningen – bedrivs av en handfull stora företag. Majoriteten, 75 procent, av forskningen utförs där. Vänsterpartiet har som förslag att stödja små och medelstora företag genom en forskningsstimulans på upp till 2 ½ miljon. På det sättet vill vi få fart på forskning och utveckling bland de små och medelstora företagen. Ungefär 99,9 procent av företagen i Sverige är små och medelstora, och vi måste se till att företagen växer.

Men inte heller det är tillräckligt. Vi måste också ta oss an klimatutmaningen. I likhet med Miljöpartiet och Socialdemokraterna har vi ett förslag om en miljöteknikfond, som ska användas i de skeden då kapitalet behövs som mest, det som i vardagligt språk kallas ”dödens dag”. För att det ska vara långsiktigt föreslår vi att fonden ska verka under sex års tid. Fonden ska möta de forskningsresultat som kommer från våra universitet och företag och stötta våra uppfinnare innan det kommer in privatkapital. Det är viktigt att det här kommer till stånd. Det är viktigt att vi tar till vara våra innovationer och lyckas kommersialisera dem. De varor och tjänster som vi vill kommersialisera har ett värde.

Vi behöver också underlätta för de företag som finns i dag. Inte minst gäller det vårt kära sjuklöneansvar, som vi under 15 års tid här i talarstolen, fru talman, har föreslagit att man ska slopa för de allra minsta företagen, med upp till tio anställda, under de två första veckorna. Nu kan vi konstatera att allt fler partier pratar om problemen med sjuklöneperioden. Det finns lite olika varianter på hur man ska lösa detta, men vi står fast vid att det är de två första veckorna som är problemet för de små företagen. På det sättet kan vi underlätta rejält för företag att anställa. Man behöver inte riskera lika mycket. Jag tror också att vi får en bättre fungerande arbetsmarknad, där arbetstagare med funktionshinder ges större möjlighet att få jobb.

Vi har även förslag som liknar Socialdemokraternas. Vi vill införa ett socialförsäkringsskydd för företagare, så att de kan åtnjuta samma trygghet vid sjukdom och föräldraledighet som anställda. Det är rimligt att göra på det sättet.

Fru talman! Lagen om offentlig upphandling behöver ses över på så sätt att mindre företag ges större möjlighet att vara med och ta delar av en upphandling. Man behöver underlätta själva upphandlingsförfarandet genom enklare beskrivningar av vad som ska ingå och framför allt ge möjligheter att styra mer utifrån de samhällsbehov och samhällsutmaningar som vi har i dag.

Anf. 5 LARS HJÄLMERED (M):

Fru talman! En vanlig dag går över 200 000 fler människor till jobbet nu jämfört med 2006. En del hävdar att detta är en slump. Andra säger att det är direkt kopplat till att den svenska befolkningen har ökat. Jag vill mena, fru talman, att det faktum att över 200 000 fler människor går till jobbet en vanlig dag inte är någon slump utan en direkt effekt av en medveten företags- och jobbpolitik från Alliansen.

De senaste åren har vi i världen haft en finanskris och en utdragen lågkonjunktur. Vi har haft en skuldcrisis i Europa och många räddningspaket. Sverige har också drabbats. Till exempel tappade vi efter finanskrisen nästan 20 procent av den svenska exporten. Men trots alla problem och oroligheter har alltså sysselsättningen i Sverige ökat och utanförskapet minskat. Jag menar att det är en direkt effekt av den medvetna företags- och jobbpolitik Alliansen har fört. Vi har hållit ordning och reda i statens finanser, gjort det mer lönsamt att jobba och gjort viktiga företagarreformer som lett till att Sverige i dag är ett bättre land att investera, producera och anställa i. På det sättet har vi gynnat viktiga företag som skapar nya jobb som gör att vi kan finansiera välfärden.

Alliansens mål för näringspolitiken är att stärka konkurrenskraften och lägga en grund för fler jobb och växande företag. Vi har gjort detta tydligt de senaste åren. Jag skulle vilja peka på tre perspektiv.

För det första vill jag hävda att Sverige i dag är ett bättre land att investera i. En tidigare regering valde att ta bort arvs- och gåvoskatt. Vi har fortsatt med att ta bort fastighetsskatt och förmögenhetsskatt, sänkt bolagsskatten, infört en expertskatt och investerat tungt i utbildning, forskning och infrastruktur. Allt detta sammantaget gör att Sverige i dag är ett bättre land för utländska investeringar än tidigare.

För det andra vill jag hävda att det i Sverige är både billigare och enklare att vara företagare nu än förut. Borttagandet av förmögenhetsskat-

ten, en sänkt bolagsskatt, sänkta egenavgifter och sänkta skatter på att anställa har tillsammans med en serie olika regelförenklningar, till exempel att vi har slopat revisionsplikten för i princip alla företag, gjort att det är både billigare och enklare. Det är framför allt viktigt för mindre företag, där fyra av fem nya jobb skapas.

För det tredje, fru talman, vill jag peka på att vi de senaste åren har öppnat för flera nya branscher för företagare och entreprenörer. Genom viktiga företagsreformer som RUT, ROT, omregleringen av apoteksmarknaden, införandet av vårdval i primärvården, den sänkta matmomsen och den sänkta skatten för att anställa unga har vi lagt en grund för fler möjligheter för landets företagare och entreprenörer. I flera branscher kan vi tydligt se hur svarta jobb blir vita. I en undersökning från Skatteverket kan vi nu se att skattemoralen för första gången på länge ökar i Sverige som effekt av detta.

För Moderaterna och Alliansen är företagen och jobben viktigast. Vårt mål är full sysselsättning. Alla människor som kan och vill ska få arbeta. Efter de tidigare tagna stegen går vi nu vidare inför budgeten nästa år genom att göra fortsatta viktiga företagsreformer under det kommande året.

Fru talman! Vi satsar stort på infrastrukturen. Vi bygger nya vägar och järnvägar. Vi dubblar de pengar som läggs på drift och underhåll. Man ska helt enkelt som person och företag kunna lita på att människor och gods kommer fram på det sätt det var tänkt. Infrastrukturen är som ett blodomlopp i ekonomin och är om möjligt ännu viktigare för ett handelsberoende land som Sverige. Den är till och med avgörande för att företag i Sverige ska kunna få ut sina produkter på en svensk marknad och framför allt stå sig i den internationella konkurrensen. Därför satsar vi tungt på infrastrukturen.

Vi fortsätter att jobba med utbildning, till exempel lärlingsutbildning, för att förbättra elevernas möjligheter och företagens möjligheter att hitta rätt kompetens.

Vi fortsätter att jobba med arbetsmarknaden. Jag vill särskilt peka på YA-jobben, yrkesintroduktionsanställningarna, där man som person får en kombination av jobb och utbildning och lär sig jobbet på jobbet. Det ger arbetstagaren bättre möjlighet att ta steget in på arbetsmarknaden, och det ger företagen bättre möjlighet att hitta rätt kompetens.

Vi har också arbetskraftsinvandringen. År 2009 fick Sverige nya regler som innebar väsentligt bättre möjligheter för människor att komma till Sverige för att plugga, arbeta eller starta företag. Vi har nu ambitionen att gå vidare och förbättra reglerna ytterligare, allt med målet att ge bra förutsättningar att attrahera talanger till Sverige. Jag skulle vilja säga att detta är avgörande för många företag. Man hittar duktiga människor. För ett handelsberoende land som Sverige är det betydelsefullt att kunna hitta människor med kunnande om andra kulturer, marknader och länder. Vi vill underlätta och utveckla detta.

Sedan har vi forskningen. Över en period om åtta år kommer Sverige att öka de skattepengar som går till forskning från ungefär 25 till 34 miljarder kronor. Det gör att Sverige kommer att vara ett av de länder i världen som lägger allra mest skattepengar på forskning. Inför dagens debatt tittade jag på vad detta innebär för Chalmers, där jag själv har pluggat. År 2006 fick Chalmers 430 miljoner kronor till forskning. I förslaget till

nästa år handlar det om nästan 950 miljoner. Jag tror att alla förstår att de nya pengarna inte kommer att förändra Göteborg eller Sverige i morgon eller om en månad, kanske inte ens om ett år. Däremot bygger vi en långsiktig konkurrenskraft för Sverige. Jag är övertygad om att människor kommer att gå ut Chalmers och andra högskolor med många spännande förslag och idéer till nya produkter och tjänster som kan skapa nya företag och utveckla befintliga företag.

Fru talman! Vi har också villkoren för företag. Vi går nu vidare med flera viktiga företagsreformer. Investeraravdraget kommer att ge bättre möjligheter att få kapital, pengar för att utveckla sina idéer och sina företag.

Vi inför ett forsknings- och utvecklingsavdrag. Det är framför allt betydelsefullt för mindre företag och deras möjligheter att utveckla nya produkter och tjänster.

Vi sänker skatten ytterligare för att anställa unga människor.

Vi går vidare med regelförenklingsarbetet, till exempel genom att få på plats en lösning där man som företagare lämnar uppgifterna på ett ställe vid ett tillfälle.

Vad vill då oppositionspartierna i detta? Det tydligaste i dag är att vi bara har ett regeringsalternativ i form av Alliansen. Våra fyra partier har varit tydliga med att säga att vi vill fortsätta regera Sverige tillsammans, och vi ger tydliga besked om vad vi vill för Sveriges företag.

Alla förstår att man måste samarbeta. Det är rimligt att man då kan ge någon typ av gemensamma besked om vad man vill göra också före valet. Det gör man inte, och det tycker jag är lite ynkligt.

Däremot ger oppositionspartierna var för sig besked i lite olika sakfrågor. De har en gemensam nämnare, och det är att de tänker höja skatten på jobb, företag och transporter. Vi talar om en skattesmäll för landets företagare på minst 30 miljarder kronor.

Vänsterpartiet vill höja bolagsskatt och inkomstskatter och säkert också en massa andra skatter om de får chansen. Det skulle göra Sverige till ett mindre attraktivt land att investera i. Hur kan det ge fler jobb?

Sverigedemokraterna har tänkt sig att strypa arbetskraftsinvandring. Svenska företag går då miste om viktiga talanger. Hur ger det fler jobb?

Miljöpartiet vill höja bensin- och dieselskatter och införa en lastbils-skatt. Det gör det dyrare för industrier, företag och människor utanför Stockholm. Hur ger det fler jobb?

Socialdemokraterna vill dubblera matmomsen och tredubbla skatten för att anställa unga människor. Det är någonting som skulle försämra förutsättningarna radikalt för viktiga service- och turistnäringar. Hur ger det fler jobb?

Sedan har vi den viktiga energifrågan som har så tydlig jobbkoppling. Alliansens besked är att vi vill hålla fast vid ett robust energisystem på tre ben med vattenkraft, kärnkraft och förnybar energi. Vad vill då oppositionspartierna?

V och MP säger sig vilja snabbavveckla kärnkraft. Socialdemokraterna ger inte ett tydligt besked. Hur ska det kunna ge fler jobb?

De senaste åren har sysselsättningen i Sverige ökat, utanförskapet minskat och Sverige blivit ett bättre land att investera, producera och anställa i.

Med de saker vi nu gör kring infrastruktur, utbildning, arbetsmarknad, arbetskraftsinvandring, forskning och utvecklade villkor för att vara företagare och entreprenör i Sverige lägger vi en grund för fler möjligheter för landets företagare och fler jobb.

Med det yrkar jag bifall till utskottets förslag.
(Applåder)

I detta anförande instämde Hans Rothenberg och Boriana Åberg (båda M) samt Anders Ahlgren (C) och Mats Odell (KD).

Anf. 6 JENNIE NILSSON (S) replik:

Fru talman! Den borgerliga regeringen har sänkt skatten i Sverige med 130 miljarder så här långt. Om det vore lösningen på alla Sveriges problem, kunde höja svensk industris konkurrenskraft, ge våra elever en skolgång som innebär att de stod starka för framtiden i stället för att som i dag stå sämre rustade för framtiden och innebar större välfärd borde vi inte ha några problem i Sverige. Men så ser inte riktigt sanningen ut, Lars Hjalmered.

Det är snarare vad man ser när man gör en utblick och tittar på internationella jämförelser och internationell ranking. Vi har nämnt PISA som ett exempel, men det finns fler. Det finns till exempelvis World Economic Forum som rankar konkurrenskraften i stort. OECD har tittat på hur Sverige står sig när det gäller forskning och innovation jämfört med andra länder, och så vidare. Sanningen är den att vi faller i samtliga studier.

Någonstans borde också denna regering konstatera att det inte är hela sanningen. Det räcker kanske inte med att bara sänka skatter. Min fråga till Lars Hjalmered måste ändå bli följande. Det är kopplat till allt det som är viktigt som underliggande faktorer för att bygga Sverige starkt – att vi har en hög investeringsnivå, att vi tar nya exportandelar på nya marknader, att den svenska konkurrenskraften ökar i stället för minskar, att företag kan rekrytera personal med rätt kompetens och att vi har en skola och välfärd i världsklass.

Vad är egentligen ert svar på de utmaningarna och frågorna? Det kan inte bara vara att fortsätta att sänka skatter.

Anf. 7 LARS HJÄLMERED (M) replik:

Fru talman! Vårt svar är rätt tydligt. Målet för näringspolitiken är att stärka konkurrenskraften och lägga en grund för fler jobb och växande företag.

Hur når vi då dit? Vårt svar handlar först och främst om att hålla ordning på statens finanser och inte slarva. Det handlar om att föra en tydlig företags- och jobbpolitik som gör det lönsamt att jobba och stegvis förbättra villkoren för att vara företagare i Sverige.

Jag gav tidigare exempel på detta. Det är hur vi förbättrar de generella villkoren och gör satsningar på infrastruktur, utbildning, arbetsmarknad, arbetskraftsinvandring och forskning.

Vi har gjort steg för att förbättra villkoren för enskilda företagare. Vi ger stegvis bättre villkor för att vara företagare och entreprenör i Sverige och lägger på det sättet en grund för fler jobb.

Fler människor i arbete gör att vi får skatteintäkter så att vi kan värna viktiga välfärdsverksamheter. Det är den tydliga kopplingen.

Vi har också gjort flera viktiga satsningar för att få in människor på arbetsmarknaden i form av RUT, ROT, matmoms och skatt på unga. Det gäller ofta den typen av företag där många unga tar ett första kliv in på arbetsmarknaden.

I Jennie Nilssons hemlän Halland finns väldigt mycket av den typen av service- och turistjobb. En gemensam nämnare längs kusten är att det finns många som lever av turism.

Jennie Nilsson vill dubblera matmomsen och tredubbla skatten om man anställer en ung människa. Därför vill jag fråga Jennie Nilsson: Varför vill du så kraftfullt försämrå för de viktiga företagen i Halland som arbetar med service, turism och besöksnäring?

Anf. 8 JENNIE NILSSON (S) replik:

Fru talman! Jag trodde att Lars Hjalmered sade fel av misstag i den föregående debatten och att han råkade säga matmoms när han egentligen menade restaurangmoms. Men nu har han upprepat matmoms ett antal gånger, vilket innebär att han tyvärr försöker göra den här debatten till någonting helt annat än vad den är och sänker den ett par snäpp i seriositet.

Faktum är att det låter bra men att man någonstans har totala skygglappar för hur verkligheten ser ut. Vi har facit på den förda politiken med den borgerliga regeringen. Vi har facit på vad skattesänkningar på 130 miljarder har gjort.

Det har inte inneburit att utanförskapet har minskat, som Lars Hjalmered påstår i sitt anförande. Arbetslösheten ligger kvar på samma tal eller högre både för befolkningen i stort och för varje enskild grupp.

Jämviktsarbetslösheten ökar för varje år, det vill säga den anställningsnivå som är den lägsta möjliga. Investeringsstakten, produktiviteten och så vidare faller hela tiden med moderat politik.

Ändå står man här i riksdagens kammare och talar som om allting tuffar på och går som tåget. Det är inte sant.

Vi lever i dag till stora delar på gamla meriter. Det är gamla investeringar som gjorts i forskning och utveckling i samverkan som har byggt upp ett starkt näringsliv med ett högt teknik- och kunskapsinnehåll.

Det är vad vi lever på i dag. För att vi ska kunna fortsätta leva på det krävs att man kontinuerligt fortsätter att göra dessa investeringar och att man drar lärdom av vad som fungerar och vad som inte fungerar.

Det gör mig mörkrädd att höra att man över huvud taget inte reflekterar över hur vi står oss i jämförelse med andra länder.

Jag skulle återigen vilja fråga Lars Hjalmered: Drar man några som helst slutsatser av att Sverige tappar i konkurrenskraft jämfört med andra länder?

Anf. 9 LARS HJÄLMERED (M) replik:

Fru talman! Trots alla de problem som varit de senaste åren har utanförskapet minskat och sysselsättningen ökat i Sverige.

Sverige är ett väldigt handelsberoende land. Hälften av den svenska ekonomin är kopplad till handel och utbyte med andra länder. Får andra

länder problem får Sverige också problem. Trots detta har sysselsättningen ökat och utanförskapet minskat.

Det vi kan se är en tilltagande globalisering, som vi kallar det lite slentrianmässigt, med en knivskarp konkurrens. Vårt svar, för att svara på Jennie Nilssons fråga, är att storsatsa på till exempel forskning.

Vi ökar i forskningspropositionen från 25 till 34 miljarder kronor. Det gör att Sverige näst efter Israel är det land i världen som lägger mest skattepengar på forskning. Vad är det om inte en framtidsinvestering för att stärka Sverige och svenska företag?

Vi storsatsar på infrastruktur på ett sätt vi inte har sett tidigare i Sverige. Vi dubblar till exempel de pengar som läggs på drift och underhåll av vägar och järnvägar för att systemet ska fungera, vilket är avgörande för att klara handel och utbyte med andra länder. Vad är det om inte en framtidsinvestering?

Vi fortsätter att satsa på utbildning och arbetsmarknad, sådant som stärker både oss som människor och företagen.

Det är jättemånga utmaningar i framtiden, men våra svar handlar om att satsa på infrastruktur, forskning, utbildning och arbetsmarknad och att stegvis förbättra villkoren för företagare i Sverige, närmast med investeraravdrag, FoU-avdrag, fortsatta regelförenklningar och fortsatta skattesänkningar för att anställa unga människor, helt enkelt ge fler förutsättningar.

Vad är Socialdemokraternas svar? Ja, det är en skattechock för landets näringsliv. Man pratar om exportsatsningar och annat, men det är en skattesmäll på minst 30 miljarder kronor som gör det dyrare att investera, dyrare att producera i Sverige och dyrare att anställa. Jag är övertygad om att det leder till mindre jobbomöjligheter i Sverige.

Anf. 10 KENT PERSSON (V) replik:

Fru talman! Det är intressant att höra hur bra det går i Sverige och vilka satsningar ni gör på forskning, på infrastruktur och på skolan. Och ändå är resultatet som det är. Produktiviteten har fallit under en rad år. Exportandelen faller i jämförelse med våra konkurrentländer. Satsningarna på infrastruktur räcker inte till.

Frågan är därför: Hur ser det egentligen ut?

Vi har fortfarande 8 procents arbetslöshet, trots att vi har fler i arbete än tidigare. För mig är det lite förvånande att Lars Hjälmered inte förstår kopplingen. Det handlar inte i första hand om hur mycket vi satsar på forskning, utan det handlar om vad vi får ut av de forskningsmedel som vi satsar.

Jag föreslog för tre år sedan satsningar på kommersialisering, att vi behövde satsa mer där. Då fick jag höra: Nej, det behövs inte alls – absolut inte! När jag för sex år sedan föreslog att vi behövde ligga någonstans på 500–600 miljoner när det gällde infrastrukturen hörde jag bara ett hånskratt – det var överinvesteringar i infrastrukturen. I dag kan vi se att ni hamnar på den nivån.

Ser inte du, Lars Hjälmered, att den satsning som ni har gjort leder till en sönderslagen skola, en plundring av skattemedlen till de kommunala skolorna och en sönderslagen sjukvård där riskkapitalister är inne och härjar? Det är resultatet av den politik som ni har drivit under de här sju åren.

Anf. 11 LARS HJÄLMERED (M) replik:

Fru talman! Låt oss ta detta med utbildningen och den senaste PISA-undersökningen, som naturligtvis är väldigt oroväckande. Man skulle ju kunna säga att de har gått i en tidigare regerings skola, men vi kan skippa den typen av dålig argumentation och snarare fokusera på vad de duktiga länderna har gjort, alltså de som presterar bättre än Sverige.

Där pratar vi om mer undervisningstid, mer lärarledd tid, fler betyg i fler steg och bättre uppföljning.

Där skulle jag säga så här: Vad är det då Alliansen gör när det handlar om reformering av skolan? Ja, det är just den inslagna vägen: mer lärartid, mer undervisningstid, betyg i fler steg och tidigare, att jobba med bättre uppföljning och bättre återkoppling.

Det går diametralt mot det Vänsterpartiet föreslår i utbildningspolitiken.

Kent Persson kommer från Västmanland, där det finns många fina industriföretag – ABB, Westinghouse och många andra. När det handlar om de viktiga industrijobben är en del av våra svar just detta med satsning på infrastruktur, forskning, generellt bra skattevillkor och liknande för att det ska vara bra investeringsvillkor i Sverige.

Jag konstaterar att Kent Persson vill höja bolagsskatten, höja inkomstskatter, införa skatt på transporter och börja avveckla kärnkraften. Då blir min fråga till honom: Hur kan det ge bättre förutsättningar för de gamla fina industriföretagen i Västmanland om man ger dem konsekvent sämre villkor för att investera i Sverige?

Anf. 12 KENT PERSSON (V) replik:

Fru talman! Jag noterar att Lars Hjälmered inte besvarar frågan hur vi ska göra för att öka konkurrenskraften för svensk industri och inte heller nämner med ett ord att produktiviteten under en rad år har fallit. Det är givetvis ett problem om vi ska vara konkurrenskraftiga gentemot vår omvärld.

Men det kanske inte är så konstigt, eftersom Alliansen inte har någon politik utan ensidigt satsar på att konkurrensutsätta den offentliga sektorn inom skola, vård och omsorg. Det är ju där ni har gjort de stora satsningarna. Ni har slagit sönder den. Ni har släppt in riskkapitalister inom vård och skola som har slagit sönder väldigt mycket av den offentliga välfärden. Elever står utan betyg när de ska hämta dem. Elever får sluta mitt i en skoldag på grund av att någon privat skolkoncern går i konkurs.

Det är resultatet av den satsning och den politik som ni har drivit för att få fler företag och fler sysselsatta.

Det är inte en politik som Vänsterpartiet står för. Vi vill ha en politik som värnar om människan och naturen, som har omsorg om människan och naturen. Det är en kontrast mot den politik som ni har gynnat – givriheten som har släppts loss inom svenskt näringsliv. Tyvärr är det resultatet av den näringspolitik och företagarpolitik som ni har drivit under de här sju åren.

Anf. 13 LARS HJÄLMERED (M) replik:

Fru talman! Vi kan ta en seriös diskussion om skola och utbildning – det är jättestora utmaningar för Sverige – och återigen titta på vad de främsta länderna har gjort om vi ser på PISA-undersökningen. Det är till

exempel Singapore, städer i Kina, som Hongkong, och Finland. Det är just mer lärarledd tid och mer undervisningstid men framför allt uppföljning och utvärdering, betyg helt enkelt.

Där är Vänsterpartiet tydligt och säger att man inte ska ha betyg i skolan. Det är en tydlig lättja när det gäller den typen av uppföljning, som är en av de tydligaste framgångsfaktorerna om vi ser på länder i PISA.

Låt oss sedan ta detta med industrierna. Ja, industrierna är otroligt viktiga för Sverige. Vad är då vårt svar för att ge bra förutsättningar för Volvo och en massa andra företag? Ja, det handlar om infrastrukturen, som är avgörande och viktig för att få ut saker på en internationell marknad. Det handlar om de stora forskningssatsningar som vi gör som långsiktigt bygger konkurrenskraft. Det handlar om bra skattevillkor som vi sätter på plats för att Sverige ska vara ett bra land att investera och betala skatt i. Det handlar om satsningar vi gör på utbildning och arbetsmarknad.

Har vi svar på alla frågor? Nej, jag är inte säker på det. Men vi har en tydlig agenda för att långsiktigt göra Sverige till ett bättre land att investera i för den typen av företag.

Vad är Kent Perssons svar? Jo, han säger så här: Vi ska göra det dyrare att investera, dyrare att producera och dyrare att anställa. Vi ska snabbavveckla den viktiga kärnkraften, som många industriföretag säger är avgörande och viktig när det gäller leveranssäkerhet och elpriser.

Jag tror att det är en sämre utveckling för Sverige.

Anf. 14 EVA FLYBORG (FP):

Fru talman! Sveriges välstånd byggs av företagsamhet. För mig och Folkpartiet och för Alliansen handlar företagande både om att skapa välstånd för den enskilda människan och samhället som helhet och om att människor får möjlighet att förverkliga sina egna drömmar, forma sina liv och skapa sin egen försörjning. Folkpartiet har drivit denna politik alltsedan Bertil Ohlins dagar och hans tankar om företagande som ”de välståndsbildande krafterna”. Det gäller än i dag. När företagen bygger sin produkt bygger man samtidigt Sverige starkt. Det är denna koppling mellan arbete, företagsamhet och välfärd som måste synliggöras för oss alla. Det är därför arbetslinjen också är välfärdslinjen.

Sverige står i dag starkt som företags- och företagarnation. Sverige är bland de stabilare länderna i EU när det gäller konkurrenskraft. Detta beror på att Sverige är särskilt starkt på innovationsområdet, forskning och utveckling, tillgång till kapital och effektivitet i offentlig sektor. Detta visar med all tydlighet att vår politik för ett starkare näringsliv har burit frukt. Under alliansregeringen har anslagen till forskning ökat med 9 miljarder kronor. I årets budget satsas ytterligare på att förbättra konkurrenskraften för företag att växa och anställa. Investeringar i små företag görs lönsamma genom investeraravdraget medan FoU-avdraget stärker möjligheterna till investeringar i forskning och utveckling.

Bolagsskatten, som sänktes vid det förra årsskiftet, underlättar för fler och växande företag samtidigt som Sveriges internationella konkurrenskraft stärks. Den stärkta satsningen på lägre arbetsgivaravgifter för unga gör det lättare för många att kunna bidra och bli anställda. Stora an-

strängningar görs också för att skapa färre och enklare regler för företagen.

Fru talman! Om Sverige långt tillbaka mest exporterade råvaror har vi sannerligen förändrats genom åren. Tjänstesektorn, it-branschen och turismen är sektorer som växer alltmer. Turismen, till exempel, omsatte förra året 275 miljarder kronor och sysselsatte 170 000 personer. Men detta innebär inte att de tyngre näringarna i Sverige som fordonsindustrin, skogsindustrin och stålindustrin är på väg ut – tvärtom. Den traditionella basindustrin stod förra året för 29 procent av exportintäkterna och sysselsatte ca 400 000 personer.

När det gäller fordonsindustrin kommer Volvo att investera stort i forskning och utveckling med ca 15 miljarder i Göteborgsregionen framöver, vilket är ett fantastiskt styrkebesked inför framtiden. Dessutom byggs en helt ny karosseriverkstad. Till detta kommer nystarten för Saab i Trollhättan genom Nevs i förra veckan. De traditionella näringarna hittar nya och spännande partner och utvecklingsvägar och växer sig starka. Detta visar att Västsverige och framför allt Göteborg lever upp till sin historiska roll som motorn i den svenska industrin.

Fru talman! Regeringen har gjort mycket för att förbättra företagsklimatet i Sverige, och mer ska göras. I den budget som vi ska besluta om i dag finns flera förslag. Regeringen kommer inom ramen för det kommande regionalfondsprogrammet att inrätta två nya riskkapitalfonder. Det blir en fond med syfte att investera i nya och befintliga privata riskkapitalfonder. Det blir dessutom en grön investeringsfond med inriktning på energi- och miljöteknik. Detta är mycket bra.

Regeringen avser också att se över konstruktionen av högkostnads-skyddet för sjuklönekostnader i syfte att förbättra småföretagens situation. I översynen ingår frågan att pröva möjligheten att differentiera högkostnadsskyddet utifrån företags storlek. Regelförenklingsarbetet är svårt men stärks genom en rad insatser. För att påskynda och möjliggöra arbetet med att förenkla och minska företagens uppgiftslämnande satsar regeringen nu 52 miljoner kronor på framtagandet av ett uppgiftslämnarregister, vilket också har eftersökts här tidigare i debatten. Det innebär att företag ska kunna lämna de flesta uppgifter som myndigheterna kräver in vid ett tillfälle och till ett ställe.

Regelrådets verksamhet permanentas. Detta är också mycket bra. Regelrådet fyller en viktig funktion i arbetet med att säkerställa att förslag till nya och ändrade regler noggrant utreds och granskas innan de införs. Reformen om en frivillig revision utvärderas under första halvåret 2015 för att se om revisionsplikten bör slopas för fler företag.

Men, fru talman, vi är inte nöjda med detta. Vi måste hela tiden sträva efter ett förbättrat företagsklimat i stort som smått. Regeringen jobbar hårt på att förbättra och lyfta hela den svenska skolan och yrkesutbildningarna så att människor har rätt kompetens och utbildning för att axla ansvaret inom industrin, omsorgen och servicesektorn.

Ett efterlängtat lärlingssystem och introduktionsanställningar för unga kompletterar. Här vill jag gärna också nämna kamraterna på den fackliga sidan, som på många håll arbetar konstruktivt och nära företagen för ett hållbart resultat.

Energisystemet är förstas näringslivets blodomlopp. Det är därför jag i varje energipolitisk debatt talar om nödvändigheten av att vi har en

stabil och tillräcklig elproduktion i Sverige – en elproduktion där kärnkraft och vattenkraft är basen i en ren, billig och stabil produktion. Här har Alliansens överenskommelse lagt grunden till en långsiktig och stabil politik som jag vet kommer att gagna svensk industri på sikt.

Fru talman! Det är viktigt att öka kvinnors företagande. Speciellt gäller detta inom välfärdssektorn eftersom möjligheterna att byta arbetsgivare, göra karriär och starta eget då blir mer likvärdiga med dem på den övriga arbetsmarknaden. Regeringen satsar under åren 2007–2014 100 miljoner kronor på att främja kvinnors företagande. Regeringens företagspolitik i övrigt med sänkta skatter och minskad regelbörda gynnar förstås också kvinnligt företagande. Kvinnors möjlighet till att starta företag inom kvinnodominerade yrken måste värnas. Denna rätt är i dag hotad genom förslagen om vinstbegränsningar när det gäller så kallade välfärdsföretag. Sådana begränsningar skulle radikalt hota många företag som ägs och drivs av kvinnor i dag. Samma sak gäller förslagen om avskaffat eller inskränkt RUT-avdrag.

Fru talman! Begreppet entreprenör är något annat än begreppet företagare. En entreprenör är någon som ser nya affärsmöjligheter, nya kombinationer och nya marknader. Därför måste vi ha ett samhällsklimat som uppmuntrar entreprenörskap. Utan alla tänkande och kreativa människor skulle Sverige inte överleva. De kreativa näringarna, till exempel, är viktiga för Sveriges framtid och bör uppmärksammas ännu mer av oss alla. Inte sällan är det inom konst, musik, dataspel, video, ljud och film som de första trenderna kan spanas in. Efter dem följer all annan industri i sin takt. En stad eller ett land som vill lyckas ska alltså vara rädd om och utveckla sina skapande förmågor.

Fru talman! Så kallade mikrolån – lån under ca 250 000 kronor, borgensfria lån och lån utan krav på egen kapitalinsats – är en viktig fråga, som flera har nämnt. Genom Europeiska investeringsfonden, EIF, kan Sverige sannolikt ges möjlighet att underlätta villkoren för nyföretagande. Därför är det viktigt att Almi ser över detta och att samarbete sker med de ideella rådgivningsorganisationer som finns, till exempel Nyföretagarcentrum och andra.

Av alla dessa skäl är det positivt att entreprenörskap och entreprenöriellt lärande numera löper som en röd tråd genom hela det svenska utbildningssystemet. Det startas redan i småskolan med Snilleblixarna och avslutas i ett eget företagande genom UF-företagen. Som mycket annat startades till exempel Snilleblixarna av en slump. Det startades av Anders Rosén i en skola i Stenungsund. Hans son gick i en klass där många av pojkarna inte kunde sitta stilla på lektionerna. Han startade då en tävling för att se om de hade andra kunskaper som de kunde förmedla – kanske inte alltid bara lärda bokenkunskaper. Han kallade tävlingen för Äggfallet. Utmaningen var att släppa ett ägg från 15 meters håll ned på asfalten på skolgården och se vem som kunde göra detta utan att ägget gick sönder. Många idéer prövades, och många ägg gick sönder tills vinnaren klev fram, gick upp och släppte hela hönan. Det är klart att ägget är helt när det kommer ned om man släpper hela hönan! Det är på detta sätt som vi måste tänka – utanför boxen – och ibland, fru talman, släppa hela hönan.

Ett annat bra historiskt exempel på entreprenörskap i Sverige är Volvo, som startades på en kräftskiva där Assar Gabrielsson och Gustaf

Larson på en servett tecknade ned det som än i dag utgör grunden för denna världskoncern. Detta är ett företag som nu storsatsar i Göteborg och Västsverige – hela 35 miljarder de närmaste åren. Det är denna och liknande investeringar som bygger inte bara bilar, fordon och annat utan också Sverige.

Fru talman! Med fullkomligt logisk slutledning ligger det nära till hands att tro att fler hönor och kräftkalas kan ha en positiv inverkan på svenskt företagsklimat. Och vem är i så fall jag att förneka eller förringa detta?

Jag yrkar bifall till utskottets förslag och avslag på reservationerna.
(Applåder)

I detta anförande instämde Hans Rothenberg och Borian Åberg (båda M) samt Mats Odell (KD).

Anf. 15 JENNIE NILSSON (S) replik:

Fru talman! Jag hade först tänkt att min fråga till Eva Flyborg givetvis skulle handla om PISA-undersökningen, inte minst kopplat till att Folkpartiet är det parti som sitter på Utbildningsdepartementet och att Jan Björklund är den utbildningsminister som har varit utbildningsminister längst i modern tid.

Jag vet knappt om det är lönt efter att ha läst morgonens Aftonbladet lite kvickt. Där konstaterade jag att Björklunds tydligaste och mest konkreta respons så här långt på PISA-undersökningen är: Lås dörren för sena elever! Det känns som att det saknas en hel del både i viljan att ta ansvar och i insikt om problemet när man lyssnar på vår utbildningsminister.

Jag skulle gärna vilja att Eva Flyborg utvecklar lite grann hur man ser på utbildningen i ett vidare perspektiv. Vår bild av utbildning handlar om att den måste hänga ihop hela vägen. Vi har förslag på alltifrån mindre klasser till fler högskoleplatser, fler yrkesutbildningsplatser och så vidare.

Men den fråga som kanske tydligast tangerar detta område och denna debatt är det faktum att vi har gott om företagare som uppger att det främsta hindret för tillväxt är att de inte kan få tag på personal med rätt kompetens. Detta är i ett läge när vi har en historiskt hög arbetslöshet.

Min fråga till Eva Flyborg blir väldigt konkret: Hur ser man egentligen på behovet av bristyrkesutbildningar kopplat till utbildningssystemet?

Anf. 16 EVA FLYBORG (FP) replik:

Fru talman! PISA är självklart en väldigt viktig undersökning. Det kan vi alla instämma i. Det finns inget parti som har en annan inställning.

Vi tar de här frågorna på mycket stort allvar och har haft skolfrågan med oss som en av de stora frågorna under många år. Det var tyvärr under den tid då Jennie Nilssons parti, Socialdemokraterna, satt i regeringsställning som den svenska skolan tydligt degenererade under många år. Jag vill inte skylla på någon annan. Vi måste se det som det är: Det var ni som hade ansvaret och förändrade skolan.

PISA-undersökningen mäter detta sedan lång tid tillbaka. Jag vet inte om just denna undersökning går 30 år tillbaka i tiden, men vi har ju kunnat se hur svensk skola sakta har förändrats under de senaste 20–30 åren. Det är alltså inte något som har hänt under Jan Björklunds eller alliansregeringens tid. Så fungerar inte verkligheten.

Under en lång tid har lärarnas status utarmats, skolorna har blivit sämre och vi har fått en alltmer slapp attityd till kunskap, som ju är själva grejen med skola och utbildning. Vi ska ju lära eleverna något, och de ska i sin tur behärska detta och på sikt stärka Sveriges konkurrenskraft.

När man under lång tid utarmar detta syns inte så mycket av förändringen varje år, men till slut märks det i elevernas kunskap. Det hänger självklart också ihop med att man har tagit bort vissa saker, till exempel speciallärarutbildningar. Speciallärare är viktiga lärare som tar hand om de elever som har det svårast i skolan. Den utbildningen tog man bort. Vad händer då? Då är det klart att fler elever får mer problem i skolan.

Detta med ungdomsarbetslösheten hänger faktiskt ihop med hur den socialdemokratiska skolan har utbildat ungdomar rakt ut i arbetslöshet. Det är det vi ser nu.

Anf. 17 JENNIE NILSSON (S) replik:

Fru talman! Det känns betryggande att Eva Flyborg inte vill skylla på någon men ändå skyller på Socialdemokraterna. Jag noterade också att utbildningsministern utöver på Socialdemokraterna skyllde på lärarna och föräldrarna.

Någonstans blir det ohyggligt bekymmersamt för Sverige och den politiska debatten när vi har en regering som aldrig är beredd att ta ansvar och faktiskt regera. Det handlar om att visa att man har makten och verktygen och kan förändra. Resultat som kommer i olika undersökningar – det må gälla PISA eller utvecklingen av exporten eller investeringarna i Sverige – är helt eller delvis resultat av den förda politiken de senaste sju åren.

Sju år är en förhållandevis lång tid. Det är inte okej att efter sju år i varje läge skylla allt som inte blir som man vill på den gamla regeringen. Då uppstår frågan: Hur länge måste en borgerlig alliansregering regera för att man ska kunna utkräva ansvar för den förda politiken? Någonstans känns det som att man står här i debatt efter debatt och säger att man måste ha åtminstone tre decennier på sig innan man kan ta ansvar för något. Det tror jag inte att Sverige har råd med.

Här handlar det om att se problemen, ta ansvar, utvärdera, följa upp och vara beredd på att göra om ifall det har blivit fel.

När det gäller skolan är det givetvis långsiktiga premisser, men det är också uppenbart att man kan göra ett antal saker på kort sikt. Det duger inte att hänvisa till att det bara är långa tidsvolymmer. I andra länder är det precis detta man har gjort. Man har vänt utvecklingen på förhållandevis kort tid. Frågan till Eva Flyborg blir då: Vad gjorde den här regeringen de första sju åren egentligen?

Anf. 18 EVA FLYBORG (FP) replik:

Fru talman! Man måste veta var man står för att veta vart man ska gå. Det handlar om en revision för att veta vilka beslut som har lett till den

dåliga situation som Sverige befinner sig i i dag och vad vi ska göra för att bryta nedgången och börja gå upp igen.

Man kan titta på de länder som har lyckats och som ligger i topp i PISA. De har gjort allt det Sverige nu gör och som vi redan har fattat beslut om. De stora reformerna med lärarlegitimation, höjda löner för lärare, bättre status för lärare, återinförd speciallärarutbildning, yrkesutbildningar, fokus på kunskap och betyg i tidigare skeden är bara exempel på sådant som andra länder också har gjort och som vi nu har fattat beslut om.

Det gäller att veta vad vi inte ska göra fel igen. En slappare attityd till skolan – det kan vara en skola utan betyg eller med senare betyg, inte så mycket läxor och inte så mycket fokus på kunskap utan på att alla ska ha roligt och må bra – har inte varit bra för Sverige och de svenska skolresultaten.

Det vi gör nu är att vi genomför alla de reformer vi har arbetat fram under de gångna åren. Det tar tid, och det vet Jennie Nilsson. Man vänder inte en atlantångare på en sekund.

Jag tror också att en sakpolitisk fråga finns kvar. Jag vet att Jennie Nilsson inte har någon replikrätt, men det här är inte någon fråga utan mer en fundering. Att förstatliga den svenska skolan är nog något som vi måste diskutera gemensamt allihop framöver. I den svenska debatten har jag hört att det nu finns öppningar från flera håll, och det välkomnar jag.

Att kommunalisera den svenska skolan var att bryta sönder hela det välorganiserade system som fanns. Dit ska vi inte igen. Snarare gäller det att ta oss ifrån den situationen.

Anf. 19 ANDERS AHLGREN (C):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till utskottets förslag.

Sverige ska vara ett land där det lönar sig att arbeta, där fler vill anställa och starta företag. Långsiktiga och stabila spelregler präglar Sverige. Ett starkt näringsliv och ett bra företagsklimat är grunden för vårt välstånd.

49 procent av svenskarna skulle kunna tänka sig att bli företagare, men det är bara 10 procent som är det. Efter många år som egen företagare vet jag att många upplever den sociala otryggheten som ett stort hinder för att våga ta steget till företagande.

För mig är det en grundbult i näringspolitiken att trygghetssystemen är anpassade efter företagarens villkor och verklighet. Det är både en rättvisefråga och en viktig jobbfråga. Därför har också Alliansen stärkt företagares möjligheter att bättre tillgodogöra sig socialförsäkringarna.

Vi måste fortsätta arbetet med att förenkla för människor att starta och driva företag. Dessa jobbskapare ska ges goda och stabila förutsättningar att erbjuda människor arbete.

Som ett av Europas mest exportberoende länder är Sverige extra sårbart i tider av ekonomisk och finansiell oro. När skuldskrisen i stora delar av Europa och USA medför att efterfrågan på exportmarknaden minskar får det stora effekter på vårt eget näringsliv.

Men nu ser vi återkommande rapporter om att aktiviteten i näringslivet ökar. Tjänsteproduktionen går framåt, och industriproduktionen visar en positiv trend. I inköpschefsindex för industrin pekar både ordergång

och produktion tydligt uppåt. Ett annat konjunkturtecken är att industrins leverantörer samtidigt har fått mer beställningar.

Även internationellt ser vi positiva tecken. I viktiga exportländer som Tyskland och England pekar det uppåt. I Asien visar Kina och Sydkorea också stadiga siffror på ökad konjunktur. Sammantaget kommer detta att ha effekt för svensk exportindustri. Småföretagarbarometern, Sveriges största konjunkturindikator, pekar på att det vänder nu.

I mitt eget hemlän Dalarna uppger varannan småföretagare att det finns goda framtidsutsikter, och konkurserna minskar för femte månaden i rad. Kreditupplysningsföretaget UC:s Roland Sigbladh drar följande slutsats: ”Näringslivet präglas av ökad optimism samtidigt som privatkonsumtionen starkt bidrar till ökad efterfrågan. Den privata konsumtionen blir samtidigt allt viktigare för hur tillväxten kommer att utvecklas i Sverige och hur många av de svenska företagen kommer att utvecklas.”

Min slutsats av detta är att effekterna av jobbskatteavdragen börjar märkas i vårt näringsliv. Jämfört med 2006 har varje löntagare mellan 21 000 och 26 000 kronor mer om året i plånboken som man själv bestämmer över.

I tider av hög arbetslöshet blir satsningar på jobb och tillväxt extra viktiga. Centerpartiet och alliansregeringen har de senaste fem åren sänkt kostnaderna och förenklat för företagande. För 2014 presenterar regeringen en offensiv tillväxtbudget. Där läggs pengarna på

- infrastruktur
- innovation och forskning
- bättre förutsättningar för investeringar i små företag
- fortsatt utbyggnad av fibernät
- bättre förutsättningar för mobil kommunikation
- sänkt bolagsskatt
- att det ska vara billigare att anställa, främst dem som är upp till 24 år
- fler vägar för unga till jobb, där utbildning är en tung del – lärlingsutbildning, satsning på skolan, YA-jobb och så vidare
- sänkt egenavgift för företag.

Investeraravdraget för privatpersoner som vill investera i företag trädde i kraft den 1 december. För Centerpartiet, som arbetar hårt för att stödja jobbskaparna, är tillgången på kapital en central fråga. Med detta initiativ kan många entreprenörer starta, växa, anställa och investera. Nyfikenheten bland småföretagarna är stor. Investeraravdraget tillsammans med sänkt bolagsskatt ökar förutsättningarna för att jobb och kapital stannar i Sverige och medverkar till att nya jobb skapas.

Fyra av fem arbetstillfällen skapas av småföretag, men det är också småföretag som är mest känsliga för byråkratiska pålagor från samhället. Det är därför glädjande att regeringen fortsätter att förenkla reglerna för landets företagare. Här vill jag särskilt nämna ambitionen om ”En dörr in”, som innebär ett förenklat uppgiftslämnande. Företagen ska lämna sina uppgifter vid ett enda tillfälle till ett enda ställe. Så sent som i förra

veckan kom positiva signaler från näringsminister Annie Lööf om att förslaget till lösning för ”En dörr in” ser lovande ut.

Om vi ska klara de utmaningar vi står inför krävs det att vi använder våra fördelar, både i städerna och på landsbygden. Sverige utanför Stockholms tullar är allt annat än tärande, tvärtom. Det är här vi hämtar råvaror som världen efterfrågar, mat, mineraler och energi, för att bara nämna några exempel. Men allt fler gör sitt bästa för att förvandla landsbygden till Skansen, en vacker plats där tiden förväntas stå stilla, en oas för storstadsbor i behov av rekreation. Säkert har vi alla hört uttrycket ”till helgen åker vi till landet”.

Låt mig ge några exempel på landsbygdens storhet. Jag vill börja med utrikeshandeln, som har ett starkt överskott. Utan skogen, malmen och stålet skulle vi i stället ha ett underskott. Det innebär att hela den svenska nettoexporten kommer från basindustrin. Dessa bas- och exportföretag sysselsätter drygt 80 000 människor, men enligt en studie som Industriarbetsgivarna låtit göra är upp till 400 000 jobb inom andra branscher också beroende av bas- och exportindustrin. Med andra ord har dessa företag stor betydelse för arbetsmarknaden, särskilt utanför storstäderna.

Utländska turister spenderade 2012 över 100 miljarder kronor i vårt land. Det innebär att turismen står för omkring 6 procent av Sveriges totala export. Turistbranschen svarar för drygt 160 000 årsarbetare. Så är det enligt Tillväxtverket.

Den framtida utvecklingen för besöksnäringen spås bli mycket kraftig. FN:s vision är att globala turistresor nästan fördubblas fram till 2030. Det innebär att starka besöksområden utanför Stockholm och Göteborg, som Dalarna, Jämtland, Lappland, Halland, Bohuslän, Öland och Gotland, kommer att ha en fortsatt stark utveckling. Men pratar man med företag inom besöksnäringen hör man att det är många som i dag är oroade över den dubbelstöt som oppositionen hotar att rikta mot dem genom att vilja höja arbetsgivaravgiften för unga och dubblera restaurangmomsen.

Landsbygdens attraktionskraft behöver stärkas så att vi kan locka fler till inflyttning. Ska vi i framtiden klara att förse offentlig sektor och näringsliv med arbetskraft behöver vi säkerställa utbudet av offentlig och kommersiell service. Men i dag upplever allt fler människor runt om i landet att service och grundläggande samhällsfunktioner blir ett allt ihålligare lapptäcke. Det är inte långsiktigt hållbart. Att ha tillgång till en grundläggande service på rimligt avstånd är en förutsättning för att man ska kunna bo och verka på en ort. Det är därför rimligt att inrätta en nationell servicegaranti.

Vi vill tydliggöra en lägsta nivå, ett golv, på tillgången till samhällsfunktioner och tjänster som medborgarna i Sverige har rätt till, oavsett var i landet man bor.

Viktiga steg mot service är exempelvis en fortsatt bredbandssatsning, en definierad rätt till postservice och en uppföljning av mobiltelefoniooperatörernas utfästelser om täckning. Tillgången till kommersiell service är precis som tillgången till offentlig service en viktig förutsättning för landsbygdens och hela landets tillväxt. Få människor är beredda att bo, leva och driva företag på en plats där det är ett stort och tidskrävande projekt att tanka bilen eller att köpa några liter mjölk i affären. Regeringens satsning på tillgänglighet måste därför fortsätta och förfinas, så att ett effektivare incitament skapas för att fler lanthandlare, tankstationer, apo-

tek och andra kommersiella nyckelfunktioner ska finnas kvar, utvecklas och nyetableras.

Fru talman! Jag och Centerpartiet ser ett tydligt behov av att inrätta en nationell servicegaranti som ger våra invånare tillgång till god service oavsett var i landet man bor, allt i syfte att göra landsbygden ännu attraktivare.

(Applåder)

Anf. 20 JENNIE NILSSON (S) replik:

Fru talman! På samma sätt som Folkpartiet ansvarar för Utbildningsdepartementet ansvarar Centerpartiet för Näringsdepartementet. Jag kan bara beklaga att det kommer väldigt lite från Näringsdepartementet över huvud taget. Vi har budgetpropositionerna, en del EU-skrivelser, riksrevisionsgranskningar och så vidare att hantera. Men det kommer i princip inga konkreta förslag från departementet som skulle underlätta för Sveriges företagare.

Därför blir det lite märkligt när man lyssnar på Anders Ahlgrens anförande. Han lyfter faktiskt upp ett antal saker som man skulle kunna lägga fram som förslag, som det till och med skulle finnas en majoritet för i Sveriges riksdag. Det gäller till exempel ett slopat arbetsgivaransvar för andra sjuklöneveckan. Min konkreta fråga till Anders Ahlgren blir: När kommer det ett skarpt konkret förslag på detta område?

Sedan är det något som jag måste säga samma sak om. Anders Ahlgren stod nu och sade att Centern, som jag tror att han uttryckte det, vill ha en nationell servicegaranti – jag får väl utgå från att Centern i den här kammaren och i det här sammanhanget representerar regeringen. Då föreslår jag att ni röstar på de förslag som ligger i Sveriges riksdag om just detta. Då har vi en majoritet för det. Då skulle vi kunna genomföra någonting som faktiskt har betydelse för en stor del av landsbygden.

Jag kan nöja mig med detta så länge.

Anf. 21 ANDERS AHLGREN (C) replik:

Fru talman! När det gäller sjuklöneveckan har vi länge i vårt parti diskuterat möjligheten att förbättra för småföretagarna och att ha den inriktningen. Just nu görs det en snabbutredning på Näringsdepartementet för att se hur sjuklönekostnaden kan minska för företag. Det kommer säkert ett förslag utifrån det.

När vi diskuterar företagsverksamhet är det intressant, tycker jag, att se på den socialistiska oppositionen, som vill tredubbla arbetsgivaravgiften för unga. Man lovar dubbelt så hög moms på mat som köps på restaurang. Det är höjd bolagsskatt och begränsat RUT-avdrag. EU-stöd till svenskt jordbruk ska halveras. Det är ökad bensinskatt och ökad lastbils-skatt. Totalt handlar det om runt 25–30 miljarder. Hur ska allt detta leda till fler jobb? Det är för mig ett mysterium. Det vore väldigt intressant att höra svaret på den frågan.

Anf. 22 JENNIE NILSSON (S) replik:

Fru talman! Vill man ha svar får man kanske börja med att ge svar, i och för sig. Men en reflexion som inte går att undvika är att det enda som man i den borgerliga regeringen egentligen tycks vara överens om, och som är lösningen på alla problem, är sänkt skatt.

Vi ska självklart ha konkurrenskraftiga skatter i Sverige. Men det blir lite absurt när man står och pratar om 25–30 miljarder i skattechock för svenska företag och avkräver oss på svar om hur det skapar nya jobb när sanningen är att man har sänkt skatterna med 130 miljarder så här långt. Med de här förslagen är man uppe i 160 miljarder. Trots det har man åstadkommit en extremt liten effekt.

Nu kommer utvärderingarna av åtgärderna var för sig. Matmomsen väljer flera av företrädarna från borgarna att kalla restaurangmomsen, vilket är snudd på pinsamt. Utvärderingen av reformen så här långt konstaterar att varje jobb kostar uppemot 1 ½ miljon kronor. Är det rimligt, Anders Ahlgren? Är det effektivt använda skattemedel? Det är de frågor jag måste ställa.

Jag upprepar med en dåres envishet de frågor som jag ställde till Anders Ahlgren i min förra replik. Jag hoppas att jag får svar den här gången. När kan vi räkna med att det kommer ett förslag om sjuklöneveckan? Vad betyder snabbutredning? Har Centern verkligen stöd för förslaget hos sina allianskolleger? Jag tillåter mig att tvivla. Om man har stöd, varför har det inte kommit något på sju år?

Tänker Centern stödja det förslag som oppositionen, det vill säga Vänstern, Miljöpartiet och Socialdemokraterna, har om en nationell servicegaranti? Kan vi förvänta oss Centrerns stöd för denna fråga, eller är det bara tomt snack?

Anf. 23 ANDERS AHLGREN (C) replik:

Fru talman! Jag skulle vilja beröra frågan om jobbskatteavdraget och synen på människors sätt att hantera sina egna pengar. Jennie Nilsson tog upp frågan i sitt resonemang.

Vi har sänkt skatten med 4 procent, och vi har ökat intäkterna i samhället med 11 procent. Det innebär att det finns betydligt mer pengar nu i offentlig sektor än tidigare. Det är alla överens om. Lars Hjalmered berörde tidigare att vi sysselsätter mellan 200 000 och 250 000 fler människor, som betalar skatt till samhället. Det är klart att mycket av de pengarna går till skola, barnomsorg, äldreomsorg och så vidare.

Om vi inte ser sambandet mellan fler jobb och ökade skatteintäkter till offentlig sektor har vi grundläggande problem. Ett av era problem är att ni alltid tror att ni kan prioritera människors pengar bättre genom att samla in dem i skatt, och sedan bestämmer ni centralt i regering, lands-ting eller kommuner hur pengarna ska användas.

Jag tror mer på människorna. Jag tror att undersköterskan bäst vet hur hon disponerar sina 21 000 kronor som hon har fått sedan 2006 i sin egen plånbok. Det är en viktig systemsyn.

Jag har själv erfarenhet av kommunalpolitik som kommunstyrelseordförande. Jag vet hur det är att sitta i dessa positioner. Jag vet också hur det är att sitta som företagare, satsa och utveckla nya jobb och se till att människor kommer i arbete. Det är så vi skapar skatteintäkter i samhället.

(Applåder)

I detta anförande instämde Mats Odell (KD).

Anf. 24 KENT PERSSON (V) replik:

Fru talman! Anders Ahlgren hade en ljus syn på Sverige i sitt anförande.

I dagens Dagens Industri står det att enligt SCB faller industriproduktionen tungt i Sverige. SME-kommittén, en del av Svenskt Näringsliv, har gjort samma analys och förstår inte vad som händer. Produktionen faller. Det är en kontrast till Anders Ahlgrens anförande. Jag vill gärna ha en kommentar.

Jag vill säga något om detta att läsa en budget och lämna budgetförslag. Inte kan Anders Ahlgren ha läst Vänsterpartiets budget. Vi vill höja skatten med 52 miljarder. Vi vill alltså ta tillbaka 52 miljarder av de 140 som ni har sänkt skatten med. Varför vill vi göra det? Varför tycker vi att det offentliga är bättre skickat att handha pengarna? Jag skulle vilja se den enskilda person som kan anlägga en järnväg, som kan betala läkaren, skolan, bostadsområdet. Det är det gemensamma som måste till – polis, försvar och så vidare.

Vi kan se dagens brister. Jag blir chockad varje gång jag öppnar tidningarna och ser bristerna i vår sjukvård med patienter liggande i korridorer – trots att det finns mer pengar enligt Anders Ahlgren. Trots att kommunsektorn har fått mer pengar är den ändå tvingad att höja skatterna i våra kommuner och landsting. Pengarna räcker inte till de små gåvor som alliansregeringen har gett till kommunsektorn. Det är så det ser ut.

Hur mycket hade vi inte kunnat göra för de 140 miljarderna i offentlig välfärd och infrastruktursatsningar?

Anf. 25 ANDERS AHLGREN (C) replik:

Fru talman! En av de tydligaste och snabbaste effekterna när ett samhälle växer eller när vi går in i lågkonjunktur är inköpschefernas index. Det finns över hela Europa. Vi kan se hur det ser ut i Tyskland, England och Sverige. Det framgår tydligt att under 2013 svänger indexet upp. Det framgår snabbare än den statistik som Kent Persson nämnde.

Därför kan vi se att det är en bred uppgång, inte bara i tjänstesektorn utan också i exportnäringen. Det beror på att 75 procent av vår export går till Europa, där läget nu börjar bli mer positivt. Tyskland är det land i Europa där det är allra tydligast, men också England har en kraftig tillväxt. Lägger vi till andra marknader som riktas framför allt mot Asien och USA ser vi uppgångar i siffrorna.

Sedan var det frågan om synen på offentlig sektor och vem som disponerar pengarna. Både Kent Persson och jag, som har varit ordförande i kommunstyrelser, vet att skattepengar som kommer in till kommunerna disponeras i den kommunala budgeten. Vi väljer hur mycket mer av skattepengarna som ska gå till skola, vård och omsorg. Det är rimligt att det görs på lokal nivå så nära väljarna som möjligt.

För statens del kommer det in rejält mycket mer moms om man använder sitt jobbskatteavdrag för att göra olika saker, till exempel renovera sitt hus, förnya sitt kök, förbättra garderoben, köpa nya vinterskor. Jag tror på att den som tjänar pengarna bäst bestämmer hur de ska användas. Sedan är det upp till offentlig sektor att hantera skattepengarna.

Anf. 26 KENT PERSSON (V) replik:

Fru talman! Givetvis ska offentlig sektor göra prioriteringarna. Frågan är hur mycket pengar som finns. Den här regeringen har dränerat offentlig sektor rejält på resurser genom jobbskatteavdragen.

Jag vill komma in på en annan fråga, som vi kanske är lite mer överens om. Det gäller kommersiell service på landsbygden. Jag delar uppfattningen att frågan är oerhört viktig, inte bara för boende utan även för företagen. Vilket företag vill satsa och utveckla sig där det inte finns kommersiell service och där det inte finns offentlig service i form av försäkringskassa eller arbetsförmedling, som är så pass viktig för företagen?

Vi från Vänsterpartiet har föreslagit att det ska finnas garantier i kommunerna med servicepunkter där det offentliga och det privata tillsammans kan finnas under samma tak för att på det sättet få vinster i samlokaliseringen och bättre service för dem som bor och verkar i landsbygdskommunerna.

Tyvär har förslaget röstats ned av allianspartierna. Anders Ahlgrens parti har inte heller stött förslaget. Därför blir jag lite förvånad att ni för fram ett förslag som egentligen ligger i linje med oppositionens förslag om en garanti för företag och de boende på landsbygden.

Varför röstar ni ned konkreta förslag i kammaren? Ni har möjlighet att för landsbygdens bästa ge en klar och tydlig fingervisning om att det är bra för hela Sverige med en sådan utveckling.

Anf. 27 ANDERS AHLGREN (C) replik:

Fru talman! Tack för frågan! Här har vi samma utgångspunkter i resonemanget. Om vi ska få med landsbygden och i större utsträckning landsorten kräver det så småningom gemensamma insatser i offentlig och kommersiell service.

Det är också upp till oss själva som bor i landsorten och på landsbygden att använda den kommersiella service som finns, det vill säga handla i den lokala butiken och se till att utbudet finns där i stället för att åka in till den stora staden och handla i de stora affärscentrumen.

Det finns några ganska intressanta utredningar. *Högdahlska utredningen*, som gjordes 2009, är mycket intressant och pekar ut lösningar vad gäller till exempel servicepunkter som skulle kunna vara mycket bra. Jag ägnade själv en ganska lång tid under min kommunalt verksam tid åt att bygga upp någonting som vi då kallade för Centrum för goda råd, som var ett samarbete mellan Försäkringskassan, polisen och Arbetsförmedlingen. Jag tror att det är oerhört viktigt för landsorten att den här typen av service finns kvar. Även Statskontoret har tagit fram en ny genomgång som visar på det behovet.

Det är därför glädjande att alla partier nu pratar om landsbygdsutveckling, eller landsortsutveckling. Det borde finnas möjligheter att flytta fram positionerna. Vi har börjat i Alliansregeringen med det här arbetet. Det tar ett tag antagligen innan vi är framme, men vi har påbörjat resan. Kent Persson vet att ska man samarbeta med flera partier, det gäller även på er sida, tar det tid att få igenom särskilda förslag. Det är ungefär det vi håller på med just nu.

(Applåder)

Anf. 28 MATS ODELL (KD):

Fru talman! Den här debatten är väldigt klargörande. Den är intressant. Här har vi två läger. Vi har Alliansen, som på ett framgångsrikt sätt har hanterat Sveriges ekonomi under de senaste sju åren, sänkt skatterna ganska kraftigt och samtidigt kunnat satsa på välfärden.

Under finanskrisen satsades det 38 miljarder kronor extra på Sveriges kommuner och landsting för att de skulle slippa att avskeda människor. Det var en djup kris som vi gick igenom. Vi kan jämföra det med den tidigare krisen i början av 90-talet. Då var det 140 000 människor som fick lämna kommuner och landsting. Det har alltså varit offensiva satsningar på välfärden, samtidigt som människor har fått mer kvar i plånboken och kunnat få ett större svängrum, göra egna livsval och ta ett ökat ansvar.

Mot detta står oppositionen, som tycker att allt detta är fel. Vi borde ha haft kvar den skattenivå som vi har haft. Har ni funderat på vad det skulle innebära, ni som tycker att det är dags att ta tillbaka tänkesättet att höja skatterna?

Vi har fått belyst av tidigare talare från Alliansen vad regeringen har gjort. Jag ska nämna några saker; kanske blir det något överlappande men ändå. Det är stora och viktiga reformer som har gjorts för att förbättra näringsklimatet och för att stärka Sveriges konkurrenskraft under den här perioden.

Vi har som sagt sänkt skatten för vanliga inkomsttagare. Arbetslinjen har varit mycket framgångsrik. 200 000 fler människor kan gå till jobbet. Anders Ahlgren påpekade att en vanlig löntagare har fått 20 000–26 000 kronor mer i plånboken. En väldigt viktig dimension är att det faktiskt har inneburit en ökad frihet för svenska folket att göra sina egna livsval. Jag tycker att man underskattar den dimensionen.

Alliansen har också gjort stora satsningar för att stärka Sveriges konkurrenskraft och Sveriges attraktionskraft som investeringsland genom att bland annat sänka bolagsskatten. De administrativa kostnaderna för företagen har sänkts med 7 miljarder, och regeringen har genomfört närmare 500 förslag för att förenkla vardagen för företagen.

Det arbetet, fru talman, tar nu ny fart. Kraftfulla satsningar görs. Inte mindre än 956 miljoner kronor satsas för att förenkla reglerna för Sveriges företagare under den kommande fyraårsperioden. Jobbskatteavdragen och sänkta egenavgifter har förenklats för enskilda firmor och gjort det mer lönsamt att starta och driva företag.

Nu sänks egenavgifterna ytterligare. Låt mig ta ett par exempel. 22 000 frisörer i Sverige som är egenföretagare får sänkta kostnader med ungefär 3 000 kronor per år, och 25 000 byggföretagare, egenföretagare, får sänkta kostnader med ungefär 5 400 kronor per år vardera. Det betyder mycket för dem i deras vardag att få lindringar i de avgifter som de betalar in till staten. Regeringen utreder nu hur nya skatteregler för personaloptioner till nyckelpersoner i nystartade företag ska kunna bidra till ännu mer jobbskapande investeringar.

Men vi har, fru talman, faktiskt ett marknadsmisslyckande, och det handlar om riskkapitalförsörjningen till små nystartade företag. Det kräver att staten gör insatser på det området. Vi har ungefär 17 miljarder kronor i statligt riskkapital. Vi är glada för att det nu tas ett steg för att införa en fond-i-fond med medel från EU:s regionalfond. Staten gör inte

investeringarna, utan man går in i små eller större fonder som satsar på dessa uppstarts företag. Vi har i dag en boom av sådana företag, inte minst här i Stockholmsregionen, som befinner sig i dödens dal, som någon nämnde. Ja, den finns. Där finns det ett behov av en kompletterande finansieringsverksamhet där staten bidrar och tar rygg på de bästa som investerar på det området och därmed inte själv är ledande på att peka ut dessa företag.

För tio dagar sedan, den 1 december, infördes det nya investeraravdraget. Det är också ett viktigt steg för att öka tillgången på riskkapital för små och medelstora företag.

Vi har slopat medfinansieringen i sjukförsäkringen och infört ett högkostnadsskydd för sjuklönekostnader och så vidare. Som har nämnts pågår det i Regeringskansliet ett arbete för att ytterligare förbättra högkostnadsskyddet. Det ska bli intressant att se förslaget när det kommer.

Regeringen har dessutom sänkt de generella sociala avgifterna och arbetsgivaravgifterna med en procentenhet under den här perioden. Det har blivit billigare att anställa unga.

Låt oss ta ett exempel. Enligt vad som föreslås i budgetpropositionen kommer arbetsgivaren bara att behöva betala 1 838 kronor i månaden från den 1 januari i sociala avgifter för en person som är under 23 år och som tjänar 18 000 kronor i månaden. Det är 4 000 kronor lägre än vad det var 2006 och 1 000 kronor lägre än i dag.

Oppositionen däremot, fru talman, vill höja den avgiften med nästan 46 000 kronor per år. Det är ganska kraftigt, skulle jag vilja säga. Hur denna chockhöjning skulle underlätta för unga att ta sig in på arbetsmarknaden återstår för våra oppositionsvänner att visa. Det har talats om det, och där är retoriken ungefär: Ja, skattehöjningar, det är bara 52 miljarder kronor, som Kent Persson säger. Men hallå där, det är ganska mycket pengar. Om ni tror att de höjningar som ni föreslår ska gå spårlost förbi i företagen och i hushållen har ni fel. De går inte spårlost förbi utan kommer att få stora strukturella effekter.

Förmögenhetsskatten har slopats, och trygghetssystemen för företagare har förbättrats.

Budgetpropositionen för 2014 lägger fast villkoren för den ekonomiska politiken. Den utgör ett klart och tydligt besked om vad alliansregeringen vill genomföra för att ytterligare stärka Sveriges konkurrenskraft och sysselsättning under kommande år.

Mot detta, fru talman, står en splittrad opposition som inte ens verkar ha ambitionen att försöka redovisa vilken politik som skulle gälla om den skulle få regeringsmakten efter valet. Grisen i säcken är väl bara förnamnet, ska jag säga.

När jag går igenom oppositionens motioner som behandlas i detta betänkande ser jag många gamla bekanta förslag. På tal om gris kom jag att tänka på grisen Särimner i den fornnordiska gudasagan, som återuppstår pigg och kry efter varje slakt. Vi har motionslakter här, men motionerna kommer tillbaka. Det finns en del intressanta saker där, absolut, men man kräver också sådant som är på gång eller som föreslås i budgetpropositionen.

Vad som däremot helt saknas är en analys av vad oppositionens egna samlade skattehöjningar skulle få för effekter för hushåll och näringsliv och därmed också för välfärden om de skulle genomföras. Jag har noga

räknat inte sett några som helst seriösa försök eller några utredningar om detta. Ni låtsas som att det här inte betyder någonting, men jag vill ändå påstå att om man genomför skattehöjningar på mellan 30 och 50 miljarder – eller om det är 70 miljarder, därom får ni väl tvista – måste det få effekter. Men ingen har motbevisat de siffror som har tagits fram och som bland annat vi från Alliansen har presenterat. Höjd skatt för unga skulle beräknas hota ungefär 16 500 ungdomsjobb. Vad säger ni om det?

Ingen har heller motbevisat att det totalt skulle leda till mellan 60 000 och 90 000 färre jobb än vi har i dag. Vad säger ni om det? Är det fel? Är det en lagom siffra? Eller får det inte några sådana effekter som att arbetslösheten skulle öka med 1 ½ procent till 9,5 procent, förutsatt att ingen lämnar arbetskraften? Det var ju det gamla tricket förra gången som det begav sig. Man tog bort människor från arbetskraften och därmed friserade man statistiken.

Det råder i alla fall ingen som helst tvekan om att huvuddelen av oppositionens satsningar går till att bygga ut transfererings- och bidragssystem snarare än att främja nya, riktiga jobb. Vi riskerar alltså att få en stor kostnadsökning som tränger undan jobb och resurser, också för skola och omsorg.

Herr talman! Den politik och de skattechocker som oppositionen har planerat får ju en väldigt negativ effekt jämfört med de satsningar som Alliansen vill göra på mer flexibla och väl fungerande kapitalmarknader, på en utformning av skattesystemet som främjar att företag startas och växer och på en anpassning av trygghetssystemen också för företagare.

Utöver era skattehöjningar pytsas det nu ut en och annan miljon till ett antal statliga myndigheter. Denna enorma flod av skattehöjningar ska stoppas av några statliga myndigheter och några nya fonder som får lite pengar. Det är ungefär som att försöka att stoppa en tsunami med bara händerna. Det går inte. Det är en helt fel tänkt politik.

Regeringens näringspolitik, däremot, rymmer många olika insatser för att främja det som jag nu har talat om. Det handlar om generella insatser men också insatser för att främja forskning, utveckling, innovation, konkurrens och regelförenklingar. Men det rör sig också om mer riktade insatser som åtgärder för att främja kvinnors företagande, företagande bland personer med utländsk bakgrund, social ekonomi och socialt företagande.

Slutligen: För att fler ska bli företagare – som bland annat Jonas Eriksson var inne på – krävs det ju att fler individer ser företagande som lika självklart som en anställning. Dit har vi fortfarande en bit kvar, och med oppositionens politik når vi nog aldrig dit.

Jag yrkar avslag på samtliga reservationer.
(Applåder)

I detta anförande instämde Hans Rothenberg och Borian Åberg (båda M) samt Anders Ahlgren (C).

Anf. 29 JENNIE NILSSON (S) replik:

Herr talman! Mats Odell säger att regeringens näringslivssatsningar är omfattande och betydande. Ja, man har satsat väldigt mycket på sänkt skatt, och det har man säkert gjort med en god ambition om att det skulle skapa nya jobb och minska utanförskapet.

Vartenda nytt jobb av de 200 000 som du hänvisade till har skapats på grund av Alliansens skattesänkarpolitik. Låt oss ändå för seriositetens skull konstatera att så här långt är notan 130 miljarder för 200 000 jobb. Kostnaden per jobb är ju hisnande. Det kan inte vara det smartaste sättet att använda resurserna på.

Man kan titta på hur vi står oss i internationella jämförelser och hur det går för näringslivet i Sverige. Hur ser de underliggande faktorerna ut som indikerar hur stark tillväxten kommer att vara i framtiden? Vilka förutsättningar kommer det att finnas för en god välfärd i Sverige?

Det här ser bekymmersamt ut på många håll. Investeringsstakten är låg trots de stora, betydande satsningar som Odell hänvisar till. Vi tappar exportandelar, inte bara på grund av ett krisande Europa, utan vi tappar på alla marknader jämfört med andra länder, också jämfört med alla andra länder som krisar. Det är inte receptet på en lyckad medicin.

Skolresultaten är sämre, och arbetslösheten biter sig fast på höga nivåer. Någonstans blir det märkligt att lyssna på Odell som är så nöjd med hur allting är och som beskriver hotet från oppositionen utan att ta till sig resultatet av den egna politiken.

Anf. 30 MATS ODELL (KD) replik:

Herr talman! Nu börjar jag förstå den matematik som Jennie Nilsson försöker sig på. 130 miljarder har gett 200 000 nya jobb. Vad kostar det per jobb? Dessa samband finns ju inte. Det är en fullständigt stationär och statisk värld som Jennie Nilsson lever i.

Vi har alltså genomgått en djup finanskris under denna period. Sverige har hanterat sina statsfinanser på ett sätt som är ett föredöme för omvärlden. Som jag nämnde har vi lyckats höja medborgarnas disponibla inkomst genom att sänka inkomstskatterna. Vi har kunnat satsa mer på välfärden än vad som någonsin har gjorts under en så djup kris som detta var.

Dessutom, Jennie Nilsson, är Sverige ledande på ett antal områden, exempelvis när det gäller innovationer. Där ligger vi i dag på andra plats i olika scorelists som upprättas av olika organisationer, bland annat av OECD. Investeringsstakten är hög, men den hotas. Här kommer svagheten in i Jennie Nilssons resonemang. Hon tror att vi tappar i export. Men vad tror Jennie Nilsson skulle hända om vi hade höjt skatterna med 130 miljarder? Hur hade då företagets konkurrenssituation sett ut?

Det stora problemet är den statiska världen där de ideologiska skygg-lapparna är alldeles för kraftfulla för att man ska se hur verkligheten ser ut.

Ni borde titta på de beräkningar som har gjorts, bland annat av oss i Alliansen, och se hur många jobb som vi skulle tappa om er politik genomförs. Och kom med en saklig kritik av dessa beräkningar, så kan vi diskutera den effekten. Det kommer att vara den största förändringen när det gäller våra möjligheter att exportera, att behålla och att utveckla både företag och sysselsättning.

Anf. 31 JENNIE NILSSON (S) replik:

Herr talman! Nu får Mats Odell bestämma sig. Antingen finns det ett samband mellan gigantiskt stora skattesänkningar och jobbtillväxt, eller också finns det inte. Här vänder man och vrider på argumenten lite grann

som det passar en, vilket i och för sig är synonymt för hela den här debatten.

Det är inte min sak att värdera regeringens och Mats Odells uträknade siffror. Däremot bygger vi hela vår politik på att se vad externa oberoende experter säger på en rad olika områden, inte minst när det gäller näringslivsområdet.

De förslag som vi lägger fram är kopplade till att se på hur andra länder arbetar och behovet att se över riskkapitalet, som Mats Odell själv lyfter fram. Jag tror att han kallade det för ett marknadsmisslyckande. Ja, det är ju regeringens marknadsmisslyckande. Men man levererar inga förslag till hur budgeten ska bli bättre. De förslag som vi har om samverkan bygger på behovet av en innovationskedja som fungerar, att identifiera bristerna i innovationskedjan och så vidare. Allt detta bygger på att man tar till vara input utifrån.

Jag instämmer i en sak som Mats Odell säger, och det är att ideologiska skygglappar aldrig är en god sak. Däremot tror jag att Mats Odell behöver ta av sig sina skygglappar innan han över huvud taget kan bli seriös och trovärdig i den här debatten.

Anf. 32 MATS ODELL (KD) replik:

Herr talman! Så kan det vara.

Ideologi är sådant som vägleder oss. Flera av oppositionspartierna har, eller har i alla fall tidigare haft, en ideologi där grundfundamentet är att det är staten som bör äga produktionsmedlen, att skatterna ska vara höga, att det är viktigt att allt passerar politiska beslut – eller att väldigt mycket gör det och att mer ska göra det – och att man misstror medborgarna när det gäller att ha hand om de pengar de har tjänat in. Dessa ska tas om hand. Det är klart att det får en effekt.

Det ser vi här i dag i debatten, och vi ser det i de motioner och förslag som har lagts fram, inte minst när det gäller de mycket kraftiga skattehöjningar som skulle genomföras om era motioner skulle klubbas av kammaren.

Låt mig komma tillbaka till frågan om riskkapital för bolag i tidiga skeden. Det är ett misslyckande för marknaden och har ingenting med regeringens politik att göra.

Marknaden för riskkapital fungerar väldigt bra i Sverige för mogna företag. Vi förbättrar den nu genom att införa investeraravdraget som gör att du kan investera i ditt eget eller annans onoterade bolag med dina egna surt förvärvade pengar. Då kan staten vara med. Om du tror på det kan staten bidra med 15 procent inom vissa regler.

Men för dem som kräver lite mer kapital finns marknaden för så kallat venture capital inte på plats. Det är ett misslyckande för den marknaden, och där har staten en roll. Jag är glad att det har tagits ett första steg nu med en fond-i-fond-lösning. Jag tror att vi måste gå vidare på den vägen och se till att mer av statens riskkapital hamnar där det inte är statstjänstemän som fattar investeringsbesluten. Vi måste ta ryggen på de professionella och bästa som gör sådana investeringar.

Anf. 33 JONAS ERIKSSON (MP) replik:

Herr talman! Jag hade inte tänkt ta någon replik, men jag kan inte låta bli när Mats Odell använder sig av sin matematik.

Jag kan fortsätta att använda bilden av eleven som låstes ute utanför klassrumsdörren. Jag undrar varifrån det sättet att räkna kommer. Det är klart att man kan ta fyra olika partiers budgetar och lägga ihop samtliga partiers olika skattehöjningsförslag och sedan slå det i ansiktet på svenska folket och mena att det är den politik som kommer att genomföras.

Vi skulle på precis samma sätt kunna slå samman alla era olika partiers förslag och visa att de står emot varandra. Vi har gett några sådana exempel.

Precis som ni enas kommer en annan regering att kunna enas efter nästa val. Det tror jag absolut, och jag tror inte att all politik kommer att genomföras.

Men om Mats Odell ändå väljer att slå samman alla skattehöjningar i partiernas förslag borde han i rättvisans namn också räkna ihop alla skattesänkningar och jämföra dem med varandra.

Jag tycker inte att det är en seriös räknemodell, men om man nu ändå väljer att göra så kan man titta på Miljöpartiets förslag. Vi har skattehöjningar, framför allt av miljöskatterna som vi menar är nödvändiga för att styra mot ett långsiktigt hållbart ekonomiskt samhälle.

Vi har också skattesänkningar. Vi föreslår en höjd arbetsgivaravgift för unga, men vi satsar mer pengar än vad den kostar för staten på att sänka arbetsgivaravgifter och på andra åtgärder riktade mot företagen för att sänka deras kostnader för att anställa.

Det är en felaktig bild Mats Odell ger. Jag tycker att den är alldeles för enkel, och jag tycker att den är oseriös. Det är inte den debatten jag skulle vilja föra i kammaren.

Anf. 34 MATS ODELL (KD) replik:

Herr talman! Jag respekterar Jonas Eriksson och det han säger fullt ut, absolut.

Icke desto mindre finns det partier här, men jag lägger inte ihop dem. Kent Persson redovisade 52 miljarder och Socialdemokraterna någonstans runt 30. Det är ändå partier som kommer att ha ett inflytande över en regeringsbildning hur den nu än ser ut – det är ytterst oklart.

Även i Alliansen finns det partier. Mitt eget parti till exempel säger att när ett reformutrymme finns vill vi kristdemokrater arbeta för att arbetsgivaravgifterna för de mindre företagen ska sänkas enligt en modell som vi har redovisat i våra program. Vi kommer att arbeta för det framöver.

Vi tror också att sjuklöneansvaret har förhindrat anställningar. Enligt enkäter från Företagarna är det ungefär 50 000 anställningar. Jag är glad att det ses över. Vi har sagt att den andra veckan bör bort men också att högkostnadsskyddet bör stärkas. Det pågår nu.

Visst finns det sådana förslag också hos oss, men vi säger tydligt och klart vad vi är överens om och vad vi går till val på. Vi kommer att utforma ett valmanifest. Sedan har varje parti sin politik de vill främja, både i opinionen och inåt i regeringsarbetet för kommande program som Alliansen ska anta. Jag kan försäkra Jonas Eriksson att det inte alls handlar om de äventyrliga summor som nu redovisas.

När det gäller Miljöpartiet är jag bekymrad för en helt annan sak. Dels vill ni beskatta allt som rör sig. Det är olika beskattningar av trans-

portsektorn, någon sorts straffskatt för verksamhet utanför Stureplansområdet genom lastbilsskatter, företag som finns ute i landet och så vidare. Dels vill ni avveckla kärnkraften, som är oerhört central för svensk basindustri.

Anf. 35 JONAS ERIKSSON (MP) replik:

Herr talman! Det är roligt att höra att Mats Odell delar vår uppfattning i många frågor kring näringslivspolitik. Många av de förslag du räknade upp är förslag som Miljöpartiet också driver.

Det som gör mig mer orolig är att Mats Odell och hans regeringskolleger inte ser behovet av att komma till rätta med klimatutmaningen och klimatproblemen. Om man tror att man kan minska utsläppen av koldioxid genom att sänka kostnaderna för att använda fossila bränslen eller att det räcker att ha kvar de priser man har i dag får jag det inte att gå ihop.

Användningen av fossila bränslen i väg- och trafiksektorn ökar, och vi har alla som mål att den ska minska. Nu ska det inte bli någon energipolitisk debatt, men detta är grunden till att vi vill höja skatten – inte på det som rör sig utan på de fossila bränslena. Det driver fram en teknisk utveckling som vi kan göra affärsidéer på, tjäna pengar på, exportera och få arbetstillfällen genom.

Vi tror att höga klimatmål är positivt för industrin och svensk konkurrenskraft, och vi tror att det är nödvändigt att komma till rätta med de klimatutmaningar vi står inför. Detta är någonting som går hand i hand: miljö och jobb.

Kristdemokraternas lösning vet jag inte var den står. Om man gör som regeringen nu gör och bara väntar med att sätta in åtgärder kommer man att tvingas till enorma framtida kostnader.

Det nämndes senast i dag i en artikel i en av våra större dagstidningar att för att nå en fossiloberoende fordonsflotta skulle man behöva ha ett bensinpris på drygt 40 kronor. Vad är skälet till det? Jo, att man har varit alldeles för långsam med att tidigt vidta åtgärder som styr om samhället. Det är det regeringen måste stå till svars för. Det är inte bra för näringslivet, och det är inte bra för miljön.

Anf. 36 MATS ODELL (KD) replik:

Herr talman! Målsättningarna att ha höga klimatmål på detta område tror jag att vi har gemensamt.

Vi är däremot inte beredda att kasta ut barnet med badvattnet. Om vi så beskattar svensk trafik så att den står still i Sverige när trafiken samtidigt ökar mycket runt om i världen har vi inte vunnit någonting. Vi måste vara en partner i de förhandlingar som finns och vara trovärdiga. Att vi själva genom att späka oss skulle bidra till detta är inte rimligt.

I stället ska vi naturligtvis satsa på de alternativa miljövänliga biobränslen som finns. Det är trafiksektorn som är den stora klimatboven, Jonas Eriksson, inte elproduktionen.

I Sverige har vi en i stort sett helt koldioxidfri elproduktion. Att fortsätta att höja subventionerna där tror jag inte är vägen till att nå klimatmålen, utan den är att ta itu med trafiksektorn och framför allt satsa på de lovande projekt som nu finns runt biobränslen och som främst är baserade på skogsråvara. Där har Sverige stora möjligheter.

Det har gjorts teknikgenombrott där man kan använda sig av trädets lignin som blir kvar när man till exempel har gjort pappersmassa. Det som har tagit moder jord kanske miljoner år att göra – förvandla växtrester till petroleum – kan nu göras på en halvtimme i katalytiska processer.

Det är nya, lovande möjligheter som vi ska satsa på, inte att se till att trafiken avstannar eller att folk inte har råd att bo kvar i den svenska glesbygden. Där skiljer vi oss en del också när det gäller önskvärldheten att snabbavveckla kärnkraften – det vore ett dråpslag mot jobben, investeringarna och Sveriges framtida välfärdsutveckling.

(Applåder)

Anf. 37 KENT PERSSON (V) replik:

Herr talman! Tack, Mats Odell, för ditt anförande, som gick ut på huvudtesen att Alliansens politik har varit riktiga, nya jobb under de här sju åren. Underförstått var att Vänsterpartiets politik och de satsningar som vi gör inte är riktiga, nya jobb eftersom de hamnar i offentlig sektor – det blir fler sjuksköterskor, fler lärare, fler förskolelärare. Det är delar av vår satsning.

Det är en syn på offentlig sektor som jag inte trodde att jag skulle få höra från Mats Odell om de jobben och de kvinnor som jobbar där. Det förvånar mig uppriktigt sagt.

Nästa tes var märklig och faktiskt lite hånfull den här gången: En och annan miljon till statliga fonder skulle vara Vänsterpartiets förslag, när vi presenterar vår satsning på en miljöteknikfond. Till min glädje har jag läst i regeringens proposition. Det är precis detta regeringen säger själv, att vi ska satsa på en miljöteknikfond, men de vet inte riktigt hur.

När vi föreslog det 2008–2009 i en motion till riksdagen röstades den givetvis ned av Alliansen, som sade att det inte behövdes eftersom det satsades mycket på forskning och Sverige låg nästan i topp inom OECD beträffande innovation. Ja, det stämmer. Men om man tittar i botten, på kommersialiseringen, hur vi lyckas, ser man att vi ligger i botten.

Det är där kritiken finns. Det är där vi sätter in våra satsningar, när vi säger att vi vill satsa på en miljöteknikfond. Vi ser att det saknas pengar i det vi kallar dödens dal, för att lyckas få ut mer av innovationerna, det vi är duktiga på. Det är till gagn för tillväxt, företagande och nya jobb i Sverige. Det är så vi kan bygga det framtida Sverige, om vi ska klara de utmaningar som vi står inför. Det är inte bara forskning, och vi behöver ha en stark offentlig välfärd som matchar det.

Anf. 38 MATS ODELL (KD) replik:

Herr talman! Nej, Kent Persson. Det jag försökte säga var inte att jag tycker att det är fel att satsa på poliser, lärare och sjuksköterskor, utan det jag försökte säga var att de kraftiga skattehöjningarna – Kent Persson talar själv om 52 miljarder – inte kommer att kunna kompenseras ens av en miljöteknikfond. Det är min poäng. Det går inte att tro att man lägger på så här mycket – jaha, här kommer skattehöjningen, så kul, nu kör vi vidare – utan att det får konsekvenser. Det får konsekvenser för investeringsviljan, för anställningsviljan och för möjligheterna att anställa.

Miljöfonder och annat och de offentliga jobb som Vänsterpartiet föreslår i sin motion måste ställas mot den makroekonomiska miljö som de ska genomföras i, och det är något helt annat. Det är inte att jämföra med

hur läget är i dag, utan era förslag måste provtryckas mot hur affärsklimatet ser ut. Vad har människorna för köpkraft i det läget?

Det är där jag menar att det finns en stor problematik som ni inte tar ställning till. Ni försöker inte ens motbevisa oss, när vi har räknat fram att detta innebär att ett stort antal arbetstillfällen i Sverige skulle gå förlorade. Det skulle bli mellan 60 000 och 90 000 jobb färre.

Vad säger Kent Persson om det? Jag vet att du inte har möjlighet att svara nu, men vi kan ta det sedan. Är det helt fel? Om det finns någon substans i att det är tiotusentals jobb som försvinner borde man räkna in det i sin total kalkyl. Men där återstår faktiskt en del hemläxa att göra.

Anf. 39 KENT PERSSON (V) replik:

Herr talman! Det är typisk matematik – jag tänker inte ens kommentera den. Som Jonas Eriksson har sagt blir det inte seriöst att diskutera. Mats Odell måste i alla fall titta på vad vi har föreslagit i vår budget. Först då kan vi seriöst diskutera huruvida vår politik leder till några nya jobb eller inte.

Men Mats Odell har inte gjort det, för då hade du sett de stora satsningar som vi gör på infrastruktur, på utbildningssidan, inom vården, för att kommersialisera, på export, turism, sjuklöneperioden, forskning och utveckling samt stöd för forskning och utveckling för små och medelstora företag – det är de prioriteringar som vi gör.

Politik är att prioritera. Vi gör en annan prioritering än regeringen, med sina jobbskatteavdrag. Det är politikens kärna, att man ser ett annat samhälle, ett samhälle som tar sin utgångspunkt i omsorg om människa och natur.

Vad som har hänt är att ni har släppt lös girigheten i samhället. Det är det vi ser när branscher slås ut, när lastbilsåkare får leva under vidriga förhållanden här i Sverige och branscher går på knäna på grund av osund konkurrens. Det är den typen av girighet som jag och Vänsterpartiet vänder oss emot. Det är det vi ser med er politik.

Därför är det viktigt att få ordning på arbetsmarknaden och att se till att vi har en skattebas som gör det möjligt för människor här att känna trygghet i Sverige, så att de inte bara känner otrygghet, som man gör väldigt mycket i dag om man inte har jobb.

Anf. 40 MATS ODELL (KD) replik:

Herr talman! Kent Persson fortsätter att visa upp bara debetsidan: alla satsningar som görs på infrastruktur, vård, turism, forskning och utveckling och så vidare. Dem har ni finansierat genom de här skattehöjningarna. Men 54 000 miljoner kronor i skattehöjningar går inte spårlöst förbi. Det är något som ni inte väger in, och det är det jag efterlyser. Jag tror inte att vi kommer längre i just den delen.

Däremot vill jag gärna säga att jag respekterar Kent Persson. Jag tror att han drivs av en god vilja. Vi har olika ideologier – det är det som avspeglas i debatten. Vi får, herr talman, överlåta åt väljarna att döma, vem som har rätt i de här frågorna.

(Applåder)

Anf. 41 INGELA NYLUND WATZ (S):

Herr talman! Sverige är en framgångsrik innovationsnation. Det har några nämnt tidigare i debatten. Näringspolitiken handlar inte nödvändigtvis i huvudsak om vad vi ska leva av i dag utan i allra högsta grad om vad vi ska leva av i morgon. Vad jag lite grann vill visa med det här anförandet är att jag tror att vi lever lite farligt när det handlar om innovationspolitiken.

För en dryg vecka sedan var jag och någon till här i lokalen på ett seminarium som anordnades av Entreprenörskapsforum. Det handlade om den utvärdering som OECD har gjort av den svenska innovationspolitiken på uppdrag av regeringen. Utvärderingen presenterades i sin helhet i februari i år.

Som utgångspunkt för sina rekommendationer till Sverige tar OECD avstamp i att Sverige har goda förutsättningar att fortsatt vara en framgångsrik innovationsnation men att systemet på vissa områden har betydande svagheter. Man pekar särskilt på att den högre utbildningen inte uppfyller de krav som bör ställas och att samarbetet mellan de stora universiteterna och industriforskningsinstituterna till exempel måste stärkas. Med andra ord säger man att det behövs en strategisk samverkan mellan akademien, näringslivet och samhället för att stärka Sveriges innovationskraft, något som vi socialdemokrater länge har eftersökt.

Herr talman! OECD anger sex vägledande principer för att göra Sverige starkare inför framtiden:

- att göra en bred ansats när det gäller innovationspolitiken på i stort sett alla politikområden
- att lyfta innovationer på tjänsteområdet
- att stärka den internationella öppenheten
- att slå vakt om kvalitet, relevans och kritisk massa i den offentliga forskningen
- att utveckla en effektiv politisk ledning av och samordning av innovationspolitiken
- att utveckla och förbättra utbildningspolitiken.

Herr talman! Vi har såväl här i kammaren som i den offentliga debatten fått kritik för att vi vill inrätta ett nationellt innovationsråd lett av Sveriges statsminister. Vi har fått kritik för att vi vill stärka den strategiska samverkan mellan det offentliga näringslivet och akademien. Vi har fått nej när vi har eftersträvat en blocköverskridande överenskommelse kring forsknings- och innovationspolitiken som vi velat skulle ta sikte på ett längre tidsperspektiv än fyra år. Vi har även fått nej när det handlar om att se över hela det svenska forsknings- och innovationslandskapet i syfte att stärka vår konkurrenskraft inför framtiden.

Efter att ha tagit till mig en del av de rekommendationer som OECD har lämnat är jag nu än fastare i övertygelsen om att de konkreta förslag som vi har lagt fram just på området näringspolitik och innovation är absolut nödvändiga för att höja innovationspolitikens status i Sverige.

Om det är på något område som OECD är tydligt kritiskt i sin rapport är det just när det handlar om innovationspolitikens status i regeringen. Man uttrycker sin förvåning över att detta politikområde prioriteras så lågt. Man menar att departementen är små och saknar tillräcklig kompetens och att de inte heller har tillräcklig förmåga att utvärdera sina myndigheter på detta område. Man pekar på att samarbetet mellan departementen i princip är obefintligt och fungerar dåligt. Och det som är än värre är att man till och med menar att det som har att göra med den svenska innovationsekonomin har en svag ställning till och med på Näringsdepartementet. Det är minst sagt häpnadsväckande.

Herr talman! Jag tror säkert att regeringen har läst denna OECD-rapport noggrant och tagit till sig en del synpunkter, om inte är det mycket illa. Jag hoppas åtminstone att man har gjort det. Den innehåller nämligen många konkreta förslag som är värdefulla för oss alla att fundera på. Det handlar till exempel om att man ska prioritera innovationspolitiken i hela regeringens arbete, att man ska förbättra samarbetet mellan departementen, att man ska inrätta ett innovationspolitiskt råd efter finsk förebild med statsministern som ordförande, att man ska utvärdera, analysera och benchmarka mer med omvärlden, att man ska analysera och definiera innovationssystemets aktörer vad gäller roller och mål och att man ska övervinna fragmentiseringen av offentlig sektors finansiering i innovationssystemet.

Herr talman! Det sägs ofta, med rätta, att Sverige är ett litet exportberoende land. Men det som har tagit Sverige och svenska företag till de positioner som vi i dag har är insikten om just vår litenhet. Kloka politiker och företagsledare har genom årtiondena förstått att vi kan hänga med i den internationella konkurrensen bara om vi samarbetar och bygger vårt välfärdssystem så att människor kan känna trygghet också när förändringar måste ske. Jag tror att denna klokskap är än viktigare att plocka fram i dag när allt går så rasande fort och den globala konkurrensen ökar varje dag.

Det är i detta perspektiv som vi ska se socialdemokraternas förslag på näringspolitikens område. Vi vill föra upp innovationspolitiken högt på dagordningen. Det är där den hör hemma. Det är bara så vi kan skapa jobb och välfärd i framtiden.

I detta anförande instämde Carina Adolfsson Elgestam, Ann-Kristine Johansson, Ingemar Nilsson och Börje Vestlund (alla S).

Anf. 42 LARS HJÄLMERED (M) replik:

Herr talman! Jag lyssnar intresserat när Ingela Nylund Watz rätt kvickt beskrev vad Socialdemokraterna vill med innovationspolitiken. Då har jag en ganska enkel fråga. För inte så länge sedan kunde man i Dagens Industri läsa Svenskt Näringslivs omdöme om precis det som Ingela Nylund Watz har sagt. Svenskt Näringsliv konstaterar: "Spolitiken ger inga nya jobb." Vidare skriver man: "Det finns en obehaglig tendens från S att vilja styra näringslivet."

Jag undrar hur Ingela Nylund Watz ställer sig till detta rätt bistra omdöme från näringslivet.

Anf. 43 INGELA NYLUND WATZ (S) replik:

Herr talman! Jag tackar Lars Hjalmered för frågan. Jag tror att han kan känna sig fullständigt lugn med att de diskussioner som vi har när vi träffar företrädare för näringslivet och akademien, för den delen, är mycket fruktsamma. I alla de diskussioner där jag har deltagit, och där jag vet att andra socialdemokratiska företrädare har deltagit, för att fundera över hur vi återuppbygger det klimat av samarbete som behövs för att vårt lilla land ska vara konkurrenskraftigt också i framtiden pekar alla på behovet av just detta, alltså ett ökat samarbete.

Den politik som bedrivs i Sverige i dag tenderar snarare att ha något slags touch av att det är farligt att samverka med näringslivet och att näringslivet skulle vara något slags särintresse.

Jag kan övertyga Lars Hjalmered om att vi på område efter område, om vi får möjlighet att regera, kommer att gå starka ur den politik som vi presenterar efter valet.

Anf. 44 LARS HJÄLMERED (M) replik:

Herr talman! I mitt tidigare anförande försökte jag beskriva lite grann vad det är som vi i Moderaterna och Alliansen vill framåt när det handlar om att göra Sverige till ett bättre land att investera, producera och anställa i. Jag talar om vikten av infrastruktur, forskning, utbildning, arbetsmarknad, arbetskraftsinvandring, fortsatta reformer för att göra det bättre att vara företagare och entreprenör i Sverige. Jag vet att min kollega Hans Rothenberg lite mer kommer att beskriva innovationsklimatet framåt.

Jag konstaterar att Socialdemokraterna har ambitioner på detta område och talar rätt mycket. Men är det inte rätt graverande, Ingela Nylund Watz, när ni talar om näringslivet och behoven och får ett sådant rätt bistert omdöme där man fullkomligt sågar politiken vid fotknölnarna och säger att man inte tror på den politiken och att den inte leder till fler jobb?

Anf. 45 INGELA NYLUND WATZ (S) replik:

Herr talman! Vi ska naturligtvis studera vad näringslivet säger om vår politik för att skapa nya jobb. Hade jag varit i Lars Hjalmereds kläder hade jag varit betydligt mer bekymrad över vilket betyg den egna regeringen får just på detta område efter de drygt sju år man har regerat.

Låt mig till sist i detta replikskifte säga att det må vara hänt att regeringen och vi, för den delen, har gemensamma ambitioner när det handlar om att se till att Sverige ligger i framkant på innovationsområdet. Det är där vi ska vara.

Jag tror att vi också är ganska överens om att vi har en del problem och utmaningar att ta till oss när det handlar om det svenska innovationssystemet. Jag vill därför avsluta denna replik med att säga att jag tycker att det är mycket bra om regeringen har tagit till sig de delar av OECD:s rapport – de är ändå ganska kunniga när det gäller att göra sådana analyser – som pekar på att Näringsdepartementet har tappat greppet om innovationsfrågorna när det handlar om svensk näringspolitik. Jag tycker att det är mycket talande att OECD faktiskt uttrycker förvåning över detta.

Jag kan bara konstatera att när det handlar om innovations- och näringspolitik i Sverige är det tyvärr de gamla dogmer som sitter fast i Utbildningsdepartementets väggar som har fått råda. Det är också vad OECD säger, nämligen att forskningspropositionen som levererades 2012 har ett alldeles för svagt innovationsperspektiv och ett alldeles för starkt forskningsperspektiv. Den måste innehålla båda, men innovationsperspektivet måste in mycket tydligare i den svenska politiken.
(Applåder)

Anf. 46 HANS ROTHENBERG (M):

Herr talman! Framgång börjar alltid med en idé. Om den är god eller dålig avgörs av hur den hanteras under resans gång.

Sverige kan visa på många framgångsrika innovationer som startar med idéer som till en början kanske har verkat lite konstiga och som inte särskilt många har förstått.

En äldre vän till mig var matematiklärare av den gamla skolan. Han berättade om sin hemlighet hur han fick begåvningarna att flyga: Stör dem inte. Se bara till att de får nya stimulerande uppgifter att lösa, så att de inte tappar intresset.

På samma sätt är det med idéer som utvecklas till lyckosamma innovationer – politiken ska vara stödjande, men den ska inte vara styrande. Därför är en god infrastruktur för innovationsprocessen så mycket viktigare än vad ett statligt innovationsråd någonsin kan bli. Idéer växer nämligen underifrån; de kommenderas inte fram ovanifrån. Därför gäller det för politiken att göra rätt saker för att få idéer att växa till sig.

Herr talman! Alliansregeringens forsknings- och innovationsproposition förra året innehöll historiskt stora satsningar för att utveckla innovationer. Även på life science-området visades radikala grepp både vad gällde fokusering och resurser. Till detta presenterade regeringen en innovationsstrategi som tar långsiktigt sikte på att Sverige ska vara världsledande såväl vad gäller idéer som kan omsättas till lyckade innovationer som att dessa kan kommersialiseras med framgång. Det är nämligen meningen att goda idéer och innovationer också ska komma människor till nytta, växa till sig och bli goda affärer – inte bara på hemmamarknaden, utan de ska också möta världen med bästa förutsättningar. Även här fungerar nog mattelärares tanke om att stimulera och stödja snarare än att styra.

I grunden är den enskilt viktigaste åtgärden för ökad utrikeshandel ett allmänt förbättrat näringsklimat. Därför är viktiga reformer för att stärka svenska företags internationella konkurrenskraft och stimulanser i form av investeraravdrag, nu en dryg vecka gammalt, satta i verket. De gör det fördelaktigt för privatpersoner att våga satsa på intressanta idéer. Lägg också till forsknings- och utvecklingsavdrag, som i kombination med expertskatten ökar utrymmet för företag att satsa såväl på att rekrytera kompetens som på att öka insatserna när det gäller egen produktutveckling.

Det är två ytterst välkomna reformer som toppas av sänkt bolagsskatt, vilket ger en tydlig signal till omvärlden att Sverige är ett attraktivt land att etablera sig i. Det är också en lika tydlig signal till redan etablerade företag att det är värt att stanna för att bygga vidare på goda idéer.

Herr talman! Till detta behövs en aktiv handelspolitik som inte lutar sig tillbaka och tronar på minnen från fornstora dagar. En aktiv handels-

politik tar sikte på att ständigt vara observant på förändringar i omvärlden, för att främja internationalisering och export. Den är därmed också alert på omställning i handelsfrämjandet, inte minst efter att den europeiska skuldskrisen har försvagat Europas position i världsekonomin. Krisen har nämligen påskyndat en utveckling vi länge har noterat, och många prognoser tyder på att Sveriges exportutveckling till Asien och Oceanien fram till 2017 kommer att vara mer än dubbelt så stark som exporten till EU.

Samtidigt är det slående att så mycket som 40 procent av medlen för ambassadernas handels- och Sverigefrämjande fortfarande går till att främja Europa. Därför måste det ske en anpassning av handelsfrämjandet till ett landskap där marknader i fjärran växer snabbare än mer traditionella marknader. Handelsfrämjandet är i dag en viktig uppgift för alla Sveriges ambassader. Globaliseringen har gjort ekonomiskt utbyte till den viktigaste länken mellan Sverige och merparten av världens länder. Detta har i sin tur förstärkt betydelsen av de svenska ambassadernas arbete med att främja svenska ekonomiska intressen.

Därför satsar nu regeringen extra resurser på att utöka och vässa våra ambassaders handelsfrämjande på 20 prioriterade marknader. De 20 prioriterade marknader som ska leda skiftet av handelsfrämjandet är utvalda på basis av en ny och omfattande ekonomisk analys som identifierar dels maximal exportpotential, dels var det finns särskilda behov av offentliga insatser för att komma över de exporttrösklar som finns. Analysen mäter Sveriges exportgrad till specifika utlandsmarknader i förhållande till andra relevanta länder som Finland, Danmark och Tyskland. De är indelade i tre kategorier.

Den första kategorin är USA, Tyskland, Sydkorea och Japan – stora marknader med ytterligare exportpotential för svenska företag.

Den andra kategorin är Briksländerna, som Brasilien, Indien, Kina och Ryssland – tillväxtmarknader där graden av ekonomisk frihet är låg, vilket också skapar särskilda behov av stöd i form av dörröppnare.

Den tredje kategorin innehåller Angola, Förenade arabemiraten och Indonesien – ett antal länder i Asien och Afrika där det finns en stark exportpotential men där det också många gånger lämnas mycket övrigt att önska vad gäller ekonomisk frihet. Det här försvårar för svenska företag, och det behöver förstärkas.

Herr talman! Genom att satsa på dessa länder tar Sverige ett viktigt steg i riktning mot större fokus på marknader med betydande potential där näringslivet generellt har ett stort behov av stöd.

Ja, hur var det med idéer? Idéer ska frodas i en miljö av fritt kreativt tänkande och stimulerande support, bland annat i form av ökade satsningar på institut och regional verksamhet. Idéerna ska växa och flyga vidare till fungerande innovationer genom genomtänkta och stimulerande incitament i form av skatteavdrag och minskat regelkrångel. Innovationerna ska också kunna ta sig utanför gränserna. Från ord till handling, från idé till verkstad – så bygger vi konkurrenskraft och kan investera i Sveriges framtida välfärd.

Jag beklagar att jag drog över talartiden, men jag gläder mig åt att få yrka bifall till utskottets förslag.

(Applåder)

Näringsliv

Anf. 47 PENILLA GUNTHER (KD):

Herr talman! Målet för näringspolitiken är som vi vet att stärka den svenska konkurrenskraften och skapa förutsättningar för fler jobb i fler och växande företag, för att därigenom också bryta utanförskapet.

De näringspolitiska insatserna ska även bidra till att uppnå målen i EU:s gemensamma strategi för tillväxt och sysselsättning, Europa 2020. Där finns någonting som det talas väldigt lite om men som Berit Högman från Socialdemokraterna nämnde i debatten om regional tillväxt vi hade i förra veckan. Det gäller våra industrier. När vi pratar om industrier förs tanken fortfarande lätt till den typ av industrier och jobb som tidigare dominerade svensk arbetsmarknad. I dag är dock tillverknings-, verkstads- och processindustrin föremål för högteknologisk forskning och utveckling, där overallerna i många fall har bytts ut till arbetskläder som i vilken bransch som helst.

Det gläder mig att det i dag finns ett pågående industrisamtal mellan Industrirådet och Näringsdepartementet. Jag tror att det var i går det fjärde dialogmötet mellan parterna hölls för att diskutera frågor som är avgörande för den svenska industrins framtid – forskning och innovation, kompetensförsörjning och skatter och villkor för företagandet. En av de framtidsindustrier som har nämnts kort är det som i Sverige ibland omnämns som livsvetenskaperna. Det är mer känt i den engelska formuleringen – life science. Svensk forskning inom life science håller hög kvalitet, och företagen inom området står för en stor del av svenska exportframgångar.

För att vidmakthålla den svenska positionen handlar det dock om att göra insatser på området, vilket regeringen har initierat. Jag som kristdemokrat tror att Sverige också behöver samla de insatser som görs för att vi ska få en samverkan även med staten, mellan de berörda departementen inom såväl näring och arbetsmarknad som finans, utbildning och forskning. Därför har vi kristdemokrater tagit initiativ till en process där samtliga aktörer inom industrin samlas och diskuterar under samma tak. Där välkomnar jag samtliga partier att delta, eftersom många av dem som jobbar inom life science efterfrågar ett politiskt intresse – inte minst på landstingsnivå, där vården måste möta upp behoven hos svenska patienter av nya läkemedel och medicinsk-tekniska produkter.

Herr talman! Jag kastar mig raskt över till en annan så kallad industri som i internationella sammanhang omnämns som mötesindustrin. Några av de tidigare talarna har varit inne på det här med besöksnäringen, och jag vill bara poängtera att den svenska besöksnäringen – och mötesindustrin speciellt – står inför en hel del utmaningar som inte har med allmän lågkonjunktur att göra. När internationella medier slår upp taxibranschen som oseriös ger det både ekonomiska och emotionella effekter. Sverige har ett gott rykte som ett tryggt och säkert land, och det är inte bra när sådant naggas i kanten. Dessutom, som flera andra har nämnt: Om vi får en S-märkt regering efter valet, hur blir det med restaurangmomsen? I så fall blir det ytterligare en anledning att inte förlägga stora internationella kongresser och möten till det som redan i dag anses vara ett av världens dyraste länder att besöka.

Vi behöver gemensamt agera för en stärkt besöksnäring. Även om företagen i den här näringen inte står för de stora anställningsantalen, bygger de stora fastigheterna eller har den största omsättningen är det en bredd av företag som ökar möjligheterna för fler människor att få arbete.

I detta anförande instämde Mats Odell (KD).

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 13 §.)

Prot. 2013/14:43
10 december

Näringsliv

Utbildning och
universitetsforskning

9 § Utbildning och universitetsforskning

Utbildningsutskottets betänkande 2013/14:UbU1
Utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning (prop. 2013/14:1 delvis)
föredrogs.

Anf. 48 IBRAHIM BAYLAN (S):

Herr talman! I tisdags fick vi en så kallad PISA-rapport från OECD. Den visade på en mycket allvarlig utveckling i det svenska skolsystemet. Vi har under tre år haft den sämsta kunskapsutvecklingen i den svenska skolan i hela OECD-området.

Det finns stor anledning att känna oro över utvecklingen, för när svenska elever inte lär sig läsa, skriva och räkna är det inte bara ett problem för de elever som i dag inte når målen. Det är ett problem för oss alla. En grundskola som ger goda förutsättningar för alla elever att nå målen är en vinst för oss alla, och det är en vinst för vårt samhälle. Om man dessutom sätter det i ett längre perspektiv, där vi är ett land som ska konkurrera med kunskap och kompetens, blir en utveckling mot allt sämre kunskapsresultat och allt fler elever som inte når målen i grundskolan för att kunna välja de nationella programmen i gymnasieskolan väldigt allvarlig för vårt land och för de elever som inte når målen.

Herr talman! I dag debatterar vi regeringens budget och våra budgetalternativ. Man skulle kunna tänka sig att regeringen med anledning av den mycket allvarliga utvecklingen skulle ta till krafttag, men tyvärr visar det sig att regeringen och regeringens främsta företrädare, utbildningsminister Jan Björklund, inte ens bemödar sig att komma till riksdagen i dag och försvara den budget som regeringen har lagt fram för riksdagen. Han skulle ta sig an det som både OECD:s PISA-undersökning och Skolverkets olika rapporter visar på, nämligen allt sämre kunskapsresultat i kombination med en försämrad likvärdighet i den svenska skolan, men icke. Utbildningsministern ägnade nästan hela sin presskonferens om PISA-rapporten åt att förklara att det inte var hans fel. Det var någon annans fel. Det var föräldrarnas, lärarnas och förstås Socialdemokraternas fel. Och, hör och häpna, han lyckades till och med skylla en del på Lars Leijonborg, hans företrädare som folkpartiledare.

Med tanke på hur mager regeringens budget är när det gäller investeringar i den svenska skolan förstår jag att det enda som återstår för regeringen i det här läget, när det kommer så allvarliga rapporter, är att försöka avleda diskussionen till något helt annat.

Herr talman! Regeringen har i varje årsbudget sedan de tog över makten i oktober 2006 valt att prioritera skattesänkningar. Jobbskatteavdrag, fastighetsskatt, förmögenhetsskatt och arbetsgivaravgifter – i varje årsbudget har det funnits en sådan stor skattesänkning.

I den budget som vi i dag har att debattera satsas och investeras det tjugo gånger mer i skattesänkningar än i den svenska skolan. Hade läget varit gott, om utvecklingen hade gått åt rätt håll, om fler elever nådde målen och om det hade varit en förbättrad likvärdighet, då hade det varit logiskt; då hade man kunnat förstå det. Men faktum är att situationen är precis tvärtom.

Det är mot den bakgrunden som vi socialdemokrater har lagt fram ett förslag som handlar om att prioritera skolan, att investera och stärka skolan i grunden. Och efter PISA-rapporten har vi blivit än mer övertygade om att det är bättre för landet, för eleverna och för lärarna och rektorerna att vi prioriterar investeringar i den svenska skolan framför skattesänkningar.

Socialdemokraterna vill stärka grundskolans tidiga år. Vi vill redan i förskoleklassen och i ettan, tvåan och trean se till att det blir mindre klasser så att lärarna hinner ta sig an eleverna. Det gynnar elever som har det tufft och inte har så mycket stöd och hjälp hemifrån, men det gynnar faktiskt också elever som när de börjar skolan redan kan läsa och skriva och som i klassrummet behöver mer stimulans och utmaning för att inte tappa sugen av den anledningen. Detta är svårt för en lärare med 28, 29 eller 30 sjuåringar i klassrummet samtidigt, och än svårare blir det naturligtvis om det dessutom är stökigt i klassrummet. Därför föreslår vi i vårt budgetalternativ att 2 miljarder kronor från statens sida öronmärks för att minska klasstorlekarna i de stora klasserna. Det tror vi är en av de viktigaste investeringarna att göra för att kunna få en vändning i den svenska skolan.

Vi vill dessutom investera i fler specialpedagoger de första åren. Vi vet att det till skillnad från i till exempel vårt grannland Finland är alldeles för många elever i dag som inte får den hjälp och det stöd som de har rätt till enligt lagen, utan de får år in och år ut gå med brister. Först när de kommer upp i sjuan, åttan eller nian och de helt tydligt inte kommer att nå målen för gymnasiekompetens reagerar vuxenvärlden. Det är alldeles för sent då. Det är därför vi vill stärka skolan i grunden, nämligen de första åren.

På samma sätt, herr talman, vill vi se till att det strukturerade stödet i skolan garanteras alla elever. Vi har i dag ett system, som Skolverket pekar på, där elever alltför ofta blir lämnade åt sitt eget öde. Skolverket menar att undervisningen i viss mån har privatiserats.

Det har inte blivit bättre av att regeringen har accelererat denna utveckling genom att införa ett stöd för läxhjälp men bara för dem som har föräldrar som har råd att köpa den via det så kallade RUT-avdraget. Det kommer inte att förbättra likvärdigheten. Tvärtom kommer det att försämra densamma.

Socialdemokraterna föreslår i stället att läxhjälp ges i varje skola. Det är skolans uppgift och uppdrag att tillhandahålla läxhjälp till de elever som har behov som inte kan bli tillfredsställda hemifrån. Skolan kan göra detta själv, i samarbete med ideella organisationer eller med företag om

de så vill, men skyldigheten att tillhandahålla läxhjälp ska finnas i varje skola.

Herr talman! En del av debatten efter PISA har också präglats av att var och en har plockat fram sina gamla käpphästar. Särskilt tydligt har det varit när det handlat om den allt sämre likvärdigheten i det svenska skolsystemet.

För oss socialdemokrater är det rent provocerande att vi i dag kommer allt längre bort från en skola för alla. Det är provocerande att vi ser att skolresultaten alltmer hänger ihop med utbildningsnivån i hemmet. Det är i dag tio gånger vanligare att ett barn som kommer från ett hem där föräldrarna bara har grundskoleutbildning inte når målen i grundskolan än ett barn som kommer från ett hem där någon av föräldrarna har högskoleutbildning.

Ska det fortsätta på detta vis? Ja, tyvärr är det väldigt lite som tyder på att den här utvecklingen bryts om man inte är beredd att investera i skolan och genomföra nödvändiga reformer för att stärka hjälpen och stödet i skolan, så att det inte blir upp till om man har föräldrar som kan ställa upp eller inte om man klarar av skolan eller ej.

Herr talman! Vi befinner oss i ett allvarligt läge. Mycket av forskningen tyder på, tvärtom vad en del förståsigpåare påpekar i form av strukturreformer, att nyckeln till vändningen handlar om lärarna. Därför är vi socialdemokrater beredda att göra stora insatser för att vända på läraryrkets kräftgång. Vi vet att det i dag är alldeles för få som söker till lärarutbildningarna i vårt land, för man ser det inte som ett bra framtidsalternativ. Om den utvecklingen fortsätter är det förödande. Med all respekt för betyg, läroplaner, kursplaner, nationella prov eller Skolinspektionen för den delen är det till syvende och sist lärarna som ska göra jobbet.

Om vi har lärarutbildningar där det är cirka en sökande per plats och dessutom ojämnt fördelat kommer vi inte att kunna klara av denna utmaning även om man som de borgerliga partierna har snöat in sig på mer och mer kontroll. Man kan kontrollera hur mycket man vill, men om det inte finns kvalificerade och kompetenta lärare som är beredda att engagerat göra jobbet kommer det inte att funka.

Herr talman! Det är mot denna bakgrund vi erbjuder de fyra regeringspartierna att försöka komma överens med oss om en gemensam färdplan, en nationell samling för läraryrket. Vi är beredda att göra nödvändiga investeringar för att förbättra villkoren, kompetensutvecklingen, arbetsmiljön och tidsanvändningen och minska byråkratin för att se till att vi har en skola och lärare som har de bästa förutsättningarna och visa att regering och riksdag är beredda att stötta lärarna.

Tyvärr nobbade de fyra borgerliga partierna detta erbjudande i somras. Jag kan dock meddela att erbjudandet kvarstår. Socialdemokraterna är beredda att sätta sig ned med de fyra borgerliga partierna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet för att försöka få fram en färdplan för att vända läraryrket.

Jag inser att efter sju och ett halvt år i regeringsställning är det lätt att känna att man har gjort allt som behöver göras. Det är lätt att känna att alla reformer är genomförda och att det bara är att sitta och vänta.

Det har dock blivit uppenbart, om inte tidigare så i och med senaste PISA-undersökningen, att utvecklingen går åt fel håll och är allvarlig.

Prot. 2013/14:43
10 december

*Utbildning och
universitetsforskning*

Det är därför dags att komma upp ur skyttegravarna och resonera sig fram till en färdplan för läraryrket. Om vi inte lyckas med det spelar det liten roll när ni vill börja betygssätta barnen. Då kommer det inte att hjälpa ett dugg om det blir i förskolan, ettan, tvåan eller när det blir.

Det är mot denna bakgrund vi är beredda att göra nödvändiga investeringar och se till att vi får ett läraryrke som är betydligt mer attraktivt och där lärarna har stor autonomi och kan bestämma över sitt yrke utan att utbildningsministern eller riksdagen detaljstyr genom mer och mer byråkrati.

(Applåder)

Anf. 49 JABAR AMIN (MP):

Herr talman! Jag ska i huvudsak beröra tre frågor. Den ena är den svenska skolans positiva sidor. Den andra, som jag kommer att lägga mer krut på, är Alliansens misslyckande. Den tredje handlar om de verktyg och förslag som vi ser som nödvändiga för att vända utvecklingen i svensk skola.

Svensk skola har många positiva sidor. Våra elever ligger i den absoluta toppen vad gäller kunskaper i engelska, och det ska vi vara glada över.

Våra elever ligger i framkant vad gäller demokratifrågor. De visar starkt stöd för demokratiska grundvärden och yttrandefrihet. Svenska elever visar också starkt stöd för olika minoriteters rättigheter. De svenska eleverna värderar jämställdhet mellan könen högre än ungdomar i många andra länder.

De är duktiga i den digitala världen och på problemlösning.

Den svenska skolan uppmuntrar till kreativitet, självständighet och kritiskt tänkande. Våra barn trivs huvudsakligen i skolan, och tusentals eldsjälarna i skolan arbetar dagligen för att förbättra skolans villkor.

Detta är positiva sidor av den svenska skolan som är viktiga att minnas när vi talar om PISA och annat. Det är sidor som Alliansen sällan lyfter fram, utan man har haft annat i kikaren.

Herr talman! De positiva sidorna av skolan är viktiga att uppmuntra, men svensk skola har också en annan sida som är mindre smickrande. Det är denna sida som syns i PISA-resultaten. Även om vi vet att dessa resultat inte är det bästa måttet på kunskap och bildning är det en sida som är viktig att bejaka.

I PISA-undersökningen som kom innan Alliansen kom till makten hade kunskaperna i matematik, läsförståelse och naturkunskap sjunkit. Dessa sjunkande resultat i början av 2000-talet gjordes av Folkpartiet och andra i Alliansen till stora rubriker om katastrof i den svenska skolan.

En sällan skådad svartmålning av den svenska skolan inleddes. Det enda vår nuvarande skolminister ägnade sig åt under många år var svartmålning, PISA-resultat och åter PISA-resultat i stället för att ägna sig åt konstruktiv kritik och hur man kan förbättra de negativa sidorna.

Strategin hos Jan Björklund, vår nuvarande skolminister, och övriga i Alliansen var att svartmåla den svenska skolan så mycket som möjligt tills de kunde ta över. Alliansens och speciellt Folkpartiets företrädare för land och rike runt och talade om katastrofen i den svenska skolan. Man lovade guld och gröna skogar. Bara de kom till makten skulle de förändra allt på ett par år.

Herr talman! I handen har jag Folkpartiets valmanifest från 2006. Här står det på s. 5: Vi ger väljarna löftet att vända kunskapsrasen, stoppa utslagningen och öka likvärdigheten fram till 2010.

Herr talman! År 2010, 2011 och 2012 har passerat, snart även 2013. I stället för att vända utvecklingen är det djupdykning som gäller. Ni som såg PISA-resultaten förra veckan vet att de sjunker i motsats till löftet att de skulle ha vänt uppåt för tre år sedan.

Vad säger Folkpartiet? År 2010 gäller inte. Vi behöver kanske 10 eller 15 år till. Det kommer att dyka ännu mer. Någon gång i framtiden, kanske i mitten av seklet, vänder det. Jag har fått olika bud i kammaren. En gång vänder det 2015, en annan gång 2020 och en tredje gång 2025.

Internationella studier visar att det går att vända ett skolsystem från det sämre till det bättre på fyra till sex år. Vi har bra exempel på det från andra länder.

Vi har inte vänt; det är fortfarande djupdykning som gäller. Och vad säger Alliansens företrädare, speciellt Folkpartiet? Jo, att det är andras fel.

Det är andras fel att kunskaperna sjunker. Det är andras fel att likvärdigheten minskar. Det är andras fel att skolsegregationen ökar. Det är andras fel att utslagningen ökar. Det är lärarnas fel, det är Socialdemokraternas fel, det är föräldrarnas fel. Hela tiden finner de en syndabock i stället för att erkänna sina misslyckanden.

År 2006 kom Alliansen till makten, herr talman. Sedan dess har 90 000 elever lämnat den svenska grundskolan utan gymnasiebehörighet. Det är 90 000 misslyckanden för Alliansen. År efter år, varje år, är det 11 000, 12 000, 13 000 som lämnar den svenska skolan utan gymnasiebehörighet. Och som sagt, i stället för att erkänna sina misslyckanden skyller ni bara på andra. För Guds skull, erkänn era misslyckanden! Säg att er politik inte har fungerat!

Alliansens misslyckade politik beror på ett par faktorer. Den ena är att de har prioriterat fel. Ni som följde debatten om budgeten för två månader sedan noterade att vi hade ett budgetöverskott på ca 25 miljarder kronor – ett reformutrymme. Och vad gör Alliansen? I stället för att satsa på skolan satsar de 62 procent på skattesänkningar och drygt 2 procent på skolan. Det borde vara tvärtom.

Nu säger till och med väljarna ifrån. Förra veckan sade sex av tio: Vi vill inte ha den här skattesänkningen på det sätt som ni gör den. Satsa på skolan i stället!

Felprioriteringar är det ena. Det andra är vad de ägnar sig åt i stället för att ägna sig åt de stora frågorna. Vad ägnar sig Folkpartiet åt? Av med kepsen! Ta bort mobilen! Läraren ska stå där, hon eller han ska inte stå där och så vidare.

Jag håller här i min hand Svenska Dagbladet från i dag. I stället för att bemöta kunskapsrasen med en genomtänkt politik vill Björklund ha ”mer disciplin i klassrummen”.

Löser man skolans problem med mer disciplin? Herr Björklund, det hjälper inte patienten. Hon eller han blir inte friskare av att man ger henne eller honom mer av fel medicin. Det är inte disciplinen som ska vända den svenska skolan. Det är faktiskt pinsamt.

Hur ska vi bemöta de sjunkande resultaten och förbättra den svenska skolan? Vi vill prioritera skolan framför skattesänkningar. Vi vill rikta stödet till eleverna i de tidigare åldrarna. Vi vill ge dem mer tid med sina lärare. Vi vill att eleven ska ha rätt till sin lärare och mer tid med sin lärare. Hon eller han ska få stöd när behovet noteras i de tidigare åldrarna. Det hjälper inte mycket att få stöd de sista veckorna i grundskolan, utan det behövs stöd hela tiden. Vi måste ge stöd hela tiden – i 2:an, 3:an, 4:an, 5:an – och inte vänta till de senare åldrarna.

Vi ska satsa på lärarna. Lärarna måste få den lön de förtjänar. Lärarna måste få den tid de behöver för att planera lektionerna, och lärarna måste få det inflytande de behöver. Vi föreslår därför ordinationsrätt.

Vi behöver också fler satsningar. Vi gör satsningar motsvarande 23 miljarder mer än Alliansen under de kommande fyra åren på skolan i stället för skattesänkningar. Vi vill att skolan ska ha minst 10 000 fler medarbetare. Det handlar om elevhälsan, specialpedagoger, studie- och yrkesvägledare, personer som ska avlasta lärare, förskolan med mera. Och vi vill öka karriärmöjligheterna för lärarna med ytterligare 5 miljarder.

När jag för ett tag sedan stod här i talarstolen och frågade statsministern om han var beredd att medverka till att höja lärarnas löner svarade han: Det är inte vårt ansvar. Det är arbetsmarknadens ansvar. Det var det svar jag fick. Nu vet vi, med facit i hand, att de har tvingats till reträtt.

Vi måste dessutom, herr talman, verka för att öka likvärdigheten. Vi måste se till att skolor drivs av passion för utbildning och inte i vinstsyfte. Vi ska se till att aktörer som har vinst som syfte inte ska få tillstånd att driva skolor. Eventuellt överskott i verksamheter ska återinvesteras i den berörda verksamheten.

Det är genom dessa förslag och genom att ha en genomtänkt politik baserad på forskning och beprövad erfarenhet som vi kan bemästra svårigheterna i den svenska skolan – inte genom mer disciplin i klassrummet.

Anf. 50 CARINA HERRSTEDT (SD):

Herr talman! Det var intensiva ord från de föregående talarna. Jag tänkte dra ned lite på tempot.

Sveriges välstånd och förmåga att klara sig i konkurrensen från moderna tigerekonomier är i grunden beroende av ett utbildningssystem som står sig i kvalitet i jämförelse med resten av världens nationer. Vi vill skapa en svensk skola i världsklass. Därför lägger vi fram en rad förslag för att förbättra skolan.

Tyvärr har vi, som flera här har rapporterat, sett hur jämförbara länder på senare tid inte bara har knappat in på oss utan till och med gått förbi oss vad gäller utbildningsresultat.

Den senaste PISA-undersökningen som Skolverket presenterade den 3 december visade återigen på sjunkande resultat. Det var dessutom klara, tydliga resultatminskningar och ingenting man kan hänskjuta till felmarginalen. Vi ser så klart allvarligt på resultatet av denna och tidigare undersökningar. Vi menar att det är viktigt att vi gemensamt tar tag i problemen, för det brådskar verkligen nu.

Som ni vet är detta min första budgetdebatt i utbildningsutskottet. Av den anledningen tittade jag runt lite på vad som hade sagts tidigare år. Jag fastnade faktiskt för en sak som Ibrahim Baylan sagt. Jag citerar:

”Jag skulle vilja be de ledamöter som finns församlade i kammaren och de som eventuellt lyssnar på debatten i efterhand att fundera på:

Hur går det för en människa som inte har en adekvat läsförmåga i vårt samhälle i dag?

Hur går det för den människan som demokratisk medborgare?

Hur går det för den människan när den ska konkurrera om ett arbete på arbetsmarknaden?

Jag tror att det är väldigt lätt att se framför sig följande. Fortsätter denna utveckling och man inte gör de nödvändiga investeringarna för att vända på den här trenden är risken ganska stor att de sociala klyftorna i vårt samhälle vidgas ytterligare. Sammanhållningen i vårt samhälle försämras. Vi kommer att ha ett permanent utanförskap för människor som inte har fått rätt förutsättningar därför att den förda skol- och utbildningspolitiken har svikit dem.”

Hatten av, Baylan! Jag kunde inte ha sagt det bättre själv. När det gäller den sista meningen i citatet skulle jag vilja tillägga att det inte bara är den förda skol- och utbildningspolitiken som har svikit dem, utan det är faktiskt hela samhället som har gjort det.

Baylan säger att de inte har rätt förutsättningar för att skolpolitiken har svikit dem. Jag säger att de inte har rätt förutsättningar att klara skolan, därför att integrationspolitiken dessutom har svikit dem.

Många har inte rätt förutsättningar för att klara av skolan. Därför vill jag påstå att den förda integrationspolitiken är en stor bov i dramat. PISA-rapporten visar till exempel att de som invandrat efter skolstart inte klarar sig lika bra. Är det då enbart skolans problem? Är det då enbart skolans fel?

Enligt mig handlar det om så mycket mer än om bara skolan. Det handlar om integrationen i det stora hela. Föräldrar som kommer hit ges inte rätt förutsättningar och verktyg för att bli en del av samhället och kan då inte heller klara sin och sina barns integrering i samhället.

I förra veckans frågestund ställde jag en fråga om detta till statsrådet Ullenhag. Jag menade att den misslyckade integrationspolitiken är en av orsakerna till de sjunkande resultaten. Statsrådet tog inte åt sig det för en sekund utan hävdade i vanlig ordning att jag skyllde allting på invandrarna, trots att det var honom och hans förda politik jag kritiserade. Kritiken rann av honom som vatten på en gås. Att statsrådet sedan drog parallellen mellan misslyckad integrationspolitik och att skuldbelägga invandrare säger nog mer om honom än om mig. För att komma till rätta med skolans sjunkande resultat måste vi alla ta ansvar, även integrationsminister Ullenhag. Vi sverigedemokrater visar i vårt budgetförslag att vi är beredda att ta ansvar även för skol- och utbildningsfrågorna.

Herr talman! Sverigedemokraterna inser att alla varken kan, bör eller vill bli akademiker och att yrkesutbildade efterfrågas i en allt större utsträckning. Den stora skillnaden mellan utbud och efterfrågan på arbetsmarknaden är särskilt tydlig när det gäller företagens skriande behov av just yrkeskunniga. En av våra viktigaste satsningar för att bryta ungdomsarbetslösheten är därför införandet av fler lärlingsjobb. Vi menar att arbetskraften primärt ska utbildas efter arbetsmarknadens behov. Därför

banar våra förslag om lärlingsjobb, förstärkt stöd till yrkeshögskolan samt fler komvuxplatser väg för en god utveckling för såväl arbetstagare som arbetsgivare.

Utöver den generella satsningen på högre utbildning avsätter vi därför även resurser till Myndigheten för yrkeshögskolan som analyserar arbetsmarknadens behov av arbetskraft och sedan avsätter medel till de lärosäten som anordnar utbildningarna.

En viktig aspekt för att vidmakthålla och ytterligare öka kvaliteten på våra utbildningar är att de studerande får möta professionella och pedagogiska lärare. Många behöver vägledning, och många behöver en lärare som de kan ställa frågor till. Ges för få tillfällen till detta blir kvaliteten på utbildningen till slut lidande.

Därför satsar vi 7,5 miljarder kronor totalt under hela budgetperioden och 0,6 miljarder under innevarande budgetår för att öka den lärarledda undervisningstiden och därmed säkerställa en höjning av kvaliteten på den högre utbildningen.

Herr talman! En utmärkt och av många företag efterfrågad utbildning är yrkeshögskoleutbildningen. Det är en praktisk högskoleutbildning som ofta leder till anställning direkt efter genomförd utbildning. Yrkeshögskoleutbildningen anpassas också till den gällande arbetsmarknaden, vilket ligger i linje med ökad matchning på arbetsmarknaden, som är ett av våra problem. Organisationen själv har annonserat att de kan utöka sin verksamhet, och det är precis vad Sverigedemokraterna föreslår. Vi satsar 300 miljoner för 5 000 nya utbildningsplatser varje år under budgetperioden och därtill ökade studiemedelsanslag. Vi är säkra på att detta är en verksam medicin mot ungdomsarbetslöshet och den missmatchning som tyvärr råder på svensk arbetsmarknad.

För att bekämpa otrygghet och psykisk ohälsa bland elever samt för att avlasta lärarkåren, som i dag tvingas ägna alltför mycket tid åt andra saker än ren kunskapsförmedling, satsar vi 50 miljoner kronor innevarande budgetår och totalt lite över 1 miljard under budgetperioden, för att främst öka antalet skolsköterskor, skolpsykologer och kuratorer. Vi vill att eleverna i skolan ska känna stöd från vuxenvärlden och att ingen ska falla mellan stolarna. Därför tror vi på en satsning för fler vuxna i skolan.

Vi vill också satsa på elever med särskilda behov, då det i dag inte satsas tillräckligt mycket på denna grupp, vilket många lärare runt om i landet kan vittna om. Vi satsar därför lite över en halv miljard under budgetperioden.

Herr talman! Vi vill också göra en rad andra satsningar för att göra den svenska skolan bättre, för att öka trivseln och livsglädjen samt förbättra arbetsmiljön för eleverna i våra skolor. Vi har i vår budget till exempel en satsning på en matreform för god och näringsriktig mat åt våra elever. Vi har en antimobbningssatsning för att stoppa mobbning och trakasserier i våra skolor. Detta tycker vi är viktigt.

När det gäller arbetsmiljö är det många av landets skolor som lider av dåliga inomhusmiljöer, vilket är ett problem för såväl lärare som elever. Dessa problem kan exempelvis vara dålig luftkvalitet, fukt, flimmerbelysning och inte minst akustikproblem. I en rapport från Boverket och Energimyndigheten uppskattades upprustningsbehovet till omkring 5 miljarder kronor.

Sverigedemokraterna vill att staten tar ett större ansvar för landets skollokaler och öronmärker en satsning på motsvarande hälften av det totala behovet, givet att kommunerna själva skjuter till den återstående halvan.

Sist men inte minst presenterar vi en satsning på det svenska språket. Vi väljer att satsa 25 miljoner under innevarande budgetperiod och totalt 325 miljoner kronor under budgetperioden.

Det är oerhört viktigt att elever behärskar språket för att kunna tillgodogöra sig den undervisning och de sociala koder som behövs i framtiden. I själva verket kan en stor del av den nedgång vi ser i internationella undersökningar förklaras genom bristande språkkunskaper hos elever med annan bakgrund än svensk.

Som jag sade inledningsvis är detta inget annat än ett bevis på en misslyckad integration där vi inte lyckas skapa rätt förutsättningar för dem som väljer att bosätta sig i landet. Så sent som i dag kan vi läsa följande i Svenska Dagbladet. ”Vad gäller den aktuella skoldebatten bekräftas flera farhågor om skolornas problem. Andelen som nådde behörighet till gymnasiestudier under mätperioden 2007–2011 var 91 procent bland infödda – bland invandrare födda i Afrika uppnådde 43 procent målen.” Då menar jag att vi har misslyckats med att skapa rätt förutsättningar för dem som väljer att bosätta sig här.

Skolverkets rapport 227 visar dessutom att svenska och danska elever tillhör den grupp som internationellt sett talar vistelselandets språk hemma allra minst. Samma rapport visar också att det finns ett samband mellan att tala vistelselandets språk och resultaten i skolan. Det är just därför som vi menar att den här satsningen är viktig.

Herr talman! Skolan har blivit stökigare, otryggare och, som vissa också säger här, mer segregerad. Ett av de största problemen med detta är, menar vi, kommunaliseringen. Med kommunaliseringen har dagens skola blivit alltmer ojämlik och segregerad. Det går inte att komma ifrån att den kommunala ekonomin spelar en avgörande roll när det gäller tilldelningen av resurser. En rik kommun kan naturligtvis avsätta mer resurser än till exempel en utflyttningskommun med ett sviktande skatteunderlag. Det innebär således att barn får olika kvalitet på sin utbildning beroende på var i landet de bor. Att tala om en likvärdig skola i en sådan situation är inte hållbart.

För att komma till rätta med problemen med den svenska skolan vill vi förutom att förstärka skolan ta fasta på friskolereformens ursprungliga intentioner och i likhet med det system som råder i Finland skapa ett friskolesystem där det måste finnas ett påvisbart behov av den utbildning som en friskola avser att ge.

Det handlar inte om att vara för eller emot friskolor utan om att hitta en fungerande balans, vilket vi inte har i dag.

Anf. 51 ROSSANA DINAMARCA (V):

Herr talman! Sverige har blivit fattigt. Klyftorna ökar, både när det gäller ekonomi och kunskap. Utbildningspolitiken blev rejält utdömd i förra veckan.

Helt ärligt spelar placeringen på listorna mindre roll. Det som oroar är orsakerna till att svensk skola tappar. Det pekar tydligt på att det handlar om ett systemfel. Det handlar alltså inte om att det ges för lite läxhjälp, att vi ger betyg för sent, att vi inte har tillräckligt många nationella prov eller att det saknas sommarskola. Det handlar inte heller om invandring.

Politiken ska inte ägna sig åt hur skolan och lärarna organiserar undervisningen – genom att låsa dörrar, stå vid katedern eller något annat. Det är ett systemfel som gör att svensk skola inte längre anses vara likvärdig. Vi har en ny typ av segregation som har lett till ett kunskaps-tapp som går över hela linjen. Alla elever är förlorare i den segregerade skolan. Vi politiker måste ge skolan och lärarna förutsättningarna och resurserna för att uppfylla sitt uppdrag gentemot eleverna och ta ansvar för elevernas lärande.

Jag orkar inte ens gå igenom utbildningsministerns och regeringens bristande förmåga att ta ansvar för denna väldigt allvarliga situation som vi har sett den senaste veckan.

De borgerliga partierna har genomfört två av tre stora skolreformer på 90-talet och som pekas ut som orsaker till systemfelet. Det är de borgerliga partierna som har författat de senaste läroplanerna, nu och på 1990-talet. Förutom dessa reformer har lärartätheten sjunkit sedan 1990 och har fortfarande inte kommit i kapp.

Det är lite anmärkningsvärt att Jan Björklund väljer att inte vara med i den här debatten, efter att vi fick den oroande rapporten i förra veckan och nu ska diskutera budgeten för att göra något åt det här. Han har varit utbildningsminister i snart åtta år. Så länge har ingen annan innehaft den posten; ändå vill han inte ta ansvar. Regeringens misslyckande med skolan är en katastrof för en hel generation unga människor, men utbildningsministern väljer att skylla ifrån sig.

På våren 2011 fattade riksdagen beslut om att utreda de stora skolreformerna. Utredningen skulle också återkomma med förslag om hur likvärdigheten skulle öka och segregationen minska. Fortfarande har ingenting hänt. Eller jo, man har tillsatt en utredare som ska utvärdera kommunaliseringen men inte återkomma med några förslag. Det är inte ens i närheten av det tillkännagivande riksdagen gav regeringen.

Förutom att man måste ta tag i de utpekade reformerna måste också lärartätheten öka. Vänsterpartiet föreslår därför en satsning på 6 000 fler lärare i skolan. Utöver det lägger vi 1 miljard på en satsning på skolor i särskilt utsatta områden. Det spelar särskilt stor roll för eleverna med sämst förutsättningar. Dessutom vill vi förstärka förskolan med 4 600 fler anställda.

Det som uppriktigt bekymrar mig är att det politiska mod som behövs inte verkar finnas.

Det fria skolvalet är här för att stanna. Man säger att friskolorna är här för att stanna, och förstatligandet av skolan är det inte heller särskilt många som vill prata om. Sex partier gjorde dessutom upp i Friskolekommittén om att vinster fortsättningsvis ska få finnas kvar.

Inget av det som är orsakerna till tappet i svensk skola är ni beredda att ta tag i. Vinstintresset och dess förödande konsekvenser har vi kunnat se exempel på exempel på bara under det senaste halvåret. Enligt den uppskattning vi har gjort utifrån SCB:s siffror gör skolföretagen ett över-skott på ca 2 miljarder kronor. Det är 2 miljarder kronor som tillhör ele-

verna och som vi skattebetalare har betalat för att våra barn ska få en bra utbildning, en fräsch skola, utbildade lärare och modern utrustning. Det är 2 miljarder som hade kunnat göra skillnad för en skola som rasar samman utifrån likvärdighets- och jämlikhetssynpunkt.

Ägarna som skor sig på våra barns pengar säger att de behöver vinsten till en buffert att använda när det går dåligt. Vad hände då med JB:s buffert? De gick med vinst i flera år; när de sedan – i år – såg att det skulle skita sig konkursade de. Vart tog pengarna vägen?

Ibrahim Baylan och Stefan Löfven skrev i en artikel att skolsystemet med oreglerade vinster borde ha stoppats redan när det infördes av den borgerliga regeringen på 1990-talet, men ”det som inte gjordes då, får göras nu”.

Gustav Fridolin från Miljöpartiet har bett om förlåtelse för sin naivitet. Det är gott så! Men jag säger än en gång att det är skillnad på vad man säger och vad man faktiskt gör och vill göra. I över ett och ett halvt år satt vi i Friskolekommittén. Vänsterpartiet lade fram förslag både på hur man kunde begränsa vinstintresset och helt stoppa det. Inget av detta ville Socialdemokraterna eller Miljöpartiet stödja, trots att ett av förslagen handlade om något som vi tillsammans införde 2006, nämligen SVB-bolag.

Ett sätt att begränsa vinstintresset och garantera att skattemedel inte kan delas ut som vinst är att tvinga de huvudmän som i dag är aktiebolag att omvandlas till SVB-bolag. Lagstiftningen finns som sagt redan. Det som måste till är att det ska ställas som krav för den som vill driva en skola. Då skulle vi bara inom ett par år kunna åtgärda ett av de stora problemen. I stället väljer man att gå med på ett tandlöst förslag om att det ska skrivas in i bolagsordningen att utbildning är det främsta syftet. Det låter jättefint, men det stoppar inte vinstutdelning.

Det är bara aktieägare själva som kan ifrågasätta om bolaget inte har följt syftet. Skolinspektionen kan inte göra det, lärarna kan inte göra det, eleverna kan inte göra det och föräldrarna kan inte göra det – såvida de inte är aktieägare själva. Säg mig vilken aktieägare som skulle säga: Nej, jag avstår från pengar för att vi inte uppnådde att det främsta syftet skulle vara utbildning. Det är inte därför man är aktieägare.

Vi måste ha en skola där vi kan lita på att våra pengar, som är ämnade för eleverna, också används i skolan och till eleverna. Eleverna måste också kunna lita på att de får avsluta sin utbildning, och de ska inte behöva oroa sig för att skolan kanske stänger ned.

Herr talman! Vi ska ha två delar i debatten. Jag är ensam och tänkte därför gå in på den andra delen.

Utbildningspolitiken spelar en central roll vid bekämpningen av arbetslösheten och när det gäller att öka Sveriges förmåga att konkurrera med andra länder i form av hög kunskap och kvalitet. Många som i dag är arbetslösa saknar grundläggande utbildning från grund- eller gymnasieskolan. Samtidigt krävs oftast minst gymnasieutbildning för att få ett arbete, och det är nödvändigt också för att kunna vidareutbilda sig vid yrkeshögskola eller universitet. Ungdomar som saknar gymnasieexamen löper stor risk att bli långvarigt arbetslösa eller att fastna i korta anställningar med återkommande arbetslöshetsperioder.

Vi vill införa en rätt att läsa in gymnasieskolan inom vuxenutbildningen. Det ska kunna ske antingen inom den kommunala vuxenutbildningen eller på folkhögskola. Vår sammantagna satsning på rätt till gymnasieutbildning och komvux skulle för nästa år innebära 29 000 fler platser i förhållande till regeringens förslag.

Trots hög arbetslöshet är det inom vissa branscher och yrken svårt att rekrytera på grund av brist på människor med rätt yrkesutbildning. En utbildningsform som snabbt kan möta det behovet är yrkeshögskolan. Därför föreslår vi 6 500 fler platser än regeringen för 2014. Vi satsar på fler utbildningsplatser för att öka såväl sysselsättningen som människors frihet och kunskaper. Vänsterpartiet vill ge alla rätt att läsa in gymnasieskolan inom vuxenutbildningen. Därför föreslår vi den stora satsningen på komvux.

Även inom högskolan vill vi satsa på fler utbildningsplatser samt säkra kvaliteten genom att garantera minst nio timmars undervisning i veckan på alla utbildningar. Självstudier är en viktig del i utbildningen vid högskolor och universitet, men för att upprätthålla kvaliteten i utbildningen är det nödvändigt att samtliga studenter, oavsett bakgrund och ämnesval, får tillräcklig undervisningstid. Det nuvarande resurstilldelningssystemet inom högskolan innebär i praktiken att utbildningar inom humaniora, samhällsvetenskap, teologi och juridik har få undervisningstimmar jämfört med andra utbildningar. Alltför lite undervisning innebär lägre kvalitet på utbildningen.

Herr talman! Vänsterpartiet har varit motståndare till införandet av studieavgifter bland annat för att vi befarade att det skulle betyda att färre utländska studenter sökte sig till Sverige. Så har det också blivit. Nu försöker regeringen i viss mån reparera sitt misstag genom förslag på separat antagning, men förslaget medför i stället andra negativa konsekvenser. Det regeringen borde göra är att avskaffa studieavgifterna. Därför föreslår vi avslag på förslaget.

Med det vill jag yrka bifall till reservation 1. I övrigt hänvisar jag till vårt särskilda yttrande.

Anf. 52 TALMANNEN:

För kammarens information kan jag meddela att det kommer att bli en aktuell debatt om PISA-undersökningen på tisdag tidigast kl. 16.00 eller efter voteringen.

Anf. 53 JABAR AMIN (MP) replik:

Herr talman! Det är mycket viktigt att vi är sanningsenliga och uppriktiga som politiker. För en halvtimme sedan sade jag i talarstolen att vi som ett led i detta vill lagstifta om att skolaktörer inte ska kunna dela ut vinst till ägarna. Sedan fortsatte jag: ”Vi ska se till att aktörer som har vinst som syfte inte ska få tillstånd att driva skolor. Eventuellt överskott i verksamheter ska återinvesteras i den berörda verksamheten.”

Så sade jag för en halvtimme sedan, Rossana Dinamarca, så kom inte och hävda att de andra partierna, däribland vi, vill ha vinst i skolan, för det är en osanning. Färska upp minnet! Det var för bara en halvtimme sedan.

Dessutom hänvisar Rossana Dinamarca till Friskolekommittén. Där har vi ett särskilt yttrande i vilket Socialdemokraterna och Miljöpartiet klart och tydligt säger att vi inte vill ha aktörer med vinstsyfte i skolan. Förutom att vi kunde få med hela Friskolekommittén på att ha utbildning som syfte har vi lämnat ett särskilt yttrande om att vi den dag vi tar makten ska se till att inga med vinstsyfte ska kunna driva skolverksamhet. Det är fakta, Rossana Dinamarca. Kom inte och hävda något annat!

Anf. 54 ROSSANA DINAMARCA (V) replik:

Herr talman! Det jag nu hör från Jabar Amin är en helgardering. Han garderar sig – ett, kryss, två. Jag tycker att det är bra att du, Jabar Amin, är så tydlig med att ni är emot vinster, att ni inte vill ha vinstdrivande aktörer i skolan. Därför har jag en fråga. Betyder det att ni bryter överenskommelsen i Friskolekommittén? Den säger nämligen business as usual.

Anf. 55 JABAR AMIN (MP) replik:

Herr talman! Du har fel, Rossana Dinamarca. Om du läser hela friskolekommittétexten ser du att där finns ett särskilt yttrande. Där står klart och tydligt att från den dag Socialdemokraterna och Miljöpartiet kommer till makten ska vi verka för att aktörer med vinstsyfte inte ska kunna få tillstånd att driva skolor. Vi är mycket tydliga på den punkten. Dessutom har vi lyckats få hela kommittén, även allianspartierna, med på att utbildningen ska vara syftet.

Ni vill ha plakatpolitik och vara mot, mot, mot utan att lämna konstruktiva förslag. Nej, man ska kunna göra på det sätt som vi gjort, dels komma överens, dels lämna ett särskilt yttrande där vi är tydliga. Tydligare än så kan man inte vara, Rossana Dinamarca. Vi säger att inga aktörer med vinstsyfte ska kunna driva skolan. Det är det klara beskedet från Miljöpartiet.

Anf. 56 ROSSANA DINAMARCA (V) replik:

Herr talman! Jag undrar vad de övriga i Friskolekommittén som gjort överenskommelsen med Miljöpartiet säger när det nu sägs att det inte är värt någonting, att det är det särskilda yttrandet som i själva verket är förslaget.

Nej, så är det förstås inte. Förslaget är det som kommer före bilagorna med reservationer och särskilda yttranden. Det särskilda yttrandet ser jag som en gardering från er sida, Jabar Amin, för ni vet att det finns en enorm opinion mot vinster i välfärden och definitivt mot vinster i skolan.

Jag frågade om Miljöpartiet tänker bryta den överenskommelse som förslaget innebär och som Miljöpartiet står bakom. Det enda relevanta i det här fallet är att Friskolekommittén säger: Fortsätt ni, ta ut pengar! Tänker ni bryta den överenskommelsen välkomnar jag naturligtvis det.

Vi har varit konstruktiva, vilket jag sade i mitt anförande. Vi har lagt fram flera förslag i Friskolekommittén om hur vi kan begränsa vinstuttaget och även hur vi helt kan stoppa det. Inget av dem har Miljöpartiet anslutit sig till. I stället anslöt man sig till en sexpartiöverenskommelse om att vinster får fortsätta att delas ut.

Det spelar ingen roll om man skriver in utbildning som syfte i bodelagsordningen, för varken du eller jag, föräldrarna, Skolinspektionen eller eleverna kan ifrågasätta det såvida vi inte själva är aktieägare. Tala om för mig vilken aktieägare som skulle avstå sin vinst. Det är inte därför man köper aktier. Man köper aktier för att få ut pengar. Om Jabar Amin nu säger att de bryter överenskommelsen välkomnar jag det. Men är det verkligen det han säger?

Anf. 57 TOMAS TOBÉ (M):

Fru talman! Man kan konstatera att känslorna verkar vara heta inom det så kallade rödgröna regeringsalternativet. Detta kanske var ett förspel inför den diskussion om en gemensam skolpolitik som Sverige skulle få om väljarna skulle ge förtroende till några andra om ungefär ett år.

Men, fru talman, vi återgår till budgetdebatten. Jag kan konstatera att hundratusentals elever går till skolan varje dag. De flesta gör det med förväntan, kanske också med lite spänning. Samma sak gör tusentals lärare. Man förbereder sig. Kanske ska man under dagen lära ut en svår formel. Kanske ska man lära ut någonting om Sveriges historia.

Skolan ligger väldigt många varmt om hjärtat, så även mig. Vi ska i Sverige ha höga ambitioner med vår skola. Det handlar om att vi vill ge alla barn och ungdomar en bra start i livet, den grund som är så viktig i den resa som vi alla människor gör i livet. Men det handlar också om Sveriges framtid och vårt framtida välbefinnande.

Fru talman! Dagens budgetdebatt sker också mot bakgrund av den PISA-rapport som publicerades förra veckan. Reaktionen har varit starka. Det var nog få av oss som räknade med en förbättring. Men den kraftiga nedgången är mycket allvarlig. Det finns såklart de som är mer engagerade i att använda PISA-rapporten för partipolitiska syften än i att bry sig om de elever som det handlar om. För mig, Nya moderaterna och Alliansen är PISA-rapporten en tydlig signal om att vi har en lång bit kvar att vandra för att höja kunskaperna hos svenska elever. Det finns inga snabba lösningar på detta. Det är oerhört viktigt att vi prioriterar rätt framöver.

Prioriteringen borde framöver vara att hålla fokus på skolans centrala uppgift, det vill säga att eleverna ska få kunskaper. Vi tror att man gör det bäst genom att säkerställa att Sverige har skickliga lärare som ges tid med eleverna, genom att följa upp kunskaper och genom att inte utsätta skolan för olika experiment. Det behövs inte bara lugn och ro i klassrummet, utan det behövs också lugn och ro vad gäller vilka skolreformer som ska prioriteras framöver.

Socialdemokraterna vill gärna göra dagens budgetdebatt till en utvärdering av Alliansens skolreformer. Det faller rätt platt. De niondeklassare som skrev PISA-proven 2012 har alla gått sina nio år i en annan skola under andra skolreformer än dagens. Ansvaret för detta faller såklart tungt på Socialdemokraterna. Man stod och tittade på när resultaten började falla.

Jag har en uppmaning till alla som deltar i dagens debatt. Låt oss inte skylla på varandra! Låt oss föra en seriös och bra debatt om vad vi vill framöver! Låt de olika alternativen prövas!

När Alliansen fick förtroendet 2006 hade Sverige sett fallande kunskapsresultat i mer än 15 år. Andelen elever med godkänt betyg i alla ämnen var fallande, och färre än någonsin sökte sig till lärarutbildningen. Läraryrkets status befann sig i fritt fall. Det var minst sagt svåra förutsättningar att starta ifrån.

Vi i Alliansen har försökt ta vårt ansvar genom att förändra svensk skola i grunden. Inte sedan 1842 har svensk skola genomgått så omfattande reformer som det senaste året. De viktigaste pusselbitarna kom på plats 2011 och 2012. Alliansens politik bygger på att återupprätta kunskapslinjen i svensk skola. Jag skulle kunna beskriva den i tre ben: mer undervisningstid, stärkt status för läraryrket och tidigare kunskapsuppföljning. Det har tagit sju år att få detta på plats. Men frågan väljaren ska ställa sig nästa år är: Ska kunskapslinjen försvagas eller förstärkas?

Fru talman! Alliansen har säkerställt att Sverige har ordning och reda i ekonomin. Trots stor oro i omvärlden och en djup och ihållande lågkonjunktur har svensk ekonomi vuxit. När andra länder tvingats skära ned i välfärden och skolan har vi kunnat satsa. Det är 200 000 fler som arbetar. Dessutom får man behålla mer av lönen. En lärare får behålla en hel extra månadslön.

Statens skatteintäkter har dessutom ökat under den här perioden tack vare att fler arbetar. Det är så vi har kunnat säkerställa att vi kan satsa 4 miljarder mer på skolan jämfört med 2006. Det är så vi kan säkerställa att vi satsar 7 miljarder mer på hela utbildningsutskottets utgiftsområde. Detta innebär mer resurser per elev och student i alla skolor.

Under nästa år vill vi i budgetpropositionen gå fram med ytterligare satsningar om 800 miljoner kronor till skolan. Över de kommande fyra åren ökar anslagen med hela 4 miljarder. Klarar man ekonomin och jobben kan man också satsa på skolan. Det är precis så det hänger ihop. Alliansens satsningar är finansierade och gemensamt presenterade. Det är inga lösa oppositionsmiljarder eller löften från enskilda partier, utan det är på riktigt. Vi vill nu ta vårt ansvar för att visa hur vi vill fortsätta att investera i svensk skola.

Inför nästa år tror vi på att satsa mer på karriärtjänstreformen. De 4 000 satsningar som vi redan har i svensk skola med förstelärare och lektorer ska byggas ut kraftigt och nå upp till 15 000. De närmaste åren kommer var sjätte lärare att omfattas av en karriärtjänst. Vi tror att det är helt avgörande. Ska vi se till att läraryrket är attraktivt gäller det att erbjuda karriärmöjligheter och högre löner.

Vi kan självkritiskt konstatera att både tidigare regeringar och alliansregeringen har påfört lärarkåren administration som motverkat syftet att ge lärarna ordentligt med tid med eleverna. Därför lägger vi fram förslag om minskad administration. Vi tror också att det är viktigt att fortsätta att satsa på fortbildning för både lärare och rektorer.

Fru talman! Sedan har vi detta med undervisningstid. I dessa tider när man läser PISA-rapporter är det klart att man inte hittar den enskilda förklaringen i undervisningstiden. Men vi kan ändå se att Sverige i jämförelse med andra har en förhållandevis låg nivå på den lärarledda undervisningstiden. Anledningen till detta är såklart att det kostar pengar att se till att undervisningstiden ökar. Alliansen har tagit ansvar och sett till att vi nu utökar undervisningstiden i matematik. Vi har gjort det i lågstadiet.

Vi säger nu att vi vill gå vidare och även göra detta i mellanstadiet, i årskurserna 4–6.

Vi vill gå vidare med ett läsluft för att stärka elevernas läsförståelse. Vi tror också att det kan vara viktigt att nu öppna för statligt stöd till läxhjälp och statligt stöd till sommarskola för de elever som halkat efter under läsåret. Vi har inte klarat av att fånga upp dem tillräckligt väl inom den befintliga skolan.

Svensk skola ska ge alla elever en bra start i livet, även dem som kommit till vårt land efter sju års ålder. Det är därför vi nu gör ordentliga satsningar på att nyanlända ska få mer svenskundervisning. Vi tror nämligen att det är ganska bra att kunna svenska språket om man ska kunna behärska andra ämnen.

Fru talman! I dag är det Nobeldagen. Det är en stolt dag för Sverige som påminner oss om betydelsen av kunskap. Alliansen har höga ambitioner för den högre utbildningen och framför allt för forskningen. Vi lägger 1 miljard mer på högre utbildning nu. Vi säkerställer att det är 20 000 fler högskoleplatser. Forskningen har det rekordsatsats på, med 30 procent i ökat forskningsanslag. Det är alldeles utmärkt. Jag välkomnar att flera oppositionspartier nu ansluter sig och också vill satsa på forskning. Även det är alldeles utmärkt.

Ska Sverige kunna konkurrera i framtiden måste vi göra det genom att vi är allra längst framme med det absolut viktigaste för att se till att vi klarar av att konkurrera om de nya jobben och de nya marknaderna.

Fru talman! Sverige står inför stora utmaningar för att vända kunskapsresultaten och börja klättra i de internationella rankingarna. Alliansen har en gemensam politik för att möta dessa utmaningar. Men jag tycker också att man ibland kan säga som det är.

Vi noterar att Socialdemokraterna i stort ansluter sig till många av de skolreformer som Alliansen har genomfört. Det är väldigt bra för svensk skola. Det skulle kunna borga för att vi får en långsiktighet oavsett vem som får förtroendet av väljarna 2014.

Det finns dock ett antal frågor som Socialdemokraterna inte besvarar. Lärare, elever och föräldrar förtjänar en ärlig debatt om de olika regeeringsalternativen och vad man vill med svensk skola.

Vi tycker nu att det är dags att Socialdemokraterna svarar på ett antal frågor.

För det första: Hur ska ni finansiera era förslag för svensk skola långsiktigt? Ni presenterar ett budgetförslag enbart för nästa år. Det är inte att ge skolan långsiktiga besked. Alla andra partier i kammaren klarar av att ge besked för hela mandatperioden, men inte Socialdemokraterna.

Det intressanta är om man bara tittar på det förslag som Socialdemokraterna har lagt fram för nästa år. Man är redan ute och lovar andra reformer från Alliansens budget. Man vill både vara emot ett jobbskatteavdrag som gör att lärare får behålla mer av lönen och samtidigt vara för ett jobbskatteavdrag.

Det gör att era skolsatsningar som ni presenterar enbart för nästa år inte är finansierade långsiktigt. Frågan är: Varför vill Socialdemokraterna dölja vad de vill göra med finansieringen av svensk skola?

För det andra: Jag vill rikta en fråga lite mer personligt till före detta skolminister Ibrahim Baylan. När du senast hade ansvaret för Sveriges utbildningspolitik valde du att lägga 7 miljarder mindre på detta utgiftsområde, på skolan, utbildningen, den högre utbildningen och forskning. Varför ska vi tro på dig nu? Historiskt har Socialdemokraterna valt att prioritera höjda bidrag framför satsningar på välfärdens kärna och skolan.

För det tredje och slutligen, och kanske viktigast för att skolan ska få arbetsro: Med vem vill Socialdemokraterna genomföra sin skolpolitik? Hur förbereder sig det rödgröna alternativet? Det är välkommet att ni har debatter här i kammaren. Men svenska väljare förtjänar att få veta: Vad är det för besked som gäller?

Vi kan konstatera att det finns stora skillnader mellan vad de olika partierna anser. Här förtjänar svensk skoldebatt ett ärligt alternativ. Vi i Alliansen förbereder oss nu gemensamt för att ge våra svar för framtiden. Det är otroligt viktigt att vi nu gör rätt saker för svensk skola. Då duger det inte att ha lite debatter här i kammaren, utan man måste också kunna ge ordentliga besked.

Fru talman! Jag yrkar avslutningsvis bifall till utskottets förslag i betänkandet. Jag konstaterar att Alliansen har en samlad och finansierad politik för svensk skola.

Vi tänker nu förbereda oss ordentligt för att också kavla upp ärmarna och arbeta hårt för att se till att kunskapslinjen förstärks. Vi kommer nog att överväga vilka reformer vi tror är rätt. Allt ska inte göras.

Skolan har utsatts för enormt mycket reformer. Reformerna måste få tid att verka. Men det behöver göras mer. Vi tror att prioriteringen ska ligga på att vi ska ha skickliga lärare som får ordenligt med tid för varje elev. Det är så vi ska förstärka kunskapslinjen.
(Applåder)

Anf. 58 IBRAHIM BAYLAN (S) replik:

Fru talman! Det är inget fel på den borgerliga regeringens eller Moderaternas ambitioner för skolan. Jag betvivlar inte att man har goda föresatser. Det enda som är bekymret är verkligheten. Efter sju och ett halvt år i regeringsställning har vi en mycket oroväckande utveckling i svensk skola och i hela det svenska utbildningsväsendet, skulle jag vilja säga.

Man skulle kunna tänka sig att det största regeringspartiet var besjälade av det. I stället ägnades en stor del av anförandet åt att leka blockspel fast svenska folket i grund och botten tycker att vi partier ska redovisa vår politik som parti. Det är partier som de till syvende och sist röstar på.

Jag tror också att de är intresserade av att veta: Hur prioriterar vi? Politik handlar i grund och botten ändå om att prioritera. I dag debatterar vi den budget som regeringen har lagt fram och som vi som opposition lägger fram våra motalternativ till.

Regeringen är inne på sitt åttonde år och därmed också inne på sin åttonde budget. Hur har då Moderata samlingspartiet som största regeringsparti prioriterat hittills under de snart åtta år som ni har suttit vid makten?

Det har varit jobbskatteavdrag 1, 2, 3, 4 och 5. Det har varit borttagen förmögenhetsskatt, halverad restaurangmoms, sänkt bolagsskatt för framför allt banker och sänkta arbetsgivaravgifter.

Inalles kan man säga att i varje årsbudget har Moderata samlingspartiet som största regeringsparti och innehavare av både finansministerposten och statsministerposten prioriterat skattesänkningar.

I den budget som vi just nu diskuterar är det 20 gånger mer satsningar på skattesänkningar än vad det är på den svenska skolan.

Min fråga till Tomas Tobé är: Varför är ni så angelägna om att prioritera skattesänkningar framför investeringar i den svenska skolan?

Anf. 59 TOMAS TOBÉ (M) replik:

Fru talman! Det är viktigt att människor får behålla mer av lönen. En lärare får nu behålla en hel månadslön extra. Det är i grunden bra för alla de lärare som gör ett hårt och viktigt arbete ute på landets skolor. Det kanske viktigaste är att vi måste ha en ekonomisk politik som gör att ekonomin växer och att jobben blir fler.

Jag kan konstatera att vi nu har 200 000 fler som arbetar. Det har gjort att Alliansen har klarat av att investera 4 miljarder mer i svensk skola och 7 miljarder mer på hela utbildningsutskottets utgiftsområde. Det tycker jag är bra.

Det är så det hänger ihop. Har man ordning på ekonomin och ser till att jobben blir fler klarar man av att också satsa på välfärden.

Det besked som Socialdemokraterna behöver ge är: Varför blir det alltid mindre pengar till skolan i verkligheten när Socialdemokraterna får chansen? Varför valde Ibrahim Baylan som skolminister att lägga 7 miljarder mindre på skolan?

Varför är det på det sättet när Socialdemokraterna har makten i två stora städer, Malmö och Göteborg? Varför blir det mindre pengar till skolan? Varför blir det sämre resultat i jämförelse med exempelvis alliansstyrda Stockholm?

Fru talman! Frågan handlar i grunden om: Vilka har ordning i ekonomin, vilka klarar jobben, och vilka visar att de satsar på skolan i verkligheten? Alliansen visar att vi satsar på skolan. Socialdemokraterna visar att i verkligheten blir det inga pengar utan snarare mindre pengar till skolan.

Anf. 60 IBRAHIM BAYLAN (S) replik:

Fru talman! I dag är det 12 500 färre lärare i den svenska skolan. Det är ingen slump. Regeringen har i varje årsbudget använt stora delar av reformutrymmet till att sänka skatter. Jag har läst upp det.

Om Tomas Tobé på allvar vill ha en budget där man investerar i skolan kan jag varmt rekommendera honom att rösta på det socialdemokratiska budgetalternativet. Där prioriterar vi skolan framför skattesänkningar. Det är 4,6 miljarder mer till mindre klasser, fler specialpedagoger och strukturerat stöd för alla elever i skolan.

I stället försöker Tomas Tobé och Moderaterna slå i svenska folket att det går att ha kakan och äta upp den samtidigt. Det går att hålla på att prioritera skattesänkningar varje gång man har möjlighet att prioritera och ändå höja kvaliteten på välfärden. I retoriken fungerar det kanske. Men i verkligheten ser vi resultatet.

Nu har vi snart ett val. I det valet har svenska folket möjlighet att ta ställning till de olika alternativen. Nu har Moderaterna börjat få kalla fötter. Svenska folket är inte lättlurat. Det ser konsekvensen av att välja sänkt skatt varje gång man har ett alternativ. Konsekvensen är att vi har kraftgång i stora delar av vår välfärd. Det går åt fel håll. Sverige är ett bra land, men det går åt fel håll.

Nyligen hade Moderaterna stämma, i oktober, och vad valde man att prioritera då? Jag har läst igenom det, Tomas Tobé. Ni pratar tyst om det numera. Det är ett sjätte jobbskatteavdrag, ytterligare bolagsskattesänkning, höjd brytpunkt för inkomstskatt, sänkt ägarskatt och slopad värnskatt. Det är en kostnad på 35–40 miljarder mer under nästa mandatperiod.

Varför är ni så angelägna om att fortsätta att sänka skatter när vi har så stora behov i svensk skola, när vi skulle behöva mindre klasser och mer stöd till eleverna i den svenska skolan?

Anf. 61 TOMAS TOBÉ (M) replik:

Fru talman! Nu kan jag konstatera att de jobbskatteavdrag som Socialdemokraterna talar så illa om alltså är jobbskatteavdrag som man i grunden är för – man tycker att det är bra att det finns jobbskatteavdrag. Det är bara viktigt att någon annan först får införa dem. Ni har väl redan, vad jag förstått, i debatten konstaterat att om Alliansens budgetalternativ går igenom vill Socialdemokraterna direkt in-teckna jobbskatteavdraget. Det är lite lustigt, fru talman, att lyssna på hur Socialdemokraterna hycklar i debatten.

Vi förstår att det handlar om att man måste ha ordning i ekonomin och se till att fler arbetar. Det är också så vi har fått in mer skatteintäkter till staten.

Den där kopplingen som Socialdemokraterna försöker göra, att om man sänker skatten är det per definition mindre pengar till skolan, håller ju inte. Det är därför Alliansen har klarat av att investera mer pengar i skolan jämfört med när Ibrahim Baylan själv var skolminister.

Jag noterar att Socialdemokraterna inte vill svara. Varför kan ni inte ge besked, långsiktiga besked, om hur ni vill finansiera skolan? Vad är det gemensamma alternativet från de rödgröna partierna? Vad är det för skolpolitik som ni erbjuder? Det finns ett antal frågor, fru talman, som förtjänar svar och fortsatt debatt.

Vi i Alliansen kommer att ta ansvar för vårt. Vi kommer att fortsätta att investera i mer undervisningstid och se till att vi får mer skickliga lärare i svensk skola. Det är så vi tror att vi ska kunna börja klättra igen i de internationella rankingarna.

Anf. 62 JABAR AMIN (MP) replik:

Fru talman! I sitt anförande sade Tomas Tobé att Alliansen har gjort många reformer och i en takt som aldrig förr. Jag tänkte bara upplysa Tomas Tobé om att man inte är betjänt av att springa fort om man springer åt fel håll. Det hjälper ingenting. Det är inte takten i springandet som är viktig, utan man måste ha en kompass för att springa åt rätt håll.

Det ni har gjort är att ni har sprungit åt fel håll. Ni har ökat lärarnas administrativa börda. Ni har minskat mängden personal i skolan. Ni har halverat lärarnas tid för planering. Ni har satt skattesänkningar före sats-

ningar på skolan. Många av era reformer har varit ogenomtänkta och inte alls forskningsbaserade eller byggda på beprövad erfarenhet utan tagna ur luften. Gång efter gång har ni blivit tvungna att retirera.

Nu har ni snart haft sju och ett halvt år på er. Ni lovade medborgarna att ni skulle komma till rätta med de här problemen inom fyra år, och nu har det gått nästan dubbelt så lång tid. Kan ni inte för Guds skull erkänna att ni har gjort fel? Ni sade till medborgarna: Ge oss fyra år, så ska vi vända utvecklingen.

Men det är inte det ni säger i dag, utan i dag säger ni: Vi ska vända utvecklingen genom att öka disciplinen i klassrummet. Erkänner ni att er politik har lett fel, Tomas Tobé?

Anf. 63 TOMAS TOBÉ (M) replik:

Fru talman! Det är rätt intressant att lyssna på Jabar Amin från Miljöpartiet. Han börjar med att attackera oss för att vi har gjort saker alldeles för snabbt, och sedan tog det alldeles för lång tid på samma gång.

Vi kan konstatera att vi har lagt på plats viktiga skolreformer för att se till att kunskap kommer i centrum i skolan igen. De viktigaste reformerna kom 2011 och 2012. Jabar Amin kanske tycker att vi skulle ha forcerat dem ännu snabbare. Jag tror att det i grunden har varit nog tufft ändå för svensk skola att gå igenom så pass stora förändringar, som vi anser att man måste göra för att vända den mycket allvarliga situationen.

Det är intressant att höra Miljöpartiet vara så kritiskt mot de skolreformer som Alliansen har gjort. Då är det kanske dags att ge besked nu till Sveriges lärare, elever och föräldrar: Vilka reformer är det som Miljöpartiet kommer att riva upp om ni får svenska folkets förtroende nästa år? Socialdemokraterna vill intyga: Nej, vi tänker inte röra Alliansens kunskapsreformer! Men här kommer Miljöpartiet och ger besked om att det ska rivas upp reformer.

Det är också rätt intressant när Miljöpartiet säger att vi helt duckar. Ni också har ansvar i skolan i dag! Ibrahim Baylan vill inte svara på varför man har satsat mindre på skolan i Göteborg och Malmö. Miljöpartiet har ett ansvar även där. Varför blir det mindre pengar till skolan i verkligheten när Miljöpartiet får vara med och styra? Det är inte så att ni nyligen har vunnit valen i Malmö och Göteborg. Ni har haft lång tid på er att välja att satsa på skolan. Varför blir det inga satsningar på skolan, Miljöpartiet?

Anf. 64 JABAR AMIN (MP) replik:

Fru talman! Jag noterar att Tomas Tobé undviker att svara på min fråga om ni erkänner era misslyckanden i den nationella skolpolitiken. Ni har haft sju och ett halvt år på er. Ni lovade medborgarna att klara det hela på fyra år, och nu har ni haft dubbelt så lång tid.

Det är inte vi som ska stå till svars för en misslyckad regeringspolitik, Tomas Tobé. Det är de som har regeringspolitiken som måste stå till svars. Det är ni som har genomfört fel reformer. Jag har inte sagt att ni har gjort för få reformer, utan jag säger till dig: Det spelar ingen roll, för man kommer inte i mål om man springer fort men springer åt fel håll.

Min fråga är återigen: Erkänner ni era misslyckanden när ni nu i PISA-undersökningarna ser att resultaten dalar, trots att ni lovade medborgarna att ni skulle klara det hela på fyra år? Nu har det gått dubbelt så

lång tid. Du är skyldig mig och alla andra i Sverige ett svar: Erkänner ni er misslyckade skolpolitik?

Prot. 2013/14:43
10 december

Anf. 65 TOMAS TOBÉ (M) replik:

Fru talman! Alliansen har lagt fram viktiga skolreformer för att vända utvecklingen i svensk skola. Vi tror att det är rätt att införa karriärtjänster. Vi tror att det är bra med tidigare kunskapsuppföljning med tidigare betyg. Vi tror att det är bra med mer undervisningstid. Vi tror att det är bra att vi nu går fram med förslag för att minska administrationen för lärare.

Nej, Jabar Amin, jag tycker inte att detta är misslyckade skolreformer. Jag tror att detta är viktiga och bra skolreformer.

Miljöpartiet vet att det inte är dessa skolreformer som utvärderas i PISA. Det vet Jabar Amin och Miljöpartiet. Men det är väldigt intressant att höra Miljöpartiet så hårt kritisera just dessa skolreformer. Jag tar gärna en fortsatt debatt med Miljöpartiet om dessa reformer.

Vi kommer att vilja förstärka dessa reformer. Men det intressanta är vad beskedet blir från de rödgröna partierna. Nu verkar det inte bara handla om att det i verkligheten blir mindre pengar till skolan, utan man ställer också ut hot om vilka skolreformer som man vill riva upp.

Avslutningsvis: Jabar Amin är väldigt upprörd över att det förs en diskussion om att vi behöver mer lugn och ro i klassrummet. Jag tror att alla som har läst PISA-rapporten borde vara lite bekymrade över den utveckling där vi ser att svenska elever i stor utsträckning kommer sent till lektioner och att vi har problem med studiero i klassrummet. Jag tror att vi behöver ha lite mer lugn och ro i klassrummet, och det kommer Alliansen att fortsätta att diskutera.

Det blir intressant att se vad det är för lugn och ro i den rödgröna skolpolitiken. Det verkar inte vara så mycket om man tar del av dagens debatt.

(Applåder)

(forts. 14 §)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 13.19 på förslag av förste vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 13.30, då kammaren skulle hålla en tyst minut för att hedra minnet av Nelson Mandela.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 13.30.

*Utbildning och
universitetsforskning*

10 § Tyst minut för att hedra minnet av Nelson Mandela

Anf. 66 TALMANNEN:

Just nu i Soweto, på FNB-stadion utanför Johannesburg, pågår en stor manifestation och minnesceremoni för den avlidne presidenten Nelson Mandela.

Nelson Mandela var en enastående statsman och folkledare som lämnar ett utomordentligt viktigt avtryck i världshistorien. Hans storhet markeras främst av den fredliga nedmonteringen av apartheidsystemet och den efterföljande försoningsprocessen då Sydafrika övergick till demokrati. Den försoningsprocessen mellan olika grupper i Sydafrika har vi alla att lära av såväl kanske i privatlivet som i konfliktlösning runt om i världen.

Nelson Mandela kommer att bli ihågkommen för sitt outtröttliga engagemang för människors lika rättigheter. I kammarfoajén finns en kondoleansbok för Nelson Mandela utlagd. Jag föreslår att vi hedrar Nelson Mandelas minne med en tyst minut.

(Tystnad)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 13.33 på förslag av talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 13.34 då votering skulle äga rum.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 13.34.

11 § Beslut om ärenden som slutdebatterats den 5 december

JuU1 Utgiftsområde 4 Rättsväsendet

Punkt 4 (Polisens arbete mot organiserad brottslighet)

1. utskottet

2. res. 1 (SD)

Votering:

302 för utskottet

17 för res. 1

30 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 S, 101 M, 24 MP, 20 FP, 21 C, 19 V, 17 KD

För res. 1: 17 SD

Frånvarande: 12 S, 6 M, 1 MP, 4 FP, 2 C, 3 SD, 2 KD

Punkt 5 (Skydd för barn mot sexuell exploatering)

1. utskottet

2. res. 2 (SD)

Votering:

302 för utskottet

17 för res. 2

30 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 S, 101 M, 24 MP, 20 FP, 21 C, 19 V, 17 KD

För res. 2: 17 SD

Frånvarande: 12 S, 6 M, 1 MP, 4 FP, 2 C, 3 SD, 2 KD

Punkt 8 (Indikatorer för måluppfyllelse och kvalitet)

1. utskottet

2. res. 5 (S, MP, V)

Votering:

176 för utskottet

142 för res. 5

31 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 101 M, 20 FP, 21 C, 17 SD, 17 KD

För res. 5: 99 S, 24 MP, 19 V

Frånvarande: 13 S, 6 M, 1 MP, 4 FP, 2 C, 3 SD, 2 KD

Punkt 15 (Obligatorisk personalhandledning)

1. utskottet

2. res. 9 (S, MP, V)

Votering:

176 för utskottet

143 för res. 9

30 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 101 M, 20 FP, 21 C, 17 SD, 17 KD

För res. 9: 100 S, 24 MP, 19 V

Frånvarande: 12 S, 6 M, 1 MP, 4 FP, 2 C, 3 SD, 2 KD

Punkt 21 (Tillgänglig polis i hela landet)

1. utskottet

2. res. 13 (S, V)

Votering:

200 för utskottet

119 för res. 13

30 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 101 M, 24 MP, 20 FP, 21 C, 17 SD, 17 KD

För res. 13: 100 S, 19 V

Frånvarande: 12 S, 6 M, 1 MP, 4 FP, 2 C, 3 SD, 2 KD

Punkt 27 (Antagningen till polisutbildningen)

1. utskottet

2. res. 17 (SD)

Votering:

302 för utskottet

17 för res. 17

30 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 S, 101 M, 24 MP, 20 FP, 21 C, 19 V, 17 KD

För res. 17: 17 SD

Frånvarande: 12 S, 6 M, 1 MP, 4 FP, 2 C, 3 SD, 2 KD

Punkt 28 (Polisutbildning på högskola eller universitet)

1. utskottet

2. res. 18 (S, MP, V)

Votering:

176 för utskottet

142 för res. 18

31 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 1 S, 101 M, 20 FP, 20 C, 17 SD, 17 KD

För res. 18: 99 S, 24 MP, 19 V

Frånvarande: 12 S, 6 M, 1 MP, 4 FP, 3 C, 3 SD, 2 KD

Punkt 51 (Statistik över händelser vid flyktingförläggningar m.m.)

1. utskottet

2. res. 33 (SD, MP, V)

Votering:

259 för utskottet

60 för res. 33

30 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 S, 101 M, 20 FP, 21 C, 17 KD

För res. 33: 24 MP, 17 SD, 19 V

Frånvarande: 12 S, 6 M, 1 MP, 4 FP, 2 C, 3 SD, 2 KD

Punkt 66 (Kulturarvsbrott)

1. utskottet

2. res. 45 (SD)

Votering:

302 för utskottet

17 för res. 45

30 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 S, 101 M, 24 MP, 20 FP, 21 C, 19 V, 17 KD

För res. 45: 17 SD

Frånvarande: 12 S, 6 M, 1 MP, 4 FP, 2 C, 3 SD, 2 KD

Punkt 74 (Bemötande av brottsoffer)

1. utskottet

2. res. 51 (S, V)

Votering:

200 för utskottet

119 för res. 51

30 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 101 M, 24 MP, 20 FP, 21 C, 17 SD, 17 KD

För res. 51: 100 S, 19 V

Frånvarande: 12 S, 6 M, 1 MP, 4 FP, 2 C, 3 SD, 2 KD

Punkt 75 (Diskriminering inom rättsväsendet)

1. utskottet

2. res. 52 (S, MP, V)

Votering:

176 för utskottet

143 för res. 52

30 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 101 M, 20 FP, 21 C, 17 SD, 17 KD

För res. 52: 100 S, 24 MP, 19 V

Frånvarande: 12 S, 6 M, 1 MP, 4 FP, 2 C, 3 SD, 2 KD

Punkt 78 (Ökad kunskap inom polisen om arbetsmiljörelaterade brott)

1. utskottet

2. res. 55 (S, V)

Votering:

200 för utskottet

119 för res. 55

30 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 101 M, 24 MP, 20 FP, 21 C, 17 SD, 17 KD

För res. 55: 100 S, 19 V

Frånvarande: 12 S, 6 M, 1 MP, 4 FP, 2 C, 3 SD, 2 KD

Punkt 80 (Nationell djurskyddspolis m.m.)

1. utskottet

2. res. 57 (SD)

Votering:

302 för utskottet

17 för res. 57

30 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 S, 101 M, 24 MP, 20 FP, 21 C, 19 V, 17 KD

För res. 57: 17 SD

Frånvarande: 12 S, 6 M, 1 MP, 4 FP, 2 C, 3 SD, 2 KD

Punkt 85 (Vittnesskydd)

1. utskottet
2. res. 63 (SD)

Votering:

158 för utskottet
17 för res. 63
142 avstod
32 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 M, 20 FP, 21 C, 17 KD

För res. 63: 17 SD

Avstod: 100 S, 23 MP, 19 V

Frånvarande: 12 S, 7 M, 2 MP, 4 FP, 2 C, 3 SD, 2 KD

Punkt 86 (Permanent säkerhetskontroller)

1. utskottet
2. res. 64 (S, SD)

Votering:

203 för utskottet
116 för res. 64
30 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 1 S, 101 M, 24 MP, 20 FP, 21 C, 19 V, 17 KD

För res. 64: 99 S, 17 SD

Frånvarande: 12 S, 6 M, 1 MP, 4 FP, 2 C, 3 SD, 2 KD

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

NU2 Utgiftsområde 19 Regional tillväxt

Punkt 1 (Den regionala tillväxtpolitikens inriktning)

Propositioner ställdes först beträffande utskottets förslag till beslut och därefter i fråga om motiveringen.

Förslag till beslut:

1. utskottet
2. res. 1 (S)
3. res. 2 (V)

Förberedande votering:

103 för res. 1
19 för res. 2
196 avstod
31 frånvarande

Kammaren biträdde res. 1.

Gunilla Nordgren och Ann-Britt Åsebol (båda M) anmälde att de avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Huvudvotering:
200 för utskottet
100 för res. 1
19 avstod
30 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 101 M, 24 MP, 20 FP, 21 C, 17 SD, 17 KD
För res. 1: 100 S
Avstod: 19 V
Frånvarande: 12 S, 6 M, 1 MP, 4 FP, 2 C, 3 SD, 2 KD
Motiveringen:
Godkännande av
1. utskottets motivering
2. motiveringen i res. 3 (MP)
Votering:
176 för utskottet
24 för res. 3
119 avstod
30 frånvarande
Kammaren godkände utskottets motivering.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 101 M, 20 FP, 21 C, 17 SD, 17 KD
För res. 3: 24 MP
Avstod: 100 S, 19 V
Frånvarande: 12 S, 6 M, 1 MP, 4 FP, 2 C, 3 SD, 2 KD

Punkt 4 (Kommersiell och offentlig service på landsbygden)

1. utskottet
2. res. 6 (S, MP, V)
Votering:
176 för utskottet
143 för res. 6
30 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 101 M, 20 FP, 21 C, 17 SD, 17 KD
För res. 6: 100 S, 24 MP, 19 V
Frånvarande: 12 S, 6 M, 1 MP, 4 FP, 2 C, 3 SD, 2 KD

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

MJU7 En hållbar rovdjurspolitik

Punkt 1 (Avslag på propositionen)

Propositioner ställdes först beträffande utskottets förslag till beslut och därefter i fråga om motiveringen.

Förslag till beslut:

1. utskottet
2. res. 1 (MP, V)

Votering:

275 för utskottet

41 för res. 1

2 avstod

31 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag till beslut.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 S, 101 M, 20 FP, 21 C, 16 SD, 17 KD

För res. 1: 24 MP, 17 V

Avstod: 2 V

Frånvarande: 12 S, 6 M, 1 MP, 4 FP, 2 C, 4 SD, 2 KD

Motiveringen:

Godkännande av

1. utskottets motivering
2. motiveringen i res. 2 (S)

Votering:

175 för utskottet

101 för res. 2

42 avstod

31 frånvarande

Kammaren godkände utskottets motivering.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 M, 20 FP, 21 C, 17 SD, 17 KD

För res. 2: 100 S, 1 MP

Avstod: 23 MP, 19 V

Frånvarande: 12 S, 7 M, 1 MP, 4 FP, 2 C, 3 SD, 2 KD

Punkt 4 (Mål för kungsörnsstammen i Sverige)

1. utskottet

2. res. 7 (S, MP)

Votering:

175 för utskottet

143 för res. 7

31 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 101 M, 20 FP, 21 C, 16 SD, 17 KD

För res. 7: 100 S, 24 MP, 19 V

Frånvarande: 12 S, 6 M, 1 MP, 4 FP, 2 C, 4 SD, 2 KD

Punkt 9 (Varg)

1. utskottet
2. res. 12 (S)

Votering:

176 för utskottet
100 för res. 12
43 avstod
30 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 101 M, 20 FP, 21 C, 17 SD, 17 KD
För res. 12: 100 S
Avstod: 24 MP, 19 V
Frånvarande: 12 S, 6 M, 1 MP, 4 FP, 2 C, 3 SD, 2 KD

Punkt 12 (Kungsörn)

1. utskottet
2. res. 16 (V)

Votering:

174 för utskottet
20 för res. 16
123 avstod
32 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 101 M, 19 FP, 21 C, 16 SD, 17 KD
För res. 16: 1 S, 19 V
Avstod: 99 S, 24 MP
Frånvarande: 12 S, 6 M, 1 MP, 5 FP, 2 C, 4 SD, 2 KD

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

12 § Beslut om ärende som slutdebatterats den 6 december

SfU1 Utgiftsområdena 10, 11 och 12 inom socialförsäkringsområdet

Punkt 1 (Allmänna principer för socialförsäkringarna)

1. utskottet
2. res. 2 (MP)

Votering:

Kammaren biföll utskottets förslag genom uppresning.

Punkt 6 (Rehabiliteringskedjan)

1. utskottet

2. res. 7 (S)

3. res. 8 (V)

Förberedande votering:

103 för res. 7

19 för res. 8

197 avstod

30 frånvarande

Kammaren biträdde res. 7.

Huvudvotering:

176 för utskottet

100 för res. 7

43 avstod

30 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 101 M, 20 FP, 21 C, 17 SD, 17 KD

För res. 7: 100 S

Avstod: 24 MP, 19 V

Frånvarande: 12 S, 6 M, 1 MP, 4 FP, 2 C, 3 SD, 2 KD

Punkt 9 (Rehabilitering)

1. utskottet

2. res. 12 (S)

Votering:

176 för utskottet

124 för res. 12

19 avstod

30 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 101 M, 20 FP, 21 C, 17 SD, 17 KD

För res. 12: 100 S, 24 MP

Avstod: 19 V

Frånvarande: 12 S, 6 M, 1 MP, 4 FP, 2 C, 3 SD, 2 KD

Punkt 10 (Rehabiliteringsinsatser)

1. utskottet

2. res. 14 (S, MP, V)

Votering:

175 för utskottet

143 för res. 14

31 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 M, 20 FP, 21 C, 17 SD, 17 KD

För res. 14: 100 S, 24 MP, 19 V

Frånvarande: 12 S, 7 M, 1 MP, 4 FP, 2 C, 3 SD, 2 KD

Punkt 11 (Förrehabilitering)

1. utskottet
2. res. 15 (S, MP)

Votering:

175 för utskottet

143 för res. 15

31 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 101 M, 19 FP, 21 C, 17 SD, 17 KD

För res. 15: 100 S, 24 MP, 19 V

Frånvarande: 12 S, 6 M, 1 MP, 5 FP, 2 C, 3 SD, 2 KD

Punkt 16 (Aktivitets- och sjukersättningar)

1. utskottet
2. res. 21 (V)

Votering:

276 för utskottet

19 för res. 21

24 avstod

30 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 S, 101 M, 20 FP, 21 C, 17 SD, 17 KD

För res. 21: 19 V

Avstod: 24 MP

Frånvarande: 12 S, 6 M, 1 MP, 4 FP, 2 C, 3 SD, 2 KD

Punkt 18 (Arbetskadeförsäkring)

1. utskottet
2. res. 22 (S, V)

Votering:

197 för utskottet

122 för res. 22

30 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 101 M, 21 MP, 20 FP, 21 C, 17 SD, 17 KD

För res. 22: 100 S, 3 MP, 19 V

Frånvarande: 12 S, 6 M, 1 MP, 4 FP, 2 C, 3 SD, 2 KD

Punkt 19 (Finansiell samordning m.m.)

1. utskottet
2. res. 23 (S)

Votering:

217 för utskottet

100 för res. 23

32 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 M, 23 MP, 20 FP, 21 C, 17 SD, 19 V, 17 KD

För res. 23: 100 S

Frånvarande: 12 S, 7 M, 2 MP, 4 FP, 2 C, 3 SD, 2 KD

Punkt 20 (Försäkringskassan och jämställt uttag av föräldrapenning)

1. utskottet

2. res. 24 (MP, V)

Votering:

276 för utskottet

43 för res. 24

30 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 S, 101 M, 20 FP, 21 C, 17 SD, 17 KD

För res. 24: 24 MP, 19 V

Frånvarande: 12 S, 6 M, 1 MP, 4 FP, 2 C, 3 SD, 2 KD

Punkt 23 (Bostadstillägg till pensionärer m.m.)

1. utskottet

2. res. 27 (S)

Votering:

198 för utskottet

101 för res. 27

19 avstod

31 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 M, 23 MP, 20 FP, 21 C, 17 SD, 17 KD

För res. 27: 100 S, 1 MP

Avstod: 19 V

Frånvarande: 12 S, 7 M, 1 MP, 4 FP, 2 C, 3 SD, 2 KD

Punkt 24 (Pensionssystemet)

1. utskottet

2. res. 29 (MP)

3. res. 30 (V)

Förberedande votering:

25 för res. 29

19 för res. 30

274 avstod

31 frånvarande

Kammaren biträdde res. 29.

Huvudvotering:

176 för utskottet

24 för res. 29

119 avstod

30 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 101 M, 20 FP, 21 C, 17 SD, 17 KD

För res. 29: 24 MP

Avstod: 100 S, 19 V

Frånvarande: 12 S, 6 M, 1 MP, 4 FP, 2 C, 3 SD, 2 KD

Punkt 25 (Premiepension)

1. utskottet

2. res. 31 (V)

Votering:

300 för utskottet

19 för res. 31

30 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 S, 101 M, 24 MP, 20 FP, 21 C, 17 SD, 17 KD

För res. 31: 19 V

Frånvarande: 12 S, 6 M, 1 MP, 4 FP, 2 C, 3 SD, 2 KD

Punkt 27 (Mål för familjepolitiken m.m.)

1. utskottet

2. res. 33 (MP)

Votering:

176 för utskottet

24 för res. 33

117 avstod

32 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 101 M, 20 FP, 21 C, 17 SD, 1 V, 16 KD

För res. 33: 24 MP

Avstod: 99 S, 18 V

Frånvarande: 13 S, 6 M, 1 MP, 4 FP, 2 C, 3 SD, 3 KD

Punkt 28 (Ekonomisk utsatthet bland barnfamiljerna)

1. utskottet

2. res. 34 (S, MP, V)

Votering:

177 för utskottet

142 för res. 34

30 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 1 S, 101 M, 20 FP, 21 C, 17 SD, 17 KD

För res. 34: 99 S, 24 MP, 19 V

Frånvarande: 12 S, 6 M, 1 MP, 4 FP, 2 C, 3 SD, 2 KD

Punkt 30 (Tredelad föräldrapenning m.m.)

1. utskottet

2. res. 36 (S, MP)

3. res. 37 (SD)

4. res. 38 (V)

Förberedande votering 1:

17 för res. 37

20 för res. 38

281 avstod

31 frånvarande

Kammaren biträdde res. 38.

Förberedande votering 2:

126 för res. 36

19 för res. 38

174 avstod

30 frånvarande

Kammaren biträdde res. 36.

Thomas Finnborg och Gustav Schyllert (båda M) anmälde att de avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Huvudvotering:

159 för utskottet

124 för res. 36

36 avstod

30 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 101 M, 20 FP, 21 C, 17 KD

För res. 36: 100 S, 24 MP

Avstod: 17 SD, 19 V

Frånvarande: 12 S, 6 M, 1 MP, 4 FP, 2 C, 3 SD, 2 KD

Punkt 32 (Samtidigt uttag av föräldrapenning)

1. utskottet

2. res. 41 (SD)

Votering:

278 för utskottet

16 för res. 41

24 avstod

31 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 S, 101 M, 20 FP, 21 C, 19 V, 17 KD

För res. 41: 16 SD

Avstod: 24 MP

Frånvarande: 12 S, 6 M, 1 MP, 4 FP, 2 C, 4 SD, 2 KD

Punkt 37 (Underhållsstöd)

1. utskottet

2. res. 45 (V)

Votering:

300 för utskottet

19 för res. 45

30 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 S, 101 M, 24 MP, 20 FP, 21 C, 17 SD, 17 KD

För res. 45: 19 V

Frånvarande: 12 S, 6 M, 1 MP, 4 FP, 2 C, 3 SD, 2 KD

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

13 § Beslut om ärende som slutdebatterats vid dagens sammanträde

NU1 Utgiftsområde 24 Näringsliv

Punkt 2 (Upphandling av innovationer)

1. utskottet

2. res. 2 (MP, S, V)

Votering:

175 för utskottet

143 för res. 2

31 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 M, 20 FP, 21 C, 17 SD, 17 KD

För res. 2: 100 S, 24 MP, 19 V

Frånvarande: 12 S, 7 M, 1 MP, 4 FP, 2 C, 3 SD, 2 KD

Åsa Coenraads (M) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats som frånvarande.

Punkt 4 (Övrigt om näringspolitikens inriktning)

1. utskottet

2. res. 4 (S)

3. res. 6 (V)

Förberedande votering:

100 för res. 4

19 för res. 6

198 avstod

32 frånvarande

Kammaren biträdde res. 4.

Huvudvotering:

176 för utskottet

99 för res. 4

43 avstod

31 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 101 M, 20 FP, 21 C, 17 SD, 17 KD

För res. 4: 99 S

Avstod: 24 MP, 19 V

Frånvarande: 13 S, 6 M, 1 MP, 4 FP, 2 C, 3 SD, 2 KD

Arhe Hamednaca (S) anmälde att han avsett att rösta nej men markerats som frånvarande.

Punkt 5 (Offentlig upphandling vid Miljöstylningsrådet)

Utskottets förslag till beslut med godkännande av

1. utskottets motivering

2. motiveringen i res. 8 (S, V)

Votering:

175 för utskottet

119 för res. 8

24 avstod

31 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag till beslut med godkännande av utskottets motivering.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 M, 20 FP, 21 C, 17 SD, 17 KD

För res. 8: 100 S, 19 V

Avstod: 24 MP

Frånvarande: 12 S, 7 M, 1 MP, 4 FP, 2 C, 3 SD, 2 KD

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

*Utbildning och
universitetsforskning*

14 § (forts. från 9 §) **Utbildning och universitetsforskning** (forts. UbU1)

Anf. 67 ROSSANA DINAMARCA (V) replik:

Herr ålderspresident! Nu var det en stund sedan jag bad om replik. Vi får se om jag kommer in i samma flow.

Vi var inne på PISA-rapporten. Jag tycker att det är lite anmärkningsvärt att Tomas Tobé under sitt anförande inte nämner någon av skolreformerna. De pekas ändå ut av både PISA och även av Skolverket i tidigare rapporter, och forskare gör detsamma. I stället ägnar han sig åt att prata om disciplinen i klassrummen. Jag vet inte om Tomas Tobé sade det, men Jan Björklund sade att det är viktigt att man ska låsa dörren vid sen ankomst.

Jag håller med Tomas Tobé om att det givetvis är viktigt med studiero i klassrummet. För det har vi i vår budget sett till att föreslå fler lärare. Vi lägger pengar till 6 000 fler lärare. På det sättet kan vi öka lärartätheten och minska klasserna. Det är en sådan sak som PISA också slår fast: För de elever som har sämst förutsättningar är klasstorleken och lärartätheten en viktig faktor.

Det jag vill fråga Tomas Tobé om är: Hur ser han på de reformer som infördes på 90-talet, som också Tomas Tobés tidigare regeringskolleger är ansvariga för? Varför nämner han inte det fria skolvalet, som är en av

de starkaste faktorerna för den ökade segregationen och därmed det stora kunskapsstapp som vi ser?

Prot. 2013/14:43
10 december

Anf. 68 TOMAS TOBÉ (M) replik:

Herr ålderspresident! Jag tror att det är viktigt i skoldebatten framåt att vi är försiktiga med att övertolka olika budskap. Jag tycker att vi har en ganska intressant diskussion nu om det fria skolvalet. Jag tycker i grunden att det är viktigt att barn, ungdomar och föräldrar har inflytande över valet av skola. Däremot vänder jag mig mot en utveckling mot att man kanske snarare väljer bort skolor än väljer en skola. Det är något som vi behöver ta på allvar.

Men då är inte min slutsats den som Vänsterpartiet har landat i, för då tar vi bort valmöjligheten för elever att välja skola – du är hänvisad till skolan i just det bostadsområde där du bor. Det kan vara som så att det är en bra skola, men det kan också vara som så att man vill välja en annan skola.

Det är intressant att Vänsterpartiet ofta lyfter fram att de tycker att läkarens dotter ska gå i samma klass som lastbilschaufförens son. Då tror jag att man inte riktigt ser att vi har utmaningar med boendesegregation i Sverige. Om man skulle gå på Vänsterpartiets linje, det vill säga ta bort möjligheten att välja skola, då kan man garantera att vi ser till att låsa fast de möjligheterna.

Vad gäller PISA är vi tydliga med det som är de viktiga slutsatserna, det vill säga att läget är allvarligt. Men satsa då på det som har stöd och har visat sig fungera: skickliga lärare som får tid med eleverna, att vi får lugn och ro i klassrummet, att vi har ordentligt med kunskapsuppföljning! Det är så Alliansen vill utveckla.

Min fråga till Vänsterpartiet är: Lovar ni att ni kommer att driva frågan att riva upp det fria skolvalet, om ni skulle få väljarnas förtroende att bilda en rödgrön regering?

Anf. 69 ROSSANA DINAMARCA (V) replik:

Herr ålderspresident! Det fria skolvalet har inte brutit boendesegregationen – för det behövs andra saker. Den här regeringen har inte bidragit med något vad gäller till exempel bostadsbyggandet.

Närhetsprincipen bör gälla, men jag är helt medveten om att man också måste se över upptagningsområdena för att det inte ska bli en segregande effekt.

Men faktum kvarstår: Tomas Tobé försvarar det fria skolvalet trots vad forskare sagt under flera års tid. Skolverket har lagt fram flera rapporter, och PISA-rapporten pekar på samma sak, så det är inte att övertolka budskap, utan det är ganska tydliga budskap: Det fria skolvalet har ökat segregationen, och det är något som alla elever förlorar på, Tomas Tobé, såväl dem som kallas lågpresterande som dem som kallas högpresterande. Alla förlorar på det fria skolvalet och den segregation som vi ser i dag.

För oss och för mig handlar frihet om något annat. Frihet för mig handlar inte om att några få som har möjlighet att skjutsa sina barn över halva staden till en annan skola ska ha den möjligheten eller att de som har råd att köpa ett busskort eller ett SL-kort till sina barn ska ha möjlighet att välja. Nej, för mig handlar valfrihet om att alla elever ska ha rätt

*Utbildning och
universitetsforskning*

till en bra skola, så att man kan stå där när man har avslutat sin utbildning med alla möjligheter att göra de val som man faktiskt vill. Men så ser inte svensk skola ut i dag. I dag är du dömd om du har gjort fel val från början när du gick i förskolan eller i skolan. Har det skitit sig då är det ditt eget fel.

En sådan skola vill inte jag ha. Jag vill ha en skola där samhället tar ansvar för att varenda elev här i landet har rätt till bra utbildning och rätt att välja sin framtid.

Anf. 70 TOMAS TOBÉ (M) replik:

Herr ålderspresident! Jag delar Rossana Dinamarcas ambition att vi måste säkerställa att alla skolor i Sverige är bra. Det är bara så vi kan se till att vi kommer tillbaka och kan klättra i de internationella mätningarna.

Men jag landar inte i slutsatsen att det viktigaste då är att ta bort friheten för enskilda elever och föräldrar att välja skola. Jag landar i slutsatsen att det är bättre att satsa på att få skickliga lärare som får mer tid med eleverna och att gå in med stöd tidigare, insatser som betyder något på riktigt. Jag tror att det är farligt att ha de ideologiska låsningar som Vänsterpartiet har i skoldebatten. Vi vet att ni inte gillar fristående skolor. Men förbise det och kom i stället fram med en politik som faktiskt betyder något för enskilda elever!

Nu har Rossana Dinamarca inte möjlighet att svara, men kanske kan vi diskutera i framtiden.

Jag har lyssnat på socialdemokrater, miljöpartister och vänsterpartister, som alla talar om mer resurser till skolan. Men där ni har makten i dag blir det mindre pengar till skolan. Det låter vackert här i kammaren när man talar om stora skolsatsningar som ska komma vid ett eventuellt rödgrönt maktskifte nästa år. Men vi vet att det blir mindre pengar till skolan. Här förtjänar ni faktiskt att ge oss ett svar, även om Miljöpartiet och Socialdemokraterna inte har gjort det.

Alliansen kommer att fortsätta att ta ansvar för att vi ska rusta svensk skola och ha fokus på kunskap. Vi tror inte att den svenska skolan skulle må bra av ett rödgrönt experiment.

Anf. 71 ROGER HADDAD (FP):

Herr talman! Socialdemokraterna sprider gärna insändare om att resultatet i Sverige har sjunkit sedan 2007, det vill säga när alliansregeringen tillträdde. Den bistra sanningen är att resultatet har sjunkit i över 20 år.

Många refererar i dag till den internationella PISA-rapporten från 2012, där 4 700 elever utvärderades i tre av grundskolans alla ämnen och där fokus låg på matematik. Rapporten bekräftar en fortsatt nedgång i de mycket viktiga ämnena svenska och matematik. Detta är mycket allvarligt och bekymmersamt men knappast någon överraskning. Redan 2011 visade Timssrapporten, som studerade svenska elevers resultatutveckling i årskurs 8 i matematik och naturvetenskap, en markant försämring under hela perioden 1995–2011.

Vår främsta uppgift i skolpolitiken är att säkerställa rätt kompetens i klassrummet. Huvudmännen fortsätter att slarva. I nästa års budget avsätter vi 400 miljoner kronor, varav 331 miljoner kronor öronmärks för

fortbildning för att öka andelen behöriga lärare. Denna kompetensbrist i svensk skola är ett direkt resultat av en kravlös socialdemokratisk skolpolitik som inte ställde några krav på behörighet.

Folkpartiet och Alliansen vill ändra detta. Vi vill genom införande av en lärarlegitimation öka andelen med lärarexamen. De rödgröna är i grunden negativa till lärarlegitimationen – ni röstade på tre olika sätt i kammaren. Omläggningen av lärarutbildningen och huruvida vi lyckas locka de bästa studenterna att bli lärare förblir vår största utmaning. Nästa steg är att införa lämplighetstest för blivande lärare. Men inte heller den nya lärarutbildningen vann stöd hos oppositionen.

Vi måste vidare säkerställa att lärarna är utbildade i sina ämnen – denna självklarhet har inte varit självklar. Forskning visar att detta är avgörande för skolans resultat. Redan 2002 redovisade Skolverket en larmrapport, men politiken agerade inte.

Skolinspektionen konstaterar i en ny rapport från maj 2013 följande brister i mer än var åttonde undersökt skola: Personalen vid skolorna har inte utbildning eller kompetens för det arbete som de ska bedriva. Den största bristen gäller ämnesbehörighet i matematik och naturorienterande ämnen. Vi måste fortsätta vårt arbete med att höja yrkets status. Så länge huvudmännen, kommuner och friskolor, inte tar sitt ansvar som arbetsgivare eller lönesättande chefer är det, herr ålderspresident, motiverat att staten går in med statsbidrag för att skapa karriärmöjligheter och premiära de duktigaste lärarna.

Kommuner, rektorer och fackliga företrädare måste bejaka denna viktiga reform, inte minst med tanke på den dåliga löneutveckling som lärarna har haft. Konsekvensen av den kommunaliserade skolan är att riksdagen endast kan erbjuda kommuner möjligheten att inrätta förstelärare eller karriärtjänster. Vi föreslår trots detta 377 miljoner i budgeten för nästa år för att öka andelen förstelärare till 15 000. Vi från Folkpartiet har sagt att vi vill att reformen även omfattar förskollärare.

Tidigare betyg och ökad nationell uppföljning av resultat är viktiga beslut som riksdagen har fattat. Att följa upp kvaliteten i skolan är mycket viktigt även om vissa partier inte tycker det. Vi toppar resultaten i PISA-studien i fråga om sena ankomster. Här får vi också massiv kritik från Socialdemokraterna men kanske ännu mer från Vänsterpartiet när vi ställer krav på närvaro, ordning och reda, skolrapportering etcetera. Skolan har också stora problem med mobbning. Därför måste skolan ha befogenhet att agera. Många elever vågar inte gå till skolan. Så får det inte vara. Ska någon tvingas byta skola är det mobbarna, inte de som mobbas.

Herr ålderspresident! Vissa partier talar om ökad nationell styrning. Men det är precis de förslag som vi har lagt fram som innebär ökad nationell styrning. Men Socialdemokraterna röstar ju nej till vartenda förslag. Vi har infört tydliga nationella mål och prov i årskurserna 3, 6 och 9. Nationella prov i årskurs 3 började användas 2010. Resultaten visar att andelen elever som uppnådde målen i matematik ökade från 69,2 procent till 71,6 procent men minskade i ämnet svenska från 79,6 procent till 73,8 procent.

I årskurs 6 genomfördes nationella prov för första gången våren 2012. 78,6 procent uppnådde målen i matematik, medan andelen i engelska var 86,9 procent och 82,1 procent i svenska. Detta visar på behovet av insat-

ser i just matematik och läsning, vilket regeringen också prioriterar i nästa års budget. Studerar vi grundskoleelevernas resultat från våren 2012 med minst godkänt betyg i alla ämnen kan vi notera att 77,4 procent lämnade grundskolan med godkända betyg, vilket återigen är den högsta siffran på tio år.

Trots detta förblir grundskolan vår stora utmaning. Resultaten måste bli bättre, och andelen ämnesbehöriga lärare måste öka. Det är inte konstigt att resultaten i matematik sjunker när 40–50 procent av lärarna i vissa skolor undervisar i matematik utan att ha ämnesbehörighet. De regeringar som tidigare har tillåtit denna utveckling bär ett extra stort ansvar för kunskapsrasen i den svenska skolan.

Det finns fortfarande kommuner och rektorer som inte bryr sig om att följa upp kvaliteten. Skolinspektionen visar att ett stort bekymmer är att många rektorer inte leder skolverksamheten. Då måste vi som en konsekvens av detta nationellt utvärdera rektors roll och arbetssituation. Skolpolitiken lokalt handlar alltmer om ekonomi och fastighetsfrågor och mindre om elevernas faktiska stödbehov och det pedagogiska uppdraget. Lärare utan ämnesbehörighet anställs, kringresurser skalas bort och lektioner ställs in. Får man inte tag på vikarier ställer man in lektionerna. Kommunalaråd lovar mindre klasser utan att anslå mer pengar. Det är vanligt att detta bekostas genom att speciallärare fasas ut.

Kommunaliseringen har nått vägs ände. Regeringens utredning om kommunaliseringens effekter som kommer i januari tror jag kommer att vara en mycket viktig del i denna debatt.

Gymnasiet har bekymmer. Vi har tidigare talat om utvärderingen av IV-programmet. Socialdemokraterna har fortfarande inte presenterat något förslag när det gäller de elever som inte har gymnasiebehörighet, utan kravet är att alla ska gå tre år i gymnasiet och få högskolebehörighet. En annan utmaning är de som är formellt behöriga men egentligen har fått snälla betyg från grundskolan och sedan slås ut i gymnasieskolan.

Hösten 2011 skärpte vi kraven för intagning till gymnasiet. Viktigast i den reformen är den starkare kopplingen till branschen. För socialdemokrater och vänsterpartister som bara ser de akademiska spåren vill jag upplysa om att olika branscher fortsätter att inrätta egna yrkesskolor, vilket tyder på att samhället och gymnasiet inte levererar rätt kompetens. Oppositionen vill ha tillbaka den gamla gymnasieskolan. Av de elever som började 2009 lämnade 69 procent gymnasieskolan efter tre år med slutbetyg, och den siffran har sett ut så de senaste nio åren.

Socialdemokraterna vill akademisera och teoretisera gymnasiet. Låt mig då säga att av dem som började 2009 i gymnasiet och lämnade det 2011 fick 75 procent på de studieförberedande programmen slutbetyg men bara 61 procent på yrkesprogrammen. Att fyra av tio elever lämnar ett yrkesprogram i gymnasiet efter tre år utan slutbetyg bekräftar haveriet som er gymnasieskola ledde till. Detta är också en huvudförklaring till den höga svenska ungdomsarbetslösheten. Att utveckla och stärka yrkes- och lärlingsutbildningen med koppling till arbetslivet förblir därför en av Folkpartiets absolut viktigaste frågor när det gäller gymnasieskolan. Man ska inte bara komma in på gymnasiet. Man måste också få komma ut från gymnasiet med slutbetyg. Trots detta föreslår Socialdemokraterna i betänkandet en obligatorisk gymnasieskola där unga ska ges den kompetens som krävs för att klara sig på arbetsmarknaden.

Er politik har lett till det omvända, nämligen till utslagning.

För att komplettera och kompensera för nuvarande avhopp, kommande avhopp och tidigare problem på gymnasiet avsätts pengar till vuxenutbildning, yrkesvux och yrkeshögskoleplatser. Det är viktigt för nuvarande ungdomar men också för att möta dem som tidigare har hoppat av.

Herr ålderspresident! Jag undrar naturligtvis: Vilka av alla dessa reformer som ni har sagt nej till rakt igenom vill ni riva upp i nästa val om ni vinner valet samtidigt som ni står här och kräver en nationell samling? Det är inte trovärdigt.

(Applåder)

Anf. 72 TJÄNSTGÖRANDE ÅLDERSPRESIDENTEN:

Jag vill fästa kammarens uppmärksamhet på att vi bland åhörarna vid dagens debatt har en delegation från Vietnams nationalförsamling, under ledning av dess vice talman Uong Chu Luu.

I would like to greet the delegation from the National Assembly of Vietnam, under the leadership of its Deputy Speaker, H. E. Mr Uong Chu Luu, with a warm welcome to the Swedish Parliament. You are heartily welcome.

(Applåder)

Anf. 73 IBRAHIM BAYLAN (S) replik:

Herr ålderspresident! För den som lyssnar på denna debatt kan den te sig mycket konstig. Regeringen har suttit vid makten i sju och ett halvt år, och regeringen försöker alltmer låta som om de är i opposition. Man skulle aldrig kunna tro att de har haft 15 budgetar på sig under sin tid i regeringsställning för att göra mycket av det de säger. De är fortfarande kvar i retoriken och säger att allt ont här i världen är föräldrarnas, kommunernas, lärarnas, elevernas och kanske framför allt Socialdemokraternas fel.

Tomas Tobé som företräder det största regeringspartiet sade nyss att man fortsätter att ta ansvar. Roger Haddad sade att de allt sämre resultaten knappast kommer som någon överraskning.

I ett läge när man har suttit i regeringsställning i sju och ett halvt år är man inte beredd att ta ansvar för något. När det fortsätter att gå nedför är det alla andras fel. Själv har man inte gjort några fel. Tomas Tobé gick så långt att han på allvar till och med försökte hävda att de elever som mättes och som gick i årskurs 8 när PISA-mätningen gjordes och som gick i årskurs 2 när vi bytte regering i oktober 2006 knappast har gått i skolan medan vi har haft en borgerlig regering.

Nu lät det inte riktigt så när vi bytte regering i oktober 2006. Då hette det i Folkpartiets valmanifest att man lovade väljarna att vända utslagningen redan till 2010. Nu skriver vi snart 2014. När, Roger Haddad, är Folkpartiet och den borgerliga regeringen beredda att ta ansvar för den politik som helt uppenbart har misslyckats?

Anf. 74 ROGER HADDAD (FP) replik:

Herr ålderspresident! Hade Ibrahim Baylan varit närvarande i kammaren och inte haft otillåten frånvaro hade han hört att Jabar Amin hade exakt samma fråga till regeringspartierna.

Vi fick, vad jag förstår, fyra till sex år på oss att leverera utifrån reformer. Då kan väl vi som har lärt oss att räkna i skolan börja räkna: en ny lärarutbildning som införs 2011, en ny skollag, en ny betygsskala och en ny gymnasieskola – om jag får fyra år är det 2015, och får jag till och med sex år har jag några år till på mig innan vi ska leverera genom reformerna.

Ibrahim Baylan tar dock upp kommunens ansvar och skyller på oss. Socialdemokraterna måste bestämma sig! Sveriges riksdag beslutade 1989 att kommunalisera skolan. Kommunerna och de fristående aktörerna är huvudmän för svensk skola. Ingen av mina företrädare i talarstolen har suttit som kommunalråd och ordförande i Utbildningsnämnden. Jag råkar ha haft den möjligheten, vilket jag är tacksam för. Då är man huvudman – man är ytterst ansvarig för skolverksamheten lokalt.

Jag skulle aldrig komma på tanken att säga: Jag är inte ansvarig för barngruppernas storlek, jag är inte ansvarig för avhoppet från gymnasiet i en kommun och jag är inte ansvarig för lärarnas löner, utan det är regering och riksdag.

Det är nämligen fel. Men vill Ibrahim Baylan ändra på detta ska väl Sveriges riksdag fatta ett nytt beslut där det uttryckligen står att staten är huvudman. Det vill Folkpartiet, men uppenbarligen inte Ibrahim Baylan.

Anf. 75 IBRAHIM BAYLAN (S) replik:

Herr ålderspresident! Den frågan borde Roger Haddad ställa till sina allianskamrater – till Moderaterna, Centern och Kristdemokraterna – innan han börjar vända sig till oppositionen. Det är trots allt ni som gemensamt styr Sverige i dag, och det har ni gjort under sju och ett halvt års tid.

Jag återkommer till min fråga, för det här handlar inte om regeringens löfte utan om Folkpartiets vallöfte. År 2006 hette det: Vi lovar väljarna att till 2010 stoppa utslagningen och vända på kunskapsresultaten i skolan. I oktober 2006 fick ni regeringsmakten och har i princip obrutet sedan dess haft hela Utbildningsdepartementet till ert förfogande. Nu heter det att det kommer senare – någon gång framåt. Om det är detta som är att ta ansvar ligger vi riktigt risigt till.

Jag tror att anledningen till att vi är där vi är i dag i grund och botten är att vi har en regering som i alla lägen, även om man har haft goda föresatser, har prioriterat allt annat än skolan. Så är också fallet i den budget vi diskuterar i dag, Roger Haddad. Varför har Folkpartiet gått med på att 20 gånger mer resurser satsas på skattesänkningar än på den svenska skolan?

Det är ju så, Roger Haddad, att staten har ansvar för en nationellt likvärdig skola även om kommuner och fristående skolor är huvudmän. Riksdag och regering kan när som helst välja att satsa resurser på i princip allt det regering och riksdag önskar. Den enda begränsningen är att man också måste finansiera detta. Det är därför vi socialdemokrater i vårt budgetalternativ föreslår 4,6 miljarder mer per år till skolan – till mindre klasser, till läxhjälp för alla och till strukturerad hjälp för de elever som behöver det.

Varför har Folkpartiet gått med på att 20 gånger mer resurser används till skattesänkningar än till den svenska skolan? Möjligheten finns nämli-

gen; det handlar bara om att prioritera. Ni har prioriterat annorlunda, Roger Haddad. Ta ansvar för det!

Prot. 2013/14:43
10 december

Anf. 76 ROGER HADDAD (FP) replik:

Herr ålderspresident! Det är omöjligt att komma överens med Socialdemokraterna. Ni har röstat emot betygssystemet, lärarutbildningen, nationella prov, skolkregler, gymnasieskolan och lärlingsutbildningen – *allt* har ni röstat emot. Vi är inte överens på en enda punkt! Ni vill till och med ha oss i er regering. Vi har sagt nej till det, för vi tycker inte som ni i skolpolitiken.

Vi har åtminstone en gemensam skolpolitik. Vi antog lärarlegitimationen, för att prata om nationellt likvärdig skola. Nationellt likvärdig skola innebär nämligen att vi reglerar mer och mer nationellt – till exempel behörighetskrav för lärarna. Ni röstade motvilligt ja, Vänsterpartiet röstade nej och Miljöpartiet avstod från att rösta – i ett centralt viktigt ärende.

Kommunaliseringen finns kvar oaktat Mattelyftet, Läslyftet, läsa-skriva-räkna-garantin, yrkesvux etcetera. Fortbildning inom Lärarlyftet för att öka andelen ämnesbehöriga är egentligen ett kommunalt ansvar, Baylan. Men du glömmer bort det, för du vill ha mer pengar. Du vill alltså distansera dig från Folkpartiets skolpolitik. Förra året när vi hade den här debatten lät alla exakt likadant – alla gick upp i talarstolen och talade om lärare, lärarutbildning och till och med lärarlegitimationen. Det blir dock inte trovärdigt, för ni tycker inte ens likadant i detta ämne.

Jag kan garantera, Ibrahim Baylan, att skolsektorn har fått mer pengar. I Västerås, som till exempel jag kommer ifrån, har ni dragit ned på skolan. I stället ska ni inviga en skejtpark för 10,5 miljoner, när Lärarförbundet brottas med större barngrupper och att det inte finns speciallärare. Det är ju effekten av kommunalt huvudmannaskap, Baylan.

Anf. 77 JABAR AMIN (MP) replik:

Herr ålderspresident! Återigen, Folkpartiet: Ett par år innan ni kom till makten höll ni hela tiden på att få in alla i att tycka att PISA-resultaten är viktigast och att det är de som ska vändas. Sedan gick jag häromdagen in och tittade på ert valmanifest, som jag vill ta upp igen – jag tog upp det i mitt anförande. På s. 5 står det: Vårt löfte är att till 2010 ha brutit trenden och minskat utslagningen. Ni skulle förbättra resultaten och vända utvecklingen med sjunkande resultat, skolsegregation och minskad likvärdighet.

Det var 2010. Det är alltså tre år sedan de här sakerna skulle ha vänts. Låt oss titta på var och en.

Skolresultaten har dykt. Det som råder i dag är inte haveri, som jag sade. Det är härdsmälta.

Utslagningen har bara ökat. Medan ni har haft makten har 90 000 elever lämnat grundskolan utan gymnasiebehörighet.

Skolsegregationen har ökat. Likvärdigheten har minskat, skriver Skolverket.

På alla punkter ni tar upp i programmet har ni misslyckats. Kan ni inte nu med fakta framför er inse att er politik har lett fel? Kan ni inte erkänna det?

*Utbildning och
universitetsforskning*

Anf. 78 ROGER HADDAD (FP) replik:

Herr talman! Jag önskar att vi efter att vi tog över i oktober 2006 bara hade kunnat trycka på en knapp den 1 januari. Just Jabar Amins parti, av dem som finns representerade i kammaren, brukar dock kritisera Folkpartiet för att vara för slarviga med skolreformer och för att det tar för lång tid.

De som besöker regeringens hemsida och tittar på SOU – det är statens offentliga utredningar – ser att regeringen direkt vid maktskiftet satte i gång ett antal utredningar. År 2008 kom bland annat betygsutredningen. Det var skollagsförslag, olika kursplaner samt ett första utkast till en ny lärarutbildning. Sedan ska det till Lagrådet, och det ska remitteras – olika kommuner och myndigheter ska tycka till. Det är en del av den svenska statsapparaten. Sedan kommer det tillbaka till Utbildningsdepartementet där det bereds, räknas på och analyseras. Sedan överlämnas det till kammaren – i det här fallet för beslut 2009/10, med ikraftträdande 2011.

Jag kan ta ett annat exempel där vi har varit överens, nämligen när det gäller att Skolinspektionen ska ha tillsynsansvar även för elevboenden vid riksinternat. Vi är alla överens om att det ska omfattas av skollagen. Men vi fick allihop i utskottet höra att bara denna i sammanhanget lilla förändring i skollagen skulle ta ett år att klubba igenom i riksdagen – ett år för en sådan liten åtgärd!

Jabar Amin överdriver möjligen lite grann här i kammaren, men jag vet att Jabar Amin känner till den här processen. Då är det så att våra reformer sjösattes 2011, men de togs ju fram med utgångspunkt i en skolpolitik som har sänkt resultaten i 20 år.

Anf. 79 JABAR AMIN (MP) replik:

Herr ålderspresident! Nu har jag inte beskyllt er för att vara slarviga eller för att det har tagit lång tid, utan jag kritiserar er skolpolitik som leder fel.

Ni skrev, och jag måste komma tillbaka till det hela tiden, att till 2010 skulle ni förbättra resultaten, vända skolsegregationen, öka likvärdigheten och minska utslagningen. På alla fyra punkter går det åt fel håll. Det är det jag kritiserar er för. Om ni visste att det skulle ta så här lång tid att ändra, varför lovade ni då medborgarna att ni till 2010 skulle förbättra villkoren och vända utvecklingen?

Nej, Roger Haddad, det är inte slarvet jag diskuterar utan er politik. Den bygger på tycke och inte på vetenskap. Er politik har lett Sveriges skola åt fel håll. Det är dags nu, med alla fakta som ligger på bordet, med alla rapporter, med PISA som ni lyfte som viktigast och med PISA:s resultat, att sluta skylla på andra. Sluta skylla på föräldrar! Sluta skylla på elever! Sluta göra det till en disciplinfråga! Den här frågan är alldeles för viktig för att minimera, som er minister i dag gör, till att handla om att öka disciplinen i klassrummet. Den förtjänar större fokus, och den förtjänar en politik som är allt annat än den som ni har fört under de senaste sju och ett halvt åren.

Återigen: Erkänner ni era misstag? Jag behöver ett svar.

Anf. 80 ROGER HADDAD (FP) replik:

Herr ålderspresident! I mitt anförande anknöt jag till Timssrapporten från 2011, som hade visat på en markant resultatförsämring i matematik i årskurs 8 från 1985 till 2011. PISA, Pirls och Timss är tre internationella utvärderingar utöver våra nationella utvärderingar, som i och för sig också bekräftar sjunkande resultat. Jag nämnde att de som gick ut gymnasiet med slutbetyg 2009 var 69 procent. Det är samma siffra de senaste nio åren, Jabar Amin.

Disciplinära åtgärder – ja, men du måste erkänna att vi har disciplinära bekymmer. När vi gör kommunala enkäter bland elever säger de att det absolut viktigaste för dem är arbetsro och trygghet i klassrummet. Bristen på det upplever eleverna som ett stort problem. Varför accepterar du inte att det är ett stort problem? Och varför accepterar du inte att vi föreslår disciplinära möjligheter i skollagen?

Du var med i Finland. I Finland diskuterar de nu en lag om disciplinära åtgärder för skolans lärare och rektorer, så man vet vad man kan säga till en elev, om man kan be en elev att stoppa ned eller stänga av sin mobiltelefon eller inte. Du må tycka att det är en liten fråga. Men varför har man hörselkåpor i många klassrum runt om i Sverige? Är det acceptabelt? Nej, naturligtvis inte, men det är ett resultat av disciplinära bekymmer som skolan har.

Vårt ansvar ska vi ta genom de reformer vi gör. Satsar vi inte på fortbildning tar vi inte vårt ansvar. Går vi inte tillbaka till ämnesfokus i lärutbildningen tar vi inte vårt ansvar. Inför vi inte lärlingsutbildningar för att minska avhoppet från gymnasiet tar vi inte vårt ansvar. Men det är precis det vi tänker göra, och det är dessa reformer som vi nu rullar ut.

Tack för debatten!

Anf. 81 ROSSANA DINAMARCA (V) replik:

Herr ålderspresident! Skolrapportering, att låsa dörren, kepsförbud, mobilförbud – jag kan ha missat någonting, men jag såg ingenting i PISA:s avslutande diskussion om att det var orsakerna till det stora tappet i skolan. Däremot läste jag att saker som det fria skolvalet, kommunaliseringen, fristående skolors etablering, lärartäthet kunde vara orsaker till det stora kunskapstappet. Enskilt kanske störst betydelse har det fria skolvalet, men det nämner inte Roger Haddad.

Roger Haddad ägnar sig åt, låt mig säga, pseudofrågor. Inte för att jag tycker att det är oviktigt med arbetsro, men för att få arbetsro behöver vi kanske också tala om de riktiga, viktiga frågorna, inte om kepsförbud.

Det som är intressant att se i den avslutande diskussionen i PISA-rapporten är att i till exempel engelska, det som upplevs som relevant för eleverna, går det betydligt bättre. Skolan står inför en utmaning i att bli relevant, i att bli intressant.

När jag gick på högstadiet var det i skolan som jag första gången kom i kontakt med en dator. Men hur ser det ut i dag? Det var jag som introducerade Ipaden eller surfplattan för mina barn, och då var inte jag först ute med att få en Ipad, kan jag säga. Det är ett problem. Det är skolan som ska vara först. Det ska vara en skola där varken du eller jag känner igen oss från vår egen skoltid, men så är det inte. Tyvärr känner man ofta väl igen sig när man går in i ett klassrum.

Dess värre står Roger Haddad, Folkpartiet och regeringen för en återgång till en skola som var tidigare. Det tycker jag är ett stort bekymmer inför framtiden.

Anf. 82 ROGER HADDAD (FP) replik:

Herr talman! Jag beklagar att Vänsterpartiets ledamot inte lyssnade på mitt anförande. Av mina nio minuter ägnade jag ungefär 50 procent åt att tala om lärarfortbildning och lärarkompetens som de absolut avgörande faktorerna, inte bara för att Skolverket har skrivit det.

När jag var ansvarig kommunpolitiker gjorde jag en kartläggning 2008 och satsade kommunala pengar, utöver de statliga, till Lärarlyftet, för det ansågs redan då vara den absolut viktigaste faktorn.

Det andra som jag ägnade mitt anförande åt var just kommunaliseringens effekter. Där kanske vi tycker lika men har säkert olika motiv.

Rossana Dinamarca försöker tona ned detta med disciplinära åtgärder. Nu tog jag inte kepsen som exempel, däremot mobiltelefonen. Men det var mer för att illustrera att det är viktigt att utöver systemändringarna ge lärare och rektorer disciplinära möjligheter för att bidra till ökad arbetsro i skolan. Om Vänsterpartiet tycker annorlunda, säg det i så fall så att det blir tydligt.

Det tog åtta minuter och 20 sekunder innan Socialdemokraterna började tala om lärarens viktiga roll, och Miljöpartiets ledamot kom in på det efter 11 minuter och 25 sekunder. Uppenbart fokuserar vi på helt olika saker innan vi kommer fram till lärarens viktiga roll och fortbildningen. Men i Folkpartiets anförande har vi ägnat 60 procent åt detta. Det är det som är det viktiga. Vi har inte stått här och talat om kepsar. Men, ja, det är problem med arbetsron i skolan, och det ska vi åtgärda.

Anf. 83 ROSSANA DINAMARCA (V) replik:

Herr ålderspresident! Jag vet inte om jag uppfattade Roger Haddad rätt, men det verkade som att han lite grann viftade bort Skolverket.

Jag har funderat väldigt mycket de senaste dagarna på Skolverkets betydelse. Varför ska vi ha Skolverket när inte, ursäkt uttrycket, en käft bryr sig om vad de säger? Under flera års tid har de nu pekat ut de stora skolreformerna från 90-talet och sagt att det här är problemet, men ingen vill ju göra något åt det. I stället hittar man på sina egna lösningar. I stället börjar man tala om disciplinära åtgärder.

Skolverket och forskarna har inte talat om disciplinära åtgärder som det som är det viktiga för att ta tag i de problem vi ser i skolan. Lyssna till Skolverket! Varför pumpa in en massa pengar där om vi inte ska lyssna på vad de säger?

Kommunaliseringen effekter – ja, där håller vi väl med varandra. Men problemet är, Roger Haddad, att den utredning som vi fick ett tillkännagivande för här i riksdagen var att se över skolreformerna och återkomma med förslag. Den utredning som ni har tillsatt ska ju inte återkomma med några förslag, bara utreda effekterna. Varför?

Vi vill gärna ha arbetsro i skolan, men vårt sätt att lösa det är att öka lärartätheten och minska klasstorlekarna. I stället för att förbjuda mobiltelefonerna vill vi att skolan använder mobiltelefoner, surfplattor och annan modern teknik.

Se till att skolan blir relevant och intressant. Se till skolan hänger med in i framtiden och inte går bakåt. Annars blir det en omvänd julkalender där vi hamnar i stenåldern i stället för att de kommer hit.

Prot. 2013/14:43
10 december

*Utbildning och
universitetsforskning*

Anf. 84 ROGER HADDAD (FP) replik:

Herr ålderspresident! Ungefär 30 procent av gymnasieeleverna går i fristående skolor. 13,3 procent av 899 200 barn går i fristående grundskolor. Men den bild du försöker ge, Rossana Dinamarca, är att alla går i friskolor på grund av det fria skolvalet.

I definitionen av det fria skolvalet ligger också möjligheten att välja en annan kommunal skola. Konsekvensen av Vänsterpartiets förslag är att en elev inte ska kunna byta från den kommunala skolan A till den kommunala skolan B.

I fristående gymnasieskolor i större kommuner, inte i de absolut minsta, är det uppblandat vad gäller socioekonomisk status och vilka stadsdelar eleverna kommer från. Även här sjunker resultaten.

Du försöker ge en bild av att bara de absolut duktigaste som har råd, kan och vill går på friskolor, Rossana Dinamarca, men det är en gammal bild som gällde för tio år sedan. Du måste uppdatera dig, Rossana Dinamarca. Du har tappat verklighetsförankringen i denna fråga.

Ska vi lyssna på Skolverket? Självklart, och jag vill ta upp två saker innan min talartid är slut. Lärarkompetensen, didaktiken, undervisningskvaliteten i klassrummet är precis det vi satsar på med mattelyft, läsluft, mattepiloter, didaktik och lärarfortbildning.

När det gäller PISA är det också Skolverket som är ansvarigt. Sverige toppar undersökningen när det gäller sen ankomst och otillåten frånvaro, skolk. Det är Skolverket som säger det. Det är vår skyldighet att göra saker för att angripa det, för som en lärare i Västerås sade till mig en gång: Vi har inte dumma elever, men de är inte här. Hur ska de kunna få godkänt?

(Applåder)

Anf. 85 ULRIKA CARLSSON i Skövde (C):

Herr ålderspresident! Jag tänkte anslå en annan ton än den vi mestadels har hört hittills i debatten.

Är det någon mer än jag som på fredagar bänkar sig framför tv:n för att titta på *På spåret* och se om de egna kunskaperna i geografi, historia, kultur och annat är aktuella? Frågan programledaren ställer är: Vart är vi på väg? Den ställs både till de tävlande och till oss tittare. Det kanske är en relevant fråga att ställa sig även i dag för att försöka analysera just vart vi är på väg.

Debatten handlar framför allt om den budget vi ska fatta beslut om, men PISA-undersökningen som kom förra veckan blir såklart också en del av underlaget för dagens debatt.

PISA är väl inte målet för vår resa, utan målet är en skola där alla elever får möjlighet att nå sin potential och där alla barn och ungdomar får det stöd som de behöver för att lyckas och få grundläggande kunskaper och förmågor för sitt framtida liv och arbetsliv som de i dag inte vet särskilt mycket om.

Jag ser Skolverkets rapport och den sammanfattande diskussionen i slutet av rapporten som en viktig del – ja, kanske om jag anspelar på min

inledning och frågan ”Vart är vi på väg?” som olika ledtrådar som kanske inte på göteborgskt manér försöker gömma delarna utan som vill ge speglingar av verkligheten för att på olika sätt lyfta fram det som sammantaget är en utmaning och en problembild.

Som i *På spåret* är det ibland lätt att gissa fel om man drar i nödbromsen alltför tidigt innan man har satt sig in i hela problembilden och bara fått sig en liten del till livs.

Vet vi vart vi är på väg? Ja, jag tror det. Jag ska inte på det göteborgska manéret linda in ledtrådarna för vart vi är på väg. Det räcker att lyssna på verkligheten där ute.

Jag och de andra i utskottet tillbringar mycket tid med att resa runt och träffa rektorer, lärare, elever, föräldrar och andra politiker för att diskutera utvecklingen i den svenska skolan, och vi ser att det finns stora utmaningar. Men jag möter också många som säger att de reformer som har genomförts är bra.

Låt mig räkna upp den nya lärarutbildningen, den nya läroplanen, de nya kursplanerna, många av de andra behörighetsreglerna, Lärarlyftet som är en jätteviktig komponent, och speciallärarutbildningen som har kommit tillbaka. Det är så många saker som är på plats för att kunna vända utvecklingen.

Resan börjar vi i en skola där kunskapsresultaten sjunker, och det blundar jag absolut inte för. Men våra svenska elever är trots allt duktiga på många saker. Engelska är en sådan, it en annan. Då blir det lite ton-dövt att enbart tala om att allt dyker.

Jag är givetvis oerhört bekymrad över utvecklingen i till exempel läs-förståelse, men låt oss ta oss an det i stället för att fundera på vem som borde ha gjort vad tidigare. Det som är gjort kan inte göras o gjort. Låt oss framöver gemensamt se vilka problem och utmaningar som finns och hitta lösningarna på dem.

Det finns många duktiga lärare. Vi har diskuterat lärarkompetens, och Roger tog upp lärarkompetensen som en viktig del. Det har alliansrege- ringen sett från början. Lärarlyftet var en stor fyraårig satsning på ett antal miljarder kronor för att lyfta kompetensen. Lärarlyftet fortsätter på olika sätt och är en viktig satsning även framåt.

Det är klart att vi också funderar över lärarnas arbetssituation. I PISA-rapporten nämns två andra rapporter, nämligen Timss 2011 och Pirls 2011 som säger att lärarna är minst nöjda i hela EU med sina ar- betsvillkor och minst nöjda med sitt yrkesval.

Då ringer såklart varningsklockorna. Vi har ringat in en alltför stor administration som en del, men vi har också sagt att vi behöver satsa på kompetens. Karriärtjänsterna är därför en viktig satsning för att visa att vi på olika sätt värderar läraryrket och den kompetensutveckling som måste ske för de lärare som arbetar i skolan också i själva klassrummet.

Mattelyftet pågår redan, och nu kommer Läslyftet. Det är viktiga satsningar. Jag hörde en positiv och skön kommentar om Läslyftet som löd: Hoppas det liknar Mattelyftet, för det var så bra.

Det är viktigt att se de bra saker vi gör och hur vi kan sprida dem till fler. Jag är övertygad om att det är få som känner lust och motivation, också bland personalen ute i skolan, om man alltför ofta möter bilden av att det blir sämre och sämre. Vi behöver ta diskussionen om vad vi kan

göra för att höja kvaliteten. Hur kan vi sprida de goda exempel som finns på så många håll?

En annan viktig del är forskningsatsningen på skolan. Vi talar om att allt ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Vi måste dock se till att den vetenskapliga grunden har en så pass rejäl bas att stå på så att resultatet blir användbart hela vägen in i klassrummet. Här ser jag det som oerhört viktigt att vi har satsat på detta.

Jag håller med Rossana Dinamarca om att skolan ska vara modern. Det ska kännas att man kommer in i framtiden. Där vill vi vara med och säkerställa den tekniska utvecklingen och den kompetens som lärare behöver för att se den. Centerpartiet har lyft fram lärarlyft kopplat till it. Det är någonting som vi vill fortsätta arbeta med utöver de kompetensutvecklingssatsningar som finns redan i dag.

Kunskapen och resultaten ska vara i fokus. Då tror jag att det är oerhört viktigt att se att många av grundstenarna är på plats. Låt oss göra som en del andra länder runt oss har gjort, nämligen kavla upp ärmarna och arbeta för förändring – inte genom att förändra organisationen utan genom att med alla de delar som finns på plats fortsätta utvecklingen.

Vi har inte brist på resurser i Sverige i dag. Vi har en budget nu på närmare 60 miljarder kronor. Kommunerna bidrar. Det finns oerhört mycket resurser i den svenska skolan. Låt oss diskutera hur fördelningen av resurser kan ske så att de också kommer de elever till godo som behöver dem mest.

Vi vill se en fortsatt mångfald av aktörer, för vi tror på det som en viktig del. Det fria skolvalet är här för att stanna. Sedan behöver vi ta oss an likvärdighetsproblematiken, men inte genom att kalla tillbaka den reformen utan genom att utveckla det hela.

En annan del som vi vill lyfta fram på olika sätt handlar om studier och arbetsliv. Vi tror mycket på den strategi för entreprenörskap som har antagits, på entreprenöriellt lärande och på hållbar utveckling. Det är sådana delar som finns väldigt väl uttalade i både läroplanen och kursplanen. Det ska bli spännande att följa upp det i verksamheten för att se hur det stärker lärandet.

Herr ålderspresident! Vi ser att vi har gemensamma problem. Det innebär att vi också har ett gemensamt ansvar för att göra någonting åt dem. Det är skolans praktik som måste få stå i centrum, inte skolan som politisk konfliktyta. Då vill jag bara påminna tidigare skolministern Ibrahim Baylan om att det han kallar en färdplan för läraryrkets framtid finns delvis uttalat i den överenskommelse som SKL, departementet, Friskolornas riksförbund och de andra lärarfacken gjorde tidigare i år. Jag ser det som en viktig del att faktiskt jobba med det.

Vi har också många hört många gånger från oppositionens sida att man säger nej till olika reformer. Men jag har mer än en gång hört i debatten: Vi håller med om det mesta, men vi får ändå säga nej, för det finns någon liten del som vi inte vill lyfta in. Varmt välkomna att både se de problem som finns och gemensamt jobba för en förändring!

Tillsammans kan vi nå målet för den skola som vi vill se, där eleverna når sin potential och utvecklas så långt som möjligt mot målen som finns i både läroplanen och kursplanen. I frågan vart vi är på väg vill jag tydligt peka på att vi är på väg dit.

Jag beklagar om Miljöpartiets representant känner sig frånsprungen. Han har pratat ganska mycket om att vi springer åt fel håll. Jag får inte alls den signalen när jag är ute i den svenska skolan. Man säger att läroplanen, kursplanen, lärarutbildningen, legitimationsreformen, skollagen – alla de delarna – är rätt saker. Låt oss se till att vi också får fart på det förbättringsarbete som behöver ske.

Vi kan visa på att vi är på väg mot en skola i världsklass. Det kan låta möjligtvis låta ihåligt i dag, men de signaler vi får från fältet säger att det är många som tror att vi med de reformer som nu måste få börja verka är på rätt väg.

Herr ålderspresident! Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet och avslag på motionerna.

(Applåder)

Anf. 86 ANNIKA ECLUND (KD):

Herr ålderspresident! I dag ska vi i huvudsak diskutera hur de 60 miljarder kronorna till utbildning och universitetsforskning ska fördelas.

När det gäller barn- och ungdomsutbildningen föreslår regeringen många viktiga insatser. Jag tänker uppehålla mig vid fyra av dem: satsningen på läsning, den utökade undervisningstiden i svenska för nyanlända, lärarlegitimationen och satsningen på elevhälsa.

Herr ålderspresident! Vi vet vid det här laget att svenska elevers läsförståelse har försämrats. Det är därför viktigt med satsningen regeringen nu gör på läs- och skrivutveckling och som är en fortbildningssatsning som riktas mot lärare i svenska. Syftet är att ge dem ökade kunskaper i att kunna individanpassa undervisningen i större utsträckning och bättre stödja elevernas läs- och skrivutveckling.

Detta är vad svensk skola behöver, och det är ett steg i rätt riktning. God läsförståelse är nyckeln till framgång i de flesta av skolans ämnen och grunden för ett livslångt lärande och ett aktivt liv som samhällsmedborgare. Ja, det är i grunden en fråga om demokrati.

Mycket tyder på att senare decenniers resultatförsämringar i den svenska skolan kan förklaras av att den lärarledda undervisningen har minskat. Sedan 1990-talets början har skolans arbetssätt förändrats i riktning mot mer individualisering genom ökat eget arbete. Forskning pekar på det negativa sambandet mellan den typen av individualisering och elevernas resultat. Vi behöver vända den utvecklingen. Därför vill vi kristdemokrater på sikt också ge elever mer lärarledd tid och då särskilt prioritera svenska med fokus på läsning.

Herr ålderspresident! För två veckor sedan tillbringade jag en hel dag på en skola med många nyanlända elever. En rik mångfald skapas nu i våra skolor genom att vi får samsas i samma klassrum med människor från hela världen. Det är barn som inte sällan har traumatiska upplevelser med sig. Situationen ställer oerhörda krav på personalen, som verkligen gör ett fantastiskt jobb i en nästan omöjlig situation.

Några elever är analfabeter och kommer från Somalia, några talar flytande engelska, några är ensamkommande från Afghanistan och talar dari. Vad som är gemensamt för dessa barn, förutom att de berikar vårt samhälle, är att de inte har en chans i skolan eller i samhället i övrigt om de inte erövrar språket. Ju tidigare de börjar och ju mer tid de får med

svenskundervisning, desto fortare kan de gå vidare i skolsystemet. Motivationsproblem brukar sällan vara problemet i dessa fall.

Jag skulle vilja ge er en kort berättelse om författare Mustafa Can. Han kom som ung grabb till Skövde från Turkiet. Han beskriver i boken *Tätt intill dagarna* den kulturkrock som han upplevde när han sattes i svensk skola och skulle smälta in i den svenska jargongen bland sina jämnåriga kompisar.

Han skriver: Eftersom jag inte kunde hävda mig i något skolämne och dessutom skämdes för att vi levde annorlunda i min familj bestämde jag mig för att bli besvärlig, bli bäst på att vara sämst, ett slags värsting om ni så vill.

Det var en enda sak som räddade mig och som gjorde att jag är den jag är i dag. Det var skolans bibliotek, min lärare och den bibliotekarie som öppnade litteraturens värld för mig.

Genom att erövra det svenska språket och genom att bli guidad in i böckernas förtrollande värld räddades en ung invandrargrabb från att välja fel bana i livet, och Sverige berikades med en fantastisk författare och filosof.

För ett barn som växer upp i ett hem utan böcker och utan lästradition är det särskilt viktigt att skolan stimulerar och uppmuntrar läsning, inte minst om man i hemmet inte talar svenska. Exemplet Mustafa Can bekräftar att goda, kompetenta lärare, tillgång till böcker och en god läsförmåga kan öppna helt nya världar för en människa. Ja, man skulle kunna påstå att det räddar liv.

Nu avsätts ytterligare resurser för att utöka undervisningstiden i ämnet svenska för nyanlända till att även omfatta årskurserna 1–5. Tidigare var det bara årskurserna 6–9. Det är en mycket viktig och välkommen satsning.

Välkommet är också att Skolverket redan har ett uppdrag att skapa ett kartlägningsverktyg för att kunna fastställa nyanländas kunskapsnivå. Även om man inte har erövat det svenska språket kan man ha goda kunskaper i olika skolämnen. Dessa tester bör kunna genomföras på det egna modersmålet. Vi ser fram emot att Skolverket erbjuder skolorna ett genomarbetat verktyg för denna viktiga uppgift.

Herr ålderspresident! Jag ska säga några ord om lärarlegitimationen. Vi har diskuterat den många gånger vid det här laget, men jag vill betona vikten av att vi håller i denna helt avgörande reform för att vi ska lyckas vända de sjunkande elevresultaten. När människor frågar mig vilken reform som jag tror kommer att få störst betydelse på sikt svarar jag just lärarlegitimationen och behörighetsförordningen.

Senast i förra veckan hörde jag någon som uttalade sig som skolexpert i någon av televisionens morgonsoffor. Hon redogjorde för sina egna erfarenheter som lärare. I en bisats kom det fram att hon visserligen inte var utbildad lärare, men hon visste uppenbarligen ändå precis vad som behövde göras. Det här är inte en ovanlig situation. Jag tror inte att det finns något annat yrke där man bara kan välja att använda en titel som kräver fyra till sex års akademiska studier och sedan gå in på en arbetsplats och börja jobba och dessutom genomföra myndighetsutövning. Naturligtvis visar det sig i elevernas resultat om de undervisas av en mattelärare som inte har en enda poäng matematik i sin utbildning.

Nej, låt oss tillsammans hålla i denna viktiga reform, den allra viktigaste för att öka kvaliteten i svensk skola och som också kommer att höja läraryrkets status. Regeringen tillför nu ytterligare resurser för att ro lärarlegitimationsreformen i hamn. Skolverket har alltså fått alla de resurser som de har frågat efter.

Herr ålderspresident! Skolan är barns och ungas arbetsplats, och därför måste det finnas möjlighet att i ett tidigt skede få hjälp med ohälsoproblem. Elevhälsan har i detta sammanhang en viktig roll. Den ska fungera som första linjens hälsovård för de unga. Det är oroväckande att den psykiska ohälsan bland ungdomar har försämrats under de senaste åren. Den tydligaste försämringen ses bland ungdomar mellan 16 och 24 år.

I den nya skollagen som trädde i kraft den 1 juli 2011 har en samlad elevhälsa införts med krav på tillgång till skolläkare, skolsköterska, psykolog och kurator samt personal med specialpedagogisk kompetens. Vi välkomnar denna skärpning av lagen.

Kristdemokraterna har även verkat för att alliansregeringen ska satsa 650 miljoner på elevhälsan under perioden 2012–2015. Ett riktat statsbidrag har erbjudits skolhuvudmän som gör insatser för att förstärka elevhälsan. Intresset har varit mycket stort bland skolor och kommuner.

Satsningen ska slutredovisas den 1 april 2016. Man undersöker tillgång till elevhälsa, det förebyggande arbetet, stöd till elever för ökad måluppfyllelse och antal hälsobesök. Målet för oss kristdemokrater är att det ska införas en elevhälsogaranti. Det är en garanti som ger en elev rätt att inom ett dygn få kontakt med personal som har utbildning att möta behovet. På så sätt tas ungdomars psykiska ohälsa på allvar.

Herr ålderspresident! Nu kom den här debatten väldigt nära Nobelfestens början, och min kollega fick därför stryka sig från talarlistan. Därför tänkte jag prata lite om Nobeldagen.

Många vetenskapsmän får sina utmärkelser och belöningar för goda uppfinningar och verk. Heder åt alla dem som har använt sitt liv till att skapa nya möjligheter för många!

I dag firar vi också minnesdagen av en av våra fredspristagare, Nelson Mandela. Vi minns honom för hans insats att bringa fred.

Gemensamt för alla dem som får Nobelpriset är att de har verkat i ett sammanhang där kunskap har spelat roll. Vi behöver system i ett samhälle för att det goda ska komma till sin rätt – system för kunskapande, för innovationer och för kommersialisering.

I dag debatteras vårt system inom utbildningssektorn. Förskola, grundskola och gymnasium är grunden. Sedan byggs det på på olika sätt – med vuxenutbildning, yrkeshögskola, högskola, universitet och forskning – beroende på den enskildes behov, vilja och förutsättningar. Vi har hög kvalitet på vårt system, och det visar kvalitetsgranskningen som nyligen har genomförts.

Med det, herr ålderspresident, yrkar jag bifall till förslaget i betänkandet och avslag på samtliga reservationer.
(Applåder)

Anf. 87 ROSSANA DINAMARCA (V) replik:

Herr ålderspresident! Annika Eclund exemplifierar med Mustafa Can i sitt anförande och lyfter fram vikten av skolbiblioteken och skolbiblio-

tekarierna. Jag håller med om det. Skolbiblioteket var en viktig ingång för mig, som inte hade någon lästradition hemma, till läsandets värld. Men hur ser det ut, undrar jag, i regeringens satsningar på skolbibliotek och skolbibliotekariér?

De rapporter vi får säger knappast att vi har fler skolbibliotek eller fler skolbibliotekariér. Tvärtom är det en ganska dyster bild vi ser av skolbiblioteken. Det finns inte ens en definition av vad ett skolbibliotek faktiskt ska vara eller vad det ska innehålla. Därför kan det vara alltifrån en liten skrubb till ett ganska hyfsat bibliotek. Ibland har man bibliotekariér, och ibland har man inte bibliotekariér. Ibland är biblioteken öppna, och ibland är de stängda.

Jag håller med om att skolbiblioteken har en stor betydelse. Men var är de någonstans? Och vad gör regeringen för att rädda dem och för att utveckla dem?

Anf. 88 ANNIKA ECLUND (KD) replik:

Herr ålderspresident! Vi är överens, Rossana Dinamarca och jag, om att läsning är viktigt och att biblioteken är viktiga. Vi vet också att kommunerna har ansvar för skolan i dag. När det gäller hur man prioriterar biblioteken kan jag bekräfta att det inte alltid är de som har högst prioritet. Jag vet också att det finns många bibliotek som står låsta, och det beklagar jag. Men vi är överens om att läskunnighet är en fråga om demokrati. Läsning är viktigt. Biblioteken har en nyckelroll i det här.

Själva driver vi kristdemokrater frågan om en klassikerlista just nu. Vi anser att den som kommer från ett sammanhang där man inte har det svenska språket, kanske inte har tillgång till god litteratur och inte kommer från ett så privilegierat hem också ska ha tillgång till god litteratur och det goda språket. Det är en demokratisk fråga.

Anf. 89 ROSSANA DINAMARCA (V) replik:

Herr ålderspresident! Jag hörde inte riktigt svaret på min fråga. Vad gör regeringen för att satsa på skolbiblioteken och skolbibliotekarierna? Var svaret att det är kommunernas ansvar?

Jag tyckte att det var bra när skolbiblioteken skrevs in i skollagen, men jag saknade en definition av skolbiblioteken. Det kan vi åtgärda från nationellt håll. Vi kan faktiskt säga: Det här är vad vi menar med ett skolbibliotek. Vi kan också säga att det ska finnas skolbibliotekariér i ett skolbibliotek.

Vad gör regeringen? Jag har inte sett några sådana satsningar. Därför blev jag lite glad när Annika Eclund lyfte fram skolbiblioteksfrågan som viktig. Men jag saknar det här.

När det gäller en klassikerlista kan jag säga så här: Det var inte *Nils Holgerssons underbara resa genom Sverige* som fångade mig och fick mig in i läsandets värld. Det var en bok av Viveca Lärn, och det var tack vare en skolbibliotekarie på min skola som sade: Rossana, jag tror att du kommer att gilla den här boken. Hon hade rätt, därför att hon hade kunskapen och kunde leda oss elever rätt i vad som skulle kunna fånga vårt läsintresse. Det är det som är meningen. Men vad gör regeringen?

Anf. 90 ANNIKA ECLUND (KD) replik:

Herr ålderspresident! Jag har just använt större delen av mitt anförande till att berätta hur viktigt jag tycker att det är med läsning. Jag lyfte fram klassikerlistan. Du nämnde själv, Rossana Dinamarca, att vi har infört det här med skolbibliotek i skollagen. Vi har nu ett läslyft, och vi har mycket inom kulturutskottets område som ska främja läsningen. Ändå väljer Rossana Dinamarca att hacka på just det som är satsningen från regeringens sida just nu.

Sedan är skolbiblioteken en fråga för huvudmännen att lösa. Jag kan hålla med Rossana Dinamarca om att det inte ser bra ut på alla håll. Men att främja läsningen är någonting som regeringen tar på allvar.

Anf. 91 LOUISE MALMSTRÖM (S):

Herr ålderspresident! Jag är övertygad om att ett lands framtidsutsikter, framgång och välfärd i stor utsträckning avgörs av invånarnas tro på framtiden och tron på de egna möjligheterna att förverkliga sina drömmar i det land man bor i. Därför blev jag lite bedrövad och nedstämd när jag för en tid sedan såg ett inslag på tv om ungdomar i norra England. I arbetslöshetens regioner drömde de inte ens om ett jobb. De drömde om att bli föräldrar så tidigt som möjligt så att de kunde flytta hemifrån och soc kunde betala hyran.

När den typen av uppgivenhet sprider sig i uppväxande generationer är vi riktigt illa ute. Det finns sådana tendenser även i vårt land. På *Ekot* kunde vi för ett par veckor sedan höra att EU nu beviljar oss krispengar, på grund av den höga arbetslösheten i vissa delar av landet som är på samma nivå som i Rumänien, Irland och Slovakien. Den nattsvarta PISA-undersökningen som kom förra veckan och blottade kunskapsbristerna hos våra 15-åringar förvärrar naturligtvis också våra framtidsutsikter. Men det finns fortfarande många som kan och vill i vårt land.

Jag tänkte utgå från ett antal viktiga siffror i debatten. Först 371 448, som är antalet behöriga sökande till högskolan den här höstterminen; det är all-time-high. 239 068 är de som kom in, vilket är en minskning eftersom regeringen har dragit ned på antalet platser.

En annan intressant siffra är 16. Det är vår nya placering i en OECD-mätning från förra året när det gäller utbildningsnivån hos befolkningen. Fram till 2006 hade vi en topplacering.

Två av tio respektive åtta av tio är också viktiga siffror. Det är andelen under 25 år med föräldrar som har förgymnasial utbildning respektive forskarutbildning och som läser vidare på högskolan. Det säger en hel del om hur vi misslyckas med likvärdigheten i grundskolan och gymnasieskolan. Detta är ett demokratiproblem, men det är också ett resursslöseri med begåvningar och ett hot mot vårt lands välfärd och konkurrenskraft.

Sedan kommer 62 procent och 23 procent. Det är andelen kvinnor som påbörjar akademiska studier och andelen kvinnliga professorer. De ojämsställda sorteringsmekanismerna i högskolan kallas ibland för the leaky pipeline. De påverkar såväl vardagen i den akademiska världen som vår förmåga att lyfta fram och premiera de skarpaste forskarna. Det är svårt att lagstifta bort, men det finns strategier som till exempel jämställdhetsbonus och översyn av rekryteringsmålen.

Apropå forskning är siffran 4 intressant. Fyra år är nämligen den tidshorisont som den borgerliga regeringen har för forskningspolitiken. Vi

vill ta ut kompassriktningen 10–15 år framåt i tiden, och vi har sträckt ut handen till den borgerliga regeringen för dialog kring forskning och innovation. Vi tror att gemensamma principiella utgångspunkter skulle gynna svensk forskning och även industrin och välfärden, där det finns många stora utmaningar att angripa.

Inför en sådan mer långsiktig plan bör vi också se över effektiviteten i vårt system. Trots att vi har ökat anslagen kraftigt, i bred enighet, de senaste åren har vi nämligen inte förbättrat vår position som forskningsnation. Andra småländer som Danmark, Holland och Schweiz lyckas bättre än vi.

En förutsättningslös utredning bör också inkludera en bred översyn av högskolelandskapet. Det fungerar inte att hela tiden missgynna vissa högskolor och ändå tro att de ska kunna ta sitt utbildningsansvar med bibehållen kvalitet. Där har jag också en belysande siffra. Det är 93 procent. Universitetskanslerämbetet har nyss gett ut en kartläggning av lärosätenas forskningsfinansiering de senaste åren och konstaterar att just 93 procent av intäktsökningen har tillfallit de breda etablerade lärosätena och fackuniversiteten. Fördelningen måste ses över, och det bör också läggas en grundfinansieringsresurs utifrån varje student.

Nu ska jag inte trötta ut er med fler siffror. Det finns dock mer att säga om till exempel unga forskares situation, utbildningsbidragen som måste bort och alla doktorander som ska ges anställning från första dagen och tydliga karriärvägar.

Slutligen ska jag nämna den utbildningsvetenskapliga forskningen. Vi är glada över att regeringen har lyssnat på vårt förslag om ett skolforskningsinstitut. Inte minst i skenet av PISA är det avgörande. Det finns inte tid för allmänt tyckande eller att skylla ifrån sig – vare sig på elever, lärare, kommuner eller föräldrar eller för den delen tidigare regeringar. För att angripa skolans problem måste vi nu utgå från vad forskningen säger.

Sammanfattningsvis säger alla siffrorna oss att det är dags att öka ambitionerna. Än så länge är inte unga människor i Sverige uppgivna, visionslösa och drömlösa. De kan och vill, och det är vi som ska ge dem möjligheterna. Precis som de har drömmar och visioner för sina egna liv måste varje land med självaktning ha en vision av vad man vill med sin utbildning och högre utbildning. För oss är den tydlig; vi har höga ambitioner. Vi ska ligga i framkant. Visst ska vi göra det för att göra arbetskraften anställbar men också för demokratins, hälsans, internationaliseringens, den klassiska bildningens och självförverkligandets skull. Och för att vi aldrig ska få ett visionslöst samhälle där människor slutar drömma om en bättre framtid.

Jag yrkar bifall till vår reservation nr 2.
(Applåder)

Anf. 92 PETER RÅDBERG (MP):

Herr ålderspresident! I ljuset av PISA-undersökningen och trots att efterfrågan på utbildningsplatser är så stor planerar regeringen neddragningar på ett antal utbildningsplatser. I en tid av rekordhög ungdomsarbetslöshet och ekonomiska oroligheter vill många studera. Arbetsmarknaden är i stort behov av välutbildad arbetskraft. Sammantaget är efter-

frågan på utbildning hög. I det läget stänger regeringen dörren i ansiktet på många ambitiösa ungdomar som inget annat vill än att just studera.

Miljöpartiet vill att antalet helårsplatser ska vara kvar på nuvarande nivå, och från 2016 och åren därefter kommer Miljöpartiet att satsa 735 miljoner kronor per år. Genom denna satsning undviker vi att 6 100 platser försvinner nästa år och att ytterligare 4 200 platser försvinner från den högre utbildningen 2016 och 2017.

Herr ålderspresident! En viktig förutsättning för att studenter ska kunna tillgodogöra sig undervisningen på ett bra sätt är att det finns lärare på plats. Under lång tid har den lärarledda undervisningen minskat för studenterna. Det har lett till att kvaliteten på undervisningen har försämrats. Studenterna har också påtalat det gång på gång under många år. Det gäller framför allt utbildningar inom humaniora, samhällsvetenskapliga ämnen och juridik. Därför vill vi ge våra studenter rätt till genomsnittlig lärarledd undervisning om minst tio timmar i grundutbildningen. För detta avsätter vi 200 miljoner kronor 2014, och från 2015 avsätter vi 1,5 miljarder årligen och uppnår därmed vår målsättning om tio timmar lärarledd undervisning per vecka.

Miljöpartiet ser allvarligt på hur regeringen har hanterat frågor om kvalitetsutvärderingssystemet för högre utbildning. På uppdrag av regeringen konstaterade dåvarande Högskoleverket att förslag till nytt kvalitetsutvärderingssystem passerade Utbildningsdepartementet men sedan raskt hamnade i papperskorgen. Utvärderingssystemets båda arkitekter hoppade av processen då Utbildningsdepartementet körde över dem. Sveriges Radios granskande program *Kaliber* har uppmärksammat hur regeringen drev igenom detta trots protester från lärosäten, studenter och Högskoleverket.

Resultatet av regeringens tondöva handling har lett till att vi har ett system med så allvarliga brister att vi inte längre är fullvärdiga medlemmar i den europeiska kvalitetsorganisationen ENQA. Vi har på grund av regeringens valhanta hantering degraderats till att vara medlemmar under överinseende. Miljöpartiet ser allvarligt på hur regeringen har agerat, och åtgärder måste vidtas så att vi får ett system av internationell standard.

Herr talman! Resursfördelningen till högre utbildning ska stimulera högre akademisk kvalitet. Det ska inte vara en stor genomströmning av studenter. Det är inte det som är poängen. Miljöpartiet föreslår därför resurstilldelning för utbildningen på grundnivå avseende en grundersättning per helårsstudent samt olika tilläggsersättningar.

Vi avvisar regeringens omfördelningar av medel genom indragen ersättning för inadekvata studenter, vilket i praktiken innebär ett fördelningssystem med endast helårsprestationer. Det skapar oro och försvårar planeringen och därmed utbildningskvaliteten. Genom Miljöpartiets förslag får lärosätena mer frihet att fördela sina resurser, vilket ökar det akademiska oberoendet och kvaliteten.

De 300 miljoner kronor som regeringen vill fördela på grund av ett underkänt kvalitetsvärderingssystem vill vi fördela som ersättning till lärosätenas basanslag. En öppen värld är en bättre värld. Med den utgångspunkten är det självklart för Miljöpartiet att betrakta även internationella studenter som ett viktigt inslag i våra lärosäten. Tyvärr går regeringens politik i motsatt riktning. Genom att införa studieavgifter på svenska utbildningar har antalet studenter från Europa minskat. Det in-

nebär att våra studenter får färre impulser från omvärlden. Den högre utbildningen tappar därmed i kvalitet, enligt vårt synsätt.

I ett Sverige som sluter sig för omvärlden är vi alla förlorare. Med införande av studieavgifter tar Sverige steg bort från internationellt samarbete och kontakter med omvärlden. Vi behöver öppenhet, inte avgifter. Därför avsätter Miljöpartiet 300 miljoner kronor årligen för att garantera en avgiftsfri högskola i Sverige.

Avslutningsvis vill jag säga några ord om bristen på läkare. Den har under decennier varit akut i Sverige. Därför vill vi investera i tusen läroplatser årligen under de kommande fyra åren.

Därmed, herr ålderspresident, yrkar jag bifall till mitt särskilda yttrande.

(forts.)

Prot. 2013/14:43
10 december

*Utbildning och
universitetsforskning*

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.53 på förslag av tjänstgörande ålderspresidenten att ajournera förhandlingarna till kl. 18.00.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 18.00.

14 § (forts.) Utbildning och universitetsforskning (forts. UbU1)

Anf. 93 BETTY MALMBERG (M):

Herr ålderspresident! I dag delades årets Nobelpris ut. 13 värdiga mottagare uppmärksammades för sina viktiga insatser och de framsteg de gjort för vetenskapen. Nobelprisen och Nobelveckan ger Sverige internationell uppmärksamhet av stor betydelse. Men med det Nobelcentrum som planeras stå färdigt i Stockholm 2018 kan vi få internationell lyskraft också resterande veckor på året. Centret som är tänkt att inrymma Nobelmuseet och lokaler för symposier, seminarier med mera kommer säkerligen att gynna svensk forskning, inte minst eftersom den stiftelse som ska bildas också har som syfte att finansiellt främja vetenskaplig forskning och utbildning – något som nämns i den proposition vi diskuterar i dag.

I dagens proposition lyfts också en annan spännande nybildning fram. Det är Stockholms konstnärliga högskola, som kommer att starta vid årsskiftet. Detta sker sedan Dans- och cirkushögskolan, Operahögskolan och Stockholms dramatiska högskola gemensamt begärt att få samverka under den nya beteckningen. Syftet är bland annat att främja utvecklingen och kvaliteten i den konstnärliga forskningen – något som fick ordentlig skjuts sedan alliansregeringen införde konstnärlig doktorsexamen för några år sedan.

I och med budgetpropositionen för 2014 fortsätter regeringen sina historiska satsningar för att Sverige även framdeles ska vara en modern

kunskapsnation. Detta är helt avgörande för ett litet och exportberoende land. När riksdagen i dag debatterar Alliansens budget för högre utbildning och forskning vet vi att vi gör det som ett av de länder i världen som satsar mest resurser på området.

Då det gäller forskningen kommer nivån på satsade skattepengar 2016 att ha ökat från 25 till hela 34 miljarder kronor jämfört med den senaste socialdemokratiska forskningsbudgeten. Det motsvarar en total ökning av forskningsanslagen med 30 procent. Regeringen har också levererat enligt plan, så de satsningar som utlovades har också gjorts. Svenska universitet och högskolor har därför sett en mycket stor ökning av forskningsanslaget.

Vissa börjar till och med prata om att universitet och högskolor har blivit forskningstunga. Men de ökade forskningsintäkterna har gett lärosätena förutsättningar att inte bara avsätta mer pengar till forskning utan också anta fler doktorander och samtidigt ge dem bättre försörjningsvillkor. Det är viktigt, för vi får ingen framgångsrik forskning utan duktiga forskare.

Det är också därför regeringen har gjort stora satsningar på att kvalitet ska genomsyra hela utbildningssystemet, dels genom att satsa betydande ekonomiska belopp på alltifrån förskolan till högskolan, dels genom strukturreformer som har fått stor betydelse för verksamheterna. För att visa på att forskningen också har stor betydelse för kvaliteten i grundutbildningen på högskolor har varje student i dag med sig en forskningspeng om minst 8 000 kronor per år. Viktigt är också att andelen forskarutbildade som deltar i undervisningen vid universitet och högskolor har ökat betydligt. Detta har gett Sveriges blivande forskare ett helt annat utgångsläge. För visst – det är ju med de utexaminerades kompetens som vi kan konkurrera internationellt. Alla lärosäten har numera också möjlighet att söka examensrätt för forskningsutbildning inom smalare profilområden. Strategiska områden för forskning och innovation har pekats ut, och lärosätena har fått ett särskilt uppdrag för att mer forskning ska komma till nytta. Det är inget dåligt facit efter sju år.

Svenska universitet och högskolor har dock en utmaning, och det är att kunna nå topplaceringar i internationella rankingar. Därför måste vi fortsätta att utveckla den svenska forskningsmiljön liksom samverkan mellan universitet, högskolor och samhället i övrigt. Genom att mer forskning kommer till nytta gynnar det alltifrån näringslivets utveckling till undervisningen i ett klassrum. Att mer forskningsresultat kommersialiseras skapar dessutom nya intäkter, som i sin tur skapar förutsättningar för mer och bättre välfärd och också mer forskning.

Moderaterna är tydliga med att Sverige ska vara en kunskapsnation med höga ambitioner. För att stå sig i den skarpa internationella konkurrensen är forskning med hög kvalitet avgörande för att skapa framtidens jobb. Det är också viktigt att forskning och innovation blir en helhet där bildning, vetenskaplig kvalitet och nyttiggörande går hand i hand. Det är därför så glädjande att alliansregeringen, tack vare en stabil och välskött ekonomi, har kunnat fortsätta att prioritera utbildningsfrågorna så högt, trots att en internationell finanskris stormat runt om oss de senaste fem åren.

Hur ser då oppositionspartiernas satsningar ut? Ja, i sina skuggbudgetar har de spenderbyxorna på, men det finns inte någon sammanhållen

strategi. Jabar Amin, som dess värre inte är här nu, talade om en kompassriktning, men inte ens den kompassriktningen kan vi i dag se vare sig i partiernas strategier och budgetmotioner eller mellan partierna i opposition.

Jag ska ta några exempel.

Vänsterpartiet och Miljöpartiet vill avskaffa studieavgifterna för tredjelandsstudenter, även om Miljöpartiet inte finansierar detta fullt ut. Vad Socialdemokraterna tycker är oklart. De har ju ett kongressbeslut om att dessa studieavgifter ska avskaffas, men det framgår inte av deras budgetmotion i år.

Vänsterpartiet vill ha en undervisningsgaranti om minst nio timmar per vecka, och för det beräknar de en kostnad på 900 miljoner, medan Miljöpartiet vill ha ytterligare en timme garanterad i veckan till den facila kostnaden av 1 ½ miljard. Detta gör det också väldigt märkligt, för vi vet inte på vilka beräkningsunderlag man faktiskt kommer fram till de här olika nyckeltalen.

Fler högskoleplatser utlovas också, trots att vi fortsatt ligger på en historiskt hög nivå. Men hur ser det ut? Ja, enligt Universitetskanslersämbetet kommer antalet helårsstudenter att minska med 3 000 nästa år. Men den nedgången kan också ha en förklaring.

Resurser som tidigare finansierade utomeuropeiska studenters platser används nu i stället till olika kvalitetssatsningar inom högskolan.

Resurser som gick till lärosätena för studenter som förvisso var registrerade på en kurs men inte deltog i utbildningen har delvis dragits in. I stället för att bekosta tomma platser har de använts till att höja utbildningskvaliteten för aktiva studenter. Dessutom har resurser omfördelats till yrkesutbildningar som arbetsmarknaden efterfrågar, till exempel sjuksköterskor och ingenjörer, för att förbättra matchningen. Det leder totalt till något färre högskoleplatser, eftersom det då handlar om yrkesutbildningar som är dyrare per student än de flesta andra utbildningar.

Trots detta håller vi alltså ställningarna på en historiskt hög nivå. Intressant i sammanhanget är också den prognos som Utbildningsdepartementet gjort i dialog med Universitetskanslersämbetet. Enligt den kommer nämligen 53 procent av dem som nu går ut gymnasieskolan att kunna erbjudas plats i eftergymnasial utbildning före 34 års ålder. Då gör man antagandet att det motsvarar de högskoleplatser som finns i dag och nuvarande studiemönster. Den siffran ökar dessutom kraftigt de närmaste åren till över 63 procent för dem som lämnar gymnasieskolan inom fem år. Det skulle i så fall vara en nivå som Sverige aldrig förr nått upp till, inte ens om något parti hade haft målsättningen att vi skulle nå den.

Herr ålderspresident! Avslutningsvis vill jag bara säga att detta jämte våra många satsningar på kvalitet är vad man gör för att rusta Sverige starkt för framtiden.

Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet.

(Applåder)

I detta anförande instämde Michael Svensson (M).

Anf. 94 IBRAHIM BAYLAN (S) replik:

Herr ålderspresident! Så låter det på område efter område från en regering som har en, kanske förväntad, argumentation och retorik efter att

ha suttit länge vid regeringsmakten. Den har suttit i sju år, och är nu inne på det åttonde.

Verkligheten är svår att springa ifrån, Betty Malmberg. Verkligheten är att denna budget har budgetutrymme på över 20 miljarder, och det mesta av detta utrymme används till skattesänkningar – så till den milda grad att riksdagen just nu håller på att stöta och blöta om också skattesänkningar för höginkomsttagare, som Moderaterna aktivt och hårt driver, ska genomföras eller ej.

Socialdemokraterna menar att investeringar i utbildningssystemet skulle ge mycket mer för landet än denna typ av skattesänkningar. Ett av de områden som vi prioriterar är ett högskolelyft. Vi vill se till att fler ungdomar får möjlighet att skaffa sig en utbildning, särskilt i ett läge när så oerhört många ungdomar vill göra just detta. Vi har närmare 380 000 som i höstas sökte in till våra högskolor och universitet.

Universitetskanslersämbetet, som det numera heter, kom för två veckor sedan med en rapport som visar att det antal nya studenter som får plats på våra högskolor är det minsta på mycket länge. Det är dessutom minskande.

Orsaken är enkel: Regeringen håller på att aktivt dra ned på antalet högskoleplatser, Betty Malmberg. Då blir min fråga: Varför drar regeringen ned på antalet högskoleplatser i ett läge där vi har hög ungdomsarbetslöshet och där många ungdomar, klokt nog, vill skaffa sig en utbildning i en tid när arbetsmarknaden är ganska kall?

Anf. 95 BETTY MALMBERG (M) replik:

Herr ålderspresident! När det gäller var regeringen lägger sina pengar handlar det inte om antingen eller. Det vår regering, alliansregeringen, har lyckats med är att klara både och. Sverige har i dag bland de starkaste offentliga finanserna i EU. Vi har bland den lägsta långtidsarbetslösheten i EU, och vi har bland de största satsningarna på såväl skola som forskning och högre utbildning.

När omvärlden inte drar måste vissa andra stimulanser till för att vi ska kunna fortsätta att behålla denna höga sysselsättning och fortsatt öka sysselsättning, företagande och välfärd. Därför är det viktigt att vi gör både och. Det är också därför vi, som tidigare talare har sagt, har kunnat satsa 4 miljarder på skolan och 3 miljarder på annan utbildning inom utbildningsutskottets budget.

Jag vill påstå att vi har gjort ett högskolelyft. Vi är på en historiskt hög nivå. Vi har mäktat med att inte bara hålla kvantitet på antalet platser, utan vi har också satsat för att hitta kvaliteten. Här har regeringen gjort stora insatser. Vi har bland annat höjt anslagen till humaniorasektorn med 60 procent sedan vi kom till makten 2006. Vi har sett att bidragen och ersättningarna per helårsstudent i dag är 35 procent högre än 2006. Detta har vi mäktat med, för det handlar inte bara om att få in studenter. Det handlar också om att få ut dem genom systemet.

Jag vill passa på att ställa en fråga till Ibrahim Baylan. När ni ska göra era satsningar talar ni om treterminssystem och kompetensförmedlare och att UKÄ ska fördela platser och nya högskoleplatser. Det är inte deras jobb. Vad är det då ni förväntar er i och med de förslag som ni lägger fram?

Anf. 96 IBRAHIM BAYLAN (S) replik:

Herr ålderspresident! Betty Malmberg har inte suttit i en regering, så jag känner mig nödgad att informera om att myndigheterna jobbar på riksdagens och regeringens uppdrag – inte tvärtom. Vad myndigheterna gör skriver regeringen fram i varje års regleringsbrev. Det är någonting som vi bestämmer gemensamt i riksdag och regering.

Jag återkommer till min fråga, herr ålderspresident, av det enkla skälet att jag inte tyckte att jag fick något svar. Det är trots allt så att vi har ett läge där allt färre ungdomar, och över huvud taget allt färre studerande, får plats på våra högskolor. Det är ett faktum. Det är också ett faktum att antalet examinerade – examinationsfrekvensen – nådde en topp 2006 och sedan har sjunkit för varje år. Detta finns att läsa på Universitetskanslersämbetets hemsida för den som är intresserad.

Det är också ett faktum att antalet nya som får plats på våra högskolor blir allt mindre. Det är inte så konstigt, för om man skär ned på resurserna för antalet platser på högskolan blir det effekter.

Min fråga, som jag återkommer till, är: Vari ligger klokskapen i detta, Betty Malmberg? I ett läge när så många vill studera på högskolan och i ett läge när vi har en ungdomsarbetslöshet som till och med föranleder EU att komma med krisstöd – varför väljer då den moderatledda regeringen att prioritera ytterligare skattesänkningar och delvis finansiera dem genom att skära ned på högskolan? Vad tror ni på fullaste allvar är det bästa för Sverige och Sveriges ungdomar – att de får utbilda sig eller att de har någon hundralapp mer i plånboken via ytterligare ett jobbskatteavdrag?

Anf. 97 BETTY MALMBERG (M) replik:

Herr ålderspresident! Vi har mött efterfrågan på högskoleplatser. Vi har gjort det med tillfälliga platser under både 2010 och 2011. Just nu löper också en satsning med tillfälliga platser ända fram till 2015.

Jag vill inte säga att vi drar ned. Vi anpassar förutsättningarna för högskolorna. Precis som jag sade i mitt anförande kan vi se vad som händer om några år. Bland dagens 19-åringar är det 53 procent som kommer att kunna ha möjligheten att skaffa en högre eftergymnasial utbildning redan nu fram till 30 års ålder.

Allt handlar inte om akademiska studier. Vi har plockat upp examina på yrkeshögskolor för att på olika sätt möta den efterfrågan som finns. Socialdemokraterna har alltid haft en fäbless för de akademiska, teoretiska studierna. Men vi ser att det finns en mångfald av behov och en mångfald av och en stor efterfrågan på olika varianter. Detta möter vi också.

Det är lite intressant att titta på antalet platser. Det går lätt att raljera, men Högskoleverket har följt upp hur det såg ut med dem som inte antogs till utbildningar hösten 2007. Om vi tittar på detta ser vi att många kom tillbaka. Även om de inte antogs just det året sökte de igen. Men 64 procent av dem som hade sökt gjorde det inte. Det berodde för en del på att de inte hade tillräcklig behörighet. Men det var också en stor grupp, 44 procent, som tackade nej trots att de hade antagits på sitt förstahandsval.

Detta är intressanta fakta att ha med sig, och jag efterlyser mer statistik över detta så att vi inte leds felaktigt i tron på vad utbildningsplatserna innebär.

Anf. 98 TINA ACKETOFT (FP):

Herr ålderspresident! Min kollega Roger Haddad har tidigare i debatten talat om de viktiga grunderna i vårt utbildningssystem. På mitt bord ligger att tala om det som för många kommer efteråt, det vill säga områdena högskola, universitet och forskning.

Som vanligt sker denna utbildningsdebatt antingen, som i dag, på dagen för eller i dagarna runt en av de absolut största händelserna i akademien. Det är Nobelprisutdelningen, när några av världens främsta forskare just nu samlas runt omkring oss här i Stockholm. Kanske för vi debatten här i dag just för att påminna oss om att omläggningen av den svenska skolan, från förskola till forskning, sker i ljuset av Nobelpristagare.

Sverige ska finnas i den absoluta kunskapsstoppen. Vi ska inte bara dela ut priserna – vi ska också hämta hem dem, inte för priset som sådant men för att vi behöver den absoluta spetsen om Sverige ska kunna fortsätta utvecklas som den välfärdsnation vi är.

Herr ålderspresident! Det går en skiljelinje, minst, mellan de olika oppositionspartiernas politik och regeringens. Regeringens högskolepolitik syftar till att höja kvaliteten på utbildningarna. Resurserna ska användas effektivt så att studenternas efterfrågan och arbetsmarknadens behov tillgodoses.

Sverige är ett av de länder som enligt OECD satsar mest resurser per student inom högre utbildning. Till exempel har resurserna per helårsstudent inom humaniora och de samhällsvetenskapliga områdena mellan 2006 och 2013 ökat till ca 10 000 kronor eller med 60 procent. Dessutom har antalet studenter på högskolan utökats sedan alliansregeringen tillträdde 2006. De årskullar som slutför gymnasiet under de närmast kommande åren har större möjlighet att få påbörja en högre utbildning än vad som var fallet tidigare, givet att de följer det utbildningsmönster som vi tidigare har sett.

Det har skett en betydande ökning av platser på de utbildningar där det finns stor efterfrågan på utbildad arbetskraft. Exempelvis ökar nybörjarplatserna på läkarutbildningen med 44 procent och på tandläkarutbildningen med 36 procent jämfört med 2006. 28 miljoner kronor fördelas till lärosäten som finansierar utbyggnaden av läkar-, tandläkar- och civilingenjörsutbildningarna.

Utöver detta tillförs 107 miljoner kronor för en satsning på sjuksköterske- och ingenjörsutbildningarna. Det sker nu också särskilda satsningar på att höja lärares kompetens och för att höja läraryrkets attraktionskraft med vidareutbildningar och satsningar på övningskolor och förskolor.

Samtidigt har regeringen lagt fram två historiskt stora forsknings- och innovationsbudgetar med en sammanlagd ökning med 9 miljarder kronor under perioden 2009–2016, en resursökning med 30 procent just för långsiktighet och stabilitet i forskningspolitiken. Det är den i särklass största resursökningen för svensk forskning som har skett under en så kort tidsperiod. Detta sker under en finansiell krisperiod, något som tyd-

ligt visar att denna regering prioriterar att vi ska tillhöra den internationella toppen inom högre utbildning och forskning.

Vad leder då dessa pengar till? Enligt SCB:s prognos beräknas svenskarnas utbildningsnivå stiga oavbrutet fram till 2030. Därefter har vi inte längre några beräkningar. Vår högre utbildning hamnar tvåa i världen efter USA när nätverket Universitas 21 rankar. Där granskas hela utbildningssystemen och inte enbart enskilda lärosäten. Detta är fakta som man lätt skulle kunna missa om man bara hade lyssnat på oppositionspartiernas framställning i dag.

Nu kommer oppositionen möjligen att säga att jag skönmålar det hela och att jag inte vill lyfta fram eventuella problem, vilket ju är lite ironiskt, för det är precis det motsatta jag brukar få höra när jag debatterar grund- och gymnasieutbildning – att jag svartmålar och aldrig ser det som är bra i det svenska utbildningssystemet. Då kan jag lugna dem med att jag visst ser de utmaningar och svagheter som vi har framför oss att bemästra.

Kvaliteten i den högre utbildningen hänger mycket på vilka studenter vi får in. Därför är det oerhört viktigt att man får kunskap och studievana med sig från grund- och gymnasieskolan. Därför går frågorna inte att koppla isär. Vi måste få upp elevernas kunskapsnivåer generellt om vi ska kunna ha en bra högre utbildning.

När det gäller rekrytering från hem utan tradition av högre utbildning krävs ett målmedvetet arbete från lärosätena och en uppbackning från politiskt håll. Det handlar om hur och var lärosätena kommunicerar med yngre elever, att det finns möjlighet till support och stöd för att man ska kunna orientera sig som ny student och så vidare.

Utökad undervisningstid behöver många studenter oavsett bakgrund. Det är inte rimligt att studenternas undervisningstid varierar så kraftigt, men den är så gott som alltid för liten. Att ha föreläsning några timmar i veckan är oftast inte idealet eller ens rimligt för många utbildningar.

Herr ålderspresident! I dag har vi sammantaget, om jag har rätt siffror, delat ut 851 Nobelpris, eller rättare sagt: Det finns 851 Nobelpristagare efter dagens prisutdelning. Av de 851 var 28 födda i Sverige. Av de 851 var 45 kvinnor. Vi har ett glastak för kvinnliga forskare. Jag är fullständigt medveten om detta, och där krävs fler insatser.

Vi har också ett glastak för unga forskare. Vi har för lite internationellt utbyte på både studerande- och forskarnivå. Vi har för lite nyfikenhets- och risktagandeforskning.

Detta är fundamentala frågor för Sverige. Därför är det skönt att kunna säga att det finns satsningar från regeringen på vart och ett av dessa områden – jag tror att vi är på rätt väg, men vi måste bevaka frågorna noggrant och vara beredda att eventuellt göra ytterligare förtydliganden eller satsningar. Vad jag däremot inte tror är att svaret på våra problem finns att läsa i oppositionens desperata, förlåt, disparata utbildningspolitik. Jag ber om ursäkt. Det var en freudiansk felsägning. Oppositionens disparata utbildningspolitik har knappast lösningarna på de här problemen.

Jag vet att jag kan låta tjatig, men jag är övertygad om att det är i kombinationen av ökade resurser, ökad akademisk frihet och ett ökat fokus på kvalitet och spets inom universitet och högskolor som vi kom-

mer att fortsätta utvecklas som en liten nation med ett stort namn inom högskola, forskning och innovation.

Med detta, herr ålderspresident, vill jag yrka bifall till förslaget i betänkandet och avslag på samtliga motioner.
(Applåder)

Anf. 99 IBRAHIM BAYLAN (S) replik:

Herr ålderspresident! År 2006 gick Folkpartiet till val på att man 2010 skulle stoppa utslagningen och förbättra skolresultaten. Det var ett löfte till väljarna. År 2010 gick man till val med stora affischer där det stod att man skulle ha svenska Nobelpristagare.

Det är goda ambitioner och föresatser, måste jag säga. Därför skulle jag denna Nobeldag vilja ställa en enkel fråga till Tina Acketoft, som är representant för Folkpartiet: Efter att i sju och ett halvt år ha haft helt monopol som parti i Utbildningsdepartementet i den regering ni sitter i tillsammans med de andra borgerliga partierna, är det din uppfattning att vi nu är närmare eller längre bort från ett Nobelpris till Sverige mot bakgrund av de alltmer oroande rapporter vi får om läget i den svenska skolan, inte minst den senaste PISA-rapporten?

Anf. 100 TINA ACKETOFT (FP) replik:

Herr ålderspresident! Mig veterligen kom ett av de 28 Nobelprisen till infödda pristagare faktiskt förra året. Det kanske gick Ibrahim Baylan förbi, men det var faktiskt så. Det var Tranströmer som fick Nobelpris. Det tar jag och Folkpartiet inte på något sätt åt oss äran av, för han har definitivt inte gått igenom det skolsystem som jag eller Ibrahim Baylan har gått igenom, utan han kom från en tidigare era och är ett geni i sin egen rätt.

Men låt mig svara på Ibrahim Baylans raka fråga om jag tror att vi är på rätt väg att vända utbildningspolitiken till en kunskapsbaserad skola. Jag är helt övertygad om att vi är det. Om du, Ibrahim Baylan, lutar dig mot PISA-undersökningen måste du veta – och det gör du också – att den mätning som gjordes gällde elever i årskurs 9 i mars 2012. De gick i en skola som inte på något sätt gått igenom de reformer som vi har genomfört sedan dess. De massiva reformerna lades fram 2010–2011. Det finns ingen chans att dessa elevers verklighet har varit påverkad av de här reformerna. Vi kan ha den här diskussionen senare. Vi vet ju att man i diskussionen räknar med fem sex år innan reformerna får effekt.

Jag är lika otålig som någon annan – kanske lite mer, faktiskt – men jag är övertygad om att vi är på rätt spår.

Anf. 101 IBRAHIM BAYLAN (S) replik:

Herr ålderspresident! När Folkpartiet gick till val 2006 sade ni inte att det skulle ta, som utbildningsministern numera säger, 15–20 år. Då hette det att man redan 2010 skulle stoppa utslagningen och vända kunskapsresultaten i svensk skola.

Man kan undra varför man skrev så 2006. Visste man inte redan då att det tar tid att implementera en läroplan eller en skollag? Jo, nog visste man det. Ändå lovade man detta.

Sanningen att säga, herr ålderspresident, visar forskningen något när det gäller de länder där man lyckats vända skolresultaten, då man har haft

en svacka eller en negativ trend. Forskningen visar att det tar mellan fyra och sex år om man gör rätt insatser. Jag tror tyvärr inte att det är tiden som är problemet för regeringen. Jag tror tyvärr att det är fel insatser.

I grund och botten handlar det om att man inte har investerat. Man har inte prioriterat skolan. Folkpartiet har haft monopol på Utbildningsdepartementet. Man har suttit där i sju och ett halvt år helt och hållet själv. Man har ändå glatt stöttat det moderata partiets skattesänkarpolitik. Då är det klart att det inte blir mycket över till utbildningssystemet.

Jag tror tyvärr att Tina Acketoft har fel. Jag tror tyvärr att vi kommer allt längre bort från att – i alla fall när det gäller skolan, för det var det som min fråga handlade om – se till att vi i framtiden kan försäkra oss om att ha en spets som kan konkurrera om Nobelpris.

Jag tror att vi skulle behöva ha en helomvändning i svensk skola. Det har funnits en övertro hos den sittande regeringen på att allting kommer att gå mycket bättre om man bara har mer av kontroll och bara tittar mer argt på eleverna när de inte sköter sig. Det har visat sig att så inte är fallet. Det är därför vi skulle behöva prioritera investeringar och stärka skolan i grunden. Det här räcker nämligen inte. Det kan vara bra med uppföljning, men det räcker inte. Tyvärr tror jag att vi är mycket längre bort från ett Nobelpris än vad någon av oss i grund och botten önskar.

Anf. 102 TINA ACKETOFT (FP) replik:

Herr ålderspresident! Jag är väldigt spänd på att få veta vilken av skattesänkningarna som Ibrahim Baylan och Socialdemokraterna är emot om några år. Det har ju hittills visat sig att man är emot dem precis innan vi gör dem och strax efteråt. Men sedan kommer de igen och går med på samma linje.

Jag tycker att det är väldigt enfaldigt att föra skattedebatten. Vi vet dessutom att detta faktiskt tillför resurser till systemet, det vill säga skattemedel, som i sin tur går in i svenska skolan.

I själva verket har vi bättre lärartäthet i dag. Vi har inte större klasser än vad vi hade tidigare. Vi har tillsatt resurser i forskningssystemet, i grundskolesystemet, i alla de reformer som görs och i direkta bidrag till kommuner. Ändå är Socialdemokraterna emot. Svenska skolan har mer resurser nu än vad den någonsin har haft. Ändå är Socialdemokraterna emot. Det får bli en retorisk fråga, som man brukar säga, men exakt vad är det som Ibrahim Baylan röstar emot när det gäller den nya skollagen? Han vill tydligen inte ha den. Den nya lärarutbildningen vill han tydligen inte heller ha. När det gäller betygssystemet blir det lite kinkigt och så vidare. Men eftersom medlemmarna i Ibrahim Baylans socialdemokratiska parti i själva verket förespråkar ännu mer betyg än vad jag gör är det klart att han så småningom följer med när det gäller betygsfrågan också.

Exakt vilken av alla de satsningar som vi har gjort i det svenska skolsystemet är Ibrahim Baylan och hans socialdemokratiska kolleger emot? Vi har ju samma mål. Att vi för en debatt i kammaren är ett utslag av demokrati, och det tycker jag är helt rätt och riktigt. Men den går in på frågor där vi i själva verket är överens. Och vi ser nu den här nationella samlingen. Är det någonting som PISA har fört med sig är det väl att vi faktiskt alla nu diskuterar kvalitet i skolan, inte ägarformer och inte vinstbegrepp. Det handlar inte om de sakerna, utan verkligen om: Hur

sätter vi fokus på kunskapsmålet, och hur ser vi till att våra elever går ut som presumtiva Nobelpristagare?
(Applåder)

Anf. 103 EMIL KÄLLSTRÖM (C):

Herr ålderspresident! Denna Nobeldag riktas världens blickar mot Sverige när det gäller forskning och bildning. Men glädjande nog är det inte bara en gång per år som man ser till Sverige på de här områdena. Det börjar numera bli en ganska trivsamt vana att vi kommer väldigt högt upp, om inte högst upp, när man i världen rankar innovationskraft.

Som Tina Acketoft nämnde i sitt anförande ser vi också att när Universitas 21, ett nätverk av forskningstunga universitet, rankar världens högre utbildningssystem hamnar Sverige på andra plats, efter USA. Vi brukar inte hamna så högt upp när det gäller enskilda lärosäten. Det beror främst på att de svenska lärosätena är ganska små i en internationell jämförelse. Men när man rankar hela utbildningssystemen är Sverige i den absoluta toppen. Det är givetvis väldigt glädjande och väldigt kul.

Tidigare i debatten har min kollega Ulrika Carlsson tagit upp frågorna som gäller grundskola och gymnasieskola och då också kommenterat den mycket oroande PISA-rapport som vi fick i veckan och vad vi måste fortsätta att göra för att komma till rätta med detta. Men vi kan också konstatera – man måste kunna hålla mer än en tanke i huvudet samtidigt – att det finns mycket positivt, inte minst när det gäller det jag tänkte tala om, den högre utbildningen och forskningen.

Åren 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012 och 2013 har några saker gemensamt. Samtliga dessa år satsades det mer pengar på det svenska utbildningssystemet i statsbudgeten. Samtliga dessa år satsades det mer på högre utbildning. Samtliga dessa år satsades det mer på forskning. Samtliga dessa år var det fler studenter i det svenska högskolesystemet än 2006. Och samtliga dessa år styrde Alliansen.

Det har dessutom aldrig varit så många anställda i det svenska högre utbildningslandskapet som i år, i detta nu. På våra högskolor och lärosäten är det i dagsläget 73 400 anställda. Det är en ökning med 5 procent bara sedan i fjol. Den svenska högre utbildningen är i dag den största statliga sektorn.

Hur kan då detta kombineras med de ganska rejäla skattesänkningar som har gjorts under samma år? Jo, kloka skattesänkningar innebär mer pengar till välfärden. Under samma tid som jobbskatteavdragen och andra smarta skattesänkningar på arbete och företagande har genomförts har den statliga budgeten, det vi kan lägga på skola, omsorg och andra saker, ökat. Och den har ökat mer än vad inflationen har ökat under samma period. Sänker man rätt skatter får man mer pengar över, eftersom ekonomin går bättre.

Den högre utbildningen och forskningen är ett område under stark utveckling som kommer att stå inför ett stort förändringstryck. Samma krafter som har fått oss att konsumera musik, film, underhållning och en mängd varor och tjänster från en mängd olika branscher på helt nya sätt de senaste åren tar sig nu in på den högre utbildningens område. Det handlar om globalisering. Det handlar om internationalisering. Och det handlar om den nya tekniken och dess användningsområden.

Än så länge kan vi bara se början på den här utvecklingen. Än så länge vet vi inte vad MOOC, Massive Open Online Courses, kommer att innebära för det internationella högre utbildningslandskapet. Än så länge vet vi inte exakt hur blended learning kommer att utvecklas. Det är alltså när samma kurs ges både till studenter på campus, som kommer till en aula eller till ett klassrum, och till studenter som följer kursen via datorn.

Vi vet heller inte vad som händer med de nya aktörer som knackar på hos den traditionellt sett, i alla fall i Sverige, högst statliga sektorn. Vi vet att det finns ett antal intressenter som vill starta nya utbildningar på olika sätt i Sverige. Vi vet också att det tas initiativ som syftar till att nå en målgrupp av utbildningshungriga unga människor, primärt över hela världen, däribland givetvis även Sverige. Vi vet inte exakt vad det innebär när helt nya aktörer tar sig in på det här området.

Det talas om stora internetjättar som drar i gång egna ingenjörsutbildningar för att täcka sitt behov av ny arbetskraft. De lägger ut hela utbildningar på nätet. Låt oss säga att de 1 000 bästa studenterna varje år får jobb på samma teknikjätte.

Det finns något som jag tänker på när jag ser den här utvecklingen som ska bli väldigt intressant. Det är kanske 1 000 som får de här jobben, men det är kanske 15 000 globalt som har gått utbildningen. Hur värderar arbetsmarknaden de övriga 14 000, de som inte fick jobb på den globala it-jätten men som givetvis är duktiga programmerare, ingenjörer eller vad det nu skulle kunna vara?

Det är frågor som vi inte har svar på, men det är också frågor som måste följas noga och nära, inte minst eftersom vi av erfarenhet från andra branscher vet att utvecklingen kan gå väldigt snabbt. Väldigt snart kan varumärken och aktörer som har jobbat på i hundratals år stå inför helt nya villkor. Det här måste vi följa för att helt enkelt se till att vi nyttjar utvecklingen för att skapa den allra bästa bildningen och utbildningen för svenska ungdomar. Det gäller också i den mån vi kan vara en drivkraft för att göra samma sak i hela världen.

Jag nämnde inledningsvis att när det gäller forskning och innovation har vi mycket att vara stolta över, och Sverige kommer också högt upp i många rankingar. Även om siffrorna har nämnts tidigare i debatten finns anledning att nämna dem igen.

I de senaste forsknings- och innovationspropositionerna har vi sett ett rejält lyft. Rejält mycket mer pengar har satsats på forskning och på innovationssystemet i Sverige. Det handlar om totalt ett lyft på 9 miljarder över de senaste två propositionerna. 25 miljarder den senaste gången Socialdemokraterna satte sin prägel på propositionerna har bytts mot 34 miljarder. Det är ordentliga lyft och givetvis helt historiskt givet den ekonomiska utvecklingen under samma period.

Runt om inte minst i Europa har jag vänner i länder som har tvingats göra kraftiga neddragningar på dessa områden. Man kan känna för utbildningspolitiker i våra europeiska grannländer och den sorg de måste känna när de tvingas göra neddragningar på investeringar för framtiden. Samtidigt som vi ska ha den medkänslan måste vi finna rum att själva känna glädje för att vi faktiskt kan fortsätta att investera för Sverige och världen i detta kärva läge.

Det har skett stora investeringar och satsningar på den forskning och utveckling som sker i samverkan mellan akademi, näringsliv och omgi-

vande samhälle. Det är 600 miljoner till potten näringsliv och samhälle. Det är 1,3 miljarder för strategiska innovationsområden. Kanske mest spännande och lite i skymundan finns en pott på 200 miljoner som kommer att fördelas ut över de svenska lärosätena på grundval av hur duktiga de är på att jobba med samverkan med övriga samhället, det vill säga näringsliv, civilsamhälle och offentlig sektor.

Den tredje uppgiften som vi har talat om i decennier, och som under Alliansens första period vid makten också blev inskriven i högskolelagen, det vill säga att svenska lärosäten ska agera som en motor för utveckling och sprida sina resultat från forskning och utbildning, innebär att vi för första gången försöker mäta och belöna med pengar. Det är Vinnova som har uppdraget, och vi kommer inom kort att se den första fördelningen av denna pott pengar.

Jag som centerpartist är glad att jag kan konstatera att vi ser till att alla lärosäten får del av denna höjning, det vill säga att alla svenska lärosäten har fått mer forskningsmedel. Det är också glädjande, som har nämnts tidigare, att vi har möjliggjort för inte minst små lärosäten att inrätta forskningsprofiler och vara den absoluta spetsen inom sina nischer. Det är inte bara vid de stora lärosätena som forskning av världsklass ska kunna ske.

Den här diskussionen handlar mycket om kvantitet och antalet platser. Jag ska uppehålla mig lite vid det och sedan gå vidare till den stora utmaningen för det svenska högre utbildningssystemet, nämligen att fortsätta att behålla och förbättra kvaliteten.

Som jag inledningsvis nämnde har det alla år Alliansen har varit vid makten funnits fler studenter än det fanns under Socialdemokraternas och deras samarbetspartiers sista år. Dagens dimensionering i det högre utbildningssystemet kommer att räcka långt, givet att årskullarna går ned. Av dagens 19-åringar beräknas 53 procent ta del av en högre utbildning, givet ungefär dagens mönster av hur och när man studerar. Om bara fem år – så pass snabbt sjunker årskullarna – är det 63 procent av de 19-åringar som går ut gymnasiet som kommer att ta del av en utbildning i det svenska högre utbildningslandskapet. En gissning från min sida är att inte fullt så många kommer att göra det valet. Man väljer andra vägar i livet, precis som man gör i dag.

Både i år och nästa år finns dock ett antal tillfälliga platser. Det handlar om ungefär 4 200 platser som kostar totalt ungefär 300 miljoner kronor för att möta den tillfälliga uppgången i efterfrågan som vi nu har sett ett antal år. Det har funnits tillfälliga platser 2009, 2010 och framöver, och det finns det fortfarande i dag. Dimensioneringen går givetvis upp och ned, men här ser vi ändå att regeringen har varit aktiv och fyllt på med tillfälliga platser när så har krävts.

Jag går över från kvantitet till kvalitet. Detta är också något som det har satsats rejält på. Vi vet att vi måste öka kvaliteten och antalet lärarledda timmar och liknande, inte minst i utbildningen inom humaniora och samhällsvetenskap. Vi har tagit mått och steg för att göra precis detta. Den totala ersättningen per helårsstudent och helårsprestation har ökat med 35 procent sett i det högre utbildningslandskapet. När det gäller humsam är det en 60-procentig ökning sedan 2006.

Här vill jag peka på Universitetskanslersämbetets granskningar. Man gör en bedömning av kvaliteten på de olika utbildningarna, och i de fall

där utbildningar konstateras ha för låg kvalitet ges lärosätena en tidsfrist att förbättra kvaliteten på utbildningarna – annars riskeras tillståndet.

Vi kan dra en parallell till Skolinspektionens arbete, där man i extremfall går in och stänger skolor som inte håller måttet. På samma sätt ska givetvis all svensk hög utbildning hålla en viss lägstanivå. Oavsett vilken utbildning en elev väljer ska eleven vara trygg i att utbildningen håller en god kvalitet. Därmed är de nya granskningarna som Universitetskanslersämbetet gör bra.

Jag noterar att tiden rinner i väg, men slutligen ska jag säga att den hetaste debatten i dag har varit mellan två partier som till valet 2010 ville regera tillsammans. Det är svårt att recensera oppositionens politik. Det finns ju ingen oppositionspolitik. Det är bara olika partier som har högst olika politik.

Angående Socialdemokraternas svängningar och slag om minskningen av platser kan man undra vad de tycker om utvecklingen under deras sista mandatperiod. Mellan åren 2003 och 2006 minskade antalet studenter i den svenska högre utbildningen för varje år. Det var tre fyra år i rad som antalet minskade. Jag kan givetvis stå här och säga att det handlade om att regeringen inte brydde sig eller lämnade ungdomarna i sticket, men jag gissar nästan att det var en naturlig dimensionering av att antalet sökande sjönk och att antalet platser anpassades i både upp- och nedgång precis som regeringen i dag gör.

Utöver detta kan vi också konstatera att förslagen är kraftigt underfinansierade. När Miljöpartiet säger att studieavgifterna ska tas bort lägger man inte in finansiering för detta.

Den som vill fortsätta att ha ett svenskt utbildningslandskap inte minst i den högre utbildningen, som ska fortsätta att få mer resurser, som ska fortsätta att höja kvaliteten och som ska fortsätta att vara i toppen på de granskningar som görs av utbildningslandskapen och av innovationsgrad och forskning, gör klokt i att välja ett alliansparti i nästa val.
(Applåder)

Anf. 104 JAN ERICSON (M):

Herr ålderspresident! Den politiska oppositionen påstår ofta att Alliansen har skurit ned på platserna i eftergymnasiala utbildningar och annan vuxenutbildning. Med mitt anförande vill jag visa att detta är en grovt felaktig bild.

I höstas fick jag en rapport som jag beställt från utredningstjänsten som tog fram aktuella siffror över den vuxna befolkningens studiedeltagande 2006, det sista året med den tidigare S-regeringen, jämfört med 2011, det senaste året som det har gått att få fram tillförlitlig statistik från.

Utredningstjänsten har gått igenom alla utbildningarna inom området, det vill säga komvux, yrkesvux, högskola, universitet, yrkeshögskola, arbetsmarknadsutbildningar och folkhögskoleutbildningar. Det har visat sig att andelen personer i eftergymnasial utbildning och vuxenutbildning, räknat i andel av befolkningen, ökat markant från 2006 till 2011.

År 2006 utgjorde de studerande 9,8 procent i åldersgruppen 18–64 år. År 2011 hade denna andel ökat till 10,4 procent. Det är alltså en ökning med 6 procent under de åren.

SCB gör dessutom varje år en undersökning den 31 december. Det är en ögonblicksmätning där man ser hur många som finns i studier exakt det datumet. Varför de väljer just nyårsafton vet jag inte – det är ju inte så många som studerar just då – men det är väl fråga om hur många som är inskrivna, får man tro. Statistiken visar liknande siffror. Antalet deltagande i studier ökade enligt SCB från 587 000 personer den 31 december 2006 till 636 000 personer 2011. Det innebär en ökning från 10 ½ procent till 11 procent i befolkningsgruppen 18–64 år.

Under 2012 har regeringen dessutom tillfört ytterligare platser på högskola, komvux och folkhögskolor och startat upp lärlingsvux. Omfattningen av dessa fortsatta utbildningssatsningar är så stor att det inte är någon tvekan om att andelen studerande i den vuxna befolkningen har fortsatt att öka även efter 2011. Och fler satsningar är aviserade även kommande år.

Herr ålderspresident! Sedan 2006 har Alliansen satsat över 1 miljard mer på högskolor och universitet jämfört med 2006 och dessutom tillfört komvux, yrkeshögskola och folkbildning ytterligare 2,2 miljarder extra.

Rapporten från utredningstjänsten är tydlig. Fler svenskar i åldern 18–64 år är i studier i dag än 2006. Alliansen har alltså *inte* rustat ned vare sig vuxenutbildning, högskola eller andra utbildningsformer för vuxna. Vi har tvärtom satsat *mer* och erbjudit *fler* platser.

Det är dags för den politiska oppositionen att erkänna att Alliansen faktiskt har prioriterat upp vuxenutbildning och eftergymnasial utbildning ordentligt sedan vi tog över makten 2006. Den som påstår någonting annat får läsa min rapport.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 11 december.)

Studiestöd

15 § Studiestöd

Utbildningsutskottets betänkande 2013/14:UbU2
Utgiftsområde 15 Studiestöd (prop. 2013/14:1 delvis)
föredrogs.

Anf. 105 ADNAN DIBRANI (S):

Herr ålderspresident! Kära vänner! Klockan är tio i sju, och vi är fortfarande lika entusiastiska. Till och med borgarna lyssnar glatt på vad jag ska säga. Det är hur spännande som helst – en budgetmotion!

Vi socialdemokrater har i vår budgetmotion för utbildning höga ambitioner för Sverige. Vi väljer att investera i utbildning i stället för att låna till skattesänkningar. Behovet av mer utbildning är stort. Det finns ett tydligt samband mellan arbetslöshet och utbildningsnivå.

För individen handlar det om att få bättre möjligheter till ett arbete. För arbetsgivare handlar det om att få tag på kvalificerad arbetskraft. För samhället handlar det om att stärka Sveriges konkurrenskraft och på så sätt skapa förutsättningar för en god välfärd även i framtiden.

När företag inte kan rekrytera personal med rätt kompetens kan vi inte bara se på. Vi behöver alltså investera i utbildning. Vi behöver ge människor möjligheter till utbildning under ett helt arbetsliv.

Ett litet land som Sverige kan inte, och ska inte, konkurrera med låga löner och dåliga arbetsvillkor. För att vi ska kunna klara den globala konkurrensen måste vårt vapen vara just kunskap och kompetens.

Utbildning är den enskilt viktigaste insatsen för att stärka Sveriges konkurrenskraft, för att skapa tillväxt av nya jobb och för att bekämpa arbetslösheten. Den högre utbildningen spelar en allt större roll i vårt samhälle. En högskoleutbildning ökar möjligheterna att få ett jobb, och kraven på mer kunskap ökar inom i stort sett alla yrken. Dessutom vill allt fler ungdomar läsa på universitet eller högskola.

Socialdemokraterna vill ge fler människor möjlighet till utbildning och möjlighet till ett livslångt lärande. Steget till att påbörja en utbildning är olika stort för olika människor. Att behöva ta ett studielån kan för vissa vara ett väldigt litet steg och för andra ett större. Fortfarande spelar samhällsklass och ekonomisk bakgrund stor roll för om man väljer att söka sig till högre utbildning eller inte, tyvärr. Det är dåligt. Ett generöst och flexibelt studiestödssystem har en central roll just för att bryta detta mönster.

Vi har gemensamt byggt upp ett studiemedelssystem för att göra det möjligt för alla, oavsett bakgrund, att gå vidare till högre studier. Målet för studiestödet är att bidra till ett högt deltagande i utbildning. Det ska också utjämna skillnader mellan individer och grupper i befolkningen och i och med det bidra till ökad social rättvisa. Studiestödet ska även ha en god effekt på samhällsekonomin på lång sikt.

Socialdemokraternas utgångspunkt är att det ska vara möjligt att klara sin försörjning under studietiden, utan inkomster från arbete eller ekonomiskt stöd från anhöriga. Vi är positiva till att den som vill och har möjlighet att kombinera sina studier med arbete också gör det. Men heltidsstudier ska vara en heltidssysselsättning. Arbete vid sidan av studierna ska vara en möjlighet för den som vill, men inte ett krav för att klara sitt uppehälle.

Men för flera grupper av studerande är det inte i dag möjligt att kombinera studier med arbete, eller så innebär det en så stor ansträngning att antingen studier eller familjeliv blir starkt lidande. Det gäller till exempel studerande med barn, vars ekonomiska situation är särskilt pressad. Det gäller också studenter med funktionsnedsättning eller studenter med stor andel schemalagd tid under sina studier.

Mer behöver göras för de grupper som har en särskilt utsatt ekonomisk situation för att ekonomin inte ska hindra dem från att fullfölja sina studier. Ett sätt är att verka genom den generella välfärden, där barnbidraget och studiehjälpen är en central del. Barnbidrag och studiehjälp har en positiv fördelningseffekt utan att skapa stigmatisering eller margina-leffekter.

Vi socialdemokrater föreslår därför en höjning av barnbidraget och studiehjälpen med 100 kronor i månaden till 1 150 kronor och avsätter 300 miljoner kronor i vår budget för detta.

Vi går inte emot regeringens förslag om att höja fribeloppet, även om vi är rädda för att höjningen endast gynnar en liten grupp av studenter, en grupp som redan har relativt god ekonomi. Men vi vill höja ett varning-

Prot. 2013/14:43
10 december

ens finger för att mer arbete kan ta tid från det som ska vara huvudsysselsättningen, nämligen studierna. Vi anser att en satsning på kvalitet i studierna, som till exempel fler lärarledda lektioner, skulle vara betydligt bättre.

Arbetslivet ställer allt högre krav på flexibilitet och omställning. Det är därför viktigt att kunna utbilda sig både inom sitt yrke och till andra yrken. Vi har länge krävt att den övre åldergränsen för rätt till studiemedel ska höjas. Från dagens 54 år höjer regeringen nu åldergränsen till 56 år. Det är välkommet och glädjande. Allt tyder på att människor kommer att behöva arbeta längre och röra sig mer mellan olika sektorer och arbeten på arbetsmarknaden i framtiden. Möjligheten till omskolning är därför helt central.

Vi socialdemokrater anser att alla människor är lika mycket värda, men vi föds med olika förutsättningar. Dina föräldrars plånbok, din etniska bakgrund, om du är man eller kvinna eller om du har ett funktionshinder ska inte få avgöra din framtid. Alla ska ha möjlighet att utbilda sig.

Utbildningen är inte bara nyckeln till framtidens jobb och konkurrenskraft. Framför allt är det nyckeln till människors frihet att forma sina egna liv.

Vi som har ett studiemedelslån kan i dessa dagar glädjas åt att när staten har så låga upplåningskostnader har CSN gått ut och sagt att vi kommer att ha en rekordlåg ränta på våra lån, vilket är väldigt glädjande. Sedan kan vi tycka vad vi vill om de låga räntorna.

(Applåder)

Anf. 106 JABAR AMIN (MP):

Herr ålderspresident! Ärade kolleger! Universiteten och högskolorna är några av våra viktigaste samhällsinstitutioner. Det vet vi alla. De är viktiga ur bildningssynpunkt, men även för att bidra med kunskap för ett framtida yrke eller för att bidra med nya forskningsrön.

En central fråga för oss i Miljöpartiet är att högre utbildning ska vara öppen och tillgänglig för allt fler samhällsgrupper. Vi har länge hävdad, och hävdar, att en stängd och snäv akademi inte är något som vi vill ha. En högskola bara för eliten tjänar samhället inte så mycket på.

Vår målsättning är en högskola dit allt fler människor med olika bakgrund och i olika skeden av livet kan söka sig. Därför är breddad rekrytering en viktig målsättning. Just därför bör rekryteringen till högskolan bli bredare för att allt fler grupper i samhället ska kunna få förutsättningar att fullfölja sina studier.

En av de viktigaste åtgärderna för att garantera en öppen och tillgänglig högre utbildning är att genom ett bra studiemedelssystem möjliggöra för allt fler, oavsett bakgrund, att studera.

Miljöpartiet driver en politik där det rent ekonomiskt inte ska vara svårt att vara förälder och student samtidigt. Vi har länge drivit frågan om ett extra tillägg i studiemedlet för studenter som har barn.

Vi vill förbättra förutsättningarna för studerande föräldrar bland annat genom att öka tillägget för studenter med barn. För det avsätter vi 25 miljoner kronor i vår budget.

Jämfört med många andra länder är det enklare och mer förmånligt att studera i Sverige. Det ska vi vara glada över.

Men studiemedlet räcker ändå inte till mycket, det räcker till det nödvändigaste.

För att möjliggöra för fler att studera på heltid och för att skapa en mer rimlig försörjning för studenter vill vi i Miljöpartiet på sikt höja studiemedlet med 300 kronor per månad genom en höjning av studie-

medlets bidragsdel. Därför anslår vi pengar för detta ändamål från och med 2017.

En annan viktig fråga är fördelningen av bidrags- och lånedelen i studiemedlet. Vi menar att den är skev och behöver förändras. En mer jämn fördelning av bidragsdelen och lånedelen i studiemedlet är något som vi bör sträva efter. Det är i ljuset av detta som man ska se den höjning av bidragsdelen som vi nu föreslår.

Att ha större lånedel än bidragsdel i studiemedlet kan skapa framtida stora studieskulder. Förra året skrevs det i rapporten *Högskolekvalitet 2012*: ”Sverige har dessutom bland världens mest skuldsatta studenter. År 2010 hade drygt 114 000 personer ärenden hos Kronofogden på grund av obetalda studielån.”

Herr ålderspresident! En annan viktig aspekt som jag vill beröra här är att de regler som vi sätter upp inte bara styr förutsättningarna för studenterna utan även styr förutsättningarna för utbildningarna som helhet.

Dagens studiemedelsregler gör det svårt för högskolorna att lägga upp en kurs på något annat sätt än det antal veckor som det går att få studiemedel för.

Det är svårt att lägga upp planeringen efter nya pedagogiska rön och låta studenterna ta sina poäng i en annan fart eller låta kursen sträcka sig en bit in på sommaren.

Vi menar att studiemedelssystemet ska vara flexibelt nog att följa högskolorna och utvecklingen av högskoleutbildningarna, och inte tvärtom.

Med det sagt, herr ålderspresident, vill jag ställa mig bakom vårt särskilda yttrande.

Anf. 107 CARINA HERRSTEDT (SD):

Herr ålderspresident! Jag ska fatta mig kort. Vi har i huvudsak samma mål med studiemedlen som regeringen. Vi tycker att sådana förslag som höjt fribelopp, höjning av tillägglån och den höjda åldersgränsen för beviljande av studiemedel är bra förslag.

Självklart är en viktig funktion med den svenska studiemedelsmodellen att den ska vara samhällsutjämnande och ge alla en chans att utveckla sin förmåga. Dessutom är det självklart så att ett studiemedelsystem som tillåter ett högt deltagande i den högre utbildningen är en förutsättning för ekonomisk utveckling och tillväxt.

Herr ålderspresident! När det gäller utgiftsområde 15 Studiestöd så följer vi upp våra satsningar inom utgiftsområde 16 Utbildning, och ökar anslagen till CSN för de satsningar som vi har gjort inom yrkeshögskolan och komvux. Vi ökar antalet platser både för komvux och för yrkeshögskolan med vardera 5 000 platser. Vi ökar därför också anslaget till CSN med 300 miljoner per år för att täcka upp de ökade kostnaderna för studiemedel för dessa nya platser.

Med detta nöjer jag mig för i dag.

Anf. 108 ROSSANA DINAMARCA (V):

Herr ålderspresident! Studiestödet har inte ökat i samma takt som levnadsomkostnaderna sedan 1990-talet. Det beror bland annat på de ökade boendekostnaderna för den genomsnittliga studenten. Trots att

studiemedlen har höjts något är det fortfarande svårt att leva enbart på studiemedel.

Att studiemedlen har höjts något innebär inte heller att den totala ekonomin för den som studerar har blivit bättre, eftersom det nästan bara är lånedelen som har höjts, vilket är ett trendbrott sedan studiemedlet infördes. Det innebär att de studerande själva får betala sin något högre levnadsstandard när de ska återbetala lånen.

Ambitionen med studiemedelssystemet har varit att bredda rekryteringen. Men den höga skuldsättningen kan verka avskräckande och tvärtom hindra många från att börja studera. Det leder till minskad mångfald och en lägre kvalitet på högskolan. Därför anser vi att det är viktigt att bidragsdelen höjs.

Vänsterpartiet föreslår att totalbeloppet för studiemedel höjs med 750 kronor per månad. Samtidigt vill vi också höja det högre bidraget till 80 procent av totalbeloppet.

Herr ålderspresident! Kvaliteten i vården måste höjas genom att fler sjuksköterskor specialiserar sig. Det råder en väldigt stor brist på specialistutbildade sjuksköterskor, och antalet minskar stadigt. Genomsnittsåldern är hög, och många kommer under de närmaste åren att gå i pension. En anledning till bristen på specialistsjuksköterskor är de många hinder som står i vägen för sjuksköterskor att vidareutbilda sig.

Till skillnad från läkare måste sjuksköterskor ofta ta tjänstledigt med studiemedel för att specialisera sig. En annan anledning är den låga löneutvecklingen som gör att det inte lönar sig att genomgå en specialistutbildning.

Vi satsar därför på en betald specialistutbildning för sjuksköterskor. Det höjer kvaliteten på vården och skapar även arbetstillfällen genom vikarier som behövs för de anställda som vidareutbildar sig.

Vi avvisar förslaget till höjt fribelopp. Det har tidigare gjorts rimliga höjningar av fribeloppet för hur mycket pengar som man kan tjäna på att jobba innan det påverkar rätten till studiemedel.

Fribeloppet uppgår för närvarande till 142 400 kronor per år. Vi har accepterat höjningarna, eftersom de framför allt innebär en möjlighet att arbeta heltid under sommaren för den som vill, eftersom man då inte har rätt till studiemedel. Vi anser dock att gränsen för hur mycket friloppet kan höjas är nådd. Därför säger vi nej till regeringens förslag om att höja fribeloppet ytterligare.

Man måste nu i stället ta politiskt ansvar för att studenterna ska ha råd att leva utan ökade krav på att tvingas arbeta vid sidan av studierna. Precis som Adnan Dibrani tidigare sade ska man se på heltidsstudier som en heltidssysselsättning. När tid måste läggas på arbete riskerar det att gå ut över studieresultaten.

Om det är många studenter som ägnar alltför lite tid till sin universitetsutbildning kan utbildningskvaliteten blir sämre för alla. Detta är någonting som universitetsrektorerna redan har sett och varnat för. Trenden att studenterna i allt högre grad får finansiera sin egen studietid måste brytas.

Därmed vill jag bara hänvisa till vårt särskilda yttrande i betänkandet.

Anf. 109 JAN ERICSON (M):

Herr ålderspresident! Det råder en stor samstämmighet i denna kammarom utbildningens och det livslånga lärandets betydelse både för att stärka kompetensen hos den enskilde och stärka arbetslinjen och för att förse arbetsgivare med utbildad personal, för att inte tala om utbildningens betydelse för att kanske få fram framtidens Nobelpristagare. Det har flera nämnt just denna dag.

En nyckel till det livslånga lärandet är givetvis möjligheten att finansiera sina studier. Villkoren för studiestöd är därför en stor och viktig pusselbit.

Herr ålderspresident! Det känns bra att kunna konstatera att Alliansen trots en svår finanskris och tuffa tider har klarat av att göra reformer på studiemedelsområdet som den tidigare socialdemokratiska regeringen inte ens klarade av att göra i högkonjunktur. Det var väldigt angeläget eftersom studiemedlen hade urgröpts länge under tidigare socialdemokratiska regeringar.

Jag har rakt motsatt åsikt mot Rossana Dinamarca när det gäller studiemedlens värde för studenten. Studiemedlen har nu äntligen kunnat komma upp i de nivåer som bland annat studentorganisationer brukar säga är rimliga.

De senaste åren har studentbudgetarna faktiskt för första gången gått ihop. Vi kan konstatera att i den senaste omfattande undersökning som CSN har gjort – den är visserligen från 2011 – framgår det att köpkraften för studiemedlen var den högsta sedan 1965 när det moderna studiemedelssystemet infördes. Sedan dess har vi dessutom gjort ytterligare förstärkningar.

Även i CSN:s enkätundersökning som presenterades häromåret bekräftar studenterna att deras ekonomiska situation har förbättrats.

Betydligt annorlunda ser det ut i vår omvärld. Titta på många andra europeiska länder där man de senaste åren gjort stora nedskärningar! Självklart är studenterna en grupp som har fått stå för mycket av de kostnaderna.

Sverige är inte i det läget, utan Alliansen har i stället kunnat genomföra förbättringar för våra studenter flera gånger de senaste åren tack vare vår ansvarfulla ekonomiska politik och att så många fler kommit i arbete och så många färre är beroende av ersättningar och bidrag.

Det är helt riktigt, Adnan Dibrani, att detta också leder till lägre räntor, vilket gynnar studenterna som ska betala tillbaka. Det var en välförtjänt applåd du fick där.

Herr ålderspresident! Förra året höjdes tilläggsbidraget för studiemedel som lämnas till studerande med barn. I årets budget höjs tilläggslånet med 1 900 kronor per månad, och det kommer nu också att kunna lämnas för studier på deltid.

Vi höjer även åldersgränsen för rätt till studiemedel från 54 till 56 år, och gränsen för nedtrappning har också flyttats upp två år. Detta syftar givetvis till att underlätta för byte av yrke mitt i livet eller för att vidareutbilda sig. Det kan göra att fler kan arbeta längre upp i åldrarna.

Förra året förlängde vi den extra satsningen på arbetslösa ungdomar som är 20–24 år och som saknar fullständig grundskole- eller gymnasieutbildning så att de kan få den högre bidragsnivån inom studiemedlet

även för studier som påbörjats under förra året. Nu förlänger vi denna satsning ytterligare ett år.

Herr ålderspresident! En annan av Alliansens reformer som jag är stolt över är höjningen av fribeloppet, alltså möjligheten att tjäna pengar av eget arbete utan att få studiemedlen reducerade. Vi har äntligen kommit bort från det vansinniga systemet att man ska bestraffas för att man anser sig ha tid att jobba extra. Dagens fribelopp möjliggör som sagt en årsinkomst på ungefär 140 000 för en heltidsstudent.

I detta betänkande föreslås nu ytterligare en höjning av fribeloppet med 30 000 kronor per kalenderår. Det innebär att man från och med nästa år kan tjäna uppemot 170 000 per år om man studerar heltid, ungefär 40 veckor. Jag tycker att det är trist att Vänsterpartiet avvisar detta förslag.

Jag kan konstatera att vi har en ganska spretig opposition när det gäller fribeloppet. Frågan är vilket fribelopp ni har tänkt gå till val på de kommande fyra åren.

I debatten för vissa oppositionsföreträdare fortfarande fram detta att arbeta extra vid sidan av studierna som något skadligt som närmast borde förbjudas. Min egen bild är precis tvärtom.

Jag studerade juridik i mitten av 1980-talet. Det var på den tiden Socialdemokraterna styrde vårt land. Jag kan lova att det inte var en tid för ekonomiska utsvävningar. Det fanns inte en chans att få studiemedlen att räcka ens till det nödvändigaste, och för dem som inte arbetade vid sidan av studierna eller kunde åka hem till föräldrarna på helgerna och äta ordentligt innebar studietiden en högst påtvingad bantningskur.

Själv arbetade jag mycket vid sidan av mina egna studier och hade ett antal olika jobb. Det var ofta dåligt betalda, osäkra anställningar och oekvåma arbetstider. Men arbetet gav mig en ekonomi som möjliggjorde både att äga bil och att ta en skidresa eller solresa som avbrott i studierna.

Dessutom upplevde jag andra fördelar med att arbeta. Det var faktiskt ganska skönt att lämna studentlivet en stund och umgås med arbetskamrater och ägna tankarna åt något annat än paragraferna i den lagbok jag annars ägnade större delen av min vakna tid åt.

Enda smolket i glädjebägaren var att jag tillhörde dem som bestraffades av staten genom reducerade studiemedel för att jag var flitig och arbetade hårt under studietiden och betalade skatt på min lön och dessutom klarade alla mina tentor i tid, utom en – det måste jag erkänna.

Det kändes grymt orättvist. På den tiden hade jag ingen aning om att jag en dag skulle vara med och fatta beslut i riksdagen som förändrade detta.

Efter studierna upplevde jag det som många andra studenter och arbetsgivare bekräftar – att min arbetslivserfarenhet hade ett värde när jag sökte jobb även om arbetsuppgifterna från exempelvis industri och restaurang låg väldigt långt från mitt framtida jobb som jurist.

Inom parentes kan jag nämna att jobbskatteavdraget gör det mycket lönsamt för studenter att arbeta extra. Skattebelastningen blir betydligt mindre än tidigare, vilket många studenter konstaterat med glädje. I princip kan man säga att de första 20 000–25 000 kronorna man tjänar knappt beskattas alls.

Herr ålderspresident! Vi kan konstatera att Sverige i dag har ett studiestödssystem som troligen är ett av de allra mest generösa i världen.

Alliansens ekonomiska ansvarstagande har lagt grunden till att vi både kunnat värna och förbättra detta ordentligt sedan 2006.

Alliansen har helt enkelt gjort det ekonomiska livet lite lättare för studenterna. Det är ett klokt vägval eftersom vi vill att Sverige ska vara en kunskapsnation där möjligheten att studera är tillgänglig för alla.

Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet.
(Applåder)

Anf. 110 ROSSANA DINAMARCA (V) replik:

Herr ålderspresident! Jan Ericson höll inte med mig angående studenternas ekonomiska situation och hänvisade till studenterna själva.

Detta är intressant. När jag tittar på SFS egen studentbudget för 2013 anser de att 759 kronor saknas. Jag vet inte riktigt var Jan Ericson får sina uppgifter ifrån.

Det är också lite magstarkt att säga att vårt avvisande av en ytterligare höjning av fribeloppsgränsen skulle vara att bestraffa studenterna. Fribeloppsgränsen ligger i dag på 142 400 kronor. Det innebär att studenten kan få 9 000 kronor efter skatt varje månad. Jag tror att det är ganska få studenter som når upp till det.

När vi hade den studiesociala utredningen och hade tanken att höja fribeloppsgränsen var det för att vi tyckte att det var rimligt att man ska kunna jobba under den tid man har sommar- eller vinteruppehåll och inte är berättigad till studiemedel. Vi tyckte att det var rimligt att det inte ska behöva påverka studiemedlen för de andra månaderna.

Men om man bara ska titta på de månaderna – jag gjorde en beräkning snabbt nu – tror jag att med de tre månader man inte är berättigad till studiemedel skulle den höjda fribeloppsgränsen vara att man fick tjäna 47 000 kronor före skatt i månaden. Jag tror att det är väldigt få studenter som är i närheten av att komma upp i de summorna.

Det vi satsar på är att se till att öka studiemedlen. Vi diffar lite, ska jag erkänna. Vi har 9 kronor mindre än vad SFS anser.

Anf. 111 JAN ERICSON (M) replik:

Herr ålderspresident! Jag kan konstatera att även med Vänsterpartiets förslag kommer SFS-budgeten att gå minus, men jag tycker faktiskt att det kan vara intressantare att kolla vad studenterna själva säger. Detta är ändå vad SFS säger. De gör en beräkning av vilka pengar de tror att studenterna behöver, och det varierar dessutom ganska mycket över landet, var man bor och vad kostnadsläget är.

Faktum är att när CSN gjorde enkätundersökningen härom året bekräftade studenterna att deras ekonomiska situation hade förbättrats under Alliansen. Det tycker jag är positivt.

När det gäller om det är en bestraffning eller inte att inte höja fribeloppsgränsen tycker jag att det är en solklar bestraffning. Rossana Dinamarca säger i debatten att studier ska vara heltidssysselsättning och att man egentligen inte ska arbeta vid sidan av studierna.

Vänsterpartiet vill som vanligt bestämma hur människor ska leva och hur de ska göra. Rossana Dinamarca tycker att det är okej att man jobbar på sommaren, men det är inte okej att jobba extra under terminen om man vill det. Jag tycker att det är helt och hållet är upp till varje student att själv bestämma detta.

Om det nu är så som Rossana Dinamarca säger att det är få studenter som når över 170 000 i inkomst, vad är då problemet med att ta bort taket? Jag förstår inte det. Om det ändå inte är någon som kommer upp i 170 000 spelar det väl ingen roll om vi höjer gränsen?

Slutsatsen är att man måste få jobba när och så mycket man vill så länge man klarar sina studier. Det ska inte vi politiker stå här i kammaren och bestämma.

Anf. 112 ROSSANA DINAMARCA (V) replik:

Herr ålderspresident! Jag ska omedelbart göra vad jag kan för att ändra differensen på minus 9 kronor som vi har i vår budget. Ni har lite större problem när ni diffar med 759 kronor, enligt studenternas egen budget.

Universitetsrektorerna säger själva att detta har negativ inverkan på kvaliteten på utbildningen. Jag trodde att ni var de som brydde er om att ha hög kvalitet i utbildningen. Men när universitetsrektorerna och även lärarna oroar sig för att deras studenter för att klara av sin ekonomi ägnar mer tid åt att skaffa sig ett jobb och fixa sin ekonomi än åt studier tycker jag att det är ett problem, och det borde också Jan Ericson tycka är ett problem.

Det är inte alla som har möjlighet att arbeta vid sidan om studierna. Det beror väl på vilken typ av studenter som Jan Ericson vill ska gå på våra svenska universitet och högskolor. De som till exempel har barn kanske inte Jan Ericson vill ska gå på universitet och högskolor. De som ska plugga är kanske de som kan jobba extra direkt efter att de har pluggat, jobba på helgerna och nätterna och så vidare.

Jag tror inte att det är ambitionen – det är i alla fall inte vår ambition – med vilka som ska ha möjlighet att studera. Vi tycker att alla ska ha den möjligheten, och då är det viktigt att ha ett generöst studiemedelssystem som inte är beroende av om du kan arbeta eller inte arbeta.

Anf. 113 JAN ERICSON (M) replik:

Herr ålderspresident! Detta med barn var lite intressant. Vi har faktiskt höjt tilläggsbidraget för studenter med barn. Dessutom har man rätt till barnbidrag, och man kan också få bostadsbidrag. Studenter med barn har en betydligt bättre ställning på det sättet att vi har extra stöd till de grupperna. De som inte har barn och vill jobba extra tycker jag definitivt ska få jobba så mycket som möjligt.

Jag delar inte riktigt den uppfattning som Rossana Dinamarca för fram, att detta att man arbetar extra skulle vara ett hinder för studierna. Det måste vara upp till varje student att bedöma det själv. Vi har regler som säger att om man inte klarar studierna får man sämre studiemedel. Det är det som styr det hela. Jag tror helt klart att varje student klarar av att ta beslut om det själv.

I övrigt har vi kanske världens allra mest generösa studiemedelssystem.

Sedan måste jag ställa en fråga till Rossana Dinamarca – det blir en retorisk fråga, eftersom du inte kan svara på den, men det gör ingenting. De krav Vänsterpartiet har delat uppenbarligen inte av de övriga rödgröna partierna. Det ska bli intressant att se hur ni ska sy ihop det i valrörelsen.

Anf. 114 EMIL KÄLLSTRÖM (C):

Herr ålderspresident! Jag vill inleda med att meddela min ambition att hålla mig väl under en kvart i detta anförande.

Jag gick igenom mina anteckningar från tidigare debatter under mandatperioden på det här området. Jag har någon gång sagt att detta är en av de minst spännande debatter som vi har på hela året. Vi är ju väldigt överens, och i den mån vi inte är överens ändrar det sig inte så mycket på de punkterna.

Det vi kan konstatera är att svenska studenter, justerat för köpkraft, aldrig har fått så mycket för studiemedlen. Beroende på vem som tillverkar studentbudgeten och exempelbudgeten är det lite olika om de går ihop eller inte. Men en sak kan man vara säker på: De har aldrig gått ihop så mycket som de gör nu.

Den stora utmaningen för studenten, så som man ser den framför sig – en nybakad gymnasieelev, en 19–20-åring som tar sina första steg på högskolan – är framför allt att inte låta studiemedlet tappa i värde, så som det gjorde inte minst under 90-talet. Håller vi oss på den här nivån, justerat för inflation, kan vi vara nöjda med det svenska studiemedelssystemet för den här gruppen.

Det finns alltid anledning att följa med och anpassa under resans gång. Vi har i debatten tidigare tagit upp studenter med barn. Där har det skett höjningar i ett antal steg under Alliansens tid vid makten. Så görs det även nu, men det finns all anledning att fortsätta följa den här gruppen studenter och se om det behöver göras några ytterligare lättnader för att slipa ned den tröskel som det trots allt innebär att vara student och förälder samtidigt.

Vi ser också att vi måste se över gränserna för när man kan ta ut studiemedel. Nu sker en höjning från 54 till 56 år när det gäller den övre ålder när man kan komma i fråga för svenska studiemedel. Det är givetvis bra, när vi ser på hur det livslånga lärandet ska upprätthållas och man ska förenkla för det.

Under det glädjande temat finns också höjningen av fribeloppet. För egen del hade jag gärna sett att det övre taket skulle försvinna. Så länge man klarar sina tentor tycker jag att det är upp till en själv hur mycket man jobbar eller inte.

På väg mot denna ambition – med den höjning på 30 000 kronor som nästkommande statsbudget innebär – kan man tjäna drygt 170 000 kronor per år. För de allra flesta kommer det att räcka. Även om man jobbar full tid under sommaren och deltid under resten av året kommer man inte att slå i taket och bestraffas. Det är mycket värdefullt och bra.

När man sedan har tagit sina lån och ska betala av dem finns det, som har nämnts, ytterligare en positiv nyhet, nämligen att räntan på lånen går ned. Man får från och med nästa år betala 1,2 procent i ränta på sina studielån. Det är en minskning på 0,1 procentenheter från föregående år och är också det ett kvitto på den mycket välskötta svenska ekonomin, trots det kärva läget.

När det går bra för Sverige, vilket det tenderar att göra under alliansregeringen, går det också bra för svenska studenter. Under perioden 2003–2013 låg räntan i snitt på 2,3 procent, och nu är den på 1,2 procent. Det innebär en minskad månadskostnad på 1 500 kronor för en genom-

snittlig svensk student. Det är pengar som man kan använda till mycket roligare saker än att betala av sina studielån.

Med det sagt – det blev lite över fyra minuter – yrkar jag bifall till utskottets förslag och avslag på motionerna.
(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 11 december.)

Prot. 2013/14:43
10 december

Studiestöd

16 § Försvar och samhällets krisberedskap

*Försvar och samhällets
krisberedskap*

Försvarsutskottets betänkande 2013/14:FöU1
Utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap (prop. 2013/14:1 delvis)
föredrogs.

Anf. 115 PETER HULTQVIST (S):

Herr ålderspresident! Vi lever nu i en tid av tydliga förändringar i vårt närområde, där kravbilden på vår försvarsmakt successivt ökar. Det handlar om företeelser som upprustningen i Ryssland, den ökade övnings- och underrättelseverksamheten i vårt närområde, den ökade nationalismen i Ryssland, erfarenheterna från invasionen av Georgien och nu den utpressningssituation som Ukraina har försatts i. Självfallet är detta en oroande utveckling som också påverkar den svenska, baltiska och nordiska säkerhetsmiljön.

De stora övningar som nu ägt rum visar att den ryska militära kapaciteten och förmågan har ökat på ett tydligt sätt. Det genomförs en långsiktigt ekonomisk satsning, och man har hittills uppfyllt sina planer och ambitioner på att förnya sin militära materiel.

Från vår sida får vi inte blunda för det som sker utan måste ta till oss denna realitet och utifrån det dra slutsatser för egen del, nu och i framtiden.

Svensk försvars- och säkerhetspolitik befinner sig därför i ett mycket viktigt och strategiskt avgörande skede. Den försvarsberedning som nu arbetar har därför en avgörande roll i att dra de riktiga slutsatserna av hur svenskt försvar behöver utvecklas nationellt, nordiskt och internationellt.

Rimligtvis kommer resultatet av Försvarsberedningens arbete att ha större betydelse för hur svensk försvars- och säkerhetspolitik ska utvecklas än den budget som riksdagen nu har att ta ställning till. Det som budgeten inte finner en lösning på är de stora underliggande ekonomiska problem som präglar Försvarsmakten. Fram till 2019 är underskotten inom förbandsverksamheten enligt myndigheten 1,7 miljarder kronor. När det gäller materielsidan handlar det enligt myndigheten om behov av tillskott på årsbasis i storleksordningen 2–3 miljarder kronor, det vill säga 20–30 miljarder kronor på tio år.

Som försvarspolitiker måste vi våga se och säga att det är så här det ser ut. Vi måste inse att det finns realiteter. Vi kan inte blunda för denna del av verkligheten. Detta är viktiga frågor som framför allt Försvarsberedningen har bearbetat och prioriterat. Om dessa frågor inte kommer upp i detta sammanhang kommer värdet av Försvarsberedningens arbete

snabbt att devalveras. Beredningen riskerar då att få hård kritik för att inte ha riktig markkontakt och präglas av orealism i sitt arbete.

Det som jag nu har sagt är inte detsamma som att det bara är att säga: Leverera in pengar i anslagsökningar så är problemen lösta!

Det handlar i första hand om att leverera en strategi som kan upplevas som seriös och som innehåller tydliga prioriteringar och att det finns en långsiktig linje som man kan uppfatta som trovärdig och som håller. Denna strategi och dess prioriteringar måste ta fasta på utvecklingen i vår omvärld och ha som yttersta syfte att Sverige främst måste kunna värna landets suveränitet, svenska rättigheter och intressen. Det är en viktig markering i Försvarsberedningens inledande arbete och tydliggör den nationella dimensionen i Försvarsmaktens framtida utmaningar.

Första delen av beredningens arbete avslutades med en bred uppgörelse om den säkerhetspolitiska analysen, där bland annat förändringarna i vår nära omvärld markerades. Nu handlar det om att åstadkomma motsvarande uppgörelse senast den 31 mars nästa år om den konkreta utformningen och inriktningen av svensk försvarsmakt i framtiden. Förhoppningsvis tar vi ett nytt försvarspolitiskt beslut under 2015 som träder i kraft 2016. Resultatet av detta beslut är viktigt inte bara för Sverige utan också för Norden och de baltiska länderna. Vad vi beslutar om blir en viktig signal om Sveriges framtida position och ambitioner. Vad vi gör påverkar också vår omvärld.

När vi tittar på vår situation här i Sverige är den särskilt allvarlig på materielsidan. Beslutet om JAS, som var fullt nödvändigt och relevant, var tyvärr inte fullt ut finansierat, och det har fått effekter i materielplanen och skjutit andra projekt på framtiden. Nödvändiga investeringar i nya ubåtar kommer så småningom att förstärka denna utveckling. Samtidigt har vi en oerhört stor utmaning framför oss när det gäller investeringsbehoven i ytfartygen inom marinen. Över i stort sett hela Försvarsmakten finns stora behov av både reinvesteringar och investeringar. Jag vill tydliggöra denna verklighet så att ingen ska kunna gömma sig bakom skönmålningar om hur bra och problemfri tillvaron är. På dessa punkter har vi nämligen problem. Jag tror att denna typ av diskussion, där man skönmålar och säger att det mesta är bra, i praktiken saknar värde och är att betrakta som politisk pamflett som inte tål konfrontationer med verkligheten.

Från Socialdemokraternas sida förslår vi i detta läge några positionsmarkeringar i förhållande till regeringens budgetförslag. Vi lägger 100 miljoner mer på personalförsörjning respektive materiel. Vi markerar på detta sätt att vi ser problemen med avhopp och rekrytering inom personalförsörjningen och att vi ser bristerna på materielsidan. Vi anser inte att situationen är tillfredsställande. Vi flaggar upp dessa förhållanden i relation till Försvarsberedningens arbete att det här finns en uppgift som vi måste finna en lösning på. Det är nödvändigt för svensk försvarsmakts framtida trovärdighet.

Visst kan man säga att det är ett steg i positiv riktning att regeringen tillför 500 miljoner kronor på personal fram till 2017. Men samtidigt lägger man ett lika stort besparingsbeting som kommer att drabba just personalsidan. Hur utfallet ser ut på detta besparingsbeting vet vi ännu inte. Resultatet är högst osäkert. Regeringens agerande vilar här på alltför

lösa grunder. Man ger med den ena handen och tar med den andra. Så ser sanningen ut.

Jag vill här också markera att vi inte anser att regeringen i budgetförslaget gör en korrekt redovisning av situationen när det gäller Försvarmaktens hantering av de så kallade personalmålen som man redogör för. Regeringen kritiserar Försvarmakten för att inte ha fullföljt målen, utan att ta hänsyn till de förutsättningar som angetts gälla för att uppnå målen. Denna del av budgeten, som går under rubriken Personalkostnader och antal anställda, skulle kunna vara intressant att granska med utgångspunkt från Riksrevisionens perspektiv på regeringens förmåga att skapa förutsättningar för en effektiv resurshushållning.

Det går ändå att göra en del saker för att kortsiktigt åstadkomma en del positiva resultat som temporärt skulle kunna ge en effekt i positiv riktning. Det är sådant som vi faktiskt skulle kunna göra i anslutning till denna budgetbehandling. Vi kan konstatera att de internationella insatserna minskar i omfattning. Vi har avvecklat insatsen i Kosovo, och under nästa år avvecklas till stor del insatsen i Afghanistan. I nuläget har vi inga större nya missioner planerade.

Från vår sida har vi föreslagit att man ska göra en avstämning efter sex månader om hur åtgången av pengar på anslaget för internationella insatser är. Troligtvis blir det möjligt att göra en årsbedömning där stora delar av de ca 1,9 miljarder som har avsatts för detta ändamål inte kommer att vara använda. I detta läge ska, enligt vår uppfattning, ekonomiska medel överföras till materielanslaget. Det skulle inte lösa problemen, med det skulle ändå bidra till någonting positivt. Det skulle kunna låta upp exempelvis en del på reinvesteringssidan inom Försvarmakten. Detta är någonting som man skulle kunna genomföra om man vill.

Jag kan konstatera att vi förra året föreslog en minskning av kontot för internationella insatser eftersom vi förutsåg att pengarna inte skulle gå åt. Så blev det också. I år accepterar regeringen det förslaget och minskar detta med 300 miljoner. Men man tycks inte vilja inse att stora delar av årets budget faktiskt också riskerar att förbli oanvänd. Vi tycker att dessa pengar gör större nytta inom försvarets eftersatta materielsida i stället för att med automatik kanske gå tillbaka till Anders Borg och Finansdepartementet.

När jag säger detta innebär det ingen principiell positionsförflyttning i synen på internationella insatser. Vi är beredda att ställa upp om det finns FN-mandat som grund för internationella missioner, såväl fredsframtvångande som fredsbevarande. Vi förordar till och med ett ökat svenskt engagemang i FN:s fredsbevarande operationer. Detta handlar om en anpassning till de realiteter som är nu och de prognoser som vi med viss sannolikhet tror slår in. På det sättet bör man i ett mycket trängt läge använda pengarna på ett effektivt sätt. Det är detta det handlar om.

Den budget som vi har att ta ställning till får betraktas som någonting som gäller tills vidare, i väntan på Försvarsberedningens resultat. Budgetförslaget löser inte dagens problematik vare sig när det gäller personal eller materiel. Det bygger inte heller på en tillräckligt genomtänkt strategi med tydliga prioriteringar som långsiktigt och som helhet ger svensk försvarmakt en solid grund inför framtiden.

Nu vilar ett tungt ansvar på Försvarsberedningen att försöka bringa ordning och reda i en långsiktig strategi. En bred uppgörelse där kan

skapa nödvändig stabilitet inför framtiden. Men vi är långt ifrån framme vid den punkten än. Jag hoppas att vi ska komma till den. Det återstår mycket arbete. Men då måste man bland annat ta de frågor jag har nämnt här i dag på allvar i beredningens arbete, och jag konstaterar för vår del att vi inte anser att de får sin lösning genom den här budgeten.

Det ska bli intressant att senare höra Karin Enströms kommentarer till och åsikter om frågan och hur hon ser på den långsiktiga strategin vad gäller förändrat omvärldsläge, mer övnings- och underrättelseverksamhet i vårt närområde, upprustning i ett alltmer nationalistiskt Ryssland – som också på olika sätt markerar sin position i förhållande till omvärlden – samt behovet av ökat samarbete i Norden. Vi ser också våra egna problem inom Försvarsmakten när det gäller personal och materiel. Vi har alltså mycket att göra.

Vi har även en fråga som kanske särskilt bör uppmärksammas, nämligen läget i Östersjön. Hur klarar vi ut Gotlands position i framtiden? Det är en viktig fråga som också bör klaras ut inom ramen för Försvarsberedningen. Jag vill göra den markeringen här i dag.

Avslutningsvis vill jag fästa kammarens uppmärksamhet på det särskilda yttrandet nr 1 från Socialdemokraterna och det särskilda yttrandet nr 5 från Socialdemokraterna och Vänstern.

Jag yrkar bifall till reservation 1 från S, V och MP, reservation 2 från S och reservation 5 från S, V och MP.

I detta anförande instämde Clas-Göran Carlsson (S).

Anf. 116 PETER RÅDBERG (MP):

Herr ålderspresident! Förutsättningarna för Sveriges försvars- och säkerhetspolitik har förändrats i grunden sedan kalla krigets slut. Globaliseringen har skapat och kommer fortsatt att skapa nya möjligheter och utmaningar. Den globala ekonomiska tyngdpunkten har förskjutits alltmer mot Asien, och den säkerhetspolitiska miljön förändras av den teknologiska och demografiska utvecklingen. Osäkerheten kring utvecklingen i områden som Mellanöstern och delar av Afrika och Asien påverkar den globala säkerhetspolitiska miljön, och utvecklingen i vårt närområde är viktig för Sveriges säkerhetspolitik.

Sammantaget leder den fortsatta globaliseringen, tillsammans med geopolitiska överväganden, till en förändrad säkerhetspolitisk dynamik. Förändringar kan uppstå plötsligt, och skeenden utvecklas allt snabbare. Utmaningarna och hoten mot vår säkerhet är mer föränderliga och gränslösa än tidigare, och de kan vara såväl antagonistiska som icke-antagonistiska. Den globala världen med den i grunden positiva utvecklingen den medför ställer oss inför förändrade och nya utmaningar.

Händelsen i Norge för några år sedan då terroristen och massmördaren Breivik slog till och lamslog hela nationen visade med all tydlighet vilken typ av hot som står för dörren. Hela den händelsen visade på vilka brister som fanns i det norska samhället vad gäller samordning mellan Försvarsmakten och det civila samhället.

Sverige är tyvärr inget undantag – om en liknande situation skulle inträffa i Sverige skulle vi vara lika handfallna som Norge var vid den tidpunkten. Vår debatt om svensk säkerhet handlar i första hand om JAS-plan, ubåtar eller köp av svenska vapenslag av olika valörer. Vi behöver

naturligtvis moderna vapensystem, men synen på var hoten kommer ifrån är nästan uteslutande militär och blickarna vänds nästan alltid österut.

När det gäller synen på nordiskt samarbete upplever jag att vi har en gemensam syn mellan partierna. Jag hoppas att den synen kommer att fortsätta över Försvarsberedningens slutrapport i mars. Ett nordiskt samarbete är viktigt, framför allt med Finland som är militärt alliansfritt precis som vi i Sverige. Vi vill se en samordning som överensstämmer när det gäller en gemensam nordisk insatsenhet.

I närtid bör ett fördjupat nordiskt samarbete rörande militär transportkapacitet, sjukvårdstjänst och utbildning etableras. För dessa uppgifter kan ett permanent strukturerat samarbete övervägas, och Sverige bör ta initiativet till detta. Att flera av våra nordiska grannar är medlemmar i Nato bör enligt vår bedömning inte utgöra något hinder för ett närmare nordiskt samarbete på försvars- och säkerhetssidan.

När det gäller Östersjöregionen bör vi ta initiativ till att skapa ett Östersjökommando i EU-regi och leda de säkerhetshöjande insatserna för sjöfarten i Östersjön och i Nordsjön.

På den civila sidan bör en tyngdpunkt läggas vid förebyggande verksamhet riktad mot cyberhot och terrorism samt organiserad brottslighet av ekonomisk och drogrelaterad karaktär. För att uppnå dessa mål ska vi föra en bredare säkerhetspolitik som kan ge landet en grundläggande trygghet och motverka risker för väpnad aggression riktad mot oss eller mot våra grannar.

Våra internationella förpliktelser och bidrag till internationell fred och säkerhet utomlands ska vila på FN-beslut och ske i samverkan med andra EU-stater.

Herr ålderspresident! Sverige måste skaffa sig en säkerhetsstrategi som vilar på en bredare grund än den vi har i dag. En säkerhetsstrategi är inte något exklusivt just för det militära försvaret utan har sin giltighet över hela samhället. Globalisering innebär att det inte går någon skarp gräns mellan extern och intern säkerhet och mellan civila och militära åtgärder. En modern nationell säkerhetsstrategi måste omfatta alla dessa aspekter.

Det är inte bara staten Sverige som efterfrågar säkerhet utan också dess invånare. Sverige behöver därför en nationell säkerhetsstrategi, och en sådan innebär inte att gränsen mellan civilt och militärt bör suddas ut – tvärtom är själva idén att skapa synergi och koordinering mellan statens olika resurser.

Sverige är ett litet land, och vår strategiska handlingsfrihet är därmed begränsad. Detta innebär att vi inte ensam kan möta många av dessa hot och risker. Vi kan till exempel inte själva skydda den internationella sjöfart som vårt välstånd är beroende av. Vi klarar inte ens att skydda svenska fartyg annat än i vårt närområde, trots att fartygen och deras besättningar täcks av de säkerhetspolitiska målen. Vi måste i ett skarpt läge lita till att vi får hjälp från det internationella samfundet.

Den nationella säkerhetsstrategin ska klara ut de övergripande principerna för hur samhällets olika delar ska samverka för att just uppfylla målen för vår säkerhet gentemot prioriterade hot och risker. Strategin måste ha medborgarnas stöd. Den måste också ge en inriktning om var och i vilka sammanhang akuta insatser i första hand är aktuella, eftersom

en sådan inriktning styr vilka resurser som behövs – utbildning, övning, doktrin och utrustning.

Herr ålderspresident! Internationella insatser är här för att stanna. Sverige är en del av världen på gott och ont, och det går inte att vrida klockan tillbaka. Vi vill se fler svenska soldater i FN-ledda fredsbevarande operationer. Under FN ska Sverige ställa upp på internationella uppdrag för att lindra nöden i världen och bidra till stabilitet. Vi ska dock vara mycket noggranna med vilka uppdrag vi ska delta i och med att våra insatser främjar fred, fattigdomsbekämpning och demokrati.

Miljöpartiet delar regeringens ambition att öka de internationella insatserna. Tyvärr har Sverige i dag ett historiskt lågt antal soldater ute i FN-tjänst. Ny FN-statistik visar att världsorganisationen den 30 juni 2013 hade exakt 76 752 soldater i fredsbevarande operationer runt om i världen. Av dessa kom vid den tidpunkten endast en soldat från Sverige. Det kanske är en handfull i dag, men det är oerhört begränsat.

Den svenska FN-politiken är överraskande, eftersom behovet av FN-trupper ingalunda har minskat. Vi vill att regeringen ökar ambitionen successivt mot de mål vi är överens om, nämligen att 2 000 soldater på lång sikt ska vara ute i internationell tjänst. Regeringen har tyvärr tackat nej till ett antal erbjudanden från FN under de senaste åren med hänvisning till kriget i Afghanistan.

Vi vill och önskar att regeringen gör en annorlunda prioritering framöver och successivt minskar antalet soldater i Afghanistan.

Herr ålderspresident! Riksdagen har beslutat att köpa ett helt nytt krigsflygplan, JAS Gripen 39 E, för minst 93 miljarder kronor. Troligtvis kommer det att bli mycket dyrare enligt all historik. Men köpet är helt avhängigt om Schweiz kommer att köpa planet. Det avgörs i en folkomröstning nästa år, troligtvis i maj månad.

Miljöpartiet ställer frågan vad det är som styr den svenska säkerhetspolitiken efter regeringens tillkännagivande den 25 augusti 2012. Regeringen lämnade följande motivering till köpet: ”Det säkerhetspolitiska läget i vår omvärld kräver att Sverige har ett försvar redo både till att skydda svenskt territorium och för att delta i internationella insatser. Det ställer krav på en försvarsmakt med förmåga att möta olika typer av utmaningar och inte minst ett luftförsvar som är respekt- och förtroendegivande.”

Regeringen säger å ena sidan att läget i vår omvärld kräver ett nytt stridsflygplan. Å andra sidan säger regeringen att köpet av JAS 39 E för svensk del är avhängigt om Schweiz köper planet. I avtalet med Schweiz kommer regeringen också att hyra ut elva JAS-plan 39 C/D åren 2016–2021 i väntan på att Schweiz ska få sina nya plan. Enligt regeringens resonemang får uthyrningen av elva JAS C/D till Schweiz marginella konsekvenser för vår förmåga under dessa år.

Regeringens resonemang haltar väsentligt när man säger att Sverige behöver ett nytt stridsplan på grund av det säkerhetspolitiska läget men samtidigt hyr ut elva av våra nuvarande JAS 39 C/D till Schweiz under fem år, 2016–2021. Den hotbild som regeringen motiverar köpet av JAS med hänger med andra ord på om Schweiz säger ja till affären. Svensk säkerhetspolitik kan inte bygga på om ett annat land ställer upp eller inte på en vapenaffär. Allt detta visar med all tydlighet att det inte handlar om säkerhetspolitik utan om industripolitik. Vi är starkt kritiska till den ex-

portstyrda anskaffningsprocess som omgärdar hela JAS 39 Gripenprojektet.

Herr ålderspresident! Rysslands president, Vladimir Putin, har höga ambitioner för sitt land och för sitt försvar. Han vill höja försvarsförmågan fram till 2020. Frågan är om det kommer att lyckas. Den ryska ekonomin är i behov av strukturella reformer. Bland annat behövs kraftfulla åtgärder mot den omfattande korruptionen och åtgärder för att stärka rättssäkerheten, attrahera utländska direktinvesteringar och minska kapitalflykten. Enligt Transparency Internationals korruptionslista låg Ryssland på plats 133 av 176 länder år 2012.

Ryssland har en unik partnerrelation till Nato i form av det så kallade Nato–Rysslands-rådet, där Moskva bilateralt med Natos 28 medlemsländer kan diskutera gemensamma säkerhetsfrågor. Samarbetet i rådet har dock under senare tid försvårats, bland annat på grund av Rysslands syn på Natos utbyggnad av ett europeiskt robotförsvar. Ryssland deltar även i Natos samarbete inom ramen för Partnerskap för fred sedan 1994 där man har varit aktiv inom ramen för Natos civila riskberedskapsarbete.

Med EU har Ryssland ett formellt ramverk med till exempel två toppmöten per år och olika initiativ för att utveckla förbindelserna på det praktiska planet. Ännu saknas dock ett avtal som ersätter det partnerskaps- och samarbetsavtal som trädde i kraft 1997.

Ur ryskt perspektiv är Östersjöområdet en av de lugnaste och stabilaste regionerna längs landets gränser, samtidigt som det är en mycket vital transportled för all handel, inklusive energi, mellan EU och Ryssland. Störningar i detta transportflöde är inte önskvärt ur vare sig rysk synvinkel eller EU:s synvinkel.

Gasledningen Nordstream är viktig för Ryssland, och det finns planer på att utöka dess kapacitet med ytterligare gasledningar. Östersjöregionen är sammantaget av stor strategisk betydelse ur ett säkerhetspolitiskt perspektiv för Ryssland, som inte sällan kritiserar Natoövningarna i området.

Ryssland avser att öka sin försvarsbudget även i relativa termer, och det finns en tydlig intention att öka den konventionella förmågan. Rysslands framtida militära förmåga bestäms av en rad faktorer, varav endast en del är rent militära.

För det första bestäms den av den politiska viljan och förmågan att slutföra den omstrukturering och reformering som inleddes hösten 2008.

För det andra kommer den ekonomiska basen för försvarsekonomin att sätta ramar för ambitionerna vad gäller materielanskaffning och personalrekrytering.

För det tredje bestäms Rysslands ekonomiska och försvarsindustriella utveckling i betydande utsträckning av landets förmåga att gradvis utvecklas från en enbart råvaruexporterande mot en delvis innovationsdriven ekonomi där forskning, företagande och utveckling stimuleras.

För det fjärde kommer den demografiska utvecklingen och hälsoläget att sätta gränser för vilken personal de väpnade styrkorna kan rekrytera i framtiden, både avseende kvalitet och kvantitet.

För det femte kommer Ryssland, trots ambitionen att öka försvars- och säkerhetsutgifterna, att behöva koncentrera sina resurser till de områden där de i första hand behövs.

Prot. 2013/14:43
10 december

*Försvar och samhällets
krisberedskap*

Statsbudgeten och därmed finansieringen av de väpnade styrkorna kommer även i fortsättningen att vara beroende av Rysslands främsta exportintäkter.

Energisektorn liksom den övriga industrin behöver på tio års sikt stora investeringar, teknisk förnyelse och modernisering för att arbeta effektivt och konkurrenskraftigt.

Ryssland kommer att fortsätta använda energin som ett medel i sin utrikespolitik, men förutsättningarna för att göra detta på längre sikt kommer successivt att förändras i takt med att ledningar som kringgår Ryssland tillkommer, till exempel den nya gasledningen mellan Turkmenistan och Kina och eventuellt en gasledning ned mot Svarta havet.

Om Ryssland håller fast vid principen att i möjligaste mån producera sin militära materiel inhemskt krävs på sikt inte bara en ökning av kvantiteten av levererad materiel utan även att industrin förmår att hinna ikapp och upprätthålla samma utvecklingstakt som ledande nationer. Det kommer att vara en förutsättning för att inkorporera nya förmågor inom de väpnade styrkorna. Allt tydligare tecken kan skönjas på att den ryska försvarsindustrin kommer att delas in i ett A- och ett B-lag.

Vad som händer 2015 och framåt är helt avhängigt hur den politiska viljan är att slutföra omstruktureringen, hur den ryska ekonomin utvecklas, hur den demografiska utvecklingen och hälsoläget utvecklas och hur Försvarsmakten klarar konkurrensen från övriga insatser i samhället.

Herr ålderspresident! Avslutningsvis måste säkerhet ses i ett mycket bredare perspektiv. En bredare säkerhetspolitik beaktar de många olika potentiella direkta hoten med grund i begreppet positiv fred, det vill säga att åtgärda själva problemet som utlöser konflikten eller hotet, i stället för negativ fred som inriktar sig på att sätta stopp militärt på konflikten.

Vi vill se en säkerhetspolitik som sätter mänsklig säkerhet före territoriell säkerhet.

En mängd nya hot som varken är territoriella eller militära har tillkommit samtidigt som de gamla ändrat karaktär och inte kan bemötas på samma sätt som tidigare.

Man ser också flera av hoten förstärka varandra, varför flera av de traditionella hotens strukturella grundorsaker betraktas som egna hot i sig. I takt med att nationalstatens gränser luckras upp alltmer blir det svårare att möta dessa hot för den enskilda staten.

Dagens konflikter ser inte ut som de en gång gjorde. Det handlar inte längre om uppställda och uniformerade arméer som efter att officiellt ha förklarat krig inleder en kamp till döden om geopolitisk kontroll under diplomatins och krigets regler. Den sortens konflikter syns, som tur är, alltmer sällan.

Med detta, herr ålderspresident, yrkar jag bifall till reservationerna 1 och 5 och ber tusen gånger om ursäkt för att jag överskred talartiden.

Anf. 117 MIKAEL JANSSON (SD):

Herr ålderspresident! På punkt 1 har jag ett särskilt yttrande. I övrigt bifaller jag reservationerna 3 och 4.

Herr ålderspresident! Säkerhetsläget i världen säger oss två saker. För det första har det ömsesidiga beroendet länder emellan ökat. För det andra kan vi se att världen blir alltmer militärt multipolär även om USA fortfarande är den enda supermakten.

Försvarsberedningen slog i våras fast i sin säkerhetsrapport att den kraftfulla ryska upprustningen påverkar säkerhetsmiljön i vårt närområde och att vi måste förhålla oss till detta. Majoriteten i Försvarsberedningen ser alltså den ryska upprustningen som ett potentiellt hot inför framtiden.

Vi vet inte vilken makthavare som tar över efter Putin. Vi vet bara att denne kommer att ha stora militära resurser till hands. Den ryska upprustningen fortgår enligt planering.

Risken med en rysk-kinesisk allians och Rysslands strävan att binda upp de forna sovjetrepublikerna är en hotbild vi måste ta höjd för. Inget parti ser däremot dagens Ryssland som ett omedelbart aktuellt hot.

Allt detta sammantaget, vilket försvar behöver vi? Försvarsberedningen kommer i vår att lägga fram en försvarsrapport som ett svar på den frågan.

Sverigedemokraterna anser att frågan om återtagande av försvarsförmåga inte kan vänta. Sverige kan inte kapprusta med Ryssland, men vi måste höja vår avskräckande tröskel när ett land som Ryssland agerar som det gör.

I vår budgetmotion lägger vi inte bara 3 miljarder kronor mer för 2014. Vi bifogar också en tioårig vision där vi stegvis ökar försvarsanslaget så att vi om tio år har ett försvarsanslag om 2,0 procent av bnp.

Det militära försvaret är en trygghetsfaktor vi inte kan vara utan. Det finns pengar att lägga på försvaret. Det visar vårt budgetförslag. Allt beror på hur högt vi värderar vår trygghet. Av vår ökning av försvarsanslaget kommer varje år flera miljarder kronor att gå till den teknikdrivande svenska försvarsindustrin.

Herr ålderspresident! Vi har valt att lägga fram ett konkret förslag om ett alternativt försvar till det försvar som regeringen bygger. Naturligtvis kan inte ett parti i opposition i riksdagen i detalj föreslå en organisation för försvaret. Men vi har valt att skapa en modell som kan vara en norm för återbyggandet av den svenska försvarsförmågan. Fördelen är att vi utifrån modellen kan beräkna kostnader och därmed föreslå rimliga anslag.

Vi vill alltså på tio år fördubbla försvarsanslaget. Vi tror att det är nödvändigt.

Insatsorganisation 2014, IO 14, som riksdagen beslutat om, beräknas inte intas nästa år utan först år 2023. Ett problem är att materielförsörjningen av IO 14 är underfinansierad med 25–40 miljarder kronor. Regeringen avser inte att täcka detta underskott. Regeringen lär ändå inse att det inte går att effektivisera fram dessa pengar. Så hur tänker regeringen avseende försvarets återbyggnad? Frågan är obesvarad.

Hur ser då SD:s modell ut för framtidens svenska försvar? För det första täcker vi de liggande underskotten. Underskottet i finansieringen av Gripen Erik om 548 miljoner kronor per år täcker vi från år 2014. Underskottet i investeringsplanen om 2,5 miljarder kronor per år täcker vi från och med år 2015. Med vår budgetmotion har vi alltså möjlighet att verkligen se IO 14 förverkligat år 2023.

Utöver detta har vi låtit beräkna kostnader för utvecklandet av vår försvarsmodell. Med vårt förslag blir de planerade manöverbataljonerna delar av nya brigader. Försvarsmakten återgår till att omfatta en freds- respektive en krigsorganisation.

Vår modell för flygvapnet rymmer 100 stridsflygplan Gripen Erik i stället för regeringens 60 och återupprättande av F 16 och två nya strids-

flygsdivisioner. Vidare ska divisionerna vid F 7 Sätenäs krigsplaceras. Långräckviddigt luftvärn ska inköpas, åtta eldenheter Aster 30. Vi ska ha ett delvis återtagande av Bas 90-systemet och påbörja nyanskaffning av skol- och transportflygplan.

Vår modell för marinen rymmer luftvärnsrobotbestyckning för örlogsfartygen, fem ubåtar modell A 26, påbörjande av nyanskaffning av robotbåtar och ytterligare korvetter samt upprättande av tre kustartilleribrigader.

Vår modell för armén rymmer en kraftig ökning av budgeten för armémateriel samt upprättande av sex mekaniserade brigader och en halv mekaniserad brigad på Gotland.

Herr ålderspresident! Vi anser att Sverige behöver ett existensförsvar. Existensförsvaret bygger på en deklarerad folkvilja att Sverige ska vara en självständig och fri nation samt på en försvarsmakt som på ett trovärdigt sätt kan hävda förmåga att skydda landet genom ett organiserat totalförsvar som inkluderar civila komponenter i samverkan. Totalförsvaret ska ha ett skalförsvar och ett invasionsförsvar.

Regeringens alternativ till existensförsvaret är insatsförsvaret, som har en mycket låg numerär men kommer att bli omedelbart gripbart. Insatsförsvaret är bara ett neutralitetsvärn och vaktvärn, det vill säga en typ av köp-från-hyllan-försvar där man låtsas ha vilja och förmåga att hävda Sveriges folkrättsliga grund.

Efter Warszawapaktens upplösning finns i dag endast en viktig försvarsallians, nämligen Nato. Nato utvidgades efter Warszawapaktens upplösning så att samtliga före detta stater i Östeuropa som varit medlemmar i Warszawapakten blev medlemmar i Nato. Även de tre före detta baltiska delrepublikerna i Sovjetunionen blev medlemmar i Nato.

Samtidigt lades Natos fokus om från att primärt försvara medlemmarnas eget territorium till att bli en organisation som främst agerar internationellt för att försvara Natoländernas intressen.

Nato har också utvecklat ett omfattande samarbete med andra länder i närområdet via Partnerskap för fred, PFF. PFF utvecklas nu så att samarbetet fördjupas med vissa nationer som upplevs ha särskilt bra samarbetspotential.

Natos kapacitet att agera reduceras nu rejält genom kraftiga nedskärningar i försvarsanslagen i både USA och Europa som en följd av den rådande ekonomiska krisen.

Samtidigt genomför USA en omprioritering av sin försvarspolitik från Europa och Mellanöstern till Stilla havet. Det finns också ett ökande missnöje i USA med att Europas försvarsanslag är 30 procent av USA:s trots att ekonomierna är lika stora.

Mot denna bakgrund framstår den svenska regeringen som djupt ansvarslös när man svälter ut vårt försvar. I det långa loppet kan vi inte räkna med att andra ska betala vår säkerhet.

Herr ålderspresident! Vilken linje vi än väljer angående allianser måste det svenska försvaret få mer resurser.

Det finns partier som förordar ett Natomedlemskap. Sverigedemokraterna förordar en annan väg. Vi vill att det nordiska samarbetet stärks så mycket som möjligt. Visionen är klar: en gemensam nordisk incidentberedskap och ett gemensamt sjö- och luftförsvar. Norden borde också bli en gemensam beställare av försvarsmateriel.

Frågan har ställts till det amerikanska försvarsdepartementet om Norden kan ha en gemensam försvarsplanering trots att Norge och Danmark är medlemmar i Nato men Sverige och Finland inte. Svaret var att det går bra. För USA är det primära att vi tar vårt ekonomiska ansvar, och varför skulle vi inte göra det? Bidrar vi kraftfullt till säkerhet i Norden, Östersjön och Arktis avlastar det USA.

Samtidigt gäller det att konkretisera våra försvarssamarbeten. ”Att inte förhålla sig passiv” är en alldeles för vag formulering.

För att få köpa utländskt försvarsmateriel till bra villkor krävs ofta att Sverige har något att erbjuda i gengäld. Handeln med försvarsmateriel har utrikes- och säkerhetspolitiska inslag.

Sverige är av hävd en nation med kvalificerade vapensmedjor. Den tid Sverige var en stor beställare av försvarsmateriel var vi i hög grad självförsörjande. Nu är exporten viktig för att uppnå tillräckliga serier av nya produkter. Vid utveckling av nya materielsystem är samarbeten och kostnadsdelning ofta helt nödvändiga, men alla samarbeten är inte lyckosamma.

Målmedvetenhet och fokus på innovation som finns i industrin måste vara ledstjärna för den utvecklingen. När försvarsindustrin själv finner samverkan brukar det bli bra.

EU vill gärna att medlemsländernas FoU-pengar i framtiden samlas in till European Defence Agency, Eda. Byråkratin inom Eda visar alla tecken på att detta EU-organ är fel korg att lägga äggen i. EU vill samla FoU-pengar till materielprojekt som inte skapas ur marknadsprinciper utan beslutas politiskt. Nyckelindustrier ska garanteras inkomster.

Den svenska regeringen har motsatt sig detta för Sveriges räkning men är nu positiv till att EU vill göra detsamma.

Det skulle gynna Sverige om försvarsmaterielupphandlingen inte var öppen. Svensk försvarsmateriel exporteras i dag inte för att marknaden är särskilt öppen utan snarare på kvalitet, teknik och prisbild.

Den svenska regeringen anser att Sverige bör gå långt före andra EU-länder med att tillämpa öppen upphandling av försvarsmateriel. Andra EU-länder nonchalerar lagstiftningen. Sveriges gå-före-attityd kan därför komma att kosta oss mycket.

Försvarsdepartementet har nu dock äntligen slagit fast att Gripen är en artikel 346-produkt, det vill säga en för Sverige säkerhetspolitiskt strategisk produkt. Det är en bra början, men återstår att säkra är sensorer, undervattenssystem, mikrosatellitteknik med mera.

Vidare bör Sverige i vissa fall återta kravet på offset, motköp, i syfte att gynna svenska SME-företag.

Statligt finansierad FoU är väldigt viktig för försvarsindustrin och bör koncentreras mot områden där vår industri är framgångsrik. De produkter som vår försvarsindustri ska konkurrera med på världsmarknaden är så gott som uteslutande initierade med statliga FoU-anslag. När stora och tekniktunga affärer görs upp med för oss allmänt viktiga industriländer bör en stat-till-stat-överenskommelse eftersträvas från svensk sida.

Herr talman! Det sista vi bör göra är att jaga försvarsindustrin ut ur Sverige.

Marinens fartyg och stridsflygplanen är dyra materielsystem med hög militär effekt i krig och krislägen. Personalen har blivit en bristvara i

dessa system. Det är inte kostnadseffektivt att ha för lite personal placerad på dessa enheter och därigenom minska tillgängligheten.

Marinens fartyg, som till exempel har bara en besättning, blir underutnyttjade. Enligt Riksrevisionen genererar marinens korvetter därför i dag endast 20–30 procent av den potential som finns av ett sjödygn i jämförelse med Kustbevakningen, som genererar 70 procent. Särskilt begränsande är det om personal med kritisk kompetens inte dubblas.

De mekaniserade brigader och kustartilleribrigader vi planerar för ska delvis ha värnpliktig personal. För detta krävs en selektiv värnplikt, liksom den i Norge. Dessa värnpliktiga skulle dessutom bli en viktig källa för rekrytering till anställda och kontrakterade sedan. Vi har ju ganska svåra problem med att fylla GSS-T, deltidskontrakten.

Anf. 118 TORBJÖRN BJÖRLUND (V):

Herr ålderspresident! Jag ska börja med att yrka bifall till de reservationer som vi har gemensamt med Socialdemokraterna, reservationerna 1 och 5. Sedan ska jag hänvisa till de två särskilda yttranden som egentligen är de viktiga bitarna i detta betänkande.

Vårt eget särskilda yttrande från Vänsterpartiet, nr 4, handlar om anslagen, och där lyfter vi upp de viktiga bitar som vi ser i försvarsbudgeten.

Det är viktigt för oss – som för alla andra partier, kanske – att vi har ett budgetalternativ som håller ihop i alla delar. Vi har sett en utveckling i Sverige i dag som gör att man blir lite mörkrädd när det gäller välfärdsystem och sådana saker.

Man har till exempel sänkt skatterna med 140 miljarder och gett kommunerna 5,2 miljarder, och det är rätt stor skillnad. Det påverkar alla delar av samhället. Det påverkar klassklyftor, och det påverkar skola, äldreomsorg och vård. Och jag påstår att det också påverkar vårt försvar. Pengar som ska användas till offentliga utgifter måste också finnas i kassan, och då påverkas det här naturligtvis väldigt mycket.

Arbetslösheten ökar och ligger på 8–9 procent. I dag är 71 000 fler arbetslösa än när regeringen tillträdde. Det är också någonting som påverkar vår statsbudget på ett negativt sätt.

De viktiga bitar vi vill lyfta fram i vårt förslag till försvarsbudget går ut på en tyngdpunkt på ett bibehållet militärt försvar men också en tyngdpunkt på andra saker. På utgiftsområde 6 finns ju mycket annat, inte minst civilförsvar, krishantering och de framtida hot som ska mötas, nämligen miljöförstöring och sådana saker. Det gäller att förebygga och vara beredd på det och kanske hitta en väg för att nå ett samarbete med till exempel det militära försvaret, framför allt hemvärdet.

Det är nog inte så lätt att genomföra det här, med tanke på den förändring som har gjorts av vårt militära försvar. Den organisationsförändring som gjordes med början ungefär 2010 visar sig i dag vara svår att genomföra. Det finns stora problem, framför allt när det gäller personalförsörjning och materiel.

Personalförsörjning är ett speciellt kapitel, tycker jag, för vi har förut sett bristerna i regeringens sätt att hantera saker. Man har ingen konsekvensanalys av förändringen, och det drabbar den verksamhet man har förändrat. I detta fall har ju det militära försvaret förändrats och drabbats väldigt hårt just när det gäller personalförsörjningen.

Vårt förslag har hela tiden varit att behålla värnplikten – att behålla en bas att rekrytera till försvaret på ett helt annat sätt. Vi har också sett att när det yrkesförsvar som har drivits fram också ska utvecklas är det kostnadsdrivande. Det kommer att kosta mer och mer. Man pratar nu mycket mer om karriärvägar, bonusar och sådana saker som påverkar vår försvarsbudget.

Det är en sak som vi är oroade för, och det redovisar vi i det särskilda yttrande som vi har tillsammans med S, nr 5, som handlar om personalförsörjning till stor del. Det handlar också om att hitta ett sätt att behålla tanken kring insatsorganisationen, för vi ställer upp på den. Vi tror att det här försvaret fungerar om man formar det på ett sådant sätt att man har en bra personalförsörjning.

Själva tanken med att ha ett insatsförsvar är bra, men vi måste se till att det finns både personal och materiel så att man kan klara sin uppgift. Det finns inte i dag, och det är ett stort problem. Att vi lägger pengar på förbandsverksamhet är viktigt för att få i gång det här, men när det inte fungerar med personalförsörjningen har det inte någon större betydelse. Då måste man hitta ett annat sätt.

Vår lösning, både för att försvara vår alliansfrihet och för att fylla ut våra förband, är att återinföra värnplikten. Jag vet att det på den borgerliga sidan också finns tankar på att ha åtminstone partiell värnplikt, och det är en sådan sak som vi kan börja med – jag tror att det är en bra början.

Men det kostar pengar att göra om det här igen, och vi måste börja nu. Jag tror att vi kommer att hitta en väg ut ur det här om vi kan komma överens om att värnplikt är ett bra sätt att bygga försvaret på.

Vi har också ett par reservationer som handlar om sådana saker som vi tycker är viktiga att markera. En sak är detta med frivilligorganisationerna. Jag tror att vi i ett framtida försvar, oavsett hur mycket pengar vi lägger, måste hitta en folkförankring via värnplikt men också via de frivilliga försvarsorganisationerna.

En markering som vi vill göra är att man sätter av en budgetpost för dem. Det är en rätt viktig markering för att de ska känna att de har en plats att fylla i vårt totalförsvar. Man kan diskutera hur mycket pengar det ska vara, men en bra förutsättning är att man ger dem pengar i en budgetpost så att de själva känner att de är viktiga och att de prioriteras i vårt totalförsvar. Jag tror att det är en väldigt viktig markering. Det är i alla fall en väldigt viktig markering för oss i Vänsterpartiet.

Om de kan utvecklas i kombination med ett värnpliktsförsvar kommer man också att kunna rekrytera fler till de olika frivilligorganisationer som finns. Då kanske Civilförsvarsförbundet är det viktigaste just nu att fylla ut, för den delen kommer att vara ännu viktigare i framtiden för att vi ska få ett försvar som fungerar både militärt och i samhället.

Till slut har jag bara en kort kommentar om reservation 5, som handlar om Kustbevakningen. Jag tror att det som står i vår reservation talar för sig självt. Det går att göra saker. Vi vet att det finns ett hotande underskott, och vi vet att vissa saker behöver förändras när det gäller Kustbevakningen.

Kustbevakningen är också en viktig del när det gäller både övervakning och insatser på olika sätt för att klara av vårt försvar, kanske inte minst när det gäller framtida miljökatastrofer, klimatförändringar och

sådana saker. Därför är det en viktig del att symboliskt poängtera och lyfta fram.

Jag vill återigen yrka bifall till reservationerna 1 och 5.

Anf. 119 CECILIA WIDEGREN (M):

Herr ålderspresident! Sverige har nästa år varit i fred i 200 år. Nästa år är det 25 år sedan muren föll och kalla kriget var över. Sverige, våra grannar och länder i vårt närområde har sedan dess flätat sig samman i flera säkerhetsarrangemang som EU och Nato. Vi lever i dag i en säkrare del av världen än tidigare jämfört med andra delar av världen.

Sveriges säkerhetsutmaningar för framtiden ser annorlunda ut. De är bredare, mer komplexa och mer svårförutsägbara. Händelser inträffar i en allt högre takt. För detta ska Sverige förbereda sig med relevanta, moderna, flexibla, användbara och framför allt tillgängliga militära och civila förmågor – och gärna i samverkan. Det är därför alliansregeringen tog sig an väljarnas förtroende och nu steg för steg genomför en modernisering till ett starkare svenskt försvar.

Sveriges säkerhets- och försvarspolitik ska bedrivas i en bred samsyn – så brett som möjligt i Sveriges riksdag, långsiktigt och hållbart. Det ska göras med ansvarstagande partier för att bygga Sveriges säkerhet i framtiden.

Alliansregeringen genomför nu en av de största förändringarna av Sveriges försvar under överskådlig tid. Försvarsreformen skapar ett in-satsberett, effektivt och modernare försvar för att möta dagens och morgondagens utmaningar. Övergången från värnplikt till frivillighet ger en effektivare organisation med mer kompetenta soldater och sjömän. Är vi där i dag? Nej, men vi är på väg dithän.

En förändrad materielförsörjning ger försvarets soldater och sjömän tillgång till modern materiel, och de stärks efter de behov som försvaret har. Många ropar på att detta ska vara färdigt, gärna i går. Men vi inser att det tar tid. Och det ska ta tid att genomföra en sådan stor reform. För detta har vi ödmjukhet. Detta har vi också möjlighet att göra justeringar i efter hand – att steg för steg genomföra men att också justera efter de behov som finns. Det är därför regeringen, flera gånger i samsyn med flera av oppositionspartierna, har tillsatt utredningar och beredningar för att se över hur vi på bästa sätt ska utveckla detta för framtiden.

Sverige bygger nu säkerhet tillsammans med andra. Vi tar solidariskt ansvar för våra gemensamma intressen. Alliansregeringen gör som vi sade 2009; steg för steg genomför vi en reform i den takt som ekonomin tillåter. Många ropar på mer – gärna i dag, och helst i går. Men ingen har hittills presenterat något förutom hårda ord och tomt innehåll. Ingen har presenterat fler resurser än det som i dag presenteras på riksdagens bord.

Trots den besvärliga miljö som Sverige befinner sig i med en långvarig ekonomisk nedåtgång av den internationella konjunkturen konstaterar vi att Sverige står sig starkt. Vi är bättre rustade och bättre förberedda på att klara framtiden och morgondagens utmaningar vad gäller satsningar på infrastruktur, forskning och utbildning. En offensiv regering kan göra detta tack vare ordning och reda i statens finanser.

I våra tider och i våra grannländer är det i dag många som drar ned på försvarsanslagen. Och de drar inte bara ned, utan de drar drastiskt ned på

försvarsanslagen i vår omvärld. Men Sverige kan i dag säga att vi steg för steg förstärker de anslag som vi tillför försvaret.

De kommande fyra åren tillför alliansregeringen 1,4 miljarder till försvarsanslaget. Förra året tillfördes 2 miljarder, främst till materiel. Nästa år ökar anslaget med 200 miljoner, och detta tillskott ökas stegvis till att 2017 uppgå till 500 miljoner. Förstärkningen går till försvarets kärnverksamhet: förbanden, soldater, sjömän, officerare och övningar för att svetsa samman de anställda i den stridsförmåga som de behöver för att ha högre beredskap.

Sammanlagt tillför regeringen närmare 7 miljarder till anslaget de kommande tio åren. Är det tillräckligt? Det får framtiden utvisa. Men det är ännu ingen annan som har presenterat något annat, kraftfullare, förslag än detta. Det blir steg för steg i den takt som ekonomin medger i en orolig omvärld, men alliansregeringen genomför det.

Försvarsmaktens förmåga att attrahera kompetent personal är central för det framtida försvaret. Genom höjningen av förbandsanslaget får Försvarsmakten bättre möjligheter att rekrytera, utbilda och behålla personal, även den tidvis tjänstgörande. Försvarsmakten får även bättre och fler möjligheter att öva.

Försvarets medarbetare är i dag det viktigaste som myndigheten har. Jag hade möjligheten att senast i lördags tacka de kvinnor och män som gör insats och står i beredskap. Det är officerare, specialistofficerare, soldater och civilanställda och även anhöriga i försvaret. De är beredda att riskera sina liv för att göra insats. De är beredda att stå i beredskap för att göra insats och för att värna de gemensamma intressen som vi har. Allt detta spelar roll. Allt detta ska det ges förmåga till. Det är därför viktigt och tydligt att vi nu lägger en slant ytterligare på kärnverksamheten.

Herr ålderspresident! Riksdagen har vid flera tillfällen betonat vikten av ökad transparens, öppenhet och fördjupad möjlighet till beslutsfattande. När regeringen så presenterade denna budget var det tydligt att vi tog ytterligare steg vad gällde materielredovisningen till riksdagen. Förbättringar sker steg för steg. Det har även funnits önskemål att fördjupa kunskaperna mer om personalförsörjningsreformen, som är en omfattande historisk reform. Det finns i dag ett 36-sidigt dokument på riksdagens bord med fördjupad kunskap om personalförsörjningen. Det är en otroligt mycket tydligare och bättre redovisning än tidigare, och den går precis i den riktning som riksdagen har bett om.

Med de bredare säkerhetsutmaningar som Sverige står inför är det viktigt att våra myndigheter börjar samverka ännu mer. Ett bra och tydligt exempel som kommer med denna budget är att civila och militära myndigheter ges en tydlig möjlighet att fördjupa ett sådant samarbete. Försvarsmakten ges i uppdrag att stödja polisen med medeltung helikopterkapacitet. Detta innebär att polisens möjligheter att genomföra insatser mot terrorism och grov brottslighet kommer att stärkas. Snabba transporter vid allvarliga händelser kan helt enkelt vara avgörande för en lyckad polisinsats. Samhället har denna typ av resurser, och det är självfallet viktigt att det kommer alla till del.

Herr ålderspresident! Mot den samlade alliansregeringen står i dag ett antal oppositionspartier – fyra olika. Socialdemokraterna har lagt sig på samma anslagsnivå som alliansregeringen. De har dock ett mycket högt tonläge i debatten och flera kostnadsdrivande förslag i sin försvarsmot-

ion. Miljöpartiet och Vänsterpartiet föreslår nedskärningar i försvarsanslaget i miljardklassen. Miljöpartiet vill spara drygt 7 miljarder de kommande fyra åren, och Vänsterpartiet vill spara 3 ½ miljard de kommande tre åren.

Om man går in och tittar ytterligare på detta ser man att oppositionspartierna dessutom har olika delanslag. Det finns ingen samstämmighet på någon större anslagspost i de budgetalternativ som finns. Miljöpartiet vill göra kraftiga besparingar på kärnverksamheten – förbandsanslagen. Stora delar av dessa resurser vill Miljöpartiet lägga på krisberedskapen. Socialdemokraterna vill däremot tillföra resurser till förbandsanslaget och i stället ta pengar från krisberedskapen. Vänsterpartiet vill skära ned på materiel och internationella insatser. Miljöpartiet utökar ramen för de internationella insatserna.

Socialdemokraterna har den senaste tiden haft ett högt tonläge i försvarsdebatten. Jag välkomnar i grunden att Socialdemokraterna har lagt sig på samma anslagsnivå som alliansregeringen för försvar och krisberedskap. Det är bra. Det är bra för Sverige, det är bra för ett ansvarstagande och det är bra för de breda överenskommelser som vi behöver fatta beslut om i dessa så viktiga frågor för Sveriges framtid.

Det är bra jämfört med den skillnad som fanns när vi gick till val 2010. Då ville Socialdemokraterna skära ned på försvaret med ett par miljarder. Det är en bra säkerhetspolitisk utveckling.

Det här är bra för Sverige. Det kan ge en bra grund för att vi ska kunna sluta fler breda överenskommelser för att värna Sveriges nationella intressen och förbereda Sverige inför morgondagens utmaningar. Därmed, herr ålderspresident, yrkar jag bifall till utskottets förslag och alliansregeringens budgetproposition på detta område.

I detta anförande instämde Abdirizak Waberi (M).

Anf. 120 PETER HULTQVIST (S) replik:

Herr ålderspresident! Förra året lade vi mer pengar på förband och materiel än regeringen, och i år gör vi samma sak.

Förra året föreslog vi att man skulle lägga 300 miljoner mer på JAS-projektet, som var ofinansierat i vissa delar. I år backar regeringen och sänker anslaget till internationella insatser, vilket vi föreslog förra året. På det sättet bekräftar man egentligen att vi gjorde rätt analys, men tiden var väl inte mogen för att ta det beslutet förra året, även om det framstod som uppenbart.

Nu har vi 1,9 miljarder på de internationella insatserna. Vi drar ned i Afghanistan så att det knappt är någonting kvar i slutet på nästa år. Vi har avvecklat närvaron i Kosovo. Vi har alltså många små bidrag runt om i världen.

Det ser inte ut som om vi kommer att bli engagerade på ett sådant sätt att det här kontot kommer att tas i anspråk. Vi har föreslagit att man gör en analys efter ett halvår och för över medel till materiel, där problemen är stora. Där har vi fortfarande rejäla effekter efter JAS-beslutet, och vi kommer att få stora effekter av ett beslut när det gäller ubåtar. Vi har ett stort reinvesteringsbehov, och vi har stora investeringsbehov. Det finns en eftersatthet i hela organisationen. Det finns ingen anledning att bedriva någon skönmålning på den punkten.

Skulle det vara så svårt att göra en analys om vi ser att pengarna på internationella kontot inte går åt och att det blir rätt så rejäla belopp över? Skulle det vara så svårt att göra en värdering där vi för över pengar till materiel i stället? Det är ett förslag som vi har lagt fram på ett konstruktivt sätt för att hitta en lösning i en svår situation – en situation där man skriker efter medel i Försvarsmakten, och det är uppenbart för oss som politiker att det finns stora luckor som behöver fyllas.

Anf. 121 CECILIA WIDEGREN (M) replik:

Herr ålderspresident! För mig som moderat och alliansföreträdare är den solidariska omtanken om medmänniskor i vår omvärld otroligt viktig.

Sverige har under många års tid haft hög svansföring när det gäller internationella insatser. Vi har bidragit efter bästa förmåga under många år. Det är många svenska kvinnor och män som har gjort fantastiska insatser och kommer att göra det i de internationella insatser Sverige också fortsatt kommer att bidra med.

Om vi då i budgeten inte tydligt skulle avsätta en rejäl slant för att möjliggöra insatser vid de oroshärdar som tyvärr kommer att kräva att det internationella samfundet – Förenta nationerna eller EU – gör gemensamma åtaganden för säkerhet skulle det vara oerhört beklagligt. Jag tror innerst inne heller att det är Socialdemokraternas avsikt med att redan nu lova bort en del av budgeten till något annat därför att Sverige just nu gör en nedtrappning i den insats där vi haft beredskap i tio års tid och för att vi i dag inte exakt vet vilka nya insatser Sverige kommer att bidra i.

Vi ska tydligt ha ett konto för att vara i beredskap och kunna göra insats. Där ska vi omsätta den svenska solidariteten i praktisk handling. Sedan finns det alltid en möjlighet för en regering att när myndigheterna ger in sina kvartalsrapporter se över vad som behöver komma och ska göras för framtiden. Men att i förväg i ett riksdagsbeslut ta bort den internationella solidariteten tycker jag är förmätet av ett land som Sverige, som har hög svansföring och också fortsatt ska ha hög svansföring, bland annat i Förenta nationerna.

Anf. 122 PETER HULTQVIST (S) replik:

Herr ålderspresident! Det kan inte vara förbjudet om man ser att något börjar bli uppenbart att ha flexibilitet och rörlighet så att man kanske redan på ett tidigt stadium börjar fundera på vad man ska göra med pengarna i stället om de inte används. Vårt förslag innebär inte att vi lovar bort ett öre, men vi lägger in en kontrollstation och öppnar för att förflytta medel som inte används. Jag kan inte se vad det finns för anledning att vara kritisk mot det.

Snarare är det så att pengarna annars går tillbaka till Finansdepartementet och används kanske till någon skattesänkning för de mest välbeställda eller något annat som ni i Alliansen funderar på.

Jag tycker att det är bättre att vi anpassar oss till de realiteter som är och använder de pengar vi har inom Försvarsmakten på ett så effektivt sätt som möjligt. Det finns brister i JAS-finansieringen. Vi har ett stort ubåtsprojekt framför oss som kommer att bli ekonomiskt tungt. Vi har stora reinvesteringsbehov och stora investeringsbehov i övrigt. Det är

inget att blunda för. Om vi kan få fram några kronor och underlätta den här situationen, varför ska vi inte utnyttja den möjligheten?

Vi har inte ändrat ståndpunkt när det gäller internationella insatser, antingen de är fredsframtvängande eller fredsbevarande, men vi inser att om utvecklingen under nästkommande år går åt ett håll som innebär att vi inte kommer att delta i detta på samma sätt som tidigare måste vi hitta sätt att använda pengarna, och det finns håll att stoppa dem i.

Vi lovar inte bort något i för tid. Däremot ser vi en utveckling, och vi ser att vi kanske måste ha sådan flexibilitet och rörlighet att vi klarar av att använda medlen till viktiga behov inom Försvarsmakten. Jag kan inte se att detta strider mot några principer som vi håller oss till i andra sammanhang. Detta är ett sätt att ha fötterna på jorden, agera efter realiteterna och ändå göra en insats för svenskt försvar.

Anf. 123 CECILIA WIDEGREN (M) replik:

Herr ålderspresident! Det här tonläget känner vi igen. Det bullrar rätt bra, men anslagsnivån är exakt densamma som alliansregeringen har. Samma person och samma parti som bullrade just nu kunde mycket väl ha höjt försvarsanslagen i sin budgetmotion till riksdagen men valde att inte göra det. Vi har samma utgångspunkt och samma läge.

Socialdemokraterna har gjort en stor resa den här mandatperioden. Det är vi som allianspartier stolta och glada över. Från 2 miljarder back är vi nu på samma anslagsnivå och gör samma bedömningar generellt sett. Det är ungefär så det ser ut nu med de verklighetsförhållanden som vi har.

Men klä inte detta med att säga att vi ska rucka på solidariteten genom att rucka på det internationella åtagandet – det som gör att Sverige också fortsatt historiskt har en stark röst inte bara i vårt närområde utan faktiskt i stora delar av vår omvärld. Ta i stället chansen i nästa års budgetmotion och höj försvarsanslagen!

(Applåder)

Anf. 124 ALLAN WIDMAN (FP):

Herr ålderspresident! Peter Hultqvist hade inledningsvis ett resone-mang om hur vårt närområde nu förändras, tyvärr i en mer osäker och riskfylld riktning. Det är lätt att instämma i den bild som Peter Hultqvist skisserar.

Alltsedan Putins andra presidentperiod inleddes i början av förra decenniet har det slutat att komma goda nyheter från Moskva. Vi ser nu en politisk utveckling som går i en alltmer auktoritär riktning. Det saknas pressfrihet, och det saknas en effektiv, fungerande politisk opposition. Etniska och sexuella minoriteter förtrycks och utsätts för regelrätta övergrepp.

Det är ingen överdrift att påstå att den ryska försvarsmakten och de ryska vapnen inte längre står under demokratisk kontroll. I realiteten utser det ryska ledarskapet i dag sig självt. Detta sker i kombination med en mycket stark och snabb upprustning, i relativa tal den snabbaste som vi just nu ser i världen. Det handlar bland annat om att man på tre år går från 2,9 procent av bnp till 3,9 procent av bnp i försvarsanslag. Ja, denna utveckling, herr ålderspresident, inger sammantaget stor oro.

Jag tror att Peter Hultqvist har rätt i att vi försvars- och säkerhetspolitiker väljer att se dessa sanningar i vitögat. Det finns naturligtvis från svensk sida behov av att se om det egna huset. Vi måste vara realistiska när det gäller ekonomi. Vi måste vara realistiska när det gäller vår insatsorganisationen idag. Vi måste vara realistiska när det gäller de olika samarbeten av försvars- och säkerhetsnatur som Sverige ingår i.

I det sammanhanget, herr ålderspresident, vill jag rikta en uppmaning till oss alla att inte överinteckna det som många talar varmt om här, nämligen det nordiska samarbetet. Det finns givna begränsningar i detta samarbete som kommer till följd av att de fyra nordiska länderna i grunden har helt olika säkerhetspolitiska arrangemang. Det är inte heller längre givet, herr ålderspresident, att alla våra grannländer ser enbart fördelar med ett samarbete med Sverige.

Jag hoppas att Peter Hultqvists krav på mer realism i försvars- och säkerhetspolitiken en dag också omfattar Sveriges behov av kollektiv säkerhet. Som några har varit inne på: Det finns en militär allians kvar, och den är fortfarande oerhört betydelsefull och sannolikt det mest effektiva av alla säkerhetssamarbeten som idag finns i världen mellan demokratier.

När man står här i talarstolen och det är budgetdebatt för försvarsutskottet finns det anledning att titta över hela politikområdet och skaffa sig någon sorts bild. Jag tycker att det finns mycket i budgeten som är värt att understryka som positivt. Det kanske mest positiva är att vi nästa år ökar försvarsanslaget med 200 miljoner kronor. Det är bra att detta dedicerats till förbandsverksamhet och till övningsverksamhet. Men det är inte mycket pengar, kan någon säga. Nej, det är alldeles riktigt, herr ålderspresident. Men jag har idag på eftermiddagen försökt leta efter när det svenska försvarsanslaget senast höjdes. Utan att göra anspråk på vetenskaplighet tror jag att vi får backa tillbaka till 70-talet för att hitta exempel på detta. Så från en principiell utgångspunkt är naturligtvis den här förstärkningen, som successivt till 2017 byggs upp till en halv miljard, alldeles utomordentlig.

Det är också utomordentligt att medeltung helikopterkapacitet nu ställs till den nationella insatsstyrkans förfogande med hög beredskap. Jag brukar inte förhäva mig, herr ålderspresident. Men jag tror att Folkpartiet har talat om detta i sex eller sju år i olika riksdagssammanhang, hur viktigt detta är för svensk civilberedskap. Det är inte bara om det gäller fånguppror på kriminalvårdsanstalten i Katrineholm, utan också om det sker attentat mot ett av våra kärnkraftverk. Det är en otroligt viktig förmåga som nu tillförs den civila krisberedskapen, och, vill jag tillägga, det handlar inte bara om att vi ger ett bra stöd till det civila samhället. Jag är övertygad om att när de här helikoptrarna står i hög beredskap och när de tvingas ut på skarpa uppdrag i vårt land kommer också Försvarmaktens egen helikopterförmåga att automatiskt öka.

Jag välkomnar det klarspråk som jag tycker mig finna i årets budgetproposition. Det ges kritik – och det är, får man säga, inte ogrundad sådan – när det gäller en lång rad av företeelser inom det militära försvaret. Det gäller PRIO, det administrativa interna systemet i Försvarmakten. Det gäller Archer, där man påpekar att det blir fördyringar och förseningar. Man understryker att motsvarande gäller för våra Visbykorvetter. Och man uttrycker stor osäkerhet avseende projektet med helikopter 14.

Jag tycker att detta är bra. Kritik ska ges när den är berättigad. Och kritik har förutsättningar att öka det operativa trycket på vår försvarsmakt. Det är viktigt att understryka.

Som gammal reservofficer är jag väldigt glad över att regeringen aviserar att man ska ge Försvarsmakten i uppdrag att anordna grundutbildning för såväl specialistofficerare som taktiska officerare i reserven. Det är ett bra initiativ, men med tanke på att vi under snart 15 års tid inte bedrivit någon grundutbildning av reservofficerare vill jag understryka att det är mycket osäkert om institutionen reservofficerare fortfarande går att rädda.

Det har varit mycket intressant att läsa bil. 1 om personalförsörjning. Den illustrerar, tycker jag, på ett mycket levande sätt en sorts dialog mellan regeringen och Försvarsmakten. Regeringen pekar gång efter annan på det som är positivt med de tidvis tjänstgörande officerarna och soldaterna, nämligen att de är ambassadörer för försvaret i samhället, att de tillför civil kompetens och att de medger en anständig numerär eftersom de är otroligt billiga i jämförelse med heltidsanställd personal. Sedan kan man då se, herr ålderspresident, hur Försvarsmakten svarar på detta och säger: Ja, men om vi går ned så lågt med kontinuerligt anställda kan vi kanske inte ha 2 000 soldater insatta.

Jag välkomnar de initiativ som regeringen tar på området, och jag hoppas att få läsa en spännande fortsättning på dialogen i nästa års budgetproposition. Jag vill i det sammanhanget erinra om att 2009, när vi fattade de första besluten, uttalade riksdagen att minst tre fjärdedelar av arméstridskrafterna skulle vara bemannade med tidvis tjänstgörande soldater och gruppbefäl. I dag, herr ålderspresident, är situationen den att vi har över 4 000 kontinuerligt anställda soldater men bara ca 2 000 tidvisa.

Jag måste nog också uttrycka oro. Jag vill göra det på ett par områden.

Det ena gäller den internationella insatssituationen för Sverige. Om det inte fattas beslut om deltagande i nya internationella insatser från svensk sida det kommande halvåret riskerar vi att gå mot en situation där vi kanske inte har några meniga soldater över huvud taget insatta utomlands.

Detta är inte bra, för soldater i internationell insats gör nytta i humanitetens tjänst. Det är inte bra, för om soldater går sysslolösa här hemma, betalda på heltid eller deltid, kommer det att leda till ett ifrågasättande av det personalförsörjningssystem som vi nu är på väg in i. Och med avseende på rekrytering och möjligheten att behålla soldater är förmodligen internationella insatser den enskilt viktigaste omständigheten.

Jag konstaterar att Finland ökar i Unifil II samtidigt som man, i likhet med andra, drar ned i Afghanistan. Till följd härav kommer man också att leda den här insatsen i närtid. Jag konstaterar att Kosovo fortfarande har en pågående insats under Natohuvudmannaskap. Den optionen finns fortfarande kvar.

Min andra oro, herr ålderspresident, gäller det som jag tog upp i den här talarstolen för ungefär ett år sedan, nämligen flygtidsuttaget i det svenska flygvapnet. Från 2009 har det uppvisat markanta fall år efter år. Det är djupt allvarligt, för jag tror inte att det finns någon enskild faktor

som bättre visar i vilken trim våra flygstridskrafter är än just flygtidsuttaget.

Mina varningar förra året var bland annat kopplade till det generationsskifte som flygvapnet nu står inför när det gäller övergången till Gripen E. Nu hänvisar regeringen i budgetpropositionen främst till två saker. Det ena är reservdelar. Det råder reservdelsbrist. Ja, det gör det. Och jag tror att de flesta av oss är medvetna om vad detta beror på. Det beror på att vi prioriterar våra utländska kunder när det gäller just reservdelarna. Detta får återverkningar på det svenska flygvapnets operativa förmåga. Här finns det anledning att inte bara konstatera problemen utan att också göra något åt dem.

Det andra gäller bristen på flygtekniker. Jag instämmer helt i den bedömning som regeringen gör när det gäller bristen på denna personalkategori och möjligheten att öka flygtidsuttaget. I det sammanhanget vill jag säga, herr ålderspresident, att jag tycker att det är lite märkligt att det nu förs fram från Försvarets materielverks sida propåer om nedläggning av en av våra tre flygverkstäder. Det är lätt att inse att när man lägger ned flygverkstäder och säger upp flygtekniker kommer det inte att leda till att bristen på denna personalkategori botas. Risken är tvärtom att bristen blir än större.

Det handlar inte bara om hur många flygtekniker det finns i flygvapnet, utan det handlar också om vikten av att hålla ihop det system av system som flygvapnet utgör. Flygvapnet är inte bara piloter, utan det är också vapen, sensorer, underhållspersonal, verkstadsarbetare och flygstridsledare. Så länge som vi håller ihop dem och får dem att samagera har vi också förutsättningar att skapa en god effekt av just våra flygstridskrafter.

Herr ålderspresident! Med detta yrkar jag bifall till utskottets förslag och avslag på samtliga reservationer.
(Applåder)

Anf. 125 STAFFAN DANIELSSON (C):

Herr ålderspresident! Först vill jag säga några ord om Försvarsberedningens rapport från juni. Centerpartiet anser att det är bra för Sveriges säkerhet att det finns en bred politisk samsyn i omvärldsanalysen och om försvarets inriktning.

Arbetet i Försvarsberedningen var konstruktivt, och sex partier står nästan utan avvikande meningar bakom rapporten. Två partier, Vänsterpartiet och Sverigedemokraterna, sticker ut och möts i uppfattningar som jag är övertygad om skulle öka osäkerheten i Europa om de skulle vinna gehör, det vill säga ökad nationalism, upplösning av EU och mindre internationellt samarbete i fredsinsatser och övningar. Spåren förskräcker.

Sveriges säkerhet beror naturligtvis på att vi har ett rimligt starkt försvar, men också i hög grad på att vi bygger säkerhet tillsammans med andra goda demokratier i vår omvärld. Sverige samarbetar mycket nära i Norden, med EU och med Nato, och jag tror att laddningen i dessa frågor inte är lika stark som tidigare. Det som driver på för ökat nära samarbete är i hög grad ekonomin. Försvarsbudgetar utnyttjas effektivare ju närmare man vågar och vill samarbeta med varandra.

Det som ytterst sätter gränser för det nordiska försvars- och säkerhetssamarbetet är att Sverige inte kan åta sig några försvarsförpliktelser.

Prot. 2013/14:43
10 december

*Försvaret och samhällets
krisberedskap*

Centerpartiet menar att det är uppenbart att Sverige, vilket Finland återkommande har gjort, bör analysera sina militära samarbeten med andra länder eftersom dessa samarbeten är mycket betydelsefulla för vår säkerhet och eftersom det skett så oerhört stora förändringar i vår omvärld de senaste decennierna.

Därför är det bra att Försvarsberedningen i sin rapport i juni i bred samsyn slog fast följande: ”Som ett led i att klargöra vilka prioriteringar Sverige bör göra gällande i det nordiska samarbetet är det viktigt att utvärdera hur Sveriges försvarspolitiska samarbete i Norden, inom EU, med Nato och andra berörda fora, kan utvecklas. Hur dessa samarbeten ska kunna förbättras ytterligare, bör analyseras och utvecklas i särskild ordning.”

Det är också utmärkt att beredningen diskuterar sårbarheten i samhället i stort och vår civila krisberedskap, som behöver utvecklas med bättre samutnyttjande av civila och militära resurser. Sveriges sårbarhet ökar kraftigt och inger oro, och förslaget som beredningen i bred samsyn lägger fram är att en rimlig ambition avseende säkerhet för samhällsviktig infrastruktur och försörjningssäkerhet vid extraordinära händelser bör utredas. Låt oss inte glömma att Sverige i dag är ett av Europas mest importberoende länder vad gäller mat. Endast knappt hälften produceras numera inom landet.

Därför är det bra att utredaren av det svenska jordbrukets konkurrenskraft som regeringen har tillsatt, Rolf Annerberg, har tagit till sig Försvarsberedningens budskap och avser att analysera sårbarheten i detta arbete i sin utredning.

Bland annat mot den bakgrunden är det anmärkningsvärt att Socialdemokraterna vill spara flera hundra miljoner kronor på Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, MSB, och just på krisberedskapen. Det är riktigt anmärkningsvärt.

Innan jag går in på den försvarsbudget som dagens debatt gäller vill jag understryka att budgetläget för Försvarsmakten är ansträngt. Dagens moderna försvar kräver avancerade materielsystem och välutbildade soldater, och båda kostar mycket pengar.

Försvarsmakten har nyligen presenterat sin långsiktiga perspektivplan, och dess budskap är mycket allvarligt. Man anser att försvaret – vilket är fallet – ska vara inriktat på hög teknisk kvalitet och inte på mer kvantitet till priset av lägre kvalitet. Försvarsmakten säger i klartext att IO14 – insatsorganisation 14 – inte kan intas med nuvarande resurser och att det fordras en översyn av försvarets uppgifter.

Försvarsmakten skriver vidare att försvaret endast har förmåga att kortvarigt ta upp striden mot en kvalificerad motståndare samt har begränsad uthållighet vid en utdragen kris. Förmågan att framgångsrikt möta ett begränsat väpnat angrepp saknas, utöver att kortvarigt kunna ta upp striden. Och Försvarsmakten är snarast övertydlig med att Sveriges säkerhet i hög grad beror på ett nära militärt samarbete med andra länder: ”Det erfordras ett internationellt militärt samarbete som tillåter operativa och praktiska förberedelser för taktiska förband. Vidare krävs militärt stöd vid väpnat angrepp eller vid en utdragen kris.”

För att klara ekonomin inom nuvarande försvarssamarbeten anser Försvarsmakten att förband måste läggas ned och förmågor väljas bort, sam-

tidigt som nya förmågor behöver utvecklas, till exempel cyberförsvar och obemannade system.

Allt detta är sammantaget ett mycket kärvt budskap som förtjänar att redovisas för kammaren. Vad jag nu har redovisat är öppna källor utan hemligstämpel.

Försvarsberedningen arbetar nu med dessa frågor, och jag varken kan eller ska föregripa detta mer än att försvarsbudgetens storlek torde komma upp till granskning och att Sveriges militära samarbeten rimligen måste analyseras noga eftersom de är så betydelsefulla.

Försvars- och säkerhetspolitiken är självfallet mycket viktig för Sverige. Centerpartiet anser att det är av stort värde med en bred samsyn i dessa för vårt land så viktiga frågor. Det är avgörande för våra svenska soldaters stora insatser för fred och säkerhet i främmande land att de känner starkt stöd från en bred majoritet i Sveriges riksdag, och jag vill uttrycka stor respekt för våra soldater och för det utmärkta sätt som de ständigt löser sina svåra uppgifter på i de internationella fredsinsatserna.

Därför är jag och Centerpartiet mycket tillfreds med att samsynen i omvärldsanalysen mellan många partier är stor, liksom även i fråga om Sveriges försvarsbudget för år 2014, där till exempel alliansregeringen och Socialdemokraterna har samma budgetnivå. Jag delar Cecilia Widegrens tillfredsställelse över detta.

Det finns ett antal ytterligare goda exempel på samarbete i försvarspolitiken. Jag kan till exempel nämna vår fredsinsats i Afghanistan, arbetet med att stödja Försvarsmakten i den komplicerade övergången till en personalförsörjning på frivillig grund, satsningen på JAS Gripen E som vårt stridsflygplan samt Sveriges deltagande i övningsverksamhet med Nato Responce Force, NRF, och även vår enighet om vikten av ett ökat nordiskt försvarssamarbete. Vad gäller Norden måste man dock vara två eller fler för att dansa tango, som Allan Widman framhöll. Det finns betydande begränsningar där.

Det finns vidare en bred uppslutning bakom att Sverige ska fortsätta att ta sitt ansvar i internationella fredsinsatser samt att det gärna i ökad utsträckning bör ske i FN-ledda sådana. Centerpartiet driver på i detta tillsammans med andra.

Kommande insatsområden kan sannolikt handla om Afrika och Mellanöstern, där vi ju alla vet att fruktansvärda inbördeskrig rasar och där behovet av fredsinsatser är stort och kommer att vara så under överblickbar tid, men väldigt lite tyvärr händer. I första hand gäller det att få slut på stridandet, vilket vad gäller till exempel Syrien på intet sätt har lyckats. Det är ett fiasko för Förenta nationerna, och lidandet i Syrien med omnejd är nu omätbart stort.

Det är positivt att regeringen föreslår en ökad budget för förbandsverksamheten med på sikt 500 miljoner kronor, eller en halv miljard, årligen. Övergången till en personalförsörjning på frivillig grund innebär en stor utmaning för Försvarsmakten. Det görs ett gott arbete både centralt och på förbanden med att utveckla metoder för både rekrytering och "vidmakthållande" av soldaterna utan stora avhopp. Det gäller att Försvarsmaktens erbjudande är och uppfattas så intressant och viktigt att tillräckligt många vill gå in på hel- eller deltidsbasis, en del i kombination med studier eller civilt arbete, och att meritvärdet på arbetsmarknaden efter en del år verkligen blir så starkt som jag menar att det fak-

tiskt är. Visst har det varit och är bekymmer på en del punkter i övergången till frivillighet, men det kommer också positiva signaler, vilket är glädjande.

Till slut är det enkelt att konstatera att oppositionens budgetförslag går i åtminstone tre riktningar. Socialdemokraterna ligger nära Alliansen efter Juholtlyftet för några år sedan. Sverigedemokraterna och Vänsterpartiet förenar sig tyvärr i mindre internationellt samarbete och fredsinsatser, i en mer nationell inriktning och i att upplösa fredsprojektet EU med fullständigt överskådliga konsekvenser för säkerheten i Europa. Vänsterpartiet vill kraftfullt höja skatterna, och Sverigedemokraterna vill kraftfullt minska invandring. Ingetdera är vare sig realistiskt eller bra eller skulle fungera. Miljöpartiet vill liksom Vänsterpartiet skära ned försvaret kraftigt, fast man har lite olika metoder för detta som Cecilia Widegren gick igenom.

De sex reservationerna behandlar olika mindre delområden. Jag går inte djupare in på dem.

Med detta, herr ålderspresident, yrkar jag bifall till förslaget i utskottets betänkande och avslag på reservationerna.

(Applåder)

Anf. 126 MIKAEL OSCARSSON (KD):

Herr ålderspresident! För Kristdemokraterna är försvarsfrågan någonting centralt och någonting mycket viktigt. Det är ett allmänintresse, något högst centralt. Det handlar om att skapa trygghet. För Kristdemokraterna är det en hjärtefråga att tala sig varm för familjens betydelse och tryggheten i familjen. Det är viktigt att tala om trygghet på gator och torg. Men samtidigt är det viktigt att tala om att vi behöver trygghet mot yttre hot. Det handlar om att skapa trygghet. Därför är Försvarsmakten så betydelsefull.

Historiskt har vi sett, herr ålderspresident, att Försvarsmakten behövs. Man behöver ett försvar. Det handlar om att ha en realistisk människosyn. Det finns godhet, men det finns också ondska. Det finns tillfällen i historien där det har behövts ett ingripande med vapen. Det är absolut det sista vi ska göra, men det kan behövas. Andra världskriget är ett exempel från inte så långt tillbaka i tiden.

Bara för tre år sedan var det en självmordsbombare inte långt från Riksdagshuset som med berätt mod var beredd att spränga sig själv och andra i luften. Tack och lov lyckades han inte fullt ut. Men det är ett exempel på att det finns anledning att skydda sig mot hot. Därför är det så viktigt att tala om Försvarsmakten. Att det nu har blivit ökad diskussion i dessa frågor är positivt och bra. Vi behöver transparens och öppenhet.

Vidare är viktigt med öppenhet i fråga om omvärlden. Det finns mycket som ser positivt ut, men det finns även det som är skrämmande. Precis som Peter Hultqvist och Allan Widman var inne på förut finns det anledning att se med öppna ögon vad som sker i vårt stora grannland i öst med en auktoritär ledning – det finns egentligen ingenting att glädjas åt när det gäller den demokratiska utvecklingen – kopplad till en mycket stark upprustning.

Här är det angeläget att påpeka att vi inte ser något direkt hot mot Sverige vare sig i dag eller i övermorgon, men vi måste se vad som sker. Den upprustning som pågår – som Allan Widman sade förut är detta det

land som relativt sett satsar mest på sitt försvar – skapar förmågor. Det ser vi. Vi är alla medvetna om den ryska övningen i påskas. Det är ett exempel på den förmåga man har skapat. Övningen den 28 oktober blev uppmärksammasad. Det är ett annat exempel på den förmåga man har. Det hade anmälts att ca 20 000 skulle delta i den stora Zapadövningen, men det var betydligt fler som var i tjänst.

Det här måste vi se med öppna ögon och försöka dra rätt slutsatser när det gäller vår egen förmåga.

Vi har i denna kammare antagit en solidaritetsförklaring där vi har lovat omvärlden att vi ska kunna både ta emot hjälp och ge hjälp. Det är viktigt att vi fortsätter att se till att vi på ett tillfredsställande sätt kan göra båda delarna och att det här övas. Det är basalt att en försvarsmakt består av materiel, mannan och övningar. Det är viktigt att övningarna fungerar. Det är glädjande att i den budget vi diskuterar görs ett tillskott på 200 miljoner som går till förbandsverksamhet och till övningar. Det är oerhört betydelsefullt. En höjning är aviserad, ett tillskott, till upp till en halv miljard så småningom. Det är helt nödvändigt, och det är ett trendbrott gentemot många års utveckling.

I vår egen försvarsmakt finns det mycket positivt att se och lyfta fram. Det som våra soldater, män och kvinnor, gör och har gjort i Afghanistan och på andra håll i världen är en insats att vara mycket stolt över.

Den förändring som vi gjorde när vi gick från värnplikt till att ha en yrkesarmé är på sätt och vis den största förändringen på hundra år. Det innebär naturligtvis stora utmaningar. För de heltidsanställdas del följer man planen på ett tillfredsställande sätt, men när det gäller de deltidsanställda finns det stora utmaningar. Vi måste följa upp detta och se på omvärlden.

Herr ålderspresident! Jag lät riksdagens utredningstjänst titta på hur man har gjort i andra länder när man har gått från värnplikt till att ha anställd personal. Det visar sig att i alla länder har försvarsmakten infört bonusar och olika typer av uppmuntran för att få de anställda att stanna kvar. Jag hoppas att Försvarsmakten kommer att ta liknande steg så att vi får våra mannan att stanna kvar. Det är avgörande för att reformen ska fungera på det sätt som det var tänkt.

Säkerhet bygger vi tillsammans, något som uttrycktes väldigt klart i Försvarsberedningens rapport från i våras. Det samarbete som vi har i Norden är positivt och någonting som vi behöver utveckla.

Det är också viktigt att ett Natomedlemskap utreds förutsättningslöst. Sverige är i dag den mest aktiva partnern till Nato. Då är frågan: Är det riktigt att fortsätta att på samma sätt vara en partner i framtiden? Eller är det bättre att bli en fullvärdig medlem?

Vi kristdemokrater tycker att det är viktigt att ta steget att utreda saken och involvera svenska folket. Detta har ju också betydelse för hur vi fattar beslut i framtiden. Det är en sak att ha ett samarbete och en annan sak att vara medlem och kunna veta att man vid en given tidpunkt kan få hjälp. Denna fråga bör verkligen belysas och utredas. Vi kan inte bara skjuta frågan på framtiden, utan den behöver utredas i närtid.

I sin perspektivstudie var också Försvarsmakten inne på att det finns viktiga beslut som bör fattas. Man säger att från 2020 och framåt får vi öppna plånboken rejält. Annars blir vi mer beroende av omvärlden –

Nato – eller också blir det rejäla konsekvenser för vår försvarsförmåga och för möjligheten att möta en väpnad konflikt.

Det har kommit i gång en viktig diskussion om dessa frågor, och den välkomnar vi. Försvarsfrågan behöver diskuteras för att vi ska kunna skapa trygghet i dag och för framtiden. Det är viktigt – inte minst i försvarsfrågorna – att vi långsiktigt lägger grunden för ett försvar som fungerar också för våra barn och barnbarn.

Med dessa ord yrkar jag bifall till förslagen i betänkandet och avslag på samtliga reservationer.

(Applåder)

Anf. 127 Försvarsminister KARIN ENSTRÖM (M):

Herr ålderspresident! När jag tillträdde som försvarsminister pekade jag ut tre huvudprioriteringar, och de gäller fortfarande. Den första är att stärka samhällets robusthet och vår förmåga att förebygga och hantera kriser. Den andra handlar om att genomföra försvarsreformen i syfte att stärka vår försvarsförmåga. Den tredje är att förbereda för ett så klokt försvarspolitiskt inriktningsbeslut som möjligt för försvarets inriktning efter 2015.

I dag kommer jag att uppehålla mig vid mina första två prioriteringar. Men jag välkomnar självklart en debatt också om framtidens försvar.

Det svenska försvaret genomgår ju sedan 2009 en stor reform. Den var nödvändig för att skapa en modern försvarsmakt som kan hantera dagens hot. Syftet med reformen var att stärka vår försvarsförmåga.

De förändringar som försvaret nu genomgår är omfattande, och de kräver engagemang och uthållighet. En av de största förändringarna är den nya personalförsörjningen, och det är naturligtvis en utmanande uppgift.

Herr ålderspresident! I budgetpropositionen för 2014 fortsätter alliansregeringen att satsa på det mer användbara och tillgängliga försvaret som denna kammare beslutade om 2009.

För att inte tappa tempo i reformarbetet föreslår regeringen i budgetpropositionen en successiv ökning av Försvarsmaktens förbandsanslag med sammanlagt 1,4 miljarder kronor under de kommande fyra åren.

Vi föreslår att anslaget redan nästa år ska öka med 200 miljoner och därefter gradvis öka till 500 miljoner 2017. Syftet med höjningen är att stärka Sveriges försvarsförmåga.

Tillskottet går till förbandsverksamheten och till åtgärder för att rekrytera, utbilda och behålla tidvis tjänstgörande och övrig personal. Det här handlar om anslag 1:1 Förbandsverksamhet och beredskap. Förstärkningen syftar till att rekrytera, utbilda och också öka den sammanlagda övningsverksamheten avseende både kvantitet och kvalitet.

Förra året ökade regeringen anslaget för materiel med 300 miljoner kronor för 2013 och 2014. Om man lägger till de medel som anslås efter 2014 innebär det en ökning på materielsidan på drygt 2 miljarder kronor över tid. Med årets ökning fortsätter regeringen att bygga ett modernt och starkt och användbart försvar.

Herr ålderspresident! Regeringen föreslår också en överföring om 300 miljoner kronor från anslag 1:2 Fredsfrämjande förbandsinsatser till anslag 1:1 Förbandsverksamhet och beredskap från och med 2014. Sam-

tidigt förs 44 miljoner kronor från anslag 1:1 till anslag 1:2 för att finansiera säkerhetssektorsreformer.

Överföringarna är av budgetteknisk karaktär. De påverkar inte verksamheten, men sammantaget innebär förslaget att anslag 1:1 ökas med 256 miljoner kronor. Syftet med dessa överföringar är att ytterligare tydliggöra kostnader kopplade till Försvarmaktens internationella insatsverksamhet. En justering av finansiering och redovisning av den internationella insatsverksamheten är också det en logisk följd av den fortsatta försvarsreformen. På det här sättet tydliggörs också den samlade ansatsen för internationella insatser.

Herr ålderspresident! Avseende Försvarmaktens långsiktiga ekonomi har vi påbörjat en process som det flaggades för redan i budgetpropositionen inför det här året, nämligen att Regeringskansliet tillsammans med Försvarmakten ska ta ett samlat grepp om den långsiktiga ekonomin. Detta arbete sker nu i en samlad process inom Regeringskansliet och i dialog med Försvarmakten. Det saknas inte utmaningar på lång sikt.

Anslagshöjningen är naturligtvis en del i detta. Vi har också givit i uppdrag till Försvarmakten att se över sina befarade personalkostnadsökningar längre fram i tiden.

Vi har också givit i uppdrag åt Ekonomistyrningsverket att utreda hur den finansiella styrningen och uppföljningen av Försvarmakten och Försvarmaktens stödverksamhet kan förändras och förtydligas.

Samtidigt har vi tillsatt en utredning om den strategiska styrningen av materielinvesteringar. Allt detta är exempel på hur man i Regeringskansliet tar ett samlat grepp om Försvarmaktens långsiktiga ekonomi.

Herr ålderspresident! Riksdagen har vid ett flertal tillfällen ställt krav på att en strukturerad redovisning av materiel ska återinföras, och det här har regeringen tagit fasta på. Regeringen har i budgetpropositionen ytterligare utvecklat materielredovisningen jämfört med föregående år. Syftet är att förbättra uppföljningen av beslutade materielinvesteringar och redovisning av hur leveranserna av de enskilda anskaffningsobjekten fortgår över tid. Vår förhoppning är självklart att den utvecklade materielredovisningen ökar spårbarheten för pågående investeringar över tiden.

Vi diskuterar nu inte bara militära frågor, utan vi diskuterar ju hela utgiftsområdet, Försvar och samhällets krisberedskap. Det är en budget både för det militära försvaret och för samhällets krisberedskap.

Jag sade i inledningen att min första av tre huvudprioriteringar är att stärka samhällets robusthet. För mig handlar det om att få samhällets samlade resurser att verka så effektivt som möjligt för att förebygga och kunna hantera krissituationer. Det handlar om allt från att kunna möta terroristhot och it-attacker till att kunna hantera naturkatastrofer och naturolyckor.

Vi har i budgeten ett utmärkt nytt förslag på hur vi bättre ska kunna utnyttja samhällets samlade resurser.

När det gäller polisiära insatser är det viktigt att dessa kan sättas in snabbt vid särskilt allvarliga händelser. Att snabbt kunna transportera polisens nationella insatsstyrka eller vissa andra polisiära enheter kan vara helt avgörande. Som redan har varit uppe i debatten är nämligen förutsättningarna inte tillräckliga i dag. Terrordådet i Norge den 22 juli 2011 aktualiserade behovet av ökad samverkan mellan Försvarmakten och polisen också i Sverige.

Regeringen föreslår att Försvarsmakten ska få i uppdrag att stödja polisen med medeltung helikopterkapacitet. Syftet är att underlätta genomförande av polisiära insatser, bland annat i samband med bekämpning av terrorism och annan grov brottslighet. Merkostnader som uppstår ska delvis finansieras genom att anslag 1:1 tillförs medel.

Uppgiften utgör ett avsteg från principen att Försvarsmaktens stöd till civila aktörer ska ske med befintliga resurser och förmågor. Denna princip är fortfarande giltig och viktig. Vi har dock sett att medeltung helikopterkapacitet är en så unik resurs som ger så stora vinster på samhällsnivå att ett avsteg i det här specifika fallet är motiverat eftersom beslutet kommer att innebära att polisiära insatser snabbare kan sättas in vid allvarliga händelser. Samhällets samlade resurser kan alltså användas mer effektivt än i dag.

Herr ålderspresident! Att regera är att göra avvägningar och ta ansvar, och då räcker det inte att bara ta ansvar för en del här och en del där som kan låta bra och tilltalande. Man måste ta ansvar för helheten. Det är vad Alliansen gör med denna budget.

Socialdemokraterna å sin sida föreslår i sitt budgetförslag att man ska skära ned 100 miljoner från Myndigheten för samhällsskydd och beredskap och 100 miljoner från det särskilda anslaget för krisberedskap.

För MSB skulle en minskning med 100 miljoner kronor innebära neddragningar i kärnverksamheten. En besparing på 100 miljoner kronor skulle motsvara exempelvis hela kostnaden för den tvååriga utbildningen Skydd mot olyckor. På längre sikt blir uppsägning av personal nödvändig, och det skulle främst kunna drabba verksamhetsställena Sandö och Revinge. Bidragen till ideella organisationer och till kommunerna i samband med utbildning för deltidsbrandmän skulle behöva upphöra.

Därför passar jag på, eftersom vi har Socialdemokraterna här: Vilken del av MSB:s verksamhet är det som ska tas bort?

Herr ålderspresident! Kustbevakningen är en central resurs för samhällets krisberedskap till sjöss. Kustbevakningen har sedan 2010 anskaffat tre större kombinationsfartyg som ska tjänstgöra som miljöskydds- och övervakningsfartyg. Ytterligare fyra kombinationsfartyg, tre övervakningsflygplan, fem övervakningsfartyg och en svävare har anskaffats sedan 2010.

Under det här året har de sista fartygen levererats, och regeringen bedömer nu att förmågan att med nationella resurser bekämpa större oljeutsläpp har ökat väsentligt med de nya fartygen.

Fartygen och flygplanen har blivit dyrare att driva och underhålla än vad som beräknades när investeringsplanen beslutades 2005. Det är en förklaring till varför Kustbevakningen har aviserat om underskott från och med 2015. Regeringskansliet har därför inlett ett arbete i syfte att skapa balans mellan verksamhet och ekonomi.

Grunden i samhällets krisberedskap är ansvarsprincipen, som innebär att den som ansvarar för en verksamhet under normala förhållanden har samma verksamhetsansvar under en kris. Det finns en stor politisk enighet kring ansvarsprincipen, vilket senast visades i Försvarsberedningens rapport från juni i år.

I enlighet med principen ska krisberedskapsåtgärder i huvudsak finansieras av myndigheternas ordinarie anslag. Anslaget 2:4 Krisbered-

skap kan i vissa fall användas för att stödja och påskynda särskilda satsningar.

För att förbättra regeringens styrning och uppföljning bedömer regeringen att hantering av anslaget 2:4 Krisberedskap behöver ses över. Med utgångspunkt i en analys av MSB har Statskontoret fått i uppdrag att utreda hanteringen av det anslaget. Redovisningen ska utgöra ett underlag i regeringens arbete för att mer effektivt och ändamålsenligt inrikta användningen av anslaget. Anslaget uppgår till ungefär 1,1 miljarder kronor.

I ansvarsprincipen ingår även att bedriva samverkan. Genom att ha en fungerande samverkan mellan myndigheter och andra organisationer och företag stärker vi samhällets robusthet och får samhällets samlade resurser att verka så effektivt som möjligt.

Herr ålderspresident! Detta är alliansregeringens åttonde gemensamma budgetproposition. Vi fortsätter att utveckla Sveriges försvarsförmåga. Mot Alliansens förslag på försvarsbudget ställs fyra djupt oeniga oppositionspartier.

(Applåder)

Anf. 128 PETER HULTQVIST (S) replik:

Herr ålderspresident! Det var intressant att lyssna på Karin Enström.

Regerandet har ett ansvarstagande i sig. Jag anser att försvaret är ett nationellt intresse, inte ett särintresse. Det kräver stabilitet och långsiktighet i agerandet. Det krävs att man vet vad man håller på med.

Man ökar anslagen med 500 miljoner när det gäller delar av personalförsörjningen. Samtidigt lägger man in ett beting där 500 miljoner ska sparas. Man tar med ena handen och ger med den andra.

Det pågår ett intensivt arbete inom Försvarmakten kring hur de 500 miljonerna ska sparas ihop. Olika idéer och förslag prövas. Det finns risker för att man så småningom är tvungen att ta bort delar av insatsorganisationen för att klara betinget.

Frågan är hur detta kom till egentligen. Detta handlar inte om att man skulle pröva och redovisa och sedan ta beslut när man ser effekterna, utan det handlar om ett besked om att här ska det genomföras en besparing på 500 miljoner, punkt slut. Det fanns inte så mycket att välja på.

Frågan är: Är det en smart strategi att lägga ett beting där man inte har ett eget grepp över vad konsekvenserna är i slutändan? Vi får se till våren vad konsekvenserna möjligen blir av detta. Uppenbart är att regeringen i någon sorts blindo har gått in och sagt att nu ska det sparas 500 miljoner. De vet själva inte slutpunkten på vad det kommer att leda till.

Är det en bra strategi? Är det ett bra sätt att jobba? Är det ett sätt att ta ansvar och vara långsiktig och stabil?

Anf. 129 Försvarsminister KARIN ENSTRÖM (M) replik:

Herr ålderspresident! Jag tyckte att jag i mitt anförande försökte vara väldigt tydlig och beskriva precis hur regeringen försöker ta ett samlat grepp om Försvarmaktens långsiktiga ekonomi.

Här vill jag vara väldigt tydlig. Det uppdrag som vi givit i regeringsbeslut 5 handlar inte om att spara på försvaret, och det handlar inte om sänkta anslag. Det handlar om att genomföra den försvarspolitiska inrikt-

ning som riksdagen har beslutat och som Försvarsberedningen var eniga om i sin rapport från 2008. Även Socialdemokraterna var med där.

RB5 har beskrivits som en bantning, men det stämmer inte. Ni som någon gång har försökt er på bantning vet att man inte kan banta bort en övervikt som man befarar ska inträffa om fyra eller fem år. Här handlar det – mycket tydligt – om att ge Försvarsmakten i uppdrag att se över sina befarade personalkostnader som inträffar om ett antal år.

Vi ökar nu anslagen med 1,4 miljarder över fyra år. Det är det vi gör i den budget som vi står här och debatterar. Samtidigt som vi gör de satsningarna måste Försvarsmakten se över hur man ska hantera sina befarade kostnadsökningar, som ligger långt utöver den ram som vi tidigare har beställt.

Det har varit tydligt – det har kommit upp i debatten i dag också – att det gäller att säkerställa att den av riksdagen beslutade insatsorganisationen kan genomföras inom angivna ekonomiska ramar.

Då måste jag ställa en fråga tillbaka till Peter Hultqvist och Socialdemokraterna: Ska vi frångå den inriktning för Försvarsmaktens insatsorganisation som riksdagen har beslutat om och som Försvarsberedningen var överens om, eller har Peter Hultqvist och Socialdemokraterna plötsligt några helt andra pengar som ska plockas fram ur några byxfickor? De pengarna har vi inte sett något av. Jag tror att vi står inför en gemensam utmaning.

Jag vill gärna ha ett svar från Peter Hultqvist.

Anf. 130 PETER HULTQVIST (S) replik:

Herr ålderspresident! Om det hade varit så att ni hade tagit kontakt med oss innan ni lämnade skrivelsen och kravet till Försvarsmakten hade vi kunnat diskutera den här frågan. Men så gjordes det inte, utan ni skrev ert direktiv om att spara dessa 500 miljoner, och då är det ert ansvar.

Den tydlighet som du säger att du står för tycker jag inte är en realitet i det här sammanhanget. Jag tycker inte att det finns någon tydlighet. Det som pågår nu i Försvarsmakten är ett intensivt bollande med olika typer av besparingsalternativ och uppgifter runt om i hela landet för att få fram ett underlag som ska presenteras så småningom för regeringen.

Ingången i detta var inte så liberalt att det bara handlade om att pröva och titta lite grann, utan här var det skarpt läge: Pengarna ska levereras – punkt slut. Men regeringen hade egentligen ingen tanke i någon mer grundläggande mening på hur det konkret skulle falla ut. Det är det jobbet som Försvarsmakten gör nu, och då får vi till våren se hur det ser ut. Det är verkligheten.

Risk för att ta bort delar av insatsorganisationen är sådant som man bland annat funderar på i det här sammanhanget. Det har också i en skrivelse till regeringen varnats för minskad militär förmåga som en konsekvens av det här arbetet.

Försök nu inte att vältra över ansvaret på någon annan! Det togs ingen kontakt med mig eller någon annan i försvarsutskottet på vår sida innan ni gick ut och lade fram det här förslaget om besparingar.

Att hänvisa till Försvarsberedningen 2008 är något långsökt i sammanhanget. Jag kan påminna om att den försvarsberedningens beslut inte accepterades i vårt parti, bland annat när det gäller personalförsörjningen. Det är nog inget bra sätt att ta sig ur detta.

Därför återstår min fråga: Är det ett sätt att agera med stabilitet och långsiktighet att lägga upp en sådan här process på det här viset?

Prot. 2013/14:43
10 december

Anf. 131 Försvarsminister KARIN ENSTRÖM (M) replik:

Herr ålderspresident! Handen på hjärtat, Peter Hultqvist: Det är utmaningar som vi står inför tillsammans. Jag vänder mig helt och hållet mot den beskrivning som Peter Hultqvist gör av det uppdrag som Försvarsmakten har fått.

Som ni vet har vi under en längre tid haft inte bara en diskussion, utan det är så att vi inte har haft exakt samma uppfattning mellan myndigheten och Regeringskansliet om hur pengarna kan användas på mest effektiva sätt. Vad menar jag med det? Jo, den insatsorganisation som det beslutades om 2009 innehåller en fördelning mellan olika personalkategorier. Det vi har sett – det är Peter Hultqvist väl medveten om – är att Försvarsmakten har ändrat sina målsiffror efter hand. Målsiffrorna närmar sig mer och mer hur verkligheten ser ut just i dag.

När vi har fått in underlag från myndigheten kan regeringen inte sätta sig ned och hoppas att det ska lösa sig med tiden, utan vi har aktivt, som jag har beskrivit i mitt huvudanförande, visat hur regeringen tillsammans med Försvarsmakten arbetar med den långsiktiga ekonomin.

Det är en kombination av åtgärder. Det är en budgethöjning, en anslagshöjning. Det är ett uppdrag att Försvarsmakten ska se över sina kostnader på lång sikt när det gäller personalen, för att undvika att man hamnar i ett underskott längre fram, bland annat just genom att titta på fördelningen mellan personalkategorier. Styrningen från riksdagen är att öka andelen tidvis tjänstgörande och minska andelen heltidsanställda. Ett antal andra åtgärder vidtas nu samtidigt.

Försvarsmakten kommer att komma tillbaka och redovisa konsekvenserna, och därefter kommer regeringen att ta ställning.

Anf. 132 MIKAEL JANSSON (SD) replik:

Herr ålderspresident! Jag har här en utskrift från Tidskrift i Sjöväsendet, det första numret i år. Det är en del artiklar om marinmateriel. Framför allt är det en artikel av en kommandörkapten vid marintaktiska staben. Han leder i artikeln i bevis att anslagen för marinmateriel – alltså inom anslagen 1:3 och 1:4 – bör vara minst 4–4,5 miljarder per år. I det aktuella utslaget, vad man har kunnat få, ligger man på 1,5–3,4 miljarder per år, alltså väldigt mycket lägre. Man tror att det kommer att urholka marinens materiel.

Jag minns också förra året, när ÖB varnade för att en försvarsgren kanske behövde läggas ned på grund av bristande anslag till Försvarsmakten. Då läste jag ut att det kanske är marinen som är mest hotad.

Då är mina två frågor: Kommer antalet kvalificerade ytstridsfartyg i marinen att minskas kraftigt? Finns det risk för att försvarsgrenen marinen avvecklas helt?

Anf. 133 Försvarsminister KARIN ENSTRÖM (M) replik:

Herr ålderspresident! Jag vill inleda med att säga att jag har mycket svårt att se framför mig att Sverige och Sveriges försvar inte skulle ha behov av förmågor på alla de arenor som vi har, nämligen mark, luft och sjö. Därför skulle jag bli förvånad om det skulle komma in den typen av

*Försvar och samhällets
krisberedskap*

konkreta förslag från Försvarmakten. Jag ser framför mig att vi behöver förmågor när det gäller markstridskrafter, marinstridskrafter och luftstridskrafter.

I fråga om materiel och materielplanering är det, precis som den här debatten har vittnat om under hela kvällen, avgörande för vår försvarsförmåga att ha rätt materiel. Men en klok materielplanering är inte helt lätt att åstadkomma, eftersom vi har en obalans mellan hur vi avsätter medel i den ordinarie budgetprocessen, ett plus tre år, och Försvarmaktens materielplan, som sträcker sig över tio år.

Det är inte minst på grund av den obalansen som vi nu har tillsatt en utredning som ska titta på och ge förslag på hur vi kan få en klokare och bättre strategisk styrning av materielinvesteringarna, eftersom det handlar om mycket pengar och handlar om beslut som tas i dag som får konsekvenser på mycket lång sikt. Därför behöver vi hitta bättre system för att få en helhetssyn när det gäller materielinvesteringar. Det gäller också marin materiel, och det gäller olika fartygssystem.

Här gäller det att ha en strategisk överblick och att bädda för så kloka beslut som möjligt i framtiden. Det är det utredningen syftar till, och det är också den dialog som vi ständigt för med Försvarmakten när det gäller materiel och anskaffning.

Anf. 134 MIKAEL JANSSON (SD) replik:

Herr ålderspresident! Då går jag till luftstrid och materiel. När vi skulle besluta om anskaffning av Gripen E hade Högkvarteret och ÖB en utredning som sade: 60–80 plan är det minsta vi kan beställa för att upprätthålla ett rimligt luftförsvar. Beställer vi 60 flygplan krävs det väldigt mycket luftvärn. Beställer vi 80 plan krävs det lite mindre luftvärn.

Min fråga är: Kommer Försvarmakten inom överskådlig tid att få tillgång till långräckviddigt luftvärn?

Anf. 135 Försvarsminister KARIN ENSTRÖM (M) replik:

Herr ålderspresident! Jag vill återkomma till vad jag sade i min första replik, nämligen att materiel, oavsett till vilken arena det gäller, är en viktig förutsättning, tillsammans med rätt personal och att materielen och personalen får öva tillsammans – det är det som bygger försvarsförmåga.

Grunden till de beslut som vi har fattat när det gäller vår framtida luftförsvarsförmåga är att vi ser att det finns ett behov av att även i framtiden ha en avancerad luftförsvarsförmåga där stridsflygsystemet är en viktig del.

Alla som kanske bara har lyssnat under en kort tid på en försvarsbudgetdebatt inser att stridsflyg är en mycket kvalificerad förmåga, men det är också någonting som kostar pengar att utveckla. Här har vi haft tydliga krav, inte minst från riksdagen och från Försvarmakten, att vi ska ha en partner. Det har vi funnit i Schweiz, så att vi tillsammans kan utveckla denna förmåga.

Det är alltid en avvägning mellan vad man behöver för förmåga och vad man kan få ut för de pengar man lägger in. Då gäller det att fatta kloka strategiska beslut så att man bäddar för framtiden.

Det som vi nu har föreslagit och fått ett bemyndigande för är 60 plan. Samtidigt har vi en försvarsberedning som tittar på framtida behov totalt sett för Försvarsmakten. Vi har också en luftförsvarsutredning som ska titta på behovet av luftförsvarsförmåga ända bortom 2040.

Jag kan inte ställa någon fråga nu eftersom detta är min slutreplik. Jag får därför återkomma vid ett annat tillfälle. Men man kan naturligtvis fråga sig hur Sverigedemokraterna ser att de ska kunna finansiera de ofantliga ökningarna som de föreslår och som jag inte riktigt kan se som seriösa alternativ. Men det får bli en annan debatt.

Anf. 136 PETER RÅDBERG (MP) replik:

Herr ålderspresident! Jag tycker att det är mycket trevligt och bra att försvarsministern talar så väl om att stärka samhällets robusthet. Det gläder mig.

Då kommer jag osökt att tänka på precis det som jag själv nämnde, nämligen att vi behöver en ny nationell säkerhetsstrategi. Försvarsministern nämnde it-hot, polisen, naturolyckor och så vidare. En ny nationell säkerhetsstrategi ligger i och för sig kanske inte på ditt bord, Karin Enström, totalt sett. Det är mer övergripande. Men du är ändå inne på detta område. I PerP-en står det att Försvarsmakten vill ha en ny nationell säkerhetsstrategi. Jag skulle därför vilja att försvarsministern utvecklar det lite grann.

Min andra fråga handlar egentligen om det som hände i augusti 2012 då man tog beslutet om JAS-planen och talade om att det säkerhetspolitiska läget i vår omvärld kräver detta. Min fråga gäller inte JAS-planen utan hur försvarsministern ser just på det säkerhetspolitiska läget i vårt område i dag.

Anf. 137 Försvarsminister KARIN ENSTRÖM (M) replik:

Herr ålderspresident! Som jag sade i mitt huvudanförande är en av mina tre huvudprioriteringar just att vi ska kunna stärka samhällets robusthet och vår förmåga att förebygga och hantera kriser. Detta är komplext därför att det rör just en stor bredd av många olika typer av hot. Detta ska hela tiden vägas mot hur mycket man i förväg kan satsa. Hur stor del av våra samlade resurser ska vi kunna använda för att förebygga? Det är klart att man kan bygga ett samhälle som är mycket säkert, men det kanske inte ens fungerar och kanske inte är ett öppet samhälle. Och var ska kostnaderna falla?

Vi har en ansvarsprincip som jag tycker är bra. Men vi har också områden där vi kan förbättra robustheten. Vi förbereder nu på departementet en proposition som vi hoppas kunna lägga fram i riksdagen nästa år. Den kommer att ge en samlad bild av vilka initiativ regeringen har tagit på området för att stärka samhällets krisberedskap och resonera kring hur man kan gå vidare, inte minst med den enskilda individens ansvar för sin egen säkerhet, sin egen krisberedskap. I ett läge där krisen kommer måste samhällets resurser gå till den som är utsatt och inte kan klara sig själv. Men den som är någorlunda frisk och pigg måste kunna klara sig själv i större omfattning.

Det handlar också om vilka krav man kan ställa på privata aktörer. I dag är vi mycket beroende av el, och vi är beroende av telekommunikation. Det är privata leverantörer som står för dessa tjänster. Vilka krav kan

man ställa? Vilka krav kan olika aktörer i form av kommuner och lands-
ting på regional nivå ställa i upphandlingar? Det finns alltså en mängd
frågor.

Införande av en strategi är ingenting som vi har kallat det. Jag tror att
det behövs ett helhetsgrepp. Jag kan återkomma till det i nästa replik.

Anf. 138 PETER RÅDBERG (MP) replik:

Herr ålderspresident! I sista sekunden fick du fram ordet, Karin En-
ström. Men jag tycker att du talar om, om jag får ha en personlig uppfatt-
ning, en nationell säkerhetsstrategi eftersom du nämner alla dessa områ-
den. Det håller jag med om till hundra procent. Men det krävs ett samlat
grepp kring detta.

Risken är att de som har ansvar för detta bara tittar på del efter del
och inte ser denna helhet. Jag jämförde med händelsen i Norge som hela
Europa och även Sverige får ta lärdom av. Detta får inte hända en gång
till om en sådan situation skulle inträffa. Då menar vi att det krävs en
nationell säkerhetsstrategi som tar just ett helhetsgrepp, precis som du
talade om. Men du vill ändå inte gå hela vägen fram. Jag vore tacksam
om du kommenterar det.

Jag har en fråga om hur du ser på det säkerhetspolitiska läget just i
dag med anledning av det beslut som regeringen tog i augusti 2012 när
man bestämde sig för att köpa JAS E-planen. Då hänvisar man just till
det säkerhetspolitiska läget. Men jag vill ha ett svar på hur du ser på det
säkerhetspolitiska läget i vårt närområde just nu.

Anf. 139 Försvarsminister KARIN ENSTRÖM (M) replik:

Herr ålderspresident! Det känns bra att kunna vara överens om att det
finns behov av att förbättra oss på detta område. Om den exakta metoden
är en nationell strategi eller andra typer av åtgärder kanske vi kan åter-
komma till.

Jag vill gärna på en och en halv minut försöka ge min bild av vårt sä-
kerhetspolitiska läge. Jag har beställt ett arbete av några av er som sitter
här inne, nämligen den säkerhetspolitiska rapport som Försvarsbered-
ningen presenterade i juni i år. Där bekräftas den bild som jag har, näm-
ligen att vi har en Östersjöregion som präglas av stabilitet. Alla Östersjö-
länder är beroende av att vi kan handla och transportera varor och perso-
ner över Östersjön. Inte minst Ryssland är en av dem som är mest bero-
ende av ett lugnt och stabilt Östersjön därför att det är där som man har
en så stor del av sina inkomster i form av exportinkomster från olja och
gas.

Samtidigt ser vi, som också beskrivs i den säkerhetspolitiska rappor-
ten, att det verkligen är en föränderlig värld – det låter som en klyscha.
Förändringarna sker snabbt. Globaliseringen är här med full kraft. Det
innebär att vi är beroende av andra länder och andra länders beslut. Vi är
ett litet exportberoende land. Vi behöver därför bygga vår säkerhet i
samverkan med andra.

Jag ser inte heller ett hot om något direkt väpnat angrepp mot Sverige
inom överskådlig tid. Däremot är jag övertygad om att vi behöver ha en
försvarsförmåga. Den insatsorganisation som vi nu bygger syftar just till
att stärka vår försvarsförmåga.

Jag sätter inte ett likhetstecken mellan den ökande försvarsförmågan i Ryssland och ett ökat hot. Men självklart måste vi följa detta noga, och det gör vi.

Prot. 2013/14:43
10 december

*Försvar och samhällets
krisberedskap*

Anf. 140 ÅSA LINDESTAM (S):

Herr ålderspresident! Jag vill börja med att instämna i det som Peter Hultqvist har sagt tidigare och yrkar därmed bifall till reservationerna 1, 2 och 5.

Jag ska kortfattat uppehålla mig vid de frivilliga försvarsorganisationerna och sedan tala om Kustbevakningen.

Vi har reservationer på de områdena, och jag vill förtydliga reservationen om de frivilliga försvarsorganisationerna. Det handlar om att ha ett eget anslag för dem, där enbart deras pengar ligger och där ingen annan kan komma åt dem, så att de vet hur mycket pengar som finns. Det har vi haft två tillkännagivanden om i utskottet, och ändå ligger de tillsammans med alla andra pengar. Nu har det också hänt att regementen söder om oss, härifrån räknat, har tagit av det anslaget så att de frivilliga försvarsorganisationerna inte får det de egentligen skulle ha.

Nog om detta! Anna-Lena Sörenson kommer att förtydliga det än mer i ett kommande inlägg. Jag går över till Kustbevakningen.

Orsaken till att vi har en reservation om Kustbevakningen är att vi fick motioner under motionstiden om att Kustbevakningen gjorde fiskerikontroller. Det ska de göra; det är en av deras arbetsuppgifter. Men samtidigt fick vi höra att den nya myndigheten som bildades 2011 också gjorde fiskerikontroller, men då på land. Det ska de också göra; det är helt riktigt. De fartyg som utsattes var dock samma båtar – de fiskare som åkte ut upplevde att de fick alldeles för många kontroller.

Vi tittade lite närmare på det här. Fiskebåtarna finns ju inte i lika stor mängd numera, utan antalet har gått ned. Om vi säger att man startade med 100 procent är man nu nere på 25 procent. Det visade sig alltså när vi hörde efter att kontroller självklart drabbar båtarna oftare. På grund av det skrev vi en reservation där vi ansåg att man skulle se över Kustbevakningens arbetsuppgifter.

Förra veckan fick vi bjuda in vår gd för Kustbevakningen. Hon kom till utskottet, och vi trodde att vi skulle diskutera fiskerikontrollerna. Vi fick dock en allmän översyn av Kustbevakningen, och i den översynen upptäckte vi till vår förfäran att man står inför en svår ekonomisk kris i Kustbevakningen. De hade skissat på flera scenarier, där det värsta scenariot kommer att vara att man lägger sig vid kaj och inte kan åka ut över huvud taget samt säger upp en hel mängd människor. De kommer enbart att kunna åka ut när det verkligen är någonting som har hänt där ute. De kommer alltså inte att finnas ute på redde utan bara vänta.

Det är en framtid vi inte vill ha. Det var nytt för oss; vi hade inte förstått att det var riktigt så allvarligt. Tittar vi lite bakåt i historien ser vi att det är som försvarsministern säger: Det här beror på de fartyg och flygplan Kustbevakningen har anskaffat. De kanske inte har gjort det helt på eget bevåg utan också för att regeringen, beroende på den historia som har varit, tyckte att man måste ha stora fartyg.

Tittar vi vidare på Befogenhetsutredningen som var för många år sedan visar det sig att det där föreslogs att Kustbevakningen skulle få utökade befogenheter, bland annat när det gäller den brottsbekämpning som utförs. Till viss del fick man det, men inte fullt ut som utredningen föreslog. Tittar vi även på den SOU som har gjorts och som heter *Maritim samverkan* ser vi också där förslag på vad som skulle kunna göras. Den ligger nu på regeringens bord för utredning, och vi hoppas att det snart kommer förslag som kommer att lösa upp knutarna.

Jag var också inne och kikade lite på den nya myndigheten, Havs- och vattenmyndigheten, som övertog Kustbevakningens uppgifter vad gäller den fiskerikontroll som sker på land. Det visar sig på deras hemsida – på första sidan – att de riktar stor kritik mot sig själva. De hade tillsatt en utredning som visade att de inte klarade arbetsuppgiften fullt ut. Myndigheten tillhör inte försvarsutskottet, men det kanske är dags nu att titta över vem som gör vad. Kanske ska man inte ha så många delar med spridda arbetsuppgifter på olika myndigheter, utan kanske måste man för att klara ekonomin återgå till hur det var tidigare. Det gjordes också betydligt fler fiskerikontroller när det låg på Kustbevakningen; de hade det som en av sina stora uppgifter.

Vi har skaffat fartygen för olje- och kemikaliebekämpning ute till havs när det händer någonting, och det är vi i dagsläget oroliga för med den ökade båttrafik vi kan se. Det är helt nödvändigt att klara av miljöre- äddningen, men vi måste också kunna täcka våra kuststräckor och hav ifall det händer någonting där. Kustbevakningen är alltså en väldigt viktig myndighet för oss, och vi skulle önska att vi kunde titta betydligt mycket mer på det och försöka lösa uppgifterna. Det är nämligen en viktig organisation.

Anf. 141 HANS WALLMARK (M):

Herr ålderspresident! Låt mig uttrycka min glädje över att se ålderspresidenten som tjänstgörande talman i denna sena timme i kammaren. Jag måste också säga att kollegan Peter Rådberg med sin smoking har tagit riksdagens klädkod till helt nya och oanade nivåer. Han är ett inspirerande föredöme, som dock inte kommer att följas av speciellt många.

Herr ålderspresident! Före det att jag i allmänna val tilldelades det hedersamma uppdraget att representera norra och östra Skåne i riksdagen var jag redaktör och politisk skribent. Det kanske inte är alldeles okänt för herr ålderspresidenten. Ifall jag som politisk skribent hade förberett mig för att bevaka den här försvarsbudgetdebatten hade jag sannolikt börjat läsa utskottets betänkande – och jag hade börjat bakifrån. Rätt många läser ju sina dagliga, prasslande papperstidningar så. Man ska läsa en tidning på ungefär det sättet, alltså att man börjar bakifrån.

På s. 59, det vill säga den näst sista sidan – den sista sidan är tom – finns bil. 3. Där finns förslag till beslut, och det landar på sammanlagt 47 miljarder och 196 miljoner. På sidan bredvid finns bil. 2, och den tycker jag är mycket intressant att ta del av, herr ålderspresident. Där framgår nämligen att Alliansens fyra partier ställer sig bakom regeringens förslag.

Socialdemokraterna tycks numera, om man läser bilagan rätt, ta rygg på M, FP, C och KD. Det är väldigt glädjande. Men läser man bilagan ser man också att Vänsterpartiet anser att tiden är inne för att redan nästa år dra ned inom försvarsområdet med 1 miljard, och Miljöpartiet hugger till

med 1,6 miljarder. Långsiktigt talar vi också om att V vill se -3,4 miljarder de kommande tre åren, och MP vill se -7,2 miljarder under de kommande fyra åren.

Vilken tydlig skillnad, herr tjänstgörande ålderspresident och talman! Vi i Alliansen föreslår i detta budgetförslag ökade resurser om sammanlagt 1,4 miljarder under de kommande åren. Nästa år ökar anslaget med 200 miljoner, och detta tillskott ökas stegvis för att 2017 uppgå till totalt sett 500 miljoner kronor.

Därför tillhör jag dem som ser fram emot kommande valdebatter inom försvarsområdet. Den fråga som måste ställas är nämligen: Om det skulle bli regeringsskifte och om Alliansen skulle ersättas – vad blir det för politik som kommer därefter? Blir det en socialdemokratisk politik, som just nu i kronor och ören ligger rätt nära Alliansen, eller blir det Vänsterpartiets neddragning med 3 miljarder – eller blir det Miljöpartiets drygt -7 miljarder? Eller blir det en kombination av alltsammans?

Våra satsningar på sammanlagt 1,4 miljarder bör sakligt sett beskrivas som någonting betydligt mer än en puts i marginalen. Om ett tillskott på 1,4 utgör en puts i marginalen, hur kommer det sig att Socialdemokraternas föreslagna tillskott är på hela 0 kronor mer än regeringens?

Förstärkningen av försvarets anslag går till förbandsverksamheten. Till detta ska också läggas det tillskott riksdagen ställde sig bakom redan förra året med anledning av anskaffningen av nästa generations JAS Gripen. Sammanlagt tillförs nära 7 miljarder till försvarsanslaget över den kommande tioårsperioden. Och precis som kollegan och vännen Allan Widman sade får man kanske gå tillbaka till 70-talet för att hitta den typen av resursförstärkningar.

Herr ålderspresident! I realiteten levererar inte Socialdemokraterna en enda krona extra till försvaret i sitt budgetförslag. Lägg därtill en historik full av nedskärningar, senast inför valet 2010 då man tillsammans med Miljöpartiet och Vänsterpartiet ville minska försvarsanslaget med icke alldeles försumbara 2 miljarder kronor. Låt mig uttrycka det på följande sätt: Det är en uppenbar kontrast mellan ord och handling!

När vi ändå talar om historien kan det vara värt att påminna om vad som skett under tidigare socialdemokratiska regeringar.

Efter att jag var politisk redaktör och skribent i tidningsvärlden blev jag kommunalråd och kommunstyrelsens ordförande i Ängelholm. Jag hade då under de första åren på 2000-talet att hantera konsekvenserna av F 10:s avveckling och stängning, och det skedde utan en endaste hjälpande hand av den dåvarande socialdemokratiska regeringen. Jag vet personligen som handläggande, tjänstgörande och ansvarigt kommunalråd och kommunstyrelseordförande att försvarspolitik under dessa år stavades förbandsnedläggningar. Då rök verksamhet efter verksamhet, och det är en kontrast till dagens läge.

Även här finns det alltså all anledning att påminna om tidigare socialdemokratisk diskrepans mellan ord och handling. Våra män och kvinnor i uniform som tjänar vårt land och försvaret av vår frihet runt om i världen förtjänar bättre än att fungera som budgettekniska krockkuddar. Och som sagt: Vilket mandat eftersträvar Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet tillsammans inför 2014 och ett för dem hett eftertraktat regeringsskifte? Vad ska göras tillsammans?

Inget parti kan ensamt regera Sverige. I riksdagen söker därför Socialdemokraterna fortlöpande samarbete med två partier vars bärande idéer är att genomföra stora besparingar inom försvaret. Jag påminner än en gång om att Miljöpartiet föreslår nedskärningar i försvarsbudgeten på 7,2 miljarder över fyra år och Vänsterpartiet med 3,4 miljarder över de närmaste tre åren.

Herr ålderspresident! Oppositionen har även lagt några reservationer i betänkandet.

Peter Hultqvist med flera anser att regeringens reformering av bidragsstrukturen för frivilligorganisationerna ”inte skapar tillräckligt goda förutsättningar för att organisationerna ska kunna utgöra en långsiktig resurs inom svensk krishantering och därmed undvika en långsiktigt negativ utveckling”.

Även om jag inte delar deras oro för bidragsstrukturens negativa konsekvenser delar jag uppskattningen av frivilligorganisationerna. Således kan det vara på sin plats att beakta följande vad gäller frivilligorganisationerna.

Frivilligorganisationerna och deras verksamhet har utgjort och kommer fortsatt att utgöra ett viktigt bidrag till vårt lands försvar. Dels är deras arbete av stor vikt vad gäller försvarets folkliga förankring, dels är de en god källa för rekrytering till övriga delar av försvarets olika verksamheter. Den nya anslagsmodellen är i allt väsentligt bra och premierar de frivilligorganisationer som levererar relevant verksamhet till rätt kvalitet.

I detta sammanhang är det värt att notera att representanter för frivilligorganisationerna faktiskt deltog aktivt i arbetet med att ta fram den nya fördelningsmodellen. I remissomgången som föregick införandet av den nya modellen ställde sig hela 16 av de 18 frivilliga försvarsorganisationerna positiva till reformen. Utöver detta inkom dessa frivilligorganisationer med en skrivelse under hösten 2011 där de pekar på vikten av att avvakta utfallet innan någon bestämd analys låter sig göras. De vill således vänta i tre år med att utvärdera den nya fördelningsmodellen.

Herr ålderspresident! Det finns även en annan reservation i betänkandet, denna gång om Kustbevakningens uppdrag. Även denna reservation föranleder några observationer. Och, ja, givetvis delar vi synen på Kustbevakningen som ”en myndighet som anförtrotts viktiga befogenheter inom räddningstjänst, kontrollverksamhet och brottsbekämpande verksamhet. Kustbevakningen ska bl. a. svara för olje- och kemikaliebekämpning till sjöss, havsfiskeövervakning och fiskerikontroller till sjöss.”

Så långt är vi eniga. Däremot ställer vi oss frågande till bakgrunden till förslaget att genomföra en översyn av Kustbevakningens resursanvändande utifrån enskilda klagomål avseende fiskerikontroller som framgår av reservationen. Här verkar det föreligga en klart bristande proportionalitet mellan orsak och verkan. Om missnöje med några fiskerikontroller ska föranleda en översyn av hela verksamheten, vilken respons kommer då att krävas från de rödgröna när verkliga problem uppstår? Jag tillhör dem – och jag tror att Åsa Lindestam också gör det – som tror att sådana kan vänta runt hörnet.

Det är ingen hemlighet att det pågår ett arbete med att se över myndighetens resurser, både i utredningar och i ett internt arbete för att förbättra effektiviteten.

Utskottet har som respons på reservationen konstaterat att regeringen tidigt såg behovet av att använda maritima resurser på ett mer effektivt sätt, då man den 19 maj 2011 tillsatte en särskild utredare med uppgift att föreslå ett effektivt och flexibelt utnyttjande av samhällets samlade maritima resurser genom stärkt operativ samordning av och samverkan mellan olika myndigheter. Utredarens förslag överlämnades den 4 juli 2012 och bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Utskottet konstaterar dessutom att Försvarsmakten och Kustbevakningen redan under förra året ingick avtal om ett utökat samarbete för att stärka ömsesidigt utbyte och öka effektiviteten för båda parter.

Med detta, herr ålderspresident, vill jag yrka avslag på samtliga motioner och bifall till betänkandets förslag i dess helhet.

(Applåder)

Anf. 142 CLAS-GÖRAN CARLSSON (S):

Herr ålderspresident! Två och en halv timme in i debatten om betänkande FöU1 *Försvar och samhällets krisberedskap* är det inte så lätt att hitta några nya ingångar, men jag ska i alla fall göra ett enkelt försök.

I proposition 1, utgiftsområde 6, punkt 2.3, *Ekonomisk styrning m.m.* beskrivs att Försvarsmakten våren 2012 lämnade in ett underlag till regeringen, ett underlag där man bedömde att det kommer att uppstå obalans mellan verksamhet och ekonomi i perspektivet 2019.

Regeringen beskrev senare i budgetpropositionen 2013 att Regeringskansliet har inlett ett arbete i syfte att skapa balans. Detta arbete skulle ge regeringen möjlighet att fatta strategiska beslut för att kunna fullfölja det senaste försvarspolitiska inriktningsbeslutet.

Regeringen begärde senare kompletterande underlag, och Försvarsmakten lämnade en redovisning i februari 2013 som senare kompletterades med det årliga budgetunderlaget – ett budgetunderlag som i huvudsak visar ekonomisk balans 2014–2016.

I maj 2013 beslutar sedan regeringen i regeringsbeslut 5 att Försvarsmakten ”varaktigt” ska minska personalkostnaderna med 500 miljoner från 2019.

Ekonomistyrningsverket har fått i uppdrag att redovisa hur den finansiella styrningen och uppföljningen av Försvarsmakten och dess stödverksamhet kan förbättras. En särskild utredare ska se över hur regeringen styr investeringar i försvarsmateriel.

När det gäller PRIO, det integrerade resurs- och ekonomiledningssystemet, följer regeringen arbetet.

Herr ålderspresident! Varför alla dessa beskrivningar av vad som pågår mellan regeringen och Försvarsmakten? Jo, i mina ögon blir kopplingen uppenbar till den kritik som Riksrevisionen riktade när det gällde besparingar i försvarets materielförsörjning och den så kallade Genomförandegruppens arbete.

Jag hörde ministern tidigare tala om att Regeringskansliet tar ett samlat grepp. Vi skulle för vår del vilja understryka vikten av renodlade roller mellan regeringen och Försvarsmakten, så att ansvar på rätt nivå kan utkrävas om olyckan är framme. Här finns det definitivt lärdomar för regeringen att överföra till arbetet med att genomföra en personalförsörjning i balans, om man tittar bakåt på de revisionsrapporter som lämnats.

Herr ålderspresident! Vi socialdemokrater har under den här mandatperioden träffat en rad överenskommelser med regeringen. Vi har valt att göra detta trots att regeringen med knapp majoritet drev igenom en av de största förändringarna för Försvarsmakten sedan värnpliktens införande, nämligen dess avskaffande i form av en ny personalförsörjning byggd på frivillighet.

Vi har valt de breda överenskommelsernas väg för att Sverige som nation mår bättre av brett förankrade och långsiktiga uppgörelser inom försvars- och säkerhetsområdet.

Herr ålderspresident! Vi välkomnar regeringens förstärkning av förbandsanslaget. Det är ett ganska givet välkomnande eftersom det i stort sett följer den idé som vi socialdemokrater förgäves försökte få stöd för i förra årets budgetbehandling – den gången utan resultat. Men tydligen blir det enklare för regeringen om man själv får stå som avsändare av förslagen än som mottagare från en konstruktiv opposition. Kanhända är det ett resultat av spinndoktorer och trianguleringskonstnärer – vad vet jag?

Det är onekligen intressant att Cecilia Widegren tidigare i debatten i dag lyfte fram det här som en klar möjlighet att lyfta pengar från internationella insatser när man samtidigt kan ta del av debatten i kammaren för ett år sedan. Cecilia Widegren yttrade då att Socialdemokraterna minskar med 300 miljoner kronor när det gäller internationella insatser. Det var en tydlig markering: minskad internationell solidaritet. Jag förmodar att samma måttstock gäller i dag som gällde förra året.

Vi fortsätter att öppna för konstruktiva samtal om ytterligare överföringar från anslaget 1:2, precis som Peter Hultqvist tidigare var inne på.

Mot bakgrund av den beskrivning jag gjorde när det gäller regeringens katalog av åtgärder för ekonomisk styrning och uppföljning borde det vara fullt möjligt att återkomma med besked redan under löpande budgetår och då gärna för att förstärka materielanslaget 1:3 – allt i enlighet med vår reservation nr 2.

Herr ålderspresident! Personalförsörjning, JAS 39 Gripen och försvarets logistik – listan kan som sagt göras lång på de överenskommelser vi har träffat gemensamt de senaste åren. Men jag vill, liksom utskottets borgerliga ledamöter brukar göra, betona vikten av att vårda de överenskommelser vi träffat.

När det gäller försvarets logistik står följande rader i propositionen: En förutsättning för omställning av försvaret är vidare att de 760 miljoner som ska frigöras inom materiel- och logistikförsörjning fullt ut kan tillgodoräknas till användbara och tillgängliga förband.

Samtidigt beskrivs det i propositionen att delar av beslutade rationaliseringar kan bli svåra att genomföra. Regeringen har fått kvartalsvisa uppföljningar och följt hur de båda myndigheterna genomfört sina uppdrag att rationalisera försvarslogistiken.

Herr ålderspresident! När vi träffade överenskommelsen om försvarets logistik var vi socialdemokrater tydliga med vår begäran om återrapportering till utskottet och riksdagen om utvecklingen av arbetet. Jag noterar att återrapporteringen hittills varit sparsam. Jag är medveten om att året inte är slut, och det är också anledningen till att vi har avvaktat med att begära återrapportering.

Men återigen: Regeringen skriver i propositionen om svårigheterna med genomförandet, och jag förutsätter att regeringen vårdar vår överenskommelse och återkommer med en fylligare rapportering.

Herr ålderspresident! Låt mig avslutningsvis rikta några ord till Hans Wallmark. Ska vi ägna oss åt historiebeteckning skulle jag kunna plocka fram exempelvis moderata budgetar från 90-talet som inte heller alltid är trevlig läsning. Jag väljer dock att bedöma vad som ligger på bordet här och nu och vad vi har att göra framåt. Jag är, som jag sade tidigare, beredd att vårda de överenskommelser vi har träffat på de nivåer där vi ligger i dag.
(Applåder)

Anf. 143 HANS WALLMARK (M) replik:

Herr ålderspresident! Jag känner Clas-Göran Carlsson som en duktig och seriös försvarspolitiker och vill gärna att dessa positiva ord ska noteras. Därför kan jag också med stor trovärdighet säga att jag uppskattar det tal som relativt återkommande kommer från Socialdemokraterna om konstruktiva åtgärder och lösningar. Vi har precis som Clas-Göran Carlsson pekar på slutit ett antal överenskommelser, och de är till för att vårdas. I denna del tycker vi lika.

Dock är detta en försvarsbudgetdebatt, och Clas-Göran Carlsson påpekar att det handlar om här och nu. Då får vi läsa tabellverket. Socialdemokraterna tar helt rygg på alliansregeringen och dess förslag. Vänsterpartiet föreslår minus 1 miljard och Miljöpartiet minus 1,6 miljarder.

Vi går in i valåret 2014, då både Socialdemokraterna och Moderaterna kommer att eftersträva regeringsmakten och förtroendet att förvalta staten och statens ansvarsområden.

Jag vet vad jag lutar mig mot. Jag lutar mig mot en allians av fyra partier. Vi levererar vår åttonde alliansbudget tillsammans, och det är den åttonde försvarsbudgeten vi diskuterar där vi fyra partier tycker och agerar helt gemensamt.

Vilken politik representerar Clas-Göran Carlsson och de rödgröna? Är det Socialdemokraternas som tar rygg på Alliansen? Är det Vänsterpartiets som vill minska med 1 miljard, eller är det Miljöpartiets som vill minska med 1,6 miljarder?

Anf. 144 CLAS-GÖRAN CARLSSON (S) replik:

Herr ålderspresident! För en gångs skull ska jag i ett replikskifte i kammaren vara oerhört tydlig. Socialdemokraterna går till val på ett socialdemokratiskt valprogram. Vi har valt att stå för vår egen politik. Vi går till val och möter väljarna med de prioriteringar som vi själva gör.

Jag är inte säker på att Miljöpartiet eller något annat parti skulle vilja ta rygg på oss och räkna sig som ett stödparti så som de små borgerliga partierna gör till Moderaterna.

Jag tror att väljarna uppskattar att varje parti går till val på sina premisser och prioriteringar och väljer att göra det på ensam väg för att sedan, i likhet med traditionen i historien, träffa de överenskommelser som krävs för att få en stabil regering efter valet. Jag är inte ett dugg rädd för att beträda den vägen.

Anf. 145 HANS WALLMARK (M) replik:

Herr ålderspresident! Senast jag tittade på en opinionsmätning hade Socialdemokraterna 33 eller 34 procent. Men jag kan vara hygglig och säga att Socialdemokraterna skulle kunna ligga på 35 procent. Då krävs det enligt min matematik ungefär 15 procentenheter till för att nå majoritet. Man måste alltså samverka med minst två partier till. Då ligger det nära till hands att tro att det är de rödgröna partierna som ska samverka.

Då blir det intressant eftersom Vänsterpartiet för de kommande åren föreslår neddragningar på 3,4 miljarder och Miljöpartiet på 7,2 miljarder. Om Socialdemokraterna med sitt 35-procentiga mandatstöd ska bilda regering får de göra de med dessa två partier, och vad får det då för konsekvenser?

Ska man göra neddragningar de kommande åren med 3,4 miljarder eller 7,2 miljarder får det självklart konsekvenser. Det får konsekvenser för insatsorganisationen, för materiel och för internationella insatser, och det får sannolikt konsekvenser för ett antal myndigheter.

Därför är det en rimlig fråga. Har ni ungefär 35 procent av svenska folket bakom er och eftersträvar regeringsmakten och vill vara ett regeringsunderlag måste ni kunna svara på frågan från de försvarsintresserade: Vilken politik får Sverige?

Jag förstår vilken politik Sverige får med Socialdemokraterna, men vilken politik får Sverige med en ny regering?

Anf. 146 CLAS-GÖRAN CARLSSON (S) replik:

Herr ålderspresident! Hans Wallmark kan säkert räkna upp fler områden och frågor som han vill ha svar på när det gäller det förmodade vägvalet efter valet 2014. Men återigen: Jag står här som representant för Socialdemokraterna. Jag tar ansvar för vår politik och för de förslag vi lägger fram.

Hans Wallmark med kolleger kunde ha ställt frågan till de vänsterpartister och miljöpartister som tidigare deltog i debatten hur de ser på sina vägval.

Vi har valt att träffa ett antal överenskommelser med den borgerliga regeringen de senaste åren. Det markerar vår ambition att göra upp i brett samförstånd med så många partier som möjligt i denna kammare. Denna väg kommer vi att fortsätta även när det gäller försvarspolitik.

Jag förmodar att den pågående försvarsberedning där Hans Wallmark är en av deltagarna har samma ambition, nämligen att komma överens. Denna försvarsberedning ska leverera sina svar ett halvår före valet. Jag hoppas och förutsätter att det är i bred enighet som denna försvarsberedning stakar ut politiken för försvarsområdet i framtiden.

Anf. 147 ANNA-LENA SÖRENSON (S):

Herr ålderspresident! Som sista talare i den här debatten denna sena kväll ska jag hålla mig kort. Dagen har varit lång för de flesta av oss. Jag tror att till och med julfesterna börjar lida mot sitt slut, så vi hinner nog inte ens dit. Jag kommer säkert inte heller att utnyttja alla mina åtta minuter.

Men jag vill utnyttja min tid till att börja med att yrka bifall till våra reservationer 1, 2 och 5.

Sedan vill jag uppehålla mig vid punkten om de frivilliga försvarsorganisationerna.

Herr ålderspresident! Precis som fastslås i betänkandet har utskottet och riksdagen tidigare framhållit hur betydelsefulla de frivilliga försvarsorganisationerna är för att både det militära och det frivilliga försvaret ska kunna fullgöra sina uppdrag på ett bra och kostnadseffektivt sätt.

Frivilligrörelserna bidrar också i hög grad till att förankra försvaret av vårt land, vår säkerhet och våra värderingar hos medborgarna. Medborgarna i Sverige känner i stor utsträckning ett stort ansvar för att bidra till vår säkerhet, skapa ett gott liv och bygga ett gott samhälle för alla. Ofta ser vi prov på ett starkt engagemang för att hjälpa till. På senare tid har till exempel människor visat sitt engagemang och sin vilja i rörelsen Missing people. Frivilligorganisationerna gör ett ovärderligt arbete i att kanalisera detta engagemang och förtjänar därför stor respekt och förståelse för sitt arbete.

Precis som regeringen konstaterar i budgetpropositionen finns det när det gäller samhällets krisberedskap behov av att stärka arbetet med att stödja och informera allmänheten och näringslivet om ansvar och möjligheter för att trygga den enskildes säkerhet. I det arbetet, herr ålderspresident, kommer just frivilligorganisationernas kompetens och organisation mycket väl till pass, och de behöver få förutsättningar att utveckla metoder, idéer och innovationer för att ge möjlighet till större delaktighet för medborgarna och öka insikten om det egna ansvaret för att förebygga och hantera kriser.

De frivilligorganisationer som skulle kunna ta på sig ett sådant arbete med civil krishantering var de som fick vidkännas de största försämringarna vid borttagandet av det särskilda organisationsstödet och vid införandet av den nya fördelningsmodellen.

Riksdagen har vid två tillfällen markerat hur viktigt det är att civilsamhällets företrädare, i detta fall de frivilliga försvarsorganisationerna, är oberoende. Frivilligorganisationerna behöver som en del av civilsamhället stå fria i sitt arbete och inte vara beroende av starka myndigheter, som i en budgetprocess – ungefär som försvarsministern gav exempel på för en stund sedan – kanske är pressade att skära kostnaderna och då väljer att inte beakta frivilligorganisationernas behov.

Frihet och oberoende är väsentligt för den idé- och organisationsutveckling som så väl behövs för att kunna attrahera moderna människor och för att kunna förnya sin verksamhet.

Därför, herr ålderspresident, anser vi socialdemokrater att frivilligorganisationerna måste stödjas i sitt arbete, och därför bör regeringen respektera riksdagens två tidigare tillkännagivanden om att återinföra det särskilda organisationsstödet för de frivilliga försvarsorganisationerna.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 11 december.)

17 § Bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:
Konstitutionsutskottets betänkande
2013/14:KU32 Prövning av fråga om tillämpligheten av 5 kap. 12 § riksdagsordningen i visst fall (bet. 2013/14:FiU16)

Civilutskottets betänkande
2013/14:CU1 Utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik

Miljö- och jordbruksutskottets betänkanden
2013/14:MJU1 Utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård
2013/14:MJU2 Utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel

18 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 10 december

2013/14:174 Kameror och jämförelse med underrättelseregister
av *Anders Karlsson* (S)

till justitieminister Beatrice Ask (M)

2013/14:175 Brottsbekämpande myndigheters telekostnader
av *Anders Karlsson* (S)

till justitieminister Beatrice Ask (M)

2013/14:176 Högre skatt vid pensioneringsåret
av *Christina Oskarsson* (S)

till finansminister Anders Borg (M)

2013/14:177 Taxifusket

av *Anders Karlsson* (S)

till statsrådet Catharina Elmsäter-Svärd (M)

2013/14:178 Miljözoner

av *Jan-Olof Larsson* (S)

till näringsminister Annie Lööf (C)

2013/14:179 Syftet med miljözoner

av *Jan-Olof Larsson* (S)

till miljöminister Lena Ek (C)

2013/14:180 Skenutvandring och skatteflykt

av *Hans Olsson* (S)

till finansminister Anders Borg (M)

2013/14:181 Skatteamnestin för förmögenhetsskatteflyktingar

av *Hans Olsson* (S)

till finansminister Anders Borg (M)

2013/14:182 Skatteflykten genom Liechtenstein

av *Hans Olsson* (S)

till finansminister Anders Borg (M)

2013/14:183 Tullverkets befogenheter att lagra trafikuppgifter
av *Anders Karlsson* (S)
till finansminister Anders Borg (M)

2013/14:184 Tullkontroll vid postutväxlingskontor
av *Anders Karlsson* (S)
till finansminister Anders Borg (M)

2013/14:185 Uppgiftsmöjligheter i brottsbekämpande syfte
av *Anders Karlsson* (S)
till finansminister Anders Borg (M)

2013/14:186 Tullverket
av *Anders Karlsson* (S)
till finansminister Anders Borg (M)

2013/14:187 Neddragningen av gränsskyddet
av *Anders Karlsson* (S)
till finansminister Anders Borg (M)

2013/14:188 Tjänstehundar
av *Christina Oskarsson* (S)
till försvarsminister Karin Enström (M)

2013/14:189 Sveriges avgift till EU
av *Mikael Damberg* (S)
till statsminister Fredrik Reinfeldt (M)

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll
tisdagen den 17 december.

19 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

den 9 december

2013/14:142 Åtgärder mot svag tillväxt
av *Peter Persson* (S)
till finansminister Anders Borg (M)

2013/14:149 Kassalagen för torg och marknader
av *Eva Flyborg* (FP)
till finansminister Anders Borg (M)

den 10 december

2013/14:157 Skadestånd till omyndigt våldtäktsoffer
av *Hans Hoff* (S)
till justitieminister Beatrice Ask (M)

2013/14:170 Lotteridomstolar i Halland
av *Hans Hoff* (S)
till justitieminister Beatrice Ask (M)

2013/14:171 Krav på skriftliga avtal och fullmakter vid telefonförsäljning

av *Helene Petersson* i Stockaryd (S)
till statsrådet *Birgitta Ohlsson* (FP)

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 17 december.

20 § Kammaren åtskildes kl. 22.23.

Förhandlingarna leddes
av förste vice talmannen från sammanträdets början till och med 8 §
anf. 28 (delvis),
av talmannen därefter till och med 9 § anf. 57 (delvis),
av förste vice talmannen därefter till ajourneringen kl. 13.19,
av talmannen därefter till ajourneringen kl. 13.33,
av förste vice talmannen därefter till och med 13 §,
av tjänstgörande ålderspresidenten *Mats Odell* därefter till ajourneringen
kl. 15.53,
av tjänstgörande ålderspresidenten *Krister Örnfjäder* därefter till och med
16 § anf. 116 (delvis),
av tjänstgörande ålderspresidenten *Mats Odell* därefter till och med 16 §
anf. 141 (delvis) och
av tjänstgörande ålderspresidenten *Krister Örnfjäder* därefter till sam-
manträdets slut.

Vid protokollet

ANDERS NORIN

/Eva-Lena Ekman

1 § Justering av protokoll.....	1
2 § Meddelande om statsministerns frågestund	1
3 § Anmälan om faktapromemorior	1
4 § Anmälan om uppteckningar vid EU-nämndens sammanträden.....	1
5 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	2
6 § Ärende för hänvisning till utskott	3
7 § Ärenden för förnyad bordläggning	3
8 § Näringsliv	3
Näringsutskottets betänkande 2013/14:NU1	3
Anf. 1 JENNIE NILSSON (S).....	3
Anf. 2 JONAS ERIKSSON (MP).....	6
Anf. 3 ANNA HAGWALL (SD)	8
Anf. 4 KENT PERSSON (V)	10
Anf. 5 LARS HJÄLMERED (M).....	13
Anf. 6 JENNIE NILSSON (S) replik	16
Anf. 7 LARS HJÄLMERED (M) replik.....	16
Anf. 8 JENNIE NILSSON (S) replik	17
Anf. 9 LARS HJÄLMERED (M) replik.....	17
Anf. 10 KENT PERSSON (V) replik.....	18
Anf. 11 LARS HJÄLMERED (M) replik.....	19
Anf. 12 KENT PERSSON (V) replik.....	19
Anf. 13 LARS HJÄLMERED (M) replik.....	19
Anf. 14 EVA FLYBORG (FP).....	20
Anf. 15 JENNIE NILSSON (S) replik	23
Anf. 16 EVA FLYBORG (FP) replik.....	23
Anf. 17 JENNIE NILSSON (S) replik	24
Anf. 18 EVA FLYBORG (FP) replik.....	24
Anf. 19 ANDERS AHLGREN (C).....	25
Anf. 20 JENNIE NILSSON (S) replik	28
Anf. 21 ANDERS AHLGREN (C) replik	28
Anf. 22 JENNIE NILSSON (S) replik	28
Anf. 23 ANDERS AHLGREN (C) replik	29
Anf. 24 KENT PERSSON (V) replik.....	30
Anf. 25 ANDERS AHLGREN (C) replik	30
Anf. 26 KENT PERSSON (V) replik.....	31
Anf. 27 ANDERS AHLGREN (C) replik	31
Anf. 28 MATS ODELL (KD)	32
Anf. 29 JENNIE NILSSON (S) replik	34
Anf. 30 MATS ODELL (KD) replik	35
Anf. 31 JENNIE NILSSON (S) replik	35
Anf. 32 MATS ODELL (KD) replik	36
Anf. 33 JONAS ERIKSSON (MP) replik	36
Anf. 34 MATS ODELL (KD) replik	37
Anf. 35 JONAS ERIKSSON (MP) replik	38

Anf. 36 MATS ODELL (KD) replik.....	38
Anf. 37 KENT PERSSON (V) replik.....	39
Anf. 38 MATS ODELL (KD) replik.....	39
Anf. 39 KENT PERSSON (V) replik.....	40
Anf. 40 MATS ODELL (KD) replik.....	40
Anf. 41 INGELA NYLUND WATZ (S).....	41
Anf. 42 LARS HJÄLMERED (M) replik	42
Anf. 43 INGELA NYLUND WATZ (S) replik	43
Anf. 44 LARS HJÄLMERED (M) replik	43
Anf. 45 INGELA NYLUND WATZ (S) replik	43
Anf. 46 HANS ROTHENBERG (M).....	44
Anf. 47 PENILLA GUNTHER (KD).....	46
(Beslut fattades under 13 §.)	47
9 § Utbildning och universitetsforskning.....	47
Utbildningsutskottets betänkande 2013/14:UbU1	47
Anf. 48 IBRAHIM BAYLAN (S).....	47
Anf. 49 JABAR AMIN (MP).....	50
Anf. 50 CARINA HERRSTEDT (SD).....	52
Anf. 51 ROSSANA DINAMARCA (V).....	55
Anf. 52 TALMANNEN	58
Anf. 53 JABAR AMIN (MP) replik.....	58
Anf. 54 ROSSANA DINAMARCA (V) replik.....	59
Anf. 55 JABAR AMIN (MP) replik.....	59
Anf. 56 ROSSANA DINAMARCA (V) replik.....	59
Anf. 57 TOMAS TOBÉ (M).....	60
Anf. 58 IBRAHIM BAYLAN (S) replik.....	63
Anf. 59 TOMAS TOBÉ (M) replik.....	64
Anf. 60 IBRAHIM BAYLAN (S) replik.....	64
Anf. 61 TOMAS TOBÉ (M) replik.....	65
Anf. 62 JABAR AMIN (MP) replik.....	65
Anf. 63 TOMAS TOBÉ (M) replik.....	66
Anf. 64 JABAR AMIN (MP) replik.....	66
Anf. 65 TOMAS TOBÉ (M) replik.....	67
(forts. 14 §).....	67
Ajournering.....	67
Återupptagna förhandlingar	67
10 § Tyst minut för att hedra minnet av Nelson Mandela	68
Anf. 66 TALMANNEN	68
Ajournering.....	68
Återupptagna förhandlingar	68
11 § Beslut om ärenden som slutdebatterats den 5 december	68
JuU1 Utgiftsområde 4 Rättsväsendet	68
NU2 Utgiftsområde 19 Regional tillväxt	72
MJU7 En hållbar rovdjurspolitik.....	74
12 § Beslut om ärende som slutdebatterats den 6 december	75
SfU1 Utgiftsområdena 10, 11 och 12 inom socialförsäkringsområdet	75

13 § Beslut om ärende som slutdebatterats vid dagens sammanträde	81
NU1 Utgiftsområde 24 Näringsliv	81
14 § (forts. från 9 §) Utbildning och universitetsforskning (forts. UbU1)	82
Anf. 67 ROSSANA DINAMARCA (V) replik	82
Anf. 68 TOMAS TOBÉ (M) replik	83
Anf. 69 ROSSANA DINAMARCA (V) replik	83
Anf. 70 TOMAS TOBÉ (M) replik	84
Anf. 71 ROGER HADDAD (FP).....	84
Anf. 72 TJÄNSTGÖRANDE ÅLDERSPRESIDENTEN	87
Anf. 73 IBRAHIM BAYLAN (S) replik	87
Anf. 74 ROGER HADDAD (FP) replik	87
Anf. 75 IBRAHIM BAYLAN (S) replik	88
Anf. 76 ROGER HADDAD (FP) replik	89
Anf. 77 JABAR AMIN (MP) replik	89
Anf. 78 ROGER HADDAD (FP) replik	90
Anf. 79 JABAR AMIN (MP) replik	90
Anf. 80 ROGER HADDAD (FP) replik	91
Anf. 81 ROSSANA DINAMARCA (V) replik	91
Anf. 82 ROGER HADDAD (FP) replik	92
Anf. 83 ROSSANA DINAMARCA (V) replik	92
Anf. 84 ROGER HADDAD (FP) replik	93
Anf. 85 ULRIKA CARLSSON i Skövde (C).....	93
Anf. 86 ANNIKA ECLUND (KD).....	96
Anf. 87 ROSSANA DINAMARCA (V) replik	98
Anf. 88 ANNIKA ECLUND (KD) replik	99
Anf. 89 ROSSANA DINAMARCA (V) replik	99
Anf. 90 ANNIKA ECLUND (KD) replik	100
Anf. 91 LOUISE MALMSTRÖM (S).....	100
Anf. 92 PETER RÅDBERG (MP)	101
(forts.).....	103
Ajournering	103
Återupptagna förhandlingar	103
14 § (forts.) Utbildning och universitetsforskning (forts. UbU1)	103
Anf. 93 BETTY MALMBERG (M).....	103
Anf. 94 IBRAHIM BAYLAN (S) replik	105
Anf. 95 BETTY MALMBERG (M) replik.....	106
Anf. 96 IBRAHIM BAYLAN (S) replik	107
Anf. 97 BETTY MALMBERG (M) replik.....	107
Anf. 98 TINA ACKETOFT (FP)	108
Anf. 99 IBRAHIM BAYLAN (S) replik	110
Anf. 100 TINA ACKETOFT (FP) replik	110
Anf. 101 IBRAHIM BAYLAN (S) replik	110
Anf. 102 TINA ACKETOFT (FP) replik	111
Anf. 103 EMIL KÄLLSTRÖM (C)	112
Anf. 104 JAN ERICSON (M)	115

(Beslut skulle fattas den 11 december.).....	116
15 § Studiestöd	116
Utbildningsutskottets betänkande 2013/14:UbU2.....	116
Anf. 105 ADNAN DIBRANI (S).....	116
Anf. 106 JABAR AMIN (MP).....	118
Anf. 107 CARINA HERRSTEDT (SD).....	119
Anf. 108 ROSSANA DINAMARCA (V).....	119
Anf. 109 JAN ERICSON (M).....	121
Anf. 110 ROSSANA DINAMARCA (V) replik.....	123
Anf. 111 JAN ERICSON (M) replik.....	123
Anf. 112 ROSSANA DINAMARCA (V) replik.....	124
Anf. 113 JAN ERICSON (M) replik.....	124
Anf. 114 EMIL KÄLLSTRÖM (C).....	125
(Beslut skulle fattas den 11 december.).....	126
16 § Försvar och samhällets krisberedskap	126
Försvarsutskottets betänkande 2013/14:FöU1	126
Anf. 115 PETER HULTQVIST (S).....	126
Anf. 116 PETER RÅDBERG (MP).....	129
Anf. 117 MIKAEL JANSSON (SD).....	133
Anf. 118 TORBJÖRN BJÖRLUND (V).....	137
Anf. 119 CECILIA WIDEGREN (M)	139
Anf. 120 PETER HULTQVIST (S) replik.....	141
Anf. 121 CECILIA WIDEGREN (M) replik	142
Anf. 122 PETER HULTQVIST (S) replik	142
Anf. 123 CECILIA WIDEGREN (M) replik	143
Anf. 124 ALLAN WIDMAN (FP).....	143
Anf. 125 STAFFAN DANIELSSON (C).....	146
Anf. 126 MIKAEL OSCARSSON (KD)	149
Anf. 127 Försvarsminister KARIN ENSTRÖM (M)	151
Anf. 128 PETER HULTQVIST (S) replik.....	154
Anf. 129 Försvarsminister KARIN ENSTRÖM (M) replik	154
Anf. 130 PETER HULTQVIST (S) replik.....	155
Anf. 131 Försvarsminister KARIN ENSTRÖM (M) replik	156
Anf. 132 MIKAEL JANSSON (SD) replik.....	156
Anf. 133 Försvarsminister KARIN ENSTRÖM (M) replik	156
Anf. 134 MIKAEL JANSSON (SD) replik.....	157
Anf. 135 Försvarsminister KARIN ENSTRÖM (M) replik	157
Anf. 136 PETER RÅDBERG (MP) replik.....	158
Anf. 137 Försvarsminister KARIN ENSTRÖM (M) replik	158
Anf. 138 PETER RÅDBERG (MP) replik.....	159
Anf. 139 Försvarsminister KARIN ENSTRÖM (M) replik	159
Anf. 140 ÅSA LINDESTAM (S).....	160

Anf. 141 HANS WALLMARK (M)	161	Prot. 2013/14:43
Anf. 142 CLAS-GÖRAN CARLSSON (S).....	164	10 december
Anf. 143 HANS WALLMARK (M) replik	166	<hr/>
Anf. 144 CLAS-GÖRAN CARLSSON (S) replik	166	
Anf. 145 HANS WALLMARK (M) replik	167	
Anf. 146 CLAS-GÖRAN CARLSSON (S) replik	167	
Anf. 147 ANNA-LENA SÖRENSON (S).....	167	
(Beslut skulle fattas den 11 december.).....	168	
17 § Bordläggning.....	169	
18 § Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	169	
19 § Anmälan om skriftliga svar på frågor.....	170	
20 § Kammaren åtskildes kl. 22.23.....	171	

Prot. 2013/14:43
10 december

Tryck: Elanders, Vällingby 2014